MINUNATA CĂLĂTORIE A LUI NILS HOLGERSSON PRIN SUEDIA

SELMA LAGERLÖF

PARTEA I

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI 3

1.ŞTRENGARUL 3

SPIRIDUŞUL 3

GÂŞTELE SĂLBATICE 6

PÂNZA CADRILATĂ 10

2.AKKA DE LA KEBNEKAJSE 12

SEARA 12

NOAPTEA 17

HÂRJOANA GÂŞTELOR 20

3.VIAŢA PASĂRILOR SĂLBATICE 22

LA O FERMĂ 22

VITTSKÖVLE 24

ÎN PARCUL ÖVED 27

3.GLIMMINGEHUS 31

ŞOBOLANI NEGRI ŞI ŞOBOLANI CENUŞII 31

BĂRZOIUL 33

PRINZĂTORUL DE ŞOBOLANI 37
4.HORA CEA MARE A COCORILOR DE PE MUNTELE KULLA 39
5.PE VREME PLOIOASĂ 43
6.SCARA CU TREI TREPTE 46
7.PE MALURILE RÂULUI RONNEBY 48
8.KARLSKRONA 53
9.CĂLĂTORIA SPRE INSULA ÖLAND 57
10.CAPUL DE LA SUDUL INSULEI ÖLAND 60
11.FLUTURELE CEL MARE 64
12.INSULA CAROL CEA MICĂ 66
VIJELIA 66
OILE 68
VĂGĂUNA IADULUI 71
13.DOUĂ ORAŞE 73
UN ORAŞ ÎN FUNDUL MARII 73
ORAŞUL VIU 77
14.CIORILE 78
URCIORUL DE LUT 78
RĂPIT DE CIORI 80
COLIBA 85
15.BĂTRÂNICA DE LA ŢARĂ 87
16.DE LA TABERG LA HUSKVARNA 91
17.LACUL CEL MARE AL PASĂRILOR 93
JARRO, BOBOCUL DE RAŢĂ SĂLBATICĂ 93
PASĂRE DE NADĂ 96
SECAREA LACULUI 98
18.FOTA DE PĂNURĂ 101

PARTEA ÎNTÂI
1.ŞTRENGARUL

SPIRIDUŞUL
Duminică, 20 martie

A fost odată un ştrengar. Să tot fi avut vreo paisprezece ani. Era înăltuţ şi subţirel, cu părul bălai. Mare ispravă nu era de el: mai toată vremea îi plăcea grozav să doarmă ori să mănânce, după care se apuca de tot felul de năzbâtii.

Într—o duminică dimineaţa, îmbrăcat cu pantalonaşi şi—n cămaşă, ştrengarul stătea cocoţat pe marginea mesei, tare bucuros că ai lui urmau să plece de—acasă, lăsându—l singur să—şi facă mendrele în voie câteva ceasuri.

„Acum o să pot lua puşca tatii din cui şi să trag după pofta inimii, fără să dau socoteală cuiva!” îşi zise el, încântat.

Afară strălucea o zi minunată de primăvară. E drept că abia era în douăzeci martie, dar partea de apus a comunei Vemmenhög, în care locuiau părinţii băiatului, se întindea spre miazăzi în Scania, unde primăvara poposise de multă vreme. Nu înverziseră încă bine tufele şi copacii, dar începuseră a ieşi mugurii. Şanţurile bolboroseau pline de apă, iar pe marginea lor podbalul dădea în floare. Buruienile de pe zidul de piatră al împrejmuirii gospodăriei prindeau culoare. Pădurea de fagi, ce se ivea din depărtare, creştea parcă văzând cu ochii, devenind în fiecare clipă tot mai deasă. Cerul era senin, limpede. Uşa casei sta întredeschisă şi de afară se puteau auzi trilurile ciocârliilor. Găinile şi gâştele se preumblau agale prin ogradă, iar în grajd vacile, înviorate de aerul crud şi primăvăratic, mugeau din când în când gros şi prelung.

În ăst timp, băiatul citea şi moţăia, în luptă cu somnul.

Cum, necum, somnul îl birui şi el adormi buştean: Deodată se trezi, auzind în spatele său un zgomot uşor. Dar vezi că habar n—avea dacă dormise mult sau puţin...

Pe prichiciul ferestrei, drept în faţa lui, se afla o oglinjoară în care se vedea mai toată încăperea. Ridicând capul să se uite în oglindă, ştrengarul băgă de seamă că cineva deschisese sipetul cel mare, pe care—l adusese maică—sa de zestre. Era un sipet greu, ferecat cu cercuri de fier şi făurit din lemn de stejar. În afară de maică—sa, nimeni nu umbla la el. Femeia păstra în acel sipet tot ce moştenise de la maică—sa, fel de fel de lucruri pe care le ferea de orice ispită: rochii ţărăneşti de modă veche, din stofă stacojie, cu bluza scurtă şi fusta în creţuri, cu pieptarul împodobit cu mărgăritare, nişte scufii albe, scrobite, nişte catarame grele de argint şi nişte lănţuguri. Asemenea vechituri nu se mai purtau acum, şi—n mai multe rânduri mama băiatului se gândise să le înstrăineze, dar până la urmă tot nu se îndurase să se despartă de ele.

Ştrengarul îşi dădea seama îndeajuns de bine că cineva ridicase capacul acelui sipet, şi nu ştia ce să mai creadă. Doar maică—sa îl încuiase cu puţin mai înainte de a pleca!... Cine făcuse, oare, isprava asta? Să—l fi lăsat maică—sa deschis? Cum era să—l lase, când îl ştia pe băiat singur în toată casa?

La un moment dat, băiatului începu să—i fie teamă, bănuind că se strecurase vreun hoţ în casă. Cu ochii ţintă la oglindă, nu se încumeta să facă nicio mişcare. Aştepta ca dintr—o clipă într—alta să se ivească hoţul şi—l cuprinse o mare mirare când văzu o umbră neagră pe marginea sipetului. Se tot uita la ea şi nu—i venea să creadă că era cineva aievea. Şi, dintr—o dată, umbra deveni tot mai desluşită. Băiatul nu mai avea acum nicio îndoială că pe marginea sipetului se afla un spiriduş. Auzise el, nu—i vorbă, despre spiriduşi, dar nu—şi închipuise nicicând că ar putea să fie chiar atât de mici. Spiriduşul pe care—l vedea prin oglindă nu era mai înalt de—o şchioapă.

Chipul îi era bătrânicios, plin de zbârcituri şi spân. Spiriduşul purta o haină lungă, de culoare neagră, şi pantaloni scurţi, iar pe cap avea o pălărie cu borul mare, neagră ca şi surtucul. Îi şedea minunat de bine gătit cum era, cu guler şi manşete de dantelă, cu catarame de argint la pantofi şi cu funde de mătase la jartiere. La un moment dat, spiriduşul scoase din sipet un pieptar de modă veche, brodat cu iscusinţă, şi începu a—l privi cu mult interes. Atât de preocupat era de pieptarul acela, că nici nu băgă de seamă că băiatul se trezise din somn.

Ştrengarul rămase nespus de uimit la vederea spiriduşului, dar de temut nu prea se temea de el. La

drept vorbind, cum avea să—i fie teamă de—o făptură atât de mărunţică? Cum spiriduşul era atât de preocupat că nu mai vedea şi nu mai auzea nimic în jurul său, ştrengarul se gândi să—i joace o festă: să—l împingă în sipet şi să—l acopere cu capacul ori cu altceva. Dar cum nu avea destul curaj să—l atingă, căută ceva prin odaie, cu care să—i facă vânt în sipet. Cercetă mai întâi cu privirea locul dintre pat şi masă şi apoi cel dintre masă şi plită. Se uită la ibricul de cafea, la oalele rânduite pe poliţa de lângă plită şi după aceea la polonicele, cuţitele, furculiţele, castroanele şi farfuriile care se vedeau prin uşa întredeschisă a dulapului. Se uită apoi la puşca lui taică—său, atârnată în cui, şi cercetă cu privirea până şi muşcatele şi cerceluşii care înfloreau în ghivecele de la fereastră. În cele din urma puse ochii pe o plasă veche, atârnată de pervazul ferestrei. Cum o văzu, sări în sus de bucurie, o înşfăcă de la locul ei şi o întinse repede pe marginea sipetului, peste capul spiriduşului. În sinea lui, ştrengarul se mira de marele noroc de care avusese parte. Nu—şi dăduse el prea bine seama cum meşterise toată treaba, dar vorba e că spiriduşul căzuse în cursă. Bietul spiriduş stătea ghemuit în fundul plasei, cu capul în jos, şi, oricât încerca, nu era chip să se ridice.

În prima clipă, băiatul nu ştiu ce să facă. Se mulţumi doar să scuture plasa, ca să nu—i dea răgaz să se caţăre. Spiriduşul prinse grai şi—l rugă stăruitor să—i dea drumul. Îi arătă că ani de zile făcuse numai bine, aşa că merita să fie tratat mai omenos. Apoi îi făgădui ştrengarului c—o să—i dăruiască un fluier vechi, o lingură de argint şi—un ban de aur mai mare decât capacul de argint de la ceasornicul lui taică—său, dacă se îndură de el şi—l pune în libertate. Băiatului nu i se păru că oferta era prea ispititoare. Vezi însă că, de îndată ce pusese stăpânire pe spiriduş, începuse să—i fie teamă de el. Îşi dădea seama că are de—a face cu o făptură ciudată şi înfricoşătoare şi era bucuros să se descotorosească de spiriduş cât mai degrabă. Primi deci propunerea prichindelului şi nu mai scutură plasa, ca să—i dea putinţa să iasă afară din ea. Văzând că prichindelul nu mai avea mult până să fie iarăşi liber, băiatul se gândi că n—ar fi rău, totuşi, să—i pună condiţii mai grele, adică să aibă pretenţii mai mari.

— „Mare nătărău am fost că i—am dat drumul!...” se căina el şi începu să scuture din nou plasa, ca să—l facă pe spiriduş să se prăvălească iarăşi în ea.

Dar chiar în aceeaşi clipă se pomeni cu o palmă zdravănă peste obraz, de văzu numai stele verzi. Ameţit, se izbi când de un perete, când de celălalt şi, nemaiputând să se ţină pe picioare, se prăvăli pe duşumea în nesimţire.

Când îşi veni în fire, era singur în odaie. Nici urmă de spiriduş. Capacul sipetului era încuiat, iar plasa stătea atârnată la locul ei obişnuit. Dacă n—ar fi simţit încă fierbinţeala palmei pe care o căpătase, ar îi fost ispitit să creadă că totul fusese doar un vis.

„Oricât le—aş povesti, tata şi mama vor spune că totu—i o născocire de—a mea.”

Băiatul se îndreptă spre masă, dar observă un lucru ciudat. De mărit, desigur, odaia nu se putuse mări. Atunci care era pricina că se vedea nevoit să facă mai mulţi paşi, ca să ajungă la masă? Şi ce se întâmplase cu jilţul, care nu părea să fie mai înalt de cum fusese înainte? Ca să se poată aşeza în el, a trebuit să se urce mai întâi pe stinghia dintre picioarele scaunului, şi spoi de—acolo să se caţăre până sus. Acelaşi lucru s—a petrecut şi cu masa. Ca să ajungă până la tăblie, a trebuit să se ridice în picioare şi să se rezeme în coate.

„Ce drăcie o mai fi şi asta?…” se întrebă, uluit, băiatul. „Mi se pare că spiriduşul a vrăjit masa, jilţul şi toată casa, de nu mă mai dumiresc de fel ce se întâmplă...”

Ceaslovul se afla pe masă, la locul lui, aşa cum fusese mai adineauri, dar şi cu el se petrecuse ceva ciudat, fără doar şi poate, de vreme ce băiatul nu mai era în stare să citească un singur cuvânt din el, decât aşezându—se pur şi simplu deasupra cărţii...

După ce îşi aruncă ochii peste câteva rânduri, băiatul căută spre fereastră, văzu oglinda şi începu să strige:

— Ia te uită! Altă năzdrăvănie acum!...

Nu era de mirare că strigase aşa, căci în luciul oglinzii îi fusese dat să vadă un pici cu nădragi scurţi de piele şi c—o bonetă ţuguiată pe cap.

— Îmbrăcămintea ăstuia e la fel cu a mea!... zise el mai departe, împreunându—şi mâinile cu uimire.

Şi abia atunci băgă de seamă că prichindelul din oglindă îi imita gestul. Începu să se tragă de păr, să se ciupească şi să se învârtească, dar parcă dinadins făptura din oglindă făcea aceleaşi mişcări. Văzând una ca asta, băiatul se îndreptă spre oglindă, cu gândul să cerceteze dacă nu cumva se aciuase vreun pitic în dosul ei, dar nu descoperi nici urmă de pitic şi se înfioră de groază. Într—un sfârşit rămase încredinţat că

spiriduşul îl fermecase şi că cel pe care—l vedea în luciul oglinzii nu era altul decât el.

GÂŞTELE SĂLBATICE

Băiatului tot nu—i venea parcă să creadă că ajunsese spiriduş.

„O fi vreun vis, vreo simplă închipuire! îşi zise el. Fără îndoială că peste câteva clipe o să fiu iarăşi o fiinţă omenească!”

Se aşează în faţa oglinzii şi închise ochii. Peste câteva minute îi deschise iar, nădăjduind că vraja luase sfârşit. Nici pomeneală însă! Era tot de—o şchioapă, deşi neschimbat, la înfăţişare. Părul bălai, pistruii de pe nas, peticele nădragilor şi cârpiturile ciorapilor erau la fel ca înainte, cu singura deosebire că se micşoraseră mult, după cum îi era statul acum.

Îşi dădu atunci seama că orice aşteptare era zadarnică şi se gândi să recurgă la alte mijloace. Cel mai cuminte lucru pe care putea să—l facă era să—l caute pe spiriduş şi să se împace cu el. Începu să sară pe podea, doar l—o descoperi! Îl căută după scaune, după dulap, îl căută sub pat, ba chiar şi în cuptor, dar ţi—ai găsit să—l afle! Scociorî până şi nişte găuri de şoareci, dar tot nu—i dădu de urmă. Pierise!

Pe când umbla aşa după el, se ruga în gând şi—i făgăduia cea mai caldă recunoştinţă. Şi—i mai făgădui că pe viitor se va ţine de cuvânt, că nu va mai fi rău, că se va face băiat cuminte şi ascultător dacă va fi preschimbat iarăşi în fiinţă omenească. Dar, din păcate, toate aceste făgăduieli nu—i fură de niciun folos.

Îşi aduse atunci aminte de un lucru. Într—o zi o auzise pe maică—sa spunând că spiriduşii aveau obiceiul să se aciueze prin grajduri şi alergă într—un suflet într—acolo, să—l caute pe spiriduş. Din fericire, uşa casei era întredeschisă, aşa că se strecură fără nicio piedică. Altfel n—ar fi putut să ajungă la clanţă, să apese pe ea şi să deschidă uşa. Păşind în tindă, îşi căută galenţii, căci prin casă umblase numai în ciorapi. Tocmai se întreba cum avea să încalţe galenţii cei mari şi butucănoşi, dar chiar în aceeaşi clipă văzu în pragul uşii nişte galenţi mici de tot. Aşadar, spiriduşul se gândise la toate şi—i preschimbase până şi galenţii!... Faţă de o asemenea prevedere, băiatul rămase uluit şi—l cuprinse o teamă şi mai mare. Acum îşi dădea seama că nenorocirea care se abătuse asupra lui avea să fie de lungă durată.

Pe laviţa veche de stejar din faţa uşii de la tindă sărea sprintenă o vrabie. Cum îl văzu pe ştrengar, ea începu să—l ia în zeflemea:

— Cirip, cirip! Ia uite—l pe Nils care păzeşte gâştele! Uite—l pe Năpârstoc! Uite—l pe Nils Holgersson Năpârstoc!

Gâştele şi găinile din ogradă îşi îndreptară pe dată privirile spre prichindel, după care se porni o cotcodăceală asurzitoare.

— Cucurigu! dădea zvon cocoşul. Aşa îi trebuie! Cucurigu! M—a tras de creastă, dar acum i s—a înfundat şi lui.

— Cât, cât, cât! nu mai conteneau găinile

Înghesuite într—un cârd des, gâştele îşi lungeau gâturile şi întrebau de zor:

— Cine a făcut minunea asta? Cine, oare?

Dar lucrul cel mai năstruşnic era că băiatul înţelegea tot ce glăsuiau păsările. De pe treptele scării, el le asculta uimit cum sporovăiau de zor. „Cum să nu le pricep graiul, de vreme ce acum sunt un spiriduş?” îşi zicea el.

Îl supăra totuşi obrăznicia găinilor, care se bucurau nespus că fusese preschimbat într—un prichindel. Ca să le sperie, dădu cu o piatră în ele, strigând:

— Tacă—vă clonţul, afurisitelor!

Vezi însă că băiatul uitase pesemne că nu mai era în măsura să le sperie. Găinile se îmbulzeau asupra lui şi—l împresurau, cârâind de zor:

— Cât, cât, cât! Aşa ţi—a trebuit! Cât, cât, cât! Aşa ţi—a trebuit!

Băiatul încercă să fugă din faţa lor, dar găinile nu—l slăbiră deloc şi strigau la el de—i luau auzul. Nu—l scăpă de urmărirea lor decât ivirea pisicii. Cum o văzură, găinile se potoliră, făcându—se că n—aveau altă îndeletnicire decât să scociorască ţărâna în căutare de râme. Ştrengarul se grăbi s—o întâmpine pe pisică:

— Dragă mâţişoară, tu cunoşti bine toate ungherele, găurile şi ascunzătorile din ograda casei. Spune—mi, rogu—te, unde l—aş putea găsi pe spiriduş?

Dar pisica nu catadicsi să—i răspundă imediat. Se aşeză jos, îşi petrecu tacticos coada pe dinaintea labelor din faţă şi se uită lung la băiat. Era mare şi neagră, cu o pată albă pe piept. Părul neted îi lucea în

razele soarelui. Ghearele le avea trase în teacă, oricând gata să le scoată, iar în ochii ei verzi, drept la mijloc, se deschidea o crăpătură mică şi îngustă. Parcă era întruparea şireteniei.

— De ştiut, ştiu eu bine unde se află spiriduşul! zise ea, cu glas mieros, dar nu vreau să—ţi spun!

— De ce nu vrei să mă ajuţi, dragă mâţişoară? stărui băiatul. Doar vezi c—am fost fermecat!...

Pisica întredeschise puţintel ochii, lăsând să i se vadă răutatea care clocea în ei. Înainte de a—i răspunde, începu să toarcă a părere de bine.

— Pe unul ca tine să—l ajut, care m—a tras de coadă de atâtea ori?... zise ea în cele din urmă.

Când auzi asta, băiatul se mânie grozav, uitând că acum era mic şi neputincios.

— Stai să te mai trag o dată! răspunse el, repezindu—se la pisică.

Într—o clipă, pisica se schimbă aşa de mult, că nu mai părea să fie făptura dinainte. Părul de pe trup i se zbârlise, spinarea i se încovoiase ca un arc, picioarele i se lungiseră. Ghearele scoase din teacă zgâriau cu furie pământul, coada i se făcuse scurtă şi groasă, urechile îi stăteau ciulite, gura îi spumega, iar ochii parcă îi erau încinşi de jeratic.

Băiatul nu voi să se lase intimidat de pisică şi mai făcu un pas înainte, dar chiar în aceeaşi clipă, dintr—o săritură, pisica se năpusti asupra lui, trântindu—l la pământ, şi—i înfipse în piept ghearele din faţă, gata să—i apuce beregata cu dinţii. Ştrengarul simţea cum i se împlântau ghearele în piele, trecând prin haină şi prin cămaşă. Simţea în acelaşi timp şi colţii ascuţiţi ai pisicii furnicându—i gâtlejul, începu să ţipe ca din gură de şarpe, cerând ajutor. Nu se ivi însă nici ţipenie de om, şi de data asta fu încredinţat că—i sunase ceasul cel de pe urmă.

Şi ce crezi! De unde era gata să—i vină de hac prichindelului, pisica îşi trase ghearele în teacă şi—i lăsă beregata slobodă.

— Fie!... zise ea. Treacă de la mine şi asta! Îţi dau drumul numai de hatârul stăpânei. Am voit numai să—ţi arăt care din noi e mai tare...

Pisica îl lăsă apoi şi se arătă tot aşa de blândă şi de liniştită cum fusese cu câteva clipe mai înainte, când îşi făcuse apariţia. Ruşinat şi umilit, ştrengarul nu mai scoase niciun cuvânt şi se grăbi să plece spre grajd, în căutarea spiriduşului.

În grajd nu se aflau decât trei vaci. Când păşi însă pragul, se porni un răget şi—o hărmălaie de parcă n—ar fi fost doar trei vaci, ci pe puţin treizeci.

— Mu, mu, mu! începu să mugească Majros. Mai e şi o dreptate pe lumea asta!

— Mu, mu, mu! îi ţinură isonul celelalte două vaci.

Mugeau tustrele cu atâta putere, că ştrengarul nici nu mai putea să audă ce spuneau. Voi să le întrebe de spiriduş, dar înverşunarea vacilor îl amuţi.

La fel de stârnite ca şi acum erau ori de câte ori ştrengarul aducea vreun câine în grajd şi—l asmuţea asupra lor. Zvârleau din picioare, îşi scuturau cu furie lanţurile de la gât, îşi înălţau capetele şi ameninţau cu coarnele.

— Intră, dacă—ţi dă mâna! se răsti Majros la el. O să capeţi un picior, c—o să pomeneşti câte zile vei trăi!

Dacă te apropii de mine, îl ameninţă Gull—Lilja – te iau în coarne, să ştii!

Hai, vin' la mine – strigă Stjärna la el – să te dezmierd cum m—ai dezmierdat şi tu astă—vară, când mi—ai dat cu *galentul* pe spinare!

— Vino—ncoace – mugi Gull—Lilja – să—ţi dau răsplata pentru viespea pe care mi—ai pus—o pe ureche!

Majros, vaca cea mai bătrână şi mai înţeleaptă, era foc şi pară:

— Dacă îndrăzneşti să vii la mine, te—nvăţ eu minte să mai tragi scăunaşul de sub maică—ta, când ne mulge, şi să—i mai pui piedică, atunci când pleacă din grajd cu doniţa plină de lapte, după cum ai năravul! C—o faci să plângă cu lacrimi amare, sărmana!...

Băiatul voia să le spună că se căia din suflet de toate poznele pe care le făcuse şi că se purtase într—adevăr urât cu ele, dar că pe viitor avea să se poarte plin de cuviinţă, numai să—i spună unde se află spiriduşul. Vacile însă nici nu se gândeau să—i dea ascultare. Făceau o larmă atât de mare că ştrengarul, de teamă să nu se smulgă din lanţ vreuna din ele şi să se năpustească asupra lui se hotărî să—şi ia tălpăşiţa din grajd. Ieşi afară fără de nicio nădejde. Îşi dădea acum bine seama că nimeni, din toată gospodăria, nu voia să—l ajute să—l găsească pe spiriduş. De altfel, chiar dacă ar fi dat peste el, tot nu i—ar fi fost de niciun folos. Se târî până la zidul de piatră năpădit de spini şi de mărăcini, care

împrejmuia gospodăria familiei, şi acolo se trânti jos, gândindu—se cu groază: ce soartă avea să—l aştepte, dacă nu—şi va recăpăta înfăţişarea omenească. Cum se vor mai minuna părinţii lui când se vor întoarce de la biserică! Şi la fel de cuprinşi de uimire vor fi toţi oamenii de prin partea locului. Nu—i vorbă, vor veni şi cei dinspre partea de răsărit a comunei Vemmenhög. Vor veni şi megieşii din satele Torp şi Skurup, vor veni oameni din tot judeţul să caşte gura la el. Ba s—ar putea chiar întâmpla ca ai lui să—l ducă să—l vadă lumea la bâlciul din Kivik[1].

Gândurile astea i se încâlceau în cap şi—l umpleau de spaimă. Ar fi fost mult mai bucuros să nu mai dea ochii cu nimeni.

Cât de nefericit se simţea! Nimeni pe lumea asta nu era mai nenorocit decât el. Nu mai era o făptură omenească, ci una ciudată. Tot mai desluşit îşi dădea seama ce însemna pentru el să nu mai fie om. De acum înainte se despărţise de toate lucrurile cu care era obişnuit. Nu se mai putea duce la joacă cu alţi băieţi, nu mai putea să fie moştenitorul averii părinteşti şi, în afară de asta, nicio fată nu s—ar mai fi măritat cu el.

Se uită cu duioşie la căminul părintesc. Cătă lung la căsuţa de paiantă, spoită cu var, atât de scundă, de părea aproape una cu pământul sub acoperişul ei de paie, înalt şi povârnit. Privi după aceea şoproanele şi hambarele, care era de asemenea mici, şi cercetă ogorul atât de îngust, încât un cal abia avea loc să se întoarcă. Mic şi sărăcăcios cum era căminul părintesc, nu putea fi altul pe lume mai bun şi mai drag sufletului său. Dar, pipernicit cum ajunsese, nu putea să—şi dorească un sălaş mai bun decât o gaură sub podeaua grajdului.

Vremea era neasemuit de frumoasă. În jurul său ciripeau păsărelele şi înmugureau copacii. El însă era copleşit de restriştea ce se abătuse asupra lui. Pentru Nils nu mai putea să mai existe bucurie. Nicicând nu—i fusese să vadă un cer mai frumos şi mai senin ca în ziua aceea. Văzduhul era cutreierat de păsări călătoare. Veneau din ţări străine şi depărtate. Zburaseră peste Marea Baltică cu direcţia spre Smygehuk[2] şi se îndreptau acum spre miazănoapte. Erau, fără îndoială, de diferite neamuri. Dar băiatul nostru nu mai era în stare, să recunoască decât gâştele sălbatice. Acestea zburau în două stoluri lungi, împreunate în formă de unghi. Sus de tot, în înălţimile văzduhului, zburau şi alte stoluri de gâşte sălbatice, pe care băiatul le auzea cum strigau:

— Spre munte, de—acum! Spre munte!

Văzându—le pe cele domestice umblând tipa—tipa prin ogradă, gâştele sălbatice se lăsară în zbor până aproape de pământ şi îşi îmbiară suratele:

— Haideţi cu noi! Haideţi cu noi la munte!

Gâştele din ogradă îşi lungiră gâturile, să nu piardă vorbă; dar de răspuns, răspunseră cu multă cuminţenie:

— Ne simţim destul de bine unde suntem! Ne simţim destul de bine unde suntem!...

După cum s—a mai arătat, era o zi nespus de frumoasă. Văzduhul era atât de uşor şi de limpede, că pentru păsări era o adevărată încântare să se avânte în zbor. Ori de câte ori trecea un cârd de gâşte sălbatice, cele de casă se simţeau tot mai neliniştite. În câteva rânduri, ele dădură din aripi, ca şi cum ar fi voit să le urmeze pe celelalte care vâsleau prin văzduh. Dar o gâscă bătrână le potolea tot mereu avântul, spunându—le:

— Nu fiţi nebune! Va fi vai şi—amar de alea de sus. Vor suferi de foame, şi de frig! La ce să păţiţi ca ele?...

Vezi însă că unui gâscan tânăr chemarea gâştelor sălbatice îi aprinse un dor straşnic de ducă. „De—ar mai trece un stol – îşi zise el – zbor şi eu cu ele.”

Şi, fără de veste, se ivi iarăşi în văzduh un cârd de gâşte sălbatice, care se adresară celor de jos cu aceeaşi chemare. Dacă le auzi, gâscanul se grăbi să le răspundă:

— Staţi, suratelor, că merg şi eu cu voi!

Apoi, întinzându—şi aripile, se înălţă în văzduh. Dar cum nu era deprins cu zborul, într—o clipă se prăbuşi la pământ. Gâştele sălbatice îl auziseră şi se întoarseră din drum, luând—o într—un zbor lin, ca să vadă dacă gâscanul se îndreaptă spre ele...

— Mai aşteptaţi oleacă! strigă gâscanul cel tânăr, făcând o nouă încercare.

---

[1] Kivik – port şi sat de pescari în partea de miazăzi a Suediei, cu un monument funerar din epoca bronzului.
[2] Smygehuk – punct în extremitatea meridională a Suediei.

De lângă zidul de piatră, ştrengarul prinse cu urechile această convorbire şi îşi zise: „Dacă gâscanul îşi ia zborul, o să avem o mare pagubă. Taică—meu şi maică—mea or să fie nespus de mâhniţi să—i vadă lipsa.”

Cu gândul la aceste lucruri, el uitase însă că acum era un biet prichindel fără putere. Dădu fuga la cârdul de gâşte şi se prinse cu braţele de gâtul gâscanului.

— Mai zboară acum, dacă eşti în stare! îi strigă el, sigur de sine.

Numai că prizonierul găsi mijlocul să se avânte în văzduh. Timp nu mai avea să se descotorosească de băiat, aşa că se înălţă luându—l cu el. Zborul păsării fusese atât de iute, că—l ameţise pe ştrengar. Până să—şi vină în fire şi să se gândească bine cum să se desprindă de gâtul gâscanului, acesta ajunsese atât de sus, că băiatul şi—ar fi găsit desigur moartea, dacă ar fi căzut la pământ.

Tot ce putea să facă, spre a fi mai ferit de orice primejdie, era să se aburce pe spinarea gâscanului, lucru pe care—l şi făcu, fără să dea dovadă de prea mult curaj. De altfel nu—i era deloc uşor să se menţină pe spinarea păsării zburătoare, cocoţat între aripile întinse. De aceea îşi înfipse mâinile adânc în pene şi—n puf, ca să fie sigur că nu va cădea.

PÂNZA CADRILATĂ

Ameţeala îl ţinuse pe băiat îndeajuns de mult. Valuri de aer suflau şi şuierau asupra lui, gata să—l prăvălească, aripile se mişcau neîncetat, iar în pene parcă vuia o vijelie, în jurul său zburau, gâgâind de zor, treisprezece gâşte. Ochii lui scânteiau, iar zgomotul făcut de zburătoare îl asurzea. Habar n—avea dacă stolul de gâşte zbura sus de tot sau aproape de pământ, şi nici încotro se îndrepta n—avea idee.

Abia după ce—şi veni puţin în fire putu să—şi dea seama în ce direcţie îl duceau păsările. Nu—i vorbă, lucrul ăsta nu era prea uşor, fiindcă ştrengarul nu se încumeta deloc să privească în jos. În sinea lui era sigur că dacă ar fi încercat, l—ar fi apucat iarăşi ameţeala.

Gâştele sălbatice nu zburau la cine ştie ce înălţime, pentru ca noul lor tovarăş să nu tragă în piept un aer prea tare. Şi pentru că—i purtau de grijă, zburau chiar mai încet ca de obicei.

În cele din urmă însă, băiatul îşi luă inima în dinţi şi aruncă o privire spre pământ. Şi deodată avu impresia că sub el era întinsă o pânză cu o sumedenie de pătrate mici şi mari.

„Undo m—oi fi aflând, oare?” se întrebă el, mirat. Dar de sus nu vedea altceva decât pătrat lângă pătrat. Nimic rotund, nimic nealiniat.

„Ce o fi oare pânza asta mare şi cadrilată de sub mine?” se întrebă iar băiatul, fără să aştepte vreun răspuns din partea cuiva.

Vezi însă că—l primi imediat de la gâştele sălbatice, care zburau în jurul său:

— Ogoare şi izlazuri! Ogoare şi izlazuri!

Ştrengarul înţelese atunci că pânza cu pricina era şesul Scaniei, deasupra căruia îl purta gâscanul în zbor. În acel moment începu să—şi dea seama de ce era pestriţ şi cadrilat. Recunoscu mai întâi pătrăţelele de culoare verde—deschis; de bună seamă erau ogoarele de secară semănate în toamna trecută şi care se păstraseră verzi sub zăpadă. Şi nu—i fu greu să le desluşească şi pe celelalte. Pătrăţelele galbene erau mirişti de la grânele secerate în vara trecută, în timp ce acelea care băteau în negru erau trifoişti cosite; iar cele negre păşuni păscute sau arături. Cele tuciurii, cu chenare galbene, erau fără îndoială păduri de fagi. Copacii mari de la mijloc erau despuiaţi de frunze, pe când fagii tineri dinspre margini le păstraseră uscate şi îngălbenite până—n primăvară.

Băiatul zări şi pătrăţelele de culoare închisă, dar sure la mijloc: acestea erau terenuri împrejmuite cu zăplazuri, pe care se aflau case cu acoperişuri înnegrite de paie şi ogrăzi pietruite. Altele erau verzi la mijloc, dar colorate închis pe margini: acestea erau grădini care începuseră a înverzi, înconjurate de copaci şi tufişuri încă pleşuve.

Pe ştrengar îl apucă râsul când zări jos pe pământ atâtea pătrăţele. Auzindu—l cum se prăpădeşte de râs, gâştele sălbatice îl luară la rost, pe un ton cam mustrător:

— Pământ bun şi roditor! Pământ bun şi roditor!

Băiatul deveni atunci iarăşi serios. „Cum de eşti în stare să râzi, tu, care ai păţit tot ce poate fi mai îngrozitor pentru o fiinţă omenească?...” se mustra el în sinea lui.

Stătu câtva timp serios, plin de cuviinţă, dar pe urmă se porni iar pe râs. Pe măsură ce se obişnuia cu călătoria pe care o făcea, se gândea şi la alte lucruri decât acela că se afla pe spinarea unei gâşte. Şi—n chipul acesta el băgă de seamă că văzduhul roia de stoluri de păsări care zburau spre miazănoapte. De la un stol la altul se auzeau strigăte şi chemări:

— Va să zică sosiraţi şi voi astăzi! strigau unele.

— Da, am sosit! răspundeau gâştele sălbatice.

— Ce ziceţi de primăvara asta? fură ele întrebate.

— Copacii—s fără frunze, iar apa din lacuri e rece, se auzi răspunsul lor.

Zburând pe deasupra unui loc pe care se vedeau mişunând păsări de casă, gâştele sălbatice cerură desluşiri.

— Cum se cheamă ferma asta? Cum se cheamă ferma asta?

Ridicând capul, ţanţoş, cocoşul răspunse de jos, din ogradă:

— Lillegärd s—a chemat mai an; tot aşa se cheamă şi azi.

Cele mai multe gospodării purtau numele stăpânilor, aşa cum e obiceiul în Scania. În loc să răspundă însă că gospodăria cutare e a lui Per Matsson şi cutare a lui Ola Bosson, cocoşii născoceau denumiri fistichii, pe care le socoteau mai potrivite. Pintenaţii de la gospodăriile mici răspundeau:

— Aici e ferma „N—are de mâncare”!

Iar cei de la gospodăriile sărace de tot strigau:

— Ferma noastră se numeşte „N—are ce mesteca, n—are ce mesteca”!

Gospodăriile cuprinse şi înstărite erau botezate de cocoşi cu nume pompoase, ca „Ogorul fericirii”, „Muntele cu ouă” ori „Comoara”.

Cocoşii de la curţile boiereşti erau însă prea mândri ca să se ţină de glume. Unul din ei striga din toţi rărunchii, de parcă voia să—i ajungă glasul la cer:

— Aici e ferma lui Dybeck! A lui a fost mai an, a lui e şi azi.

Alt pintenat, ceva mai încolo, striga:

— Asta e ferma Svaneholm, cunoscută în toată lumea!

Băiatul îşi dădu seama că gâştele nu zburau în linie dreaptă. Ele treceau dintr—un loc într—altul deasupra întregului şes meridional al Suediei, bucurându—se că vedeau Scania şi dorind să viziteze fiecare fermă. Ajungând deasupra unui loc pe care se înălţau clădiri mari, cu coşuri înalte şi cu multe căsuţe de jur împrejur, cocoşii de jos începură să strige la zburătoare:

— Aici e fabrica de zahăr din Jordberga!

Ştrengarul tresări pe spinarea gâscanului. Pesemne că recunoscuse locul. Aşa şi era. Nu se afla departe de casa părinţilor săi şi cu un an în urmă slujise acolo ca păzitor de gâşte. Privit de sus din văzduh, nimic nu mai semăna însă cu ce fusese mai an. Îşi aduse apoi aminte de foştii lui tovarăşi: Osa, păzitoarea de gâşte, şi Mats. Oare ce—ar fi zis ei, dacă ar fi bănuit că el zbura acuma aşa de sus deasupra lor, cocoţat pe spinarea gâscanului?...

Gâştele pierdură apoi din vedere Jordberga, zburând spre Svedala şi Skabersjö[3], apoi îndărăt deasupra mănăstirii din Börringe[4], şi a castelului Häckeberga[5].

Într—o singură zi, băiatul văzuse astfel mai multe locuri din Scania decât îi fusese dat să vadă în toţi cei paisprezece ani pe care—i trăise până atunci.

Cea mai mare plăcere a gâştelor sălbatice era să le zărească pe jos, lipăind prin ogrăzi, pe suratele lor, gâştele de casă. Zburau atunci încet de tot şi începeau să strige:

— Noi ne ducem la munte! Haideţi şi voi cu noi! Haideţi şi voi cu noi!

Dar gâştele domestice le dădeau pe loc răspuns:

— La noi e încă iarnă. Prea devreme plecaţi. Duceţi—vă înapoi! Duceţi—vă înapoi!

Cele din văzduh se lăsau atunci mai jos, ca să poată fi auzite mai bine, şi strigau:

— Haideţi eu noi! O să vă—nvăţăm să zburaţi şi să înotaţi!

Suratele lor domestice se supărau şi nu mai răspundeau la niciun gâgâit. Dacă vedeau asta, gâştele sălbatice se lăsau şi mai jos, până aproape de pământ, înălţându—se apoi iar, cu iuţeala fulgerului, ca şi cum ar fi fost speriate, şi plângându—se:

— Vai, vai! Astea nu—s gâşte! Sunt oi neroade! Sunt oi neroade!

Scoase din fire, gâştele de casă blestemau înfuriate:

— Împuşca—v—ar vânătorii! Pe toate câte sunteţi! Pe toate câte sunteţi!...

Băiatul râdea cu poftă de toate aceste cicăleli ale gâştelor, dar la un moment dat îşi aduse aminte de situaţia lui nenorocită şi începu să plângă. Apoi îşi reveni şi prinse a râde iarăşi niţeluş.

Niciodată nu umblase cu atât de mare iuţeală, şi iuţeala asta nu—i plăcea de fel. Cândva, nici nu bănuise că sus, în văzduh, e atâta răcoare şi că mireasma ţarinei şt a răşinii poate ajunge până la o înălţime atât de mare. Nu—şi închipuise nicicând până atunci că vreo fiinţă omenească poate să străbată văzduhul. Pe de altă parte însă, călătoria pe care o făcea acum îl scăpa de orice griji şi necazuri, de toate supărările pe care le poate avea cineva.

---

[3] Svedala şi Skabersjö – localităţi în Scania, pe linia ferată dintre porturile Majmö şi Ystad.

[4] Börringe – localitate şi staţie de cale ferată la est de Svedala, aproape de capul Smyge.

[5] Häckeberga – castel în vecinătatea localităţii Gebarp, la nord de Svedala, al cărui parc este plin de cerbi şi de căprioare.

2.AKKA DE LA KEBNEKAJSE[6]

SEARA

Gâscanul de casă, care se înălţase în văzduh, era foarte mândru că zbura încoace şi încolo deasupra şesului Scaniei, în tovărăşia gâştelor sălbatice, şi că avea astfel prilejul să stea de vorbă de sus, din înaltul cerului, cu păsările domestice de pe pământ. Oricât de fericit s—ar fi simţit însă, spre sfârşitul după—amiezii începu să—l cuprindă oboseala. Căută el, nu—i vorbă, să răsufle mai adânc şi să dea mai repede din aripi, dar, până la urmă, tot rămase o bună distanţă în urma tovarăşelor sale de drum.

Gâştele sălbatice care zburau mai la urmă, văzând că nu se poate ţine de ele, începură să strige la gâsca din vârful stolului, conducătoarea lor:

— Akka de la Kebnekajse! Akka de la Kebnekajse!

— Ce vreţi de la mine? întrebă atunci Akka.

— Gâscanul cel alb a rămas în urmă! Gâscanul cel alb a rămas în urmă!

— Spuneţi—i că—i mai bine să zboare repede decât încet! strigă conducătoarea stolului, văzându—şi înainte de drum.

Gâscanul încercă să—i urmeze sfatul şi să—şi iuţească zborul, dar până la urmă obosi şi mai mult şi se coborî din ce în ce spre sălciile de la marginea ogoarelor şi a izlazurilor.

— Akka, Akka, Akka de la Kebnekajse! strigară atunci gâştele de la coada stolului, văzând neputinţa tovarăşului lor.

— Ce mai vreţi iarăşi? le înfruntă mânioasă călăuza Akka.

— Gâscanul cel alb se prăbuşeşte la pământ! Gâscanul cel alb se prăbuşeşte la pământ!

— Spuneţi—i că—i mai lesne să zboare pe sus decât pe jos, strigă Akka, fără a încetini vreun pic, ci zburând, ca şi până atunci.

Gâscanul încercă să—i urmeze sfatul dar, străduindu—se să se înalţe, i se tăie deodată răsuflarea.

— Akka, Akka! strigară iar gâştele care zburau la urmă.

— Lăsaţi—mă—n pace! le răspunse călăuza stolului, zburând de zor înainte.

— Gâscanul cel alb se prăbuşeşte la pământ! Gâscanul cel alb se prăbuşeşte la pământ!

— Spuneţi—i că cine nu—i în stare să urmeze stolul n—are decât să se întoarcă acasă! strigă Akka.

Ea nu—şi încetini nici de astă dată zborul, ci—şi văzu mai departe de drum.

„Aha! Va să zică aşa stă treaba!...” îşi zise în sinea lui gâscanul, înţelegând pe dată că gâştele sălbatice nici nu avuseseră de gând să—l ia cu ele spre Laponia. Îl ademeniseră doar aşa, în glumă, să plece de acasă.

Îl cuprinse o amară mâhnire că—l lăsau puterile şi nu era în stare să le dovedească acelor călătoare ale văzduhului că şi o gâscă domestică putea să facă o asemenea ispravă. Avusese însă marele ghinion să dea peste una ca Akka de la Kebnekajse... De cunoscut, n—o cunoscuse mai înainte, dar îi fusese dat să audă despre o conducătoare de stol care se chema Akka şi care avea peste o sută de ani. Faima de care se bucura pasărea era atât de mare, încât cele mai destoinice gâşte sălbatice i se alăturau de obicei. Nimeni însă nu avea un dispreţ mai profund pentru gâştele domestice decât Akka şi stolul ei, şi gâscanul năzuia să le arate că era deopotrivă cu ele.

Gâscanul cel alb zbura încet în urma celorlalte gâşte, chibzuind în sinea lui dacă era bine să se întoarcă ori să meargă mai departe. Şi în timp ce se afla adâncit în gânduri, piciul pe care—l purta în spinare zise deodată:

— Dragă Martin, scumpul meu gâscan, cred că—ţi dai singur seama că unul ca tine, care n—a mai zburat până acum, n—o să fie în stare să se ţină de gâştele sălbatice până hăt departe, în Laponia!... Oare nu—i mai sănătos să te—ntorci acasă, decât să mergi de bună voie la pieire?...

Ştrengarul nu bănuia de fel că sărmanul gânsac era hotărât să reziste cu orice preţ.

— Dacă mai spui una ca asta, să ştii că te azvârl în prima groapă care ne iese în cale! îl ameninţă gâscanul drept răspuns.

Numai că supărarea pe care i—o pricinuise prichindelul îl ajutase să prindă noi puteri şi, de mânios ce era, începu să zboare la fel de bine ca şi celelalte gâşte.

---

[6] Kebnekajse – munte şi lac în Laponia.

Dar asta n—a ţinut mult. De altfel nici nu mai era nevoie, căci soarele scăpăta cu repeziciune şi tot stolul începu să se lase în jos chiar în vremea asfinţitului. Până să prindă de veste, prichindelul şi gânsacul se şi aflau pe ţărmul lacului Vomb[7].

„Pesemne că aici e vorba să rămânem la noapte", îşi zise băiatul, sărind jos de pe spatele gâscanului.

Se aflau pe o plajă îngustă, în dreptul unui lac destul de mare. Lacul nu avea o înfăţişare prea grozavă, căci era mai tot acoperit cu un strat de gheaţă înnegrită şi zgrunţuroasă, plină de crăpături şi de copci, cum e gheaţa de obicei primăvara. Nu era însă topită de tot şi încă mai răspândea în jurul ei frigul iernii.

În partea cealaltă a lacului se afla un ţinut deschis şi luminos. Pe malul pe care coborâseră gâştele era însă o mare plantaţie de pini, ce părea să aibă puterea de a ţine iarna pe loc. Pământul era, de altfel, gol pretutindeni, dar sub crengile uriaşe ale copacilor mai rămăseseră petice mari de zăpadă care se topise şi îngheţase mereu, astfel că se întărise ca gheaţa.

Băiatul era încredinţat că poposise într—o pustietate bântuită de suflarea iernii, şi din pricina spaimei îi venea să strige cât îl ţinea gura. După toate, mai era şi flămând. Nu îmbucase nimic în timpul zilei şi se—ntreba acum de unde avea să ia ceva de mâncare? Ştia doar bine că—n luna martie nu se găsea nimic de mâncare nici pe pământ, nici în copaci.

Unde putea să găsească de—ale gurii şi cine îi putea oferi un adăpost? Cine avea să—i aştearnă patul, să—l încălzească la căldura blândă a unui foc, să—l apere de fiarele sălbatice?

Soarele dispăruse. Dinspre lac bătea un vânt rece, tăios, iar din văzduh se lăsa întunericul. Groaza se strecura pe urmele amurgului, iar în pădure începuse a se auzi freamăt şi zvon de paşi care călcau pe frunzele căzute. De astă dată, ştrengarul nu mai avea curajul şi bărbăţia de care dăduse dovadă în timpul zborului. Cuprins de teamă, îşi căută tovarăşii de drum. N—avea încotro: trebuia să se ţină de ei. Foindu—se încolo şi—ncoace, băgă de seamă că gâscanului îi mergea şi mai prost decât lui. Se afla în acelaşi loc unde se lăsase din zbor şi parcă era pe moarte. Cu capul lăsat în jos, cu ochii închişi, abia mai răsufla.

— Dragul meu gânsac Martin – zise piciul – ia încearcă să tragi un gât de apă! Nu—s nici doi paşi până la mal. Hai, încearcă şi—ai să vezi c—ai să te dezmorţeşti.

Gâscanul nu făcu însă nicio mişcare.

E drept că înainte băiatul se purtase rău cu animalele. Gâscanul, la rându—i, suferise destule din pricina lui Nils, dar ştrengarul se gândea acum că biata pasăre era singurul lui sprijin şi se temea grozav să nu—l piardă. De aceea, începu să—l înghiontească şi să—l împingă, ca să—l ducă până la apă, nădăjduind c—o să—şi vină în fire după ce—o trage pe gât o înghiţitură, două. Gâscanul era mare şi greu, aşa că piciul avu destul de furcă până să—l urnească din loc, dar până la urmă tot izbuti.

Gâscanul se vârî în lac cu capul înainte. O clipă stătu liniştit în nămol, apoi ridică ciocul, scutură apa de pe ochi şi începu să tragă aer pe nări. După aceea prinse să înoate ţanţoş printre trestii şi papură, de—ai fi zis că era altul, nu el.

Gâştele sălbatice înotau toate pe lac, ceva mai încolo, înaintea lui. Nu se sinchisiseră de fel nici de gâscan, nici de călăreţul pe care—l purta în spinare, ci dăduseră buzna în apă. După ce se scăldaseră şi se curăţaseră bine, se ospătaseră ciugulind rocoţel pe jumătate putred şi trifoi de baltă.

Gâscanul cel alb avu norocul să zărească în apă un pui de biban. Îl apucă în cioc cât ai clipi şi porni înot până la ţărm, punându—l drept în faţa băiatului.

— Uite ce ţi—am adus, drept mulţumire că m—ai ajutat să ajung la apă! zise el.

Pentru prima oară în acea zi îi fu dat băiatului să audă o vorbă bună. Îi părea atât de bine, că—i venea să—l cuprindă pe gâscan de gât, dar nu se hotărî să facă gestul. Nu—i vorbă, era bucuros şi de darul pe care—l primise. La început socotea că n—o să poată mânca peşte crud, dar în cele din urmă îi veni poftă să încerce. Se pipăi să vadă dacă luase briceagul cu el. Spre norocul lui, briceagul atârna de nasturele de la pantalonaşi. Vezi, însă, că se micşorase atât, încât părea mai scurt decât un chibrit. Dar chiar aşa micuţ, era suficient de bun ca să cureţe cu el peştişorul de solzi şi să—i scoată măruntaiele. După câteva clipe, Năpârstoc înfulecă bibănaşul.

Odată sătul, băiatului îi fu ruşine că mâncase ceva crud. „Mi se pare să de—acum nu mai sunt om, ci un spiriduş în toată puterea cuvântului!..." îşi zise el.

Tot timpul cât prichindelul s—a ospătat cu peştele, gâscanul a stat liniştit lângă el; dar, după ce a

---

[7] Vomb – lac şi localitate în centrul Scaniei.

înghiţit ultima îmbucătură, i—a spus încet:

— Află c—am dat peste un neam de gâşte fudule care dispreţuiesc păsările de casă.

— Am băgat şi eu de seamă, acest lucru, a răspuns piciul.

— Mi—ar face multă cinste să pot merge cu ele până—n Laponia, ca să le fac dovada că şi o gâscă domestică e bună la ceva.

— Daaa? se miră băiatul cu glas tărăgănat, nevenindu—i să creadă că gâscanul va fi în stare să zboare atât de departe.

Nu voia totuşi să—l contrazică. La ce bun să—l fi amărât?

Gâscanul zise apoi mai departe:

— Singur nu cred c—am să pot rezista la drum. De aceea aş vrea să te—ntreb dacă ţi—e voia să mă—nsoţeşti şi să—mi fii de ajutor.

Până atunci, cum e lesne de înţeles, băiatul nu se gândise la altceva decât cum să ajungă mai repede înapoi acasă. Întrebarea îl uimi atât de mult, încât nu ştiu ce răspuns să dea.

— Credeam că suntem vrăjmaşi... zise el.

Gâscanul uitase însă cu desăvârşire acest lucru. Îşi aducea aminte doar de un singur fapt: că băiatul îi scăpase viaţa cu câteva clipe mai înainte.

— Aş vrea să mă întorc acasă la tata şi la mama, zise piciul, oftând.

— O să te duc înapoi la toamnă, îl asigură gâscanul. N—o să te părăsesc până ce nu te—oi aşeza în pragul casei părinteşti.

Băiatul chibzui ce chibzui şi, până la urmă, îşi zise că era mult mai bine să nu apară o bucată de vreme în faţa părinţilor săi. Propunerea gâscanului nu—i displăcea şi tocmai era gata să răspundă că o primeşte, dar chiar în clipa aceea auzi un zgomot puternic înapoia lui. Erau gâştele sălbatice care ieşiseră din lac, toate în acelaşi timp, şi se scuturau de apă. Apoi se aşezară într—un şir lung, cu conducătoarea lor în frunte, şi veniră spre ei.

Uitându—se la ele, gâscanul cel alb nu prea se simţea la largul lui. Se aşteptase ca gâştele sălbatice să semene mai mult cu cele domestice, iar el să se simtă mai înrudit cu ele. Şi când colo erau mult mai mici decât el şi niciuna nu era albă, ci toate aveau penele sure, cu ape de culoare închisă. Ochii lor mai că l—au băgat în sperieţi. Erau galbeni şi luceau parcă ar fi avut jeratic în ei. Gâscanul era deprins să umble agale şi legănat, dar gâştele sălbatice mergeau mai mult sărind. Şi mai mare îi fu spaima când le văzu picioarele. Erau mari, cu tălpile despicate. Se părea că lor nu le păsa de fel pe ce călcau. Nu umblau pe ocolite, ci drept înainte – încolo erau curăţele.

Gâscanul nu se putu opri să—i şoptească băiatului:

— Dacă te întreabă ceva, să le răspunzi dezgheţat, dar să nu le spui cine eşti.

Se duseră apoi în întâmpinarea stolului.

De îndată ce se opriră în faţa celor doi, gâştele sălbatice dădură din cap de câteva ori, iar gâscanul făcu la fel, ba chiar de mai multe ori. După acest schimb de saluturi, gâsca Akka zise:

— Spuneţi—ne acum cine sunteţi?

— Despre mine n—am multe de spus, răspunse gâscanul. M—am născut la Skanör[8] în primăvara trecută. Astă—toamnă am fost vândut lui Holger Nilsson din partea de apus a comunei Vemmenhög, la care am stat pe urmă tot timpul.

— Nu prea pari a avea cu ce să te mândreşti! zise conducătoarea gâştelor sălbatice. Ce te face atunci să fii tovarăş cu noi?

— Păi am şi eu un motiv... răspunse gâscanul. Şi motivul ar fi să vă arăt vouă, gâştelor sălbatice, că şi noi, cele domestice, avem meritele noastre.

— M—da! N—ar fi rău să ne dovedeşti acest lucru, zise Akka. Până acuma ţi—am văzut vrednicia la zbor, dar poate să fii mai grozav la alte sporturi... Poate că eşti meşter la înot voinicesc?

— Cu aşa ceva nu mă pot făli... recunoscu gâscanul, cu un pic de înfruntare în glas. După felul cum se desfăşura convorbirea, avea impresia că Akka era hotărâtă să—l trimită înapoi şi nu—i mai păsa de răspunsul pe care i—l dăduse. N—am înotat până azi decât într—un heleşteu, dar l—am străbătut de la un mal la altul... continuă gâscanul cu vădită dorinţă s—o întărite.

— Atunci mă aştept să—mi spui că eşti meşter la alergat, zise Akka.

---

[8] Skanör – port la extremitatea de sud—vest a Scaniei, renumit în trecut pentru pescuitul scrumbiilor.

— Gâşte domestice care să alerge n—am văzut în viaţa mea; şi, după câte mi—aduc aminte, nici eu nu m—am pomenit să fi alergat vreodată... răspunse gâscanul, făcând ca situaţia să devină şi mai rea decât fusese până atunci.

Era sigur acum că Akka o să—i spună că n—o să—l poată lua cu ea în niciun caz. De aceea fu foarte uimit când o auzi spunând:

— Văd că răspunzi cu mult curaj, şi cel care are curaj poate fi un bun tovarăş de drum, chiar dacă la început nu are destulă dibăcie. Ce zici? Vrei să rămâi câteva zile cu noi, ca să vedem ce putem face cu tine?

— Cu multă plăcere! se învoi gâscanul, foarte bucuros de întorsătura pe care o luaseră lucrurile.

Akka făcu atunci semn cu ciocul şi zise:

— Dar cel care stă lângă tine cine e? N—am mai văzut până acum o astfel de făptură şi doar am trăit ani, nu glumă....

— E tovarăşul meu, răspunse gâscanul. De când e pe lume, n—a făcut altceva decât să păzească gâşte. Poate fi de folos şi el la drum.

— De! O fi bun pentru o gâscă de casă, răspunse Akka. Dar cum zici că—l cheamă?

— Îl cheamă în mai multe feluri... zise gâscanul; cu şovăială, neştiind ce să răspundă în pripă şi nevoind să trădeze faptul că piciul avea un nume de om. Îl cheamă Năpârstoc, preciză el în cele din urmă.

— E din neamul spiriduşilor? vru să mai ştie Akka.

— La ce oră vă culcaţi de obicei voi, gâştele sălbatice? se grăbi gâscanul să se informeze la rândul său, evitând să răspundă la ultima întrebare. Mi se închid ochii de somn ce—mi e!...

Oricine ar fi putut să observe că pasărea care stătea de vorbă cu gâscanul era foarte bătrână. Penele ei sure nu aveau nicio pată de culoare închisă. Capul îl avea mai mare, picioarele mai groase, iar labele mai despicate decât ale suratelor ei. Totuşi penele se aspriseră, încheieturile deveniseră noduroase, iar gâtul se subţiase. Numai asupra ochilor timpul nu putuse să aibă nicio înrâurire. Lumina lor sclipea mai viu, fiind parcă mai tineri, mai ageri decât ai celorlalte gâşte.

Foarte ţanţoşă, ea se întoarse către gâscan şi—i spuse:

— Află, gâscane, că eu sunt Akka de la Kebnekajse, iar gâsca din dreapta mea este Yksi de la Vassijaure; şi cea din stânga, Kaksi de la Nuolja. Află, de asemenea, că cealaltă gâscă din dreapta este Kolme de la Sarjektjokko; iar cea din stânga, Neljä de la Svappavaara. În spatele lor zboară Viisi de pe Oviksfjällen[9] şi Kuusi de la Sjangeli. Mai află că aceste gâşte, ca şi cei şase boboci de la coada stolului, trei la dreapta şi trei la stânga, sunt gâşte de munte de neamul cel mai de soi. Să nu ne iei, prin urmare, drept nişte haimanale care fac cârdăşie cu te miri cine… Nici să—ţi treacă prin gând că suntem dispuse să îngăduim oricui să se odihnească în culcuşul nostru.

După ce Akka sfârşi ultimele cuvinte, piciul trecu repede în faţă. Îl prinsese mirarea că gâscanul, care răspunsese cu atâta siguranţă şi hotărâre la întrebările ce—l priveau, dăduse un răspuns în doi peri când fusese vorba să arate cine—i însoţitorul lui.

— Nu vreau să tăinuiesc nimic! zise prichindelul. Mă cheamă Nils Holgersson şi sunt fiul unui gospodar. Până de curând am fost fiinţă omenească, dar azi dimineaţă...

N—a fost chip să mai spună ceva. Cum l—a auzit că fusese o fiinţă omenească, gâsca Akka s—a dat trei paşi înapoi, iar celelalte s—au tras şi mai încolo. Toate stăteau cu gâturile întinse şi—l priveau mânioase.

— Am bănuit eu lucrul ăsta de când te—am văzut aici, pe malul lacului! zise Akka. Şi acuma poţi să—ţi iei tălpăşiţa! Noi nu îngăduim ca—n rândurile noastre să se strecoare vreo fiinţă omenească.

— Nu—mi vine să cred – interveni gâscanul – că vouă, gâştelor sălbatice, ar putea să vă fie teamă de o fiinţă atât de mică. Mâine o să se ducă acasă, de bună seamă, dar la noapte trebuie să—i daţi voie să rămână în mijlocul nostru. Nimeni dintre noi nu—şi poate lua răspunderea să lase o făptură atât de plăpândă să cadă la noapte în ghearele vulpilor şi ale nevăstuicilor...

Akka veni mai aproape, dar se vedea bine că nu—şi putea stăpâni frica.

— Eu mă tem de tot ce se cheamă om, fie mare, fie mic, zise ea. Dar dacă tu, gâscane, te pui chezaş că acest pici n—o să ne căşuneze vreun rău, n—are decât să mâie la noapte cu noi. Nu credeam totuşi c—o să vă convină culcuşul nostru, căci avem de gând să dormim colo, pe gheaţa lacului.

---

[9] Oviksfjällen – muntele Ovik.

Akka socotea că gâscanul o să pregete auzind acest lucru. Dar gâscanului nu—i păsa de nimic.

— Tare înţelepte sunteţi că v—aţi ales un astfel de culcuş! le lăudă el.

— Îţi iei însă răspunderea că mâine o să se—ntoarcă la el acasă? vru să se asigure Akka.

— În cazul ăsta, o să vă părăsesc şi eu, rosti cu hotărâre gâscanul. I—am făgăduit că n—o să mă despart de el şi nu—mi calc cuvântul.

— Eşti liber să zbori unde vrei, îi răspunse Akka.

Zicând aceasta, îşi făcu vânt cu aripile spre gheaţă, urmată de celelalte gâşte sălbatice.

Pe băiat îl cuprinse mâhnirea, fiindcă nu mai trăgea nicio nădejde să ajungă în Laponia şi, deosebit de asta îl îngrijora faptul c—o să fie nevoit să se odihnească într—un culcuş rece, neprimitor.

— Toate merg din ce în ce mai rău, gâscane, se plânse el. Vai şi amar va fi de noi în noaptea asta! O să degerăm de frig pe gheaţă!...

Gâscanul nu—şi pierduse însă curajul..

— Nu e nicio primejdie, îl linişti ei. Un lucru numai te rog: strânge un mănunchi de paie şi de iarbă, atât cât poţi duce, şi apoi las' pe mine!...

După ce prichindelul îşi umplu braţele cu iarbă uscată, gâscanul îl apucă de cămaşă şi, ridicându—l, îl duse în zbor pe gheaţă, aproape de locul unde se opriseră gâştele sălbatice.

Acestea se şi culcaseră, cu ciocurile vârâte sub aripi.

— Împrăştie acum iarba pe gheaţă, ca să am pe ce sta, să nu deger. Ajută—mă, şi—o să te ajut şi eu la rându—mi, zise gâscanul către prichindel.

Băiatul făcu întocmai. După ce văzu că a isprăvit treaba, gâscanul îl apucă iarăşi de cămaşă şi—l vârî sub o aripă.

— Trag nădejde c—o să—ţi fie cald acolo şi c—o să te simţi bine, zise el, strângându—şi aripile.

Culcat zdravăn în puf, băiatul nu mai putu răspunde. Avea căldură berechet şi, obosit cum era, adormi într—o clipită

NOAPTEA

Gheaţa asta, într—adevăr înşelătoare, îţi joacă renghiuri. Nimeni nu se poate bizui pe ea. Stratul de gheaţă de pe lacul Vomb se urni peste noapte, izbindu—se într—un loc de ţărm. Şi se întâmplă ca jupân Smirre, un vulpoi care sălăşluia pe acea vreme în partea de răsărit a lacului, în parcul mănăstirii de la Öved, să observe acel loc pe când se afla noaptea la vânătoare de pradă. Jupân vulpoi ochise gâştele sălbatice de cu seară, dar nu trăsese nădejde să se întâlnească cu vreuna din ele... Cum însă i se oferea prilejul, trecu imediat pe gheaţă.

Când ajunse aproape de gâştele sălbatice, vulpoiul începu să alunece şi fu nevoit să se încleşteze de gheaţă cu ghearele, ca să nu cadă. Din pricina zgomotului, gâştele se deşteptară şi prinseră a da din aripi, ca să se înalţe în văzduh. Dar vulpoiul le—o luă înainte. Dintr—o săritură înşfăcă de aripă pe una din gâşte şi o tuli înapoi la ţărm.

Vezi însă că în acea noapte gâştele sălbatice nu fuseseră singure pe gheaţă. Cu ele se afla şi un om, chiar aşa ghemuleţ cum era. Băiatul se trezise în clipa în care gâscanul începuse să dea din aripi. Căzuse pe gheaţă şi rămăsese acolo buimac. Nu putu să—şi dea seama de cele ce se petrecuseră decât după ce văzu un cotei cu picioare lungi alergând pe gheaţă cu o gâscă în gură.

O luă atunci la goană după el, cu gând să scape găsea de primejdie. Îl auzea destul de bine pe gâscan strigându—i din urmă:

— Bagă de seamă, Năpârstoc! Bagă de seamă!

Dar băiatul îşi zise că nu trebuie să—i fie frică de un câine aşa de mic şi goni de zor înainte.

Gâsca din gura vulpoiului îi auzi clămpănitul galenţilor pe gheaţă şi nu—i veni să creadă că era adevărat. „Vrea oare piciul să mă scape din gura vulpii?” se întrebă ea. Cu toată situaţia jalnică în care se afla, începu să gâgâie din fundul gâtlejului de parcă ar fi voit să râdă.

„Parcă—l văd că alunecă într—o copcă!”... se gândea ea.

Cu toată bezna nopţii, băiatul deslușea însă bine toate crăpăturile şi copcile de pe gheaţă, alergând sprinten pe luciul ei. Acest lucru se datora faptului că avea ochi de spiriduş şi că putea să vadă pe întunericul cel mai adânc. Vedea şi lacul, şi ţărmul, ca şi cum ar fi fost ziua în amiaza mare.

De îndată ce ajunse la ţărm, jupân Smirre o tuli de pe gheaţă. Tocmai se trudea să se caţăre pe malul râpos, când băiatul strigă la el:

— Dă drumul gâştei, ticălosule!

Vulpoiul nu ştia cine strigă, pentru că nu se uita înapoi, ci alerga tot mai iute, încercând să se facă nevăzut.

Ajunse astfel într—o pădure mare, cu fagi neasemuit de frumoşi. Băiatul îl urmărea mereu, fără să se gândească la ce primejdie se expunea. Dimpotrivă, îşi aducea mereu aminte cu cât dispreţ fusese tratat în seara din ajun de către gâştele sălbatice şi voia să le facă dovada că un om, chiar aşa mic cum era el, întrecea în toate orice altă făptură.

Năpârstoc striga mereu după hoţoman, spre a—l face să sloboade prada din gură.

— Ce fel de câine eşti tu, că nu ţi—e ruşine să furi gâscă? îl mustra el. Dă—i drumul repede, căci altfel vezi tu îndată pe naiba! Dă—i drumul, că de nu, o să—i spun stăpânului tău ce fel de purtări ai!

Văzând că e luat drept un câine căruia i—e frică de bătaie, jupân Smirre făcu atâta haz de acest lucru, încât fu cât pe—aci să scape gâsca din gură. Vulpoiul era un mare tâlhar; nu se mulţumea să vâneze numai şoareci de câmp, pe ogoare, ci cuteza să pătrundă în curţile gospodarilor, ca să fure găini şi gâşte. Tot ţinutul se temea de el, şi vulpoiul ştia prea bine acest lucru. De când era mic, nu pomenise totuşi aşa ceva: să—l înfrunte un ţânc!

Băiatul fugea aşa de repede, încât i se părea că fagii cei groşi alunecau pe lângă el şi că distanţa ce—l despărţea de vulpoi se topea văzând cu ochii. În cele din urmă ajunse atât de aproape de el, încât îl apucă de coadă.

— Să ştii că—ţi iau gâsca! strigă piciul, opintindu—se.

Dar nu avu destulă putere să ţină vulpoiul în loc şi acesta îl trase după el, răscolind în jurul băiatului un vârtej de frunze uscate de fag.

Smirre băgă acum de seamă cât de inofensiv era prigonitorul lui. Se opri, puse gâsca pe pământ şi se aşeză cu labele din faţă deasupra ei, ca să nu—i scape din gheare. Tocmai se pregătea să—şi înfigă colţii în gâtlejul păsării, dar înainte de asta ţinu să se răfuiască puţin cu nevolnicul acela de pitic.

— Du—te fuga şi te jeluieşte la stăpânul pădurii căci am de gând să mă—nfrupt chiar acum din gâscă!... îl luă el în râs.

Cel care se miră, când văzu botul ascuţit al câinelui pe care—l fugărise şi îi auzi glasul răguşit de mânie, fu, desigur, băiatul. Supărat însă de faptul că vulpoiul îşi bătea joc de el, uită de frică. Îl apucă pe vulpoi de coadă şi mai vârtos; se propti într—un ciot de fag şi, chiar în clipa în care jupânul se pregătea să—şi înfigă colţii în gâtlejul păsării, prichindelul îl smuci cu toată puterea. Uluit vulpoiul se dădu câţiva paşi înapoi şi—n ăst timp gâsca sălbatică îi scăpă din gheare. Dacă se văzu liberă, gâsca începu să dea dintr—o aripă, căci cealaltă îi era rănită şi abia se putea folosi de ea. Nu vedea nimic pe întuneric ca şi cum ar fi fost oarbă, şi nimeni nu—i putea veni în ajutor. Nefiind în stare să—l ajute, la rândul ei, pe băiat în niciun chip, gâsca îşi căută o ieşire printre ramuri şi de acolo îşi luă iar zborul spre lac.

Dacă văzu una ca asta, Smirre se năpusti atunci asupra piticului.

— Gâsca a scăpat, dar el nu—mi mai scapă! mormăi vulpoiul mai mult pentru sine, cunoscându—se după glas cât era de înverşunat în hotărârea lui.

— Asta s—o crezi fu! îl înfruntă băiatul, foarte mândru de isprava pe care—o făcuse, scăpând gâsca de la moarte.

Năpârstoc se dovedea a fi isteţ: se ţinea tot timpul de coada vulpoiului, şi, ori de câte ori jupânul căuta să—l înhaţe, i—o smucea vârtos, pitindu—se după ea. În frunzişul pădurii se stârni un răscol grozav. Vulpoiul se sucea, se învârtea mereu, înnebunit. Coada se rotea însă la fel, aşa că jupânul nu izbutea să—l înşface pe băiat. Prichindelul era aşa de bucuros de isprava lui încât, la început nu făcea altceva decât să râdă cu hohote şi să—şi bată joc de fiară.

Smirre însă, ca un vânător iscusit ce era, nu se lăsă bătut. Băiatului îi era acum teamă să nu cadă până la urmă în ghearele lui.

Tocmai când se gândea la ce avea să facă, văzu un fag tânăr care crescuse înalt şi subţire ca un băţ. Slobozi repede coada vulpoiului şi se căţără apoi sus, cu gând să ajungă la bolta de frunziş pe care o formau coroane fagilor mai bătrâni. În ăst timp, în zelul şi orbirea lui, jupân Smirre se tot învârtea să—şi apuce coada.

— Ei, jupâne, nu te mai învârti de pomană!... zise băiatul, luându—l în zeflemea.

Vulpoiul nu voi să rămână de ocară că n—a fost în stare să vină de hac unui asemenea flecuşteţ. De aceea se aşează jos, la rădăcina copacului, ca să stea la pândă. Băiatul nu se simţea tocmai la largul lui pe crenguţa pe care cocoţase. Fagul cel tânăr nu ajungea până sus la bolta de frunziş, aşa cum crezuse el dintru început. În alt copac nu era chip să sară şi nici să coboare nu îndrăznea, căci îl bănuia pe vulpoi pe aproape. Din pricina frigului îşi simţea toate mădularele ţepene şi se temea să nu cadă de pe crenguţă, mai ales că era şi somnoros. Dar teama de a nu cădea cumva îi alungă somnul.

Faptul de a sta noaptea într—o pădure, cocoţat ca vai de lume pe o crenguţă, îi dădea fiori şi—l umplea de groază pe bietul băiat. Niciodată până atunci nu ştiuse ce înseamnă întunericul nopţii. I se părea că toată lumea încremenise, fără nădejde de a mai prinde viaţă vreodată.

Începu apoi să se lumineze de ziuă. Băiatul se bucură că toate cele arătau acum aidoma cum erau, deşi vremea se răcise mult mai tare, ca peste noapte.

Când răsări în sfârşit soarele, el nu era galben, cum se aştepta băiatul, ci roşu învăpăiat. Prichindelului i se părea că soarele se îmbolnăvise şi se întreba care să fie pricina bolii. Poate din cauză că, în lipsa lui, noaptea fusese friguroasă şi întunecoasă...

Razele soarelui cădeau în mănunchiuri mari, curioase să vadă pe dată ce ispravă făcuse noaptea, şi toate celea se înroşeau ca şi cum ar fi avut ceva pe cuget. Norii de pe cer, trunchiurile netede ca mătasea ale fagilor, coamele împletite din crenguţele copacilor, chiciura care acoperea frunzele căzute la pământ, toate minunăţiile acestea se înflăcărau şi se înroşeau.

Tot mai multe mănunchiuri de raze spintecau văzduhul, alungând în cele din urmă groaza nopţii. Tot ce încremenise prindea iarăşi viaţă. Ghionoaia neagră cu gâtul roşu începu să ciocănească într—un trunchi de copac. Veveriţa se ivi din cuibul ei, cu o alună în lăbuţă, se aşează pe o cracă şi începu s—o dezghioace. Graurul veni în zbor cu un fir de rădăcină în cioc, iar piţigoiul prinse a cânta în vârful unui copac.

Atunci băiatul înţelese că soarele spusese tuturor acelor vieţuitoare mărunte:

— Treziţi—vă şi sculaţi—vă din cuiburile voastre! Iată că am sosit! Nu mai aveţi de ce vă teme.

Dinspre lac se auzeau strigătele gâştelor sălbatice, care se pregăteau de zbor. Nu trecu mult şi toate

cele paisprezece gâşte fură văzute zburând deasupra pădurii. Băiatul încercă să le cheme, dar ele zburau atât de sus, încât glasul său nu putu ajunge până la ele. Gâştele credeau că vulpoiul îl mâncase de mult. Nici prin gând nu le trecea să—l mai caute.

Prichindelului îi venea să plângă de spaimă, dar soarele strălucea auriu şi plin de voioşie pe bolta cerului, dând curaj întregii firi.

— Nu—ţi fie teamă de nimic, Nils Holgersson, şi nu fi neliniştit atâta vreme cât eu exist! îl linişti soarele.

HÂRJOANA GÂŞTELOR

Luni, 21 martie

În pădure, toate rămaseră neschimbate cam atâta vreme câtă îi trebuie unei gâşte să—şi ia gustarea de dimineaţă. Spre amiază însă, o gâscă sălbatică trecu în zbor jos, pe sub crengile dese ale pădurii. Se uită şovăitoare printre trunchiuri şi ramuri, zburând încet de tot. Când o zări, vulpoiul îşi părăsi locul de pândă de sub fagul cel tânăr şi se furişă spre ea. Gâsca nu se feri deloc, ci zbură foarte aproape de vulpoi. Jupânul făcu o săritură mare, cu gând s—o înşface, dar nu izbuti, iar gâsca îşi urma zborul spre lac.

Trecu ce mai trecu şi iar se ivi o gâscă sălbatică în zbor. Ţinea aceeaşi cale ca şi cea dinainte, dar zbura mai jos şi mai încet... Şi aceasta trecu pe lângă vulpoi. Jupânul sări s—o prindă, dar, ca un făcut, îi atinse numai labele cu urechile... Gâsca scăpă teafără şi, liniştită ca o umbră îşi văzu mai departe de drum, îndreptându—se spre lac

Şi iar trecu ce mai trecu şi se ivi din nou o gâscă sălbatică. Aceasta zbură mult mai jos şi mult mai încet decât celelalte două şi îşi făcu şi mai anevoie cale printre trunchiurile de fag. De astă dată, jupânul vulpoi Smirre făcu o săritură grozavă, gata—gata să pună laba pe pasăre dar ea scăpă ca prin urechile acului.

După ce se făcu nevăzută, se ivi a patra gâscă sălbatică. Cu toate că zbura nespus de încet şi de stângaci, încât nu încăpea îndoială că o s—o poată prinde fără multă greutate, jupânul Smirre o lăsă să treacă prin fata lui fără s—o atingă, de teamă să nu dea iarăşi greş.

Gâsca urmă aceeaşi cale ca şi celelalte. Când ajunse însă drept deasupra vulpoiului, se lăsă jos de tot, ispitindu—l să se năpustească asupra ei. Vulpoiul sări ca un turbat, o atinse chiar cu laba, dar gâsca se feri la timp şi scăpă teafără.

Până să se dezmeticească, apărură încă trei gâşte, una după alta în şir. Urmând şi ele aceeaşi cale, vulpoiul sări asupră—le, dar nu izbuti să înşface niciuna.

Veniră apoi cinci gâşte. Acestea zburau mai bine decât celelalte; şi, deşi voiau parcă să—l ademenească pe vulpoi să sară asupra lor, jupânul rezistă ispitei.

Trecu apoi o bucată bună de vreme şi se ivi o singură gâscă. Era a treisprezecea şi atât de bătrână, că avea penele cenuşii, fără nicio pată neagră pe ele. Pe cât se părea, era beteagă de una din aripi, aşa că zbura jalnic de rău şi—n zig—zag, atingând aproape pământul. Smirre nici nu avu nevoie să sară asupra ei, ci o urmări pe jos până la lac, dar nici de astă dată nu izbuti să—şi vadă răsplătită osteneala.

Când veni totuşi a paisprezecea pasăre, fu o privelişte într—adevăr frumoasă, căci era toată albă cum e zăpada şi lucea în întunecimea pădurii când îşi întindea aripile mari.

De îndată ce o zări, vulpoiul Smirre îşi încordă toate puterile şi făcu un salt uriaş asupra ei, dar pasărea cea albă scăpă nevătămată, întocmai ca şi celelalte.

Sub umbra fagilor urmă apoi un răstimp de linişte. Se părea că trecuse în zbor întregul cârd de gâşte.

Deodată vulpoiul îşi aduse aminte de prizonierul său şi îşi ridică privirea spre fagul cel tânăr. Dar după cum era de aşteptat, prichindelul îşi luase tălpăşiţa de acolo.

Smirre nu se putu gândi însă multă vreme la el, căci apăru prima gâscă din nou. Se întorsese de la lac şi zbura pe sub crengile fagilor la fel de încet ca şi înainte. Cu tot ghinionul pe care—l avusese până atunci, vulpoiul se năpusti dintr—o săritură asupra ei. Dar grăbit cum era, nu socotise bine saltul şi nimeri alături de gâscă.

După aceasta mai veni una, apoi a treia şi a patra. Şirul fu încheiat de gâsca cea sură şi bătrână şi de gâsca cea albă.

Toate păsările zburau încet şi cât se poate de jos. Cum ajungeau deasupra vulpoiului, se lăsau până aproape de pământ, ca şi cum ar fi voit să—l îmbie să le prindă.

Vulpoiul le urmărea şi sărea de—i ieşeau ochii; dar până la urmă, pe niciuna din ele nu izbutea să pună laba.

Era cea mai nenorocită zi pe care o pomenise jupânul vulpoi Smirre. Gâştele sălbatice zburau necontenit deasupra lui, când încoace, când încolo. Paisprezece gâşte mari şi frumoase, îngrăşate pe ogoarele şi izlazurile din Germania, zburau prin pădure în imediata apropiere a vulpoiului; dar, ca un făcut, deşi de multe ori le atingea cu laba, de prins nu era în stare să prindă pe niciuna din ele...

Iarna abia se sfârşise, aşa că vulpoiul îşi aducea aminte de zilele şi de nopţile când dădea cutreier de pomană, alergând încolo şi încoace fără să se ivească pic de vânat, de vremurile aspre când păsările

călătoare erau plecate, când şoarecii se ascundeau în găuri sub pământul îngheţat, iar păsările de curte stăteau închise în cotețe... Toată foamea pe care o îndurase în timpul iernii nu fusese totuşi atât de greu de îndurat ca ghinionul din acea zi.

Smirre nu era un vulpoi tânăr. Câinii îl goniseră de nenumărate ori şi puzderie de gloanţe îi şuieraseră pe la urechi. Stătuse pitit tocmai în fundul vizuinii când ogarii scotoceau ascunzişurile, gata să—i dea uneori de urmă. Dar toată neputinţa pe care o încercase în timpul acelor goane înverşunate nu se putea asemui totuşi cu cea de care era stăpânit ori de câte ori nu izbutea să prindă una din acele blestemate gâşte sălbatice.

În dimineaţa în care începuse hârjoana gâştelor, jupânul Smirre era aşa de arătos, încât gâştele rămăseseră uimite văzându—l. Vulpoiului îi plăcea fala. Blana lui roşiatică lucea. Pieptul îi era alb, botul negru, iar coada stufoasă. Dar chiar în aceeaşi zi, pe înserat, blana vulpoiului era toată zbârlită şi udă leoarcă de năduşeală, iar ochii nu mai aveau nicio strălucire. Jupânul gâfâia cu spume la gură şi limba îi ieşise afară de un cot.

În timpul după—amiezii fusese aşa de vlăguit, că—l apucaseră ameţelile. Nu vedea înaintea ochilor decât gâşte care zburau dându—i mereu târcoale... Aşa se explică de ce sărea să prindă petele de soare, când le zărea jucând pe pământ, ori câte un biet fluture buimac, abia ieşit din crisalida lui.

Gâştele sălbatice zburară necontenit, chinuindu—l pe vulpoi toată ziua. Nu le era milă de el văzându—l prăpădit, înverşunat, chinuit de furie. Zburau nepăsătoare, deşi ştiau că vulpoiul sta gata să se năpustească asupra lor de cum le zărea. Ele nu—şi încetară hârjoana decât după ce bătrânul vulpoi Smirre căzu doborât pe un morman de frunze uscate, sleit de puteri şi gata să—şi dea sufletul.

— Acum credem că ştii, jupâne vulpoi, ce păţeşte cine cutează să se lege de Akka de la Kebnekajse, îi strigară gâştele în cele din urmă la ureche, după care îl lăsară în plata domnului.

3.VIAŢA PASĂRILOR SĂLBATICE

LA O FERMĂ

joi, 21 Martie

Pe vremea aceea s—a petrecut în Scania un fapt despre care s—a vorbit mult, scriindu—se chiar şi în ziare, dar pe care mulţi l—au socotit drept o născocire, întrucât nu i—au putut găsi explicaţie.

S—a întâmplat anume că o veveriţă a fost prinsă într—un aluniş de pe ţărmul lacului Vomb şi adusă de către cineva la o fermă din apropiere. Toată lumea de la fermă, atât tinerii, cât şi cei vârstnici, se bucurase mult la vederea acelei vietăţi micuţe şi frumoase, cu coadă lungă, cu ochi isteţi şi curioşi şi cu lăbuţe graţioase. Oamenii îşi puseseră în gând să se distreze toată vara privindu—i mişcările mlădioase, sprinteneala cu care spărgea alunele şi jocul zburdalnic. A fost reparată numaidecât o cuşcă veche de veveriţă, care consta dintr—o căsuţă verde, cu o roată de sârmă, şi căsuţa cu portiţă şi fereastră urma să—i servească drept sală de mâncare şi iatac. Apoi s—a aşternut în casă un pat de frunze, iar lângă el au fost puse o strachină cu lapte şi câteva alune. Roata de sârmă urma să fie jucăria veveriţei, pe care să se caţere şi să—şi facă toate ghiduşiile.

Oamenii de la fermă credeau că veveriţa va fi astfel mulţumită de noua ei locuinţă şi se mirau că n—o vedeau zburdând deloc. Dar ea, sărmana, stătea tristă şi mânioasă într—un ungher, scoţând din când în când câte un ţipăt ascuţit şi jalnic.

Nu se atingea de mâncare, iar pe roată nu se căţăra de fel.

— I—o fi teamă, îşi dădeau cu presupusul ai casei. Mâine, după ce s—o obişnui cu viaţa de—aici, o să vedeţi cum o să mănânce şi o să se joace!

În săptămâna aceea, femeile de la fermă pregăteau un ospăţ; în ziua în care fusese prinsă veveriţa erau ocupate cu coacerea pâinii. Fie că aluatul nu dospise încă, fie că gospodinele nu se întreceau cu hărnicia, fapt este că le apucase noaptea de mult şi tot nu isprăviseră treaba.

În bucătărie era astfel zor mare şi nimeni nu avea răgaz să privească la veveriţă. Se afla însă acolo şi o băbuţă, a cărei bătrâneţe nu—i îngăduia să ia parte la coptul pâinii. Ea ştia acest lucru, dar nu voia să rămână chiar aşa, fără să facă nicio treabă. Amărâtă şi ca să—i mai treacă urâtul, nu se duse la culcare, ci se aşeză la fereastra odăii ei să privească afară. Din pricina căldurii, uşa bucătăriei fusese lăsată deschisă şi lumina puternică din încăpere ajungea până în curte. Curtea era împrejmuită şi atât de bine luminată, încât bătrâna putea să vadă desluşit crăpăturile şi găurile tencuielii de pe zidul din faţă. Ea zări astfel şi cuşca veveriţei, atârnată într—un loc unde lumina bătea cu mai multă putere, şi băgă de seamă că veveriţa sărea din culcuşul ei pe roata de sârmă şi de pe roată în culcuş, fără să se odihnească o clipă. Se gândi atunci că mica vietate avea, pesemne, un motiv să fie neliniştită, dar pe urmă îşi zise că stătea trează, cu siguranţă, din pricina luminii prea mari.

Între grajdul vacilor şi grajdul cailor se afla, în aceeaşi curte, o poartă mare, acoperită, care era de asemenea luminată. După ce trecu o bucată de vreme, în puterea nopţii, bătrâna observă că pe acea poartă se furişa, tiptil, o făptură omenească cât un ghemuleţ, înalt doar de—o şchioapă, cu galenţi în picioare şi cu nădragi de piele ca orice gospodar. Ea îşi dădu seama numaidecât că era vorba de un spiriduş şi nu se sperie câtuşi de puţin. Deşi nu—l văzuse încă până atunci, auzise mereu vorbindu—se că ar umbla prin partea locului şi era încredinţată că aduce noroc unde se iveşte.

Cum ajunse în curtea pietruită, spiriduşul alergă întins spre cuşca veveriţei. Aceasta era însă atârnată prea sus şi din care pricină el nu putea să ajungă până la ea. Se îndreptă atunci spre şopronul cu unelte şi luă de acolo o prăjină. O sprijini de zid până în dreptul cuştii, apoi se căţără pe ea cum se caţără un marinar pe o frânghie. Ajungând la cuşca cea verde, începu să zgâlţâie portiţa, ca s—o deschidă. Bătrâna stătea însă liniştită, ştiind bine că portiţa fusese încuiată cu lacăt, de teamă să nu se furişeze ştrengarii de la fermele din vecinătate şi să fure veveriţa.

La un moment dat, bătrâna băgă de seamă că veveriţa se suise pe roata de sârmă, văzând că spiriduşul nu poate să deschidă portiţa. Urmă apoi o convorbire lungă între spiriduş şi veveriţă. După ce ascultă tot ce—i spuse mica făptură, spiriduşul coborî pe prăjină şi ieşi pe poartă.

Bătrâna nu se aştepta să—l mai vadă în acea noapte, dar rămase mai departe la fereastră. După câtva timp, spiriduşul se întoarse înapoi. Era aşa de zorit, că abia atingea pământul cu picioarele. El se duse într—un suflet spre cuşca veveriţei. Bătrâna urmărea tot ce face spiriduşul. Ba, la un moment dat, văzu

că acesta avea în amândouă mâinile nişte lucruri, dar ce anume erau nu putea desluşi. Spiriduşul se opri, aşeză jos, pe lespezile din curte, lucrul pe care îl ţinea în mâna stângă, iar pe cel din dreapta îl luă cu el şi urcă spre cuşcă. Ciocăni apoi cu un galent în ferestruie până ce sparse geamul şi întinse veveriţei ce avea în mână. Pe urmă coborî iar şi ridicând de jos lucrul pe care—l lăsase, îl luă cu sine şi se urcă din nou sus, după care se făcu nevăzut cu atâta repeziciune, că bătrâna abia îl putea urmări cu privirea.

Băbuţa îşi pierdu atunci răbdarea şi se duse tiptil în curte, aşezându—se la umbra cişmelei, ca să—l aştepte pe spiriduş. Şi—l mai aştepta curioasă şi o mâţă, care şi ea îl văzuse la un moment dat. Aceasta se furişase lângă zid, la câţiva paşi de locul unde bătea lumina mai mult, şi pândea.

Aşteptară mult şi bine amândouă în acea noapte friguroasă de martie şi, într—un sfârşit, bătrâna socoti că era vremea să intre iar în casă. Dar chiar în aceeaşi clipă auzi din nou paşi pe lespezile din curte şi—l văzu pe spiriduş ivindu—se iarăşi. Ca şi mai înainte, avea în mâini ceva, dar ceva care scâncea şi se zvârcolea. Abia atunci se lămuri bătrână despre ce era vorba. Pasămite, spiriduşul fugise în mai multe rânduri la aluniş şi—i adusese veveriţei puii, care altfel ar fi murit de foame.

Băbuţa rămase liniştită la locul ei, să nu—l stinghereasc ă defel pe spiriduş, care se pare că nici n—o observase. El se pregătea tocmai să lase jos unul din pui ca să—l urce pe celălalt la căsuţa veveriţei, când văzu sclipind lângă el ochii verzi ai pisicii. Neştiind ce să facă, rămase atunci pe loc, ca năuc, cu câte un pui în fiecare mână. Se întoarse apoi în toate părţile, nădăjduind de undeva un ajutor, şi dădu cu ochii de bătrână. Fără să mai stea pe gânduri se duse spre ea şi îi întinse unul din pui.

Băbuţa nu voi să se arate nevrednică de încrederea ce—i fusese acordată. Ea se aplecă să ia puiul de veveriţă şi îl ţinu sub ocrotirea ei până ce spiriduşul se sui cu celălalt la cuşcă şi veni înapoi să—l ia şi pe cel lăsat în seama bunei femei.

A doua zi dimineaţa, când cei de la fermă se strânseră la masă, bătrâna nu se putu stăpâni să nu povestească tot ce văzuse peste noapte. Bineînţeles, începură, cu mic cu mare, să râdă de ea, spunând că totul fusese pesemne doar un vis. Unde s—au mai pomenit pui de veveriţă aşa de timpuriu? o luau ei în zeflemea.

Băbuţa era sigură însă de tot ce spusese şi—i rugă să se ducă la cuşcă să se convingă cu ochii lor. Şi ce crezi? Pe culcuşul de frunze dormeau, într—adevăr, patru pui golaşi şi orbi, fătaţi abia de câteva zile. Când îi văzu, stăpânul gospodăriei nu se putu opri să nu zică:

— Oricum ar fi, eu unul vă spun: ne—am purtat aşa de urât, că ar trebui să ne fie ruşine de animale, ca şi de oameni!...

După ce—şi sfârşi vorbele, scoase din cuşcă veveriţa cu pui cu tot şi puse apoi bietele vietăţi în şorţul bătrânei.

— Du—te cu ele la aluniş – o îndemnă el – şi redă—le libertatea!

Aceasta e întâmplarea despre care s—a vorbit atât de mult şi despre care s—a scris până şi în gazete, dar căreia nimeni nu voia să—i dea crezare de minunată ce era.

VITTSKÖVLE
Sâmbătă, 26 martie

Câteva zile mai târziu avu loc o altă întâmplare, la fel de ciudată. Un cârd de gâşte sălbatice coborâră într—o dimineaţă pe un ogor din Scania răsăriteană, nu departe de marea fermă Vittskövle. În cârd se aflau treisprezece gâşte de culoare sură obişnuită şi un gâscan alb, care ducea în spinare un prichindel cu nădragi galbeni de piele, cu vestă verde şi cu o bonetă albă, ţuguiată, pe cap. Nu încăpea îndoială că erau foarte aproape de Marea Baltică. Pe ogorul pe care coborâseră, pământul era amestecat cu nisip, aşa cum e de obicei pe ţărmurile mării. Se pare că în partea locului se aflase înainte mult nisip mişcător, care se fixase în vremea din urmă, căci în multe părţi se puteau observa păduri întinse de pini.

Câtva timp, gâştele sălbatice ciuguliră iarbă fără să fie tulburate de nimic, dar la un moment dat se îndreptară spre ele, pe marginea ogorului, nişte copii. Văzându—i, gâsca de pază se avântă repede în văzduh, dând din aripi, în semn de alarmă. Cât ai clipi, celelalte gâşte zburară şi ele. Numai gâscanul cel alb rămase jos, liniştit. Văzând că celelalte gâşte o iau la fugă, gâscanul înălţă capul din iarbă şi strigă după ele:

— N—are rost să fugiţi din pricina lor; nu—s doar decât doi copii!...

În ăst timp, piciul şedea pe un bulgăre de ţărână la marginea pădurii şi dezghioca un cucuruz de pin, ca să dea de sământă. Cei doi copii se aflau atât de aproape de el, încât nu mai putu să alerge spre gâscan, ci se piti după o frunză uscată de scaiete, scoţând în acelaşi timp un strigăt de alarmă.

Dar gâscanul, după cum se vedea destul de bine, nu se speriase deloc. El rămase mai departe pe ogor, fără să se uite încotro se îndreptau copiii. La un moment dat, aceştia se abătură din calea lor şi o luară peste ogor spre gâscan. Până să—şi dea gâscanul seama, copiii se şi aflau lângă el. În zăpăceala lui, gâscanul uită că putea să zboare şi o rupse la fugă. Copiii o porniră îndată după el, îl încolţiră într—un şanţ şi, cât ai zice peşte, îl înşfăcară. Cel mai mare dintre ei îl luă la subsuoară şi plecă mai departe.

Văzând cum stau lucrurile, prichindelul alergă spre copil, ca şi cum ar fi avut de gând să—i smulgă gâscanul de la subsuoară. Dar îndată îşi aduse aminte că era mic şi fără putere şi se trânti pe bulgărul de ţărână, începând să bată cu desperare în pământ, cu pumnii încleştaţi. În vremea asta gâscanul striga din răsputeri, cerând ajutor:

— Năpârstoc, vino de mă scapă! Năpârstoc, vino de mă scapă!

Deşi înspăimântat, piciul prinse să râdă:

— Da, ţi—ai şi găsit cine să te scape!... spuse el, cu năduf.

Se ridică totuşi şi o porni pe urma gâscanului.

„De ajutat nu—l pot ajuta, îşi zise el în sinea lui. Barem să văd ce—au de gând să facă cu el...”

Copiii ajunseseră destul de departe. Năpârstoc nu—i pierdu însă din vedere şi se pomeni într—o vâlcea prin care curgea un pârâu de primăvară. Nu era nici larg, nici prea adânc, dar Năpârstoc fu nevoit să alerge câtva timp de—a lungul malului, până ce dădu peste un loc pe unde putu să sară în partea cealaltă.

După ce ieşi din vâlcea, nu—i mai văzu pe copii; dispăruseră... Le găsi însă urma pe o potecă îngustă ce ducea spre pădure şi porni mai departe în căutarea lor.

Ajunse în curând la o răscruce, unde cei doi copii pesemne că se despărţiseră, căci se vedeau două dâre de urme. Năpârstoc fu cuprins de o adâncă deznădejde. Dar în aceeaşi clipă văzu pe o tufă de iarbă—neagră un pufuleţ alb. Înţelese atunci că gâscanul îl zvârlise la marginea drumului, ca să—l arate încotro fusese dus, aşa că porni înainte. Băiatul îi urmări pe copii pe tot întinsul pădurii.

Pe gâscan nu—l văzu defel, însă ori de câte ori nu mai ştia încotro s—o apuce, îi apărea înainte un pufuleţ alb şi—l îndrepta pe calea cea bună.

Plin de încredere, Năpârstoc se orienta după semnele lăsate de gâscan. Ele îl scoaseră din pădure şi—l purtară peste nişte ogoare, apoi pe un drum şi, în cele din urmă, pe o alee care ducea spre o curte boierească. La capătul aleii se deslușeau calcane de zid şi turle de cărămidă roşie, împodobite cu chenare şi ornamente care—ţi luau ochii. Văzând că se afla în faţa unui conac, prichindelul înţelese ce soartă avusese gâscanul. „Nu—ncape îndoială că ştrengarii l—au dus la conac şi l—au vândut pe—o sumă frumuşică, îşi zise el. L—or fi şi tăiat până acum!” Voi totuşi să se convingă ce se întâmplase cu gâscanul şi porni mai departe cu şi mai multă râvnă. Merse el ce merse pe alee, dar nu se întâlni cu nimeni, lucru ce nu putea să—i prindă decât bine unuia căruia îi era teamă să nu fie văzut de fiinţe

omeneşti.

Conacul la care ajunsese era o clădire arătoasă, de modă veche, alcătuită din patru aripi şi înconjurată de o curte mare. În dreapta se afla o poartă boltită ce dădea în curte. Până aici, Năpârstoc mersese fără nicio grijă, dar în faţa porţii se opri. Nu îndrăznea să intre, aşa ca se hotărî să mai aştepte şi să chitească ce avea de făcut. Stând aşa la chibzuială, cu degetul pe năsuc, auzi nişte paşi în urma lui. Se întoarse şi văzu venind pe alee o ceată de oameni. Se furişă repede în dosul unui butoi de apă, care se afla din întâmplare sub bolta porţii, şi se piti acolo.

Cei sosiţi erau vreo douăzeci de elevi ai unei şcoli elementare, care făceau o excursie, urmaţi de învăţătorul lor. Ajungând în dreptul porţii, acesta le spuse să aştepte acolo cât va fi dus să întrebe dacă li se dădea învoire să viziteze vechiul castel Vittskövle.

Elevii erau încinşi de căldură şi obosiţi ca după un drum lung. Unuia dintre ei, mai cu seamă, îi era o sete grozavă, aşa că se duse la butoiul cu apă şi se aplecă să bea din el. La gât avea atârnată o cutie de tablă. Ca să nu—l împiedice la băut, o zvârlise jos. Deschizându—i—se capacul, se puteau vedea înăuntru câteva flori de primăvară.

Cutia căzuse drept în faţa lui Năpârstoc şi acesta fu nespus de bucuros că i se ivise un prilej minunat de a intra în castel să vadă ce se întâmplase cu gâscanul.

Se băgă tiptil în cutie şi se piti frumuşel între dediţei şi nişte frunze de podbal. Nici nu apucase să se ascundă bine, că elevul şi ridică de jos cutia, pe care şi—o atârnă iar la gât, închizându—i capacul.

Învăţătorul se întoarse peste puţină vreme şi—i încunoştinţă pe elevi că obţinuse învoirea să intre în castel. Apoi îi duse mai întâi în curte, unde se opri şi începu să le spună povestea vechiului castel. Le istorisi că cei dintâi oameni care locuiseră pe acele meleaguri fuseseră nevoiţi să trăiască în peşteri şi în văgăuni, în corturi din piei de animale şi din crengi de copaci şi că a trebuit să treacă multă vreme până ce şi—au putut clădi case din trunchiuri de copaci. Iar pe urmă, după muncă grea şi străduinţă îndelungată, de la căsuţe de lemn cu o singură încăpere au ajuns să înalţe castele cu sute de încăperi, aşa cum era Vittskövle.

Astfel de castele, le spunea învăţătorul, fuseseră zidite cu vreo trei sute cincizeci de ani în urmă, de către oameni avuţi şi puternici. Vittskövle fusese clădit, pe cât se pare, într—o vreme în care războaiele şi tâlharii puneau în primejdie viaţa populaţiei din Scania. De jur împrejurul castelului se afla un şanţ umplut cu apă. Peste el era aruncată odinioară o punte care se putea ridica. Deasupra bolţii de la poartă se mai găsea încă un foişor de pază. Pe lângă zidurile castelului se înşirau coridoare pentru paznici, iar la colţuri se aflau turnuri puternice, cu ziduri groase de un metru. Vittskövle nu fusese totuşi înălţat în cele mai cumplite vremuri de război, căci Jens—Brahe[10], care îl zidise, căutase să facă din el o clădire frumoasă şi totodată bogat împodobită. Dacă aveau să vadă cetatea de piatră Glimminge[11], construită doar cu o generaţie mai înainte, urmau să bage de seamă cu uşurinţă că Jens Holgersen Ulfstand, arhitectul ei, nu se gândise să clădească o casă numai solidă şi mare, dar şi frumoasă şi comodă în acelaşi timp.

Dacă vor vedea însă castele ca Marsvinsholm, Svenstrop[12] şi mănăstirea Öved zidite cu câteva secole înainte de Vittskövle, vor înţelege că vremurile de atunci erau mai paşnice. Cei care le clădiseră nu le prevăzuseră cu întărituri, ci căutaseră numai să trăiască în nişte locuinţe mari şi frumoase.

Învăţătorul vorbi îndelung şi amănunţit, iar Năpârstoc, închis în cutia—ierbar, începuse să—şi piardă răbdarea. Cu toate acestea, putea fi liniştit, căci stăpânul cutiei habar n—avea de prezenţa lui.

În cele din urmă, toată ceata intră în castel. Năpârstoc se înşelase însă sperând că se va ivi prilejul să iasă din cutie, căci elevul nu se despărţi de ea, aşa că fu nevoit să străbată împreună cu excursioniştii toate încăperile. Această preumblare fu de lungă durată. Învăţătorul se oprea tot mereu să dea deslușiri elevilor săi. Într—una din camere se afla un cămin vechi. Învăţătorul se opri în faţa lui, ca să le explice copiilor câte feluri de sobe a întrebuinţat omul de—a lungul veacurilor. Cea dintâi vatră înăuntrul unei case a fost o lespede de piatră aşezată pe podea, în mijlocul unei odăi cu bageac în tavan, pe unde ploua şi intra vântul. Apoi un cuptor mare, zidit fără coş, care dădea destulă căldură, însă umplea casa de fum şi de funingine. Când a fost zidit Vittskövle, lumea se pricepea să zidească sobe deschise, cu coşuri pentru fum, care totuşi nu împiedicau căldura să iasă afară prin ele.

---

[10] Brahe – numele unei vechi familii scandinave din care a făcut parte şi vestitul astronom Tiho Brahe (1546 – 1601)
[11] Glimminge – cetate medievală în apropiere de portul Cimbrishamn, în partea de sud—est a Scaniei.
[12] Marsvinsholm, Svenstrop – localităţi din sudul Scaniei, unde se află cetăţi medievale.

Dacă Năpârstoc fusese vreodată mânios şi nerăbdător, el făcu în acea zi un bun exerciţiu de răbdare. Totuşi de aproape un ceas nu mai avea astâmpăr. În camera următoare, învăţătorul se opri în faţa unui pat vechi, cu polog înalt şi perdele bogate, şi începu să povestească elevilor despre paturile şi culcuşurile oamenilor de pe vremuri. După cât se vedea, nu era deloc grăbit şi, în afară de asta, n—avea de unde să ştie că într—o cutie de tablă stătea închis un biet prichindel care abia aştepta ca el să—şi termine povestea...

Ajungând într—o încăpere cu tapete din piele galbenă, el istorisi şcolarilor cum şi—au îmbrăcat oamenii pereţii din timpurile cele mai îndepărtate, iar în faţa unui vechi tablou de familie le povesti prin câte schimbări a trecut îmbrăcămintea omenească. În sala de festivităţi le istorisi cum făcea lumea înainte vreme nunţile şi cum, înmormântările.

Apoi le povesti câte ceva despre oamenii care locuiseră în acel castel, despre străvechile familii.

Năpârstoc nu putu să asculte totuşi şi această povestire, căci elevului care îl ducea în cutie i se făcuse iarăşi sete şi se furişase în bucătărie să ceară apă de băut. De astă dată, Năpârstoc se gândi că aici ar fi tocmai locul potrivit unde ar putea să—l caute pe gâscan şi începu să se foiască de colo—colo. Dar, cum în nerăbdarea lui împinsese prea tare capacul cutiei de tablă, aceasta se deschise de îndată. Astfel de cutii se deschid lesne de obicei şi de aceea elevul nu dădu faptului o importanţă deosebită, ci se mărgini să închidă cutia la loc.

Bucătăreasa îl întrebă dacă n—avusese cumva un şarpe în ea.

— Da’ de unde! Numai nişte plante, răspunse elevul.

— Şi cu toate astea eu am văzut ceva care se mişca... stărui bucătăreasa.

Elevul deschise atunci cutia, ca să—i arate că se înşela:

— N—ai decât să te uiţi...

Nu apucă să zică însă mai mult, că Năpârstoc, nemaiavând curajul să stea închis înăuntru, sări pe duşumea şi o tuli pe uşă afară. Slujnicele abia putură să—şi dea seama ce era dihania care dispăruse, dar de luat se luară numaidecât după ea.

Învăţătorul era în toiul povestirii, când fu întrerupt deodată de nişte strigăte puternice.

— Prindeţi—l! Prindeţi—l! strigau femeile care dăduseră buzna afară din bucătărie.

Toţi copiii o rupseră la fugă după Năpârstoc, care alerga mai iute ca un şoricel. Încercară să—i taie drumul spre poartă, dar nu fură în stare să prindă o făptură atât de mică. În chipul acesta, Năpârstoc îşi găsi scăparea dincolo de zidurile castelului.

Neavând însă curajul s—o ia pe aleea deschisă, prichindelul cârmi într—o parte şi fugi prin grădină în curtea din dos. Urmăritorii se ţineau însă scai după el, cu strigăte şi hohote de râs. Bietul fugar alerga din răsputeri, dar în sinea lui îşi zicea că, orice ar face, tot va fi ajuns din urmă.

Trecând în goana mare prin faţa locuinţei unui slujitor, auzi o gâscă gâgâind şi văzu pe scară un puf alb. Dăduse peste gâscan! Nu se mai gândea acum la slujnicele şi la băieţii care—l fugăreau, ci se caţără pe scară şi intră în tindă. Mai departe însă nu fu chip să ajungă, căci uşa casei era închisă. Auzea strigătele gâscanului care se văicărea înăuntru, dar nu putea să deschidă uşa. Ceata urmăritorilor se apropia tot mai mult, în timp ce gâscanul se tânguia tot mai jalnic. Văzându—se încolţit, Năpârstoc prinse în cele din urmă curaj şi începu să bată la uşă cu toată puterea.

Veni atunci un copil s—o deschidă şi prichindelul putu să vadă, dintr—o ochire, ce se petrecea înăuntru. Drept în mijlocul odăii, pe podea, o femeie ţinea gâscanul cu o mână, spre a—i tăia cu cealaltă penele aripilor. Îl găsise băiatul ei şi nu voia să—l facă niciun rău, având de gând să—l crească laolaltă cu gâştele de pe lângă casă. Îi tăia aripile numai ca să nu mai poată zbura. Peste gâscan nu putea să dea însă o nenorocire mai mare şi de aceea se jeluia atât de amarnic.

Din fericire, femeia se îndeletnicea de puţină vreme cu treaba aceasta. Foarfeca nu retezase decât două pene în clipa când fu deschisă uşa şi Năpârstoc se ivi în pragul ei. O astfel de arătare femeia nu văzuse niciodată în viaţa ei. Îşi închipui că se află în faţa unui spiriduş şi, de spaimă, scăpă foarfecă jos, îşi împreună mâinile şi lăsă gâscanul în pace.

Cum se simţi slobod, gâscanul fugi spre uşă. Fără a se opri, îl apucă pe Năpârstoc de cămaşă şi—l luă cu el. Ajuns pe scară, îşi întinse aripile şi o porni în zbor. Chiar în aceeaşi clipă făcu o mişcare graţioasă cu gâtul şi—l săltă pe Năpârstoc pe spinarea lui pufoasă.

În timp ce se înălţau din ce în ce mai sus, toată lumea de la Vittskövle se uita lung după ei.

ÎN PARCUL ÖVED

În tot timpul zilei, când gâştele îl zădărâseră pe vulpoi, Năpârstoc dormise buştean într—un cuib părăsit de veveriţă. Se trezi abia spre seară, cu inima grea. „Parcă văd că mă trimit înapoi acasă şi atunci n—o să am încotro: va trebui să apar înaintea părinţilor mei”, se gândea el.

După ce găsi gâştele, care se scăldau în lacul Vomb, niciuna nu pomeni că Năpârstoc va pleca împreună cu ele mai departe la drum. „Or fi crezând că gâscanul cel alb e prea obosit ca să pornească cu mine acasă în seara asta...” îşi zicea băiatul.

A doua zi dimineaţă, gâştele se treziră în zorii zilei, cu mult înainte de răsăritul soarelui. Năpârstoc era sigur că va fi trimis acasă. Lucru ciudat însă: atât el cât şi gâscanul fură poftiţi să însoţească gâştele sălbatice în preumblarea de dimineaţă. Băiatul nu înţelegea care era pricina amânării călătoriei, dar îşi făcea socoteala că pesemne gâştele sălbatice nu cutezau să—l ia pe gâscan la un drum atât de lung, ci aşteptau să se hrănească mai întâi bine şi să se îngraşe, ca să prindă destulă putere. Era bucuros totuşi de orice zăbavă, ca să dea ochii cât mai târziu cu părinţii lui.

Gâştele sălbatice zburară pe deasupra mănăstirii Öved, situată într—un minunat parc în partea de răsărit a lacului, lângă un castel mare şi impunător, cu o curte frumoasă, pavată cu lespezi de piatră şi înconjurată de ziduri şi pavilioane joase, cu o grădină încântătoare şi veche, ale cărei garduri vii erau tunse, cu alei umbrite de coamele copacilor, cu heleşteie, fântâni arteziene, cu arbori măreţi şi pajişti tunse, ale căror straturi de pe margini erau smălţuite cu flori de primăvară.

În timp ce gâştele sălbatice zburau deasupra castelului în primele ceasuri ale dimineţii, nu se zărea încă nici ţipenie de om pe acolo. Încredinţate de acest lucru, ele se lăsară în jos spre coteţul câinelui şi începură să strige:

— Ce bordeiaş e aici? Ce bordeiaş e aici?

Dulăul ieşi mânios din coteţ şi începu a hămăi în vânt:

— Bordei e ăsta, haimanalelor? Nu vedeţi că—i un castel mare de piatră? Nu vedeţi ce ziduri arătoase are? Nu vedeţi ferestrele şi uşile impunătoare? Nu vedeţi terasa minunată? Ham, ham, ham! Bordei e ăsta la voi? Nu vedeţi curtea şi grădina? Nu—i vedeţi sera şi statuile de marmură? Asta la voi se cheamă bordei? Bordeiele au oare parc cu pădure de fagi, cu aluniş, cu livezi, cu dumbrăvi de stejar, cu brădet şi cu grădină zoologică, plină de cerbi şi de căprioare? Hm, ham, ham! Bordei se cheamă asta la voi?

Dulăul spusese toate aceste lucruri pe nerăsuflate. Gâştele zburau pe deasupra încoace şi—ncolo şi—l ascultau. Când conteni, ele îi răspunseră:

— De ce te—ai supărat de pomană? Noi nu te—am întrebat de castel. Te—am întrebat numai de bordeiul câinelui...

Auzind această glumă, Năpârstoc începu să râdă, dar repede îşi reaminti de ceva şi deveni deodată serios. „Câte glume de astea năstruşnice o să auzi, dacă vei merge cu gâştele sălbatice până hăt, departe în Laponia... îşi zise el. În situaţia neplăcută în care te afli acum, cel mai bun lucru pentru tine ar fi o astfel de călătorie...”

Gâştele sălbatice coborâră apoi pe unul din ogoarele întinse din dreapta castelului, ca să ciugulească rădăcini de buruieni, şi zăboviră acolo câteva ceasuri. În vremea asta, Năpârstoc se duse în parcul cel mare, învecinat cu ogorul, să caute un aluniş şi începu să scotocească prin tufişuri, doar—doar o da peste câteva alune rămase neculese din toamna trecută.

După ce se săturară bine, gâştele sălbatice porniră înapoi spre lac, unde se desfătată jucându—se până aproape de amiază. Îl îmbărbătau pe gâscan, îmbiindu—l să se ia la întrecere cu ele la tot felul de sporturi. Înotau, alergau şi zburau împreună, care mai de care voind să—şi arate isteţimea. Gâscanul îşi dădea toată silinţa, dar la iuţeală gâştele sălbatice îl dovedeau totdeauna. Năpârstoc şedea tot timpul pe spinarea gâscanului, încurajându—l mereu şi luând parte la desfătarea generală. Răsunau în văzduh numai strigăte, râsete şi gâgâieli, dar nimeni de la castel nu le auzea.

După ce obosiră de atâta joacă, gâştele se duseră pe gheaţă să se odihnească puţin. După—amiaza o petrecură cam la fel ca şi înainte de prânz. Întâi păscură câteva ceasuri, iar pe urmă se scăldară şi se jucară în apă la marginea gheţii până la apusul soarelui, când se duseră îndată la culcare.

„Trai ca ăsta ar fi numai bun de mine”, se gândea Năpârstoc, pitulându—se sub aripa gâscanului – dar mâine dimineaţă, parcă văd, gâştele mă vor trimite sigur acasă, aşa că n—o să mă pot bucura de asemenea viaţă...”

Până să adoarmă se gândi că dacă va însoţi la drum gâştele sălbatice, nimeni nu avea să—l mai mustre că era băiat leneş. Şi—ar fi pierdut vremea toată ziuă şi n—ar fi avut altă grijă decât să—şi facă rost de mâncare. Dar deocamdată avea nevoie de prea puţine lucruri, aşa că această grijă nu trebuia să—l preocupe îndeosebi.

Se gândea câte locuri ar fi putut să vadă şi la câte aventuri ar fi luat parte, dacă i s—ar fi dat voie să plece şi el. Ar fi fost cu totul altceva decât să muncească şi să facă toată ziua corvezi acasă. „Şi—apoi, puţin mi—ar păsa că—s prefăcut în altă făptură!...” îşi zicea băiatul.

Miercuri avu credinţa că gâştele sălbatice îl vor lua cu ele, dar joi pierdu iarăşi nădejdea. Ziua de joi începu la fel ca şi celelalte. Gâştele păşteau pe ogoare, iar Năpârstoc îşi căuta de—ale gurii prin parc. Într—un rând, Akka veni la el să—l întrebe dacă găsise ceva de mâncare. Răspunzându—i că nu aflase încă nimic, ea îi găsi o tufă uscată de chimişor cu toată sămânţa pe ea.

După ce mâncă, Akka fu de părere că Năpârstoc se preumbla prin parc cu prea multă îndrăzneală. Apoi îi întrebă dacă ştie de câţi duşmani trebuie să se ferească el, care este atât de mic. Băiatul îi răspunse că habar n—are, şi atunci Akka începu să—i înşire.

Când umblă prin parc, îi spuse gâsca, trebuie să se păzească de vulpe şi de jder. Când se află pe malul lacului, trebuie să ia seama la vidre. Când şade pe vreun zid de piatră, trebuie să nu uite de nevăstuici, care se strecoară prin cele mai mici găuri; iar dacă se culcă pe un morman de frunze uscate, trebuie să se asigure mai întâi dacă nu se află sub ele vreo năpârcă amorţită în timpul iernii. Dacă se găseşte pe câmp trebuie să stea cu ochii ţintă la cer şi să se ferească de păsările răpitoare. În aluniş poate să—l prindă gaia. Coţofene şi ciori hălăduiesc pretutindeni şi în ele nu e bine să aibă prea multă încredere, iar îndată după asfinţit trebuie să ciulească urechile şi să se ferească de bufniţă, care zboară fără să facă zgomot şi se poate năpusti fără veste asupra lui.

Când auzi Năpârstoc că sunt atâţia duşmani care pot să—l atace şi să—l ia viaţa, înţelese că era cu neputinţă să se salveze numai prin propriile—i puteri. Nu se temea de moarte, dar nu i—ar fi făcut plăcere să fie sfâşiat şi mâncat. O întrebă deci pe Akka ce trebuia să facă pentru a se putea apăra de jivine şi de păsări răpitoare.

Akka îi răspunse că trebuia să caute a lega prietenie cu animalele mici din pădure şi de pe câmp, cu veveriţele şi cu iepurii, cu piţigoii, cu ţiglenii şi cu ciocârliile. Dacă aceste animale şi păsări îi vor fi prietene, ele îl vor feri de primejdii, îi vor face rost de ascunzători, iar la nevoie se vor uni ca să—l apere.

Când însă mai târziu, în cursul zilei, Năpârstoc voi să urmeze sfatul primit şi se adresă veveriţei Sirle, spre a—i cere ajutor, aceasta îl refuză categoric:

— Păi ce socoti tu?... Noi ştim bine că eşti Nils, păzitorul de gâşte, care anul trecut stricai cuiburi de rândunele, spărgeai ouă de graur, aruncai puii de cioară în groapa de marnă[13], prindeai mierlele cu laţul şi băgai veveriţele în cuşcă. Acum ajută—te singur cum vei putea mai bine şi fii bucuros că nu ne prindem cu toţii împotrivă—ţi, să te gonim înapoi!

Pe vremea când era păzitor de gâşte, Năpârstoc n—ar fi lăsat nepedepsit un astfel de răspuns pentru nimic în lume, dar acum se temea să nu afle şi gâştele sălbatice ce copil rău fusese. Se temea atât de mult că ele l—ar fi putut trimite înapoi, încât îşi dăduse toată silinţa să nu facă nici cea mai mică poznă de când se afla în tovărăşia lor. E drept că, prichindel cum se afla, nu era în stare să facă cine ştie ce mare rău, însă putea, oricum, să strice pe ici pe colo câte un cuib de pasăre ori să spargă niscaiva ouă, dacă ar fi avut chef de asemenea isprăvi. Fusese tot timpul cuminte, nu smulsese nicio pană din aripile păsărilor, nu dăduse niciun răspuns obraznic şi, în fiecare dimineaţă, când o saluta pe Akka, îşi scotea scufia şi îi făcea o plecăciune.

În tot cursul zilei de joi se gândi că, de bună seamă, gâştele sălbatice nu voiau să—l ia cu ele în Laponia, din pricina răutăţii lui. În seara când află că veveriţa, femeiuşca lui Sirle, fusese răpită, rămânându—i puii muritori de foame, se hotărî să le vină într—ajutor, ceea ce şi izbuti să facă, după cum s—a povestit mai înainte.

A doua zi, vineri, când veni în parc, auzi piţigoii cum cântau în fiecare tufiş, povestind că femeiuşcă lui Sirle fusese răpită fără pic de milă de nişte hoţi, din mijlocul puilor ei drăgălaşi, şi că Nils, păzitorul de gâşte, avusese curajul să se furişeze printre oameni şi să ducă puii la măicuţa lor.

— Cine e sărbătorit acum în parcul Öved – cântau piţigoii – mai mult decât Năpârstoc, de care toate

---

[13] Marnă – pământ calcaros, amestecat cu nisip şi cu lut, întrebuinţat la îngrăşatul ţarinelor.

vieţuitoarele se temeau pe când păştea gâştele? Sirle o să—l dăruiască alune, iepuraşii or să se joace cu el, căprioarele îl vor lua în cârcă şi vor fugi cu prietenul lor când se va apropia jupânul vulpoi Smirre; ţiglenii vor da alarma când vor zări eretele; iar piţigoii şi ciocârliile îi vor slăvi vitejia.

Năpârstoc era sigur că Akka şi celelalte gâşte vor afla toate aceste lucruri, dar trecu şi ziua de vineri, fără să—i spună că—l vor lua cu ele.

Până sâmbătă, gâştele păscură pe ogoarele din preajmă, nestingherite de jupân Smirre. Sâmbătă dimineaţa însă, când veniră din nou acolo la păscut, vulpoiul stătea la pândă, urmărindu—le de pe un ogor pe altul, astfel că bietele păsări nu se putură hrăni în tihnă. Dându—şi seama că fiara nu avea de gând să le lase în pace, Akka luă iute o hotărâre: se înălţă în văzduh şi zbură cu tot cârdul ei la o depărtare de câteva mile peste şesurile districtului Färs şi peste dealurile cu ienupăriş din ţinutul Linderödsos. Nu coborî decât când ajunse la Vittskövle.

Dar aici, la Vittskövle, fusese răpit gâscanul, după cum s—a arătat. Şi dacă Năpârstoc nu s—ar fi dat peste cap să—l salveze, nimeni nu l—ar mai fi găsit vreodată.

Sâmbătă seara, când se întoarse cu gâscanul la lacul Vomb, băiatul crezu că făcuse o ispravă destul de bună în ziua aceea şi aşteptă cu nerăbdare să vadă ce va zice Akka, şi ce părere vor avea gâştele ei. Acestea nu—şi precupeţiră deloc laudele, dar niciuna din ele nu rosti cuvântul pe care Năpârstoc râvnea atât de mult să—l audă.

Şi veni iar duminica. Trecuse o săptămână întreagă de când băiatul fusese vrăjit, dar el era la fel de mic. Nu părea totuşi să—şi facă inimă rea din pricina asta. În după amiaza acelei zile stătu cocoţat toată vremea într—un tufiş mare şi des de răchită de pe malul lacului, cântând dintr—un fluier de trestie.

În jurul lui se adunaseră o droaie de piţigoi, de ţigleni şi de grauri. Păsărelele ciripeau tot soiul de cântece, pe care Năpârstoc se silea să le înveţe, deşi nu se prea se pricepea la muzică.

Cânta aşa de fals, că li se zbârleau penele bietelor profesoare, care strigau şi dădeau din aripi, disperate. Râzând de zelul lor nepotolit, băiatul scăpă fluierul jos.

Începu apoi să cânte din nou, dar tot atât de fals. Păsările se jeluiau care mai de care:

— Valeu, azi cânţi mai prost ca de obicei, Năpârstoc! Nu dai tonul bine. Unde ţi—s gândurile, Năpârstoc?...

— Sunt în altă parte, răspunse el, cu drept cuvânt.

Bietul prichindel se gândea mereu dacă avea să mai stea multă vreme în mijlocul gâştelor sălbatice, ori dacă poate avea să fie trimis acasă chiar în acea zi.

Deodată zvârli fluierul cât colo şi sări jos din răchită. O văzuse pe Akka, urmată de toate gâştele în şir, venind spre el. Mergeau mai încet ca de obicei şi cu un aer solemn, ceea ce îl făcu să creadă că va afla acum ce aveau de gând cu el.

După ce se apropie, Akka zise:

— Ai tot dreptul să te miri de mine, Năpârstoc, că nu ţi—am mulţumit pentru că m—ai scăpat din ghearele vulpoiului. Eu însă sunt o fiinţă care mulţumesc cuiva mai degrabă cu fapta decât cu vorba. Şi—acum, dragă Năpârstoc, cred că am izbutit să—ţi fac un mare serviciu. Am trimis veste spiriduşului care te—a vrăjit. La început nici n—a vrut să audă de izbăvirea ta, dar l—am pisat mereu şi i—am spus cât de frumos te—ai purtat cu noi. Astăzi el îţi dă de ştire prin mine că vei fi iarăşi om de îndată ce te vei întoarce.

Pe cât s—a simţit de fericit când a început să grăiască gâsca sălbatică, îşi poate da oricine seama ce amărăciune l—a cuprins la sfârşitul cuvântării ei.

Fără a crâcni, se întoarse cu spatele şi—l podidi plânsul.

— Ce înseamnă asta? întrebă Akka. Pe cât se vede, ai aşteptat din partea mea mai mult decât am făcut pentru tine.

Băiatul se gândea însă la zilele fără griji, la glumele plăcute, la peripeţiile prin care ar fi trecut, la libertatea şi la preumblările prin văzduh, lucruri de care nu avea să se mai bucure, şi urla în culmea deznădejdii.

— Puţin îmi pasă dacă voi fi sau nu iarăşi om! zise el... Dorinţa mea cea mai fierbinte e să merg cu voi în Laponia.

— Să—ţi spun ceva, Năpârstoc, îl preveni Akka. Spiriduşul acela e tare năbădăios şi mă tem că, dacă n—ai să te foloseşti acum de bunăvoinţa ce ţi—o arată, altă dată cu greu ai să—l mai îndupleci.

Ceea ce părea ciudat în firea lui Nils era că niciodată în viaţa lui nu iubise pe nimeni. Nu—şi iubise

părinţii, nici învăţătorul, nici colegii de şcoală, după cum nu—i iubise nici pe băieţii de la fermele vecine. Tot ce—i spuseseră ei să facă, fie că era vorba de joacă, fie că era vorba de treabă, nu—l atrăgea de fel, i se părea de neluat în seamă. De aceea nimeni nu—i simţea lipsa acum şi nimănui nu—i era dor de el.

Singurele fiinţe cu care se împăcase oarecum erau Osa, păzitoarea de gâşte, şi Mats, doi copii care păziseră gâştele pe câmp ca şi el.

— Nu vreau să fiu om! urlă Năpârstoc. Vreau să merg cu voi în Laponia. De asta am fost cuminte toată săptămâna.

— Nu mă împotrivesc să mergi cu noi, dacă asta ţi—e voia – răspunse Akka – dar gândeşte—te mai întâi pe—ndelete dacă nu preferi să te întorci acasă. Să nu care cumva să te căieşti într—o bună zi!

— Nu! zise băiatul, cu hotărâre. N—o să mă căiesc! Niciodată nu m—am simţit mai bine ca în mijlocul vostru.

— Atunci facă—se cum ţi—e voia! răspunse Akka.

— Îţi mulţumesc! exclamă băiatul în culmea fericirii şi începu să plângă de bucurie, aşa cum plânsese până atunci de mâhnire.

3.GLIMMINGEHUS

ŞOBOLANI NEGRI ŞI ŞOBOLANI CENUŞII

În partea de sud—est a Scaniei, nu departe de ţărmul mării, se află o cetăţuie veche numită Glimmingehus. E o clădire înaltă, mare şi solidă, alcătuită dintr—un singur corp, care se zăreşte pe întinderea câmpiei de la o depărtare de câţiva kilometri. Nu are decât patru caturi, dar înălţimea ei respectabilă face ca orice casă obişnuită de locuit din apropiere să pară o jucărie de copil faţă de ea.

Zidurile dinafară, pereţii lăuntrici şi bolţile tavanelor au o grosime atât de mare, că abia mai e loc pentru altceva în încăperile, puţine la număr, ale acestei clădiri cu scări şi vestibuluri strâmte. Pentru ca zidurile să fie destul de puternice, nu s—au făcut ferestre decât la caturile de sus, cele de jos fiind luminate de nişte deschizături înguste.

În vremurile de altădată, bântuite de războaie, oamenii erau tot aşa de bucuroşi să se adăpostească în astfel de clădiri mari şi solide, cum sunt bucuroşi şi în zilele noastre să se apere de frig înfofolindu—se în blănuri. Au venit însă pe urmă vremuri de pace, şi atunci oamenii au renunţat să mai locuiască în sălile reci şi întunecoase de piatră ale acelei vechi cetăţi. Ei au părăsit de mult casa cea mare de la Glimminge, mutându—se în locuinţe în care poate să intre aerul şi lumina.

Pe vremea când Nils Holgersson pribegea în tovărăşia gâştelor sălbatice, cetăţuia Glimmingehus era deci pustie, ceea ce nu înseamnă totuşi că era lipsită de locuitori. Pe acoperiş îşi aveau cuibul în fiecare vară o barză şi un bărzoi, în pod hălăduiau doi huhurezi, în coridoarele tainice zburătăceau liliecii, pe vatra din bucătărie sălăşluia un cotoi bătrân; iar jos, în beci, mişunau câteva sute de şobolani negri.

Şobolanii nu prea sunt bine văzuţi de celelalte animale, însă cei negri de la Glimmingehus făceau excepţie de la regula generală. Se vorbea despre ei cu respect pentru motivul că—şi dovediseră vitejia în lupta cu vrăjmaşii şi se arătaseră de o rezistenţă uimitoare în marile nenorociri abătute peste seminţia lor. Ei făceau parte, în adevăr, dintr—un neam de şobolani care fusese cândva foarte numeros şi puternic, dar acum se stingea treptat. Un şir lung de ani, şobolanii negri fuseseră stăpânii Scaniei şi ai întregii ţări. Puteau fi întâlniţi în orice pivniţă, în orice pod, în şoproane şi hambare, în cămări şi cuptoare, în grajduri, în biserici şi în cetăţi, în velniţe şi mori, în orice clădire zidită de mâna omenească, însă cu vremea fuseseră izgoniţi din toate acele locuri şi stârpiţi aproape cu desăvârşire. Nu mai puteau fi găsiţi decât în număr mic, ici şi colo, în vreun loc părăsit şi izolat. Nicăieri nu erau însă atât de mulţi ca la Glimmingehus.

Când dispare o specie din regnul animal, vina o poartă de obicei oamenii, ceea ce nu fusese însă cazul de astă dată. Oamenii se luptaseră, de bună seamă, cu şobolanii negri, însă nu le putuseră pricinui pagube chiar atât de mari. Învingătorii lor fuseseră nişte animale de acelaşi neam ca şi ei, şi anume şobolanii cenuşii. Aceşti şobolani nu trăiseră în ţară de când lumea şi pământul, ca şobolanii negri. Ei se trăgeau din nişte emigranţi săraci, debarcaţi în ţară, cu un veac în urmă, la Malmö[14], de pe o corabie sosită din Lübeck[15].

Lihniţi de foame, se oploşiseră în port, înotând printre piloţi şi pe sub poduri, şi se hrăneau cu gunoaiele aruncate în apă. Niciodată nu cutezau să pătrundă în oraş, care era în stăpânirea şobolanilor negri. Cu vremea însă, numărul lor sporind, au devenit mai îndrăzneţi. La început s—au strămutat în nişte case vechi şi pustii, lăsate în părăsire de către şobolanii negri. Îşi căutau hrana prin haznale şi prin grămezi de gunoaie, mulţumindu—se cu tot ce şobolanii negri nu catadicseau să mănânce. Erau rezistenţi, modeşti şi plini de curaj, aşa că în scurtă vreme se simţiră destul de puternici şi îşi puseră în gând să izgonească şobolanii negri din Malmö. Îi scoteau afară din poduri, din pivniţe, din prăvălii, îi înfometau, îi muşcau până îi lăsau fără suflare, căci nu se temeau de luptă.

După ce au pus stăpânire pe Malmö, au pornit mai departe, în cete mai mici sau mai mari, să cucerească toată ţara. E de mirare că şobolanii negri nu s—au adunat într—o oaste mare, ca să înceapă un război de nimicire împotriva celor cenuşii, câtă vreme aceştia din urmă erau puţini la număr. Şobolanii negrii erau însă atât de siguri de puterea lor, încât nu credeau că o vor pierde vreodată. Stăteau liniştiţi la proprietăţile lor, astfel că ceilalţi le luară încetul cu încetul fermă după fermă, sat după saţ, oraş

---

[14] Malmö – capitala provinciei Scania, oraş comercial şi industrial, port în strâmtoarea Sund, cam în dreptul oraşului Copenhaga.
[15] Lübeck – port pe malul Mării Baltice.

după oraş. În felul acesta, şobolanii negri fură înfometaţi, încolţiţi şi stârpiţi. În Scania nu se mai putuseră menţine decât în cetăţuia Glimmingehus.

Vechea clădire de piatră avea ziduri atât de groase şi atât de puţine coridoare subterane, încât şobolanii negri izbutiseră să le apere, împiedicându—i pe duşmani să pătrundă înăuntru. An de an şi noapte de noapte se dăduseră lupte înverşunate între agresori şi apărători. Şobolanii negii stăteau însă de veghe şi se luptau ieşind mereu biruitori, datorită şi siguranţei pe care le—o oferea bătrână cetate.

Şobolanii cenuşii însă, care locuiau la ferma Glimminge şi prin împrejurimi nu încetaseră lupta şi se foloseau de orice prilej favorabil ca să pună stăpânire pe cetate. Glimmingehus era grânarul populaţiei din partea locului, astfel că şobolanii cenuşii nu puteau fi liniştiţi decât ajungând şi acolo stăpâni.

BĂRZOIUL

Luni, 28 martie

Într—o zi, dis—de—dimineaţă, gâştele sălbatice care dormeau pe gheaţa lacului Vomb fură trezite de nişte, strigăte ce veneau din văzduh.

— Chir, chir! se auzea. Chir, chir! Cocorul Trianut salută pe gâsca sălbatică Akka şi tot cârdul ei. Mâine are loc hora cea mare a cocorilor pe muntele Kulla[16].

Akka întinse repede gâtul şi răspunse:

— Bună ziua şi mulţumesc! Bună ziua şi mulţumesc!

Cocorii îşi văzură apoi mai departe de drum, dar gâştele sălbatice le auziră încă multă vreme deasupra câmpiilor şi dealurilor împădurite peste care treceau:

— Vă salută Trianut! Mâine are loc hora cea mare a cocorilor pe muntele Kulla.

Gâştele sălbatice erau foarte bucuroase de această veste.

— Ai mare noroc – îi spuseră ele gâscanului – c—o să poţi merge cu noi să vezi hora cea mare a cocorilor!...

— E chiar aşa de vrednică de interes? vru să ştie gâscanul.

— E ceva ce nici în vis n—ai văzut până acum! îi răspunseră ele.

— Trebuie să ne gândim acum ce să facem cu Năpârstoc, ca să nu i se întâmple vreo nenorocire în răstimpul cât vom fi la Kulla, zise Akka.

— Năpârstoc n—o să rămână singur, răspunse gâscanul. În cazul când cocorii nu—i vor da voie să vadă şi el hora lor, voi rămâne aici cu el.

— Până azi nicio fiinţă omenească n—a căpătat îngăduirea să ia parte la adunarea animalelor de pe muntele Kulla – zise Akka – aşa că eu nu mă încumet să—l duc acolo. Despre asta o să stăm de vorbă mai pe îndelete mai târziu, în cursul zilei. Până una alta, să facem rost de ceva de—ale gurii.

Akka dădu apoi semnalul de plecare. Din pricina vulpoiului Smirre căută şi în acea zi un loc de păscut cât mai departe de lacul Vomb şi, după o vreme, coborî pe nişte câmpii mlăştinoase, dincolo de Glimmingehus, spre miazăzi.

Năpârstoc stătu toată ziua pe malul unui heleşteu mic, cântând din fluiere de trestie. Era amărât că n—o să poată vedea hora cocorilor, dar nu îndrăznea să spună o vorbă nici gâscanului, nici gâştelor.

Îi părea nespus de rău că Akka tot nu avea încredere în el. Când un băiat renunţase a mai fi om, ca să poată pribegi în lume cu nişte biete gâşte sălbatice, acestea trebuiau să înţeleagă că nu avea de gând să le trădeze. Trebuiau să priceapă totodată că, de vreme ce făcuse un sacrificiu atât de mare spre a merge cu ele, erau datoare să—i arate tot ce merită să fie văzut.

„O să le spun verde părerea mea!” se gândi el. Trecu însă ceas după ceas şi tot nu se hotărî s—o facă. Părea ciudat, însă Năpârstoc prinsese un fel de respect faţă de bătrâna gâscă Akka. Îşi dădea bina seama că nu era lucru uşor să se împotrivească voinţei ei.

Într—o parte a terenului mlăştinos pe care păşteau gâştele se ridica un zid lat de piatră. Spre seară, când băiatul se sculă de jos, ca să stea, în sfârşit, de vorbă cu Akka, dădu cu ochii de acel zid. Scoase un strigăt uşor de uimire, iar gâştele îşi lungiră gâturile să se uite înspre partea unde privea şi el. În prima clipă, atât ele cât şi Năpârstoc avură impresia că toate pietrele cenuşii din care era făurit zidul căpătaseră picioare şi începuseră să alerge, dar se dumeriră îndată că era vorba de o droaie de şobolani ce se îndreptau spre gâşte. Se mişcau cu o nemaipomenită iuţeală şi alergau în grup strâns, unul lângă altul. Erau atât de mulţi, încât acoperiră câtva timp tot zidul.

Năpârstoc se temea de şobolani încă de pe vremea când arăta şi el ca toţi ceilalţi oameni. Ce avea să se întâmple acum, când era mititel de tot şi doi—trei şobolani puteau să—l doboare?

Interesant e că nici gâştele nu păreau să—i sufere pe şobolani. Nu vorbiră nimic cu ei. Şi, după ce trecură lighioanele, păsările începură să se scuture de parcă ar fi avut noroi în pene.

— Ce potop de şobolani cenuşii! exclamă gâsca Yksi de la Vassijaure. Nu e semn bun!...

Năpârstoc se gândi că acum era momentul potrivit să—l spună gâştei Akka că, după părerea lui, ar trebui să—l ia şi pe el la muntele Kulla. Fu împiedicat însă de o pasăre mare care coborî din văzduh cu toată repeziciunea drept în mijlocul gâştelor.

---

[16] Kulla – munte pitoresc pe un cap din Scania de nord—vest, între golful Skelder şi strâmtoarea Kattegat.

Văzând acea pasăre, oricine putea să creadă că luase cu împrumut gâtul şi capul vreunei gâsculiţe albe. Avea însă aripi mari, negre, picioare înalte, roşii, şi un cioc lung şi gros, prea mare pentru căpşorul pe care—l ţinea aplecat, din care pricină avea o înfăţişare tristă şi grijulie.

Akka îşi potrivi în grabă aripile şi ieşi în întâmpinarea bărzoiului, dând de câteva ori din cap. Nu se arătă mirată că—l vedea în Scania aşa de timpuriu, ştiind că bărzoii obişnuiau să vină acolo din vreme, spre a vedea dacă nu cumva cuiburile fuseseră stricate peste iarnă, înainte ca berzele să—şi dea osteneala de a trece în zbor peste Marea Baltică. Nu se dumerea însă de fel ce rost avea s—o caute pe ea, fiindcă ştiut este că de obicei berzele nu au de—a face decât cu păsări din neamul lor.

— Nădăjduiesc că nu s—a întâmplat nimic rău la locuinţa dumitale, jupâne Ermenrich, zise Akka.

E adevărat, pesemne, ce se spune despre berze, că niciodată nu deschid pliscul fără a se plânge... Glasul bărzoiului era însă şi mai trist din pricină că se exprima cu multă greutate. După ce tocă aerul câtva timp cu ciocul, începu a vorbi cu glas slab şi răguşit. Se jeluia de multe şi de toate: cuibul durat pe coama acoperişului de la Glimmingehus fusese distrus cu desăvârşire de viscolul iernii, iar în Scania nu se mai găsea nimic de mâncare. Locuitorii din Scania puseseră stăpânire pe toată averea lui. După ce îi răpiseră terenurile mlăştinoase, se apucaseră să i le are pe cele cu muşchi. Avea de gând să plece din ţara asta şi să nu se mai întoarcă niciodată.

În timp ce bărzoiul se tânguia astfel, Akka, conducătoarea gâştelor, care nu avea nicăieri un cămin sau prieteni, nu se putu stăpâni să nu mediteze în sinea ei: „Dacă aş duce—o tot atât de bine ca dumneata, jupâne Ermenrich, pe cinstea mea că n—aş avea niciun motiv să mă plâng!... Ai rămas o pasăre slobodă şi sălbatică şi totuşi oamenii ţin la dumneata. Nimeni nu strică un glonţ să tragă în dumneata, nici nu—ţi fură ouăle din cuib." Akka păstră însă pentru sine aceste gânduri. Doar atât îi spuse bărzoiului, că nu—i venea să creadă că va părăsi o casă pe care berzele îşi găsiseră adăpost încă de la zidirea ei.

Bărzoiul întrebă atunci, grăbit, dacă gâştele văzuseră alaiul de şobolani ce se îndrepta spre Glimmingehus. După ce Akka îi răspunse că văzuse acea grozăvie, bărzoiul începu să—i povestească despre vitejii şobolani negri care apăraseră cetatea mulţi ani de—a rândul.

— La noapte însă, Glimmingehus va cădea în stăpânirea şobolanilor cenuşii, zise bărzoiul, oftând.

— De ce chiar la noapte, jupâne Ermenrich? vru să afle Akka.

— Din pricină că toţi şobolanii negri au plecat aseară la muntele Kulla, răspunse bărzoiul. Erau încredinţaţi că toate celelalte animale se vor duce acolo şi n—au vrut să rămână de ocară. După cum vezi însă, şobolanii cenuşii au rămas pe loc şi acuma se adună din toate părţile să ia la noapte cu asalt cetatea apărată doar de câţiva şobolani bătrâni, care n—au fost în stare să plece şi ei la muntele Kulla. De bună seamă că—şi vor atinge scopul. Eu însă am trăit atâţia ani în bună vecinătate cu şobolanii negri şi nu mi—e pe plac să locuiesc împreună cu duşmanii lor.

Akka înţelese acum că bărzoiul era mâhnit din cauza şobolanilor cenuşii şi că venise să se plângă împotriva lor. După obiceiul berzelor, el nu luase totuşi nicio măsură să prevină nenorocirea.

— Trimis—ai veste şobolanilor negri, jupâne Ermenrich? îl întrebă ea.

— Nu! răspunse bărzoiul. Degeaba le—aş fi trimis veste... Până la înapoierea lor, cetatea o să fie cucerită...

— De asta nu poţi fi chiar aşa de sigur, jupâne Ermenrich, rosti Akka. Eu cunosc o gâscă bătrână care va fi bucuroasă să împiedice o astfel de ticăloşie.

Auzind—o spunând aceste cuvinte, bărzoiul îşi înălţă capul şi făcu ochii mari. Nu era de mirare că rămăsese surprins, căci bătrâna Akka nu avea nici gheare, nici cioc mare şi ascuţit care să—i poată fi de folos într—o luptă. În afară de asta, era o pasăre de zi. Cum se întuneca, o pălea somnul, pe câtă vreme şobolanii se luptau în timpul nopţii.

Akka se hotărâse însă să—l ajute pe şobolanii negri. O chemă pe Yksi de la Vassijaure şi îi dădu poruncă să ducă gâştele la lacul Vomb. Văzând că gâştele se împotrivesc, ea le spuse pe un ton autoritar:

— Socot că lucrul cel mai bun pentru voi toate e să—mi daţi ascultare! Trebuie să zbor la casa cea mare de piatră, şi dacă mă—nsoţiţi, cei de la fermă o să ne vadă, fără—ndoială, şi or să tragă cu puşca în noi, doborându—ne la pământ. Singurul tovarăş pe care vreau să—l iau cu mine la drumul ăsta e Năpârstoc. El îmi poate fi de mare folos, deoarece are ochi buni şi poate sta noaptea treaz.

Băiatul era în toane rele în ziua aceea. Auzind vorbele gâştei Akka, se întinse ca să pară cât mai mare şi veni spre ea cu nasul pe sus şi cu mâinile la spate, având de gând să spună că nu voia să se lupte cu nişte şobolani şi că Akka să caute ajutor în altă parte.

Dar în clipa în care apăru Năpârstoc, bărzoiul începu să se scuture. Până atunci, după obiceiul berzelor, stătuse cu capul în jos şi cu ciocul înfipt în pământ. Acum însă îi gâlgâia gâtlejul, de parcă îi venea să râdă. Îşi plecă ciocul cu iuţeala fulgerului, îl înşfăcă pe Năpârstoc şi îl aruncă la câţiva metri în sus. Repetă acest lucru de şapte ori, în timp ce băiatul ţipa, iar gâştele îl luau la rost pe bărzoi:

— Ce faci, jupâne Ermenrich? Că doar nu ai de—a face cu o broscuţă, ci cu o făptură omenească!...

În cele din urmă bărzoiul dădu drumul băiatului, care scăpase teafăr. Apoi îi spuse gâştei Akka:

— Eu zbor acum înapoi la Glimmingehus, mamă Akka! Când am plecat de acolo, toate vieţuitoarele din cetate erau îngrijorate peste măsură. Se vor bucura însă, desigur, când vor afla de la mine că gâsca Akka şi Năpârstoc, omul—pitic, vor veni să le salveze...

Bărzoiul întinse apoi gâtul, dădu din aripi şi porni ca o săgeată slobozită de un arc încordat. Akka pricepu că bărzoiul îşi bătuse joc de ea, dar nu se sinchisi. Aşteptă să—şi găsească băiatul galenţii, pe care bărzoiul îi aruncase cât colo, îl aşeză pe spinarea ei şi se luă după jupânul Ermenrich. Cât despre Năpârstoc, el nu se împotrivi de fel şi nici nu zise că nu vrea să plece cu Akka. Era însă mânios pe bărzoi şi îmbufnat foarte. Lunganul acela cu picioare roşii credea că el nu este bun de nimic din pricină că—i mititel. Dar o să—i arate el ce—i în stare să facă Nils Holgersson din Vemmenhög!...

După câteva clipe, Akka se afla în cuibul berzei de la Glimmingehus. Era un cuib mare şi frumos. La temelie avea o roată culcată, deasupra căreia se înălţau mai multe straturi alcătuite din crenguţe şi brazde de iarbă. Cuibul era aşa de vechi, încât multe tufe şi buruieni prinseseră rădăcini pe el. Când barza mamă stătea cloşcă în deschizătura rotundă de la mijloc, nu numai că se bucura de o privelişte minunată, cuprinzând cu privirea o bună parte din Scania, dar mai avea în apropierea ei flori de măceş şi iarba—ciutei.

Atât Năpârstoc cât şi Akka putură să—şi dea seama că acolo se petrece un lucru neobişnuit. Pe marginea cuibului se aflau doi huhurezi, un cotoi bătrân cu dungi sure şi doisprezece şobolani nevolnici, cu dinţii ieşiţi în afară şi cu ochii urduroşi.

Niciunul din ei nu se întoarse să se uite la Akka ori să o salute. Nu făceau altceva decât să privească ţintă nişte şiruri lungi şi cenuşii ce se zăreau ici şi colo pe câmpul pleşuvit de iarbă.

Toţi şobolanii negri tăceau chitic. Se putea observa că erau cuprinşi de o mare deznădejde, deoarece ştiau prea bine că nu sunt în stare nici să apere cetatea, nici să—şi salveze viaţa. Cei doi huhurezi îşi holbau ochii mari, vorbind cu glas ascuţit şi înfricoşător despre nemaipomenita cruzime a şobolanilor cenuşii şi fiind de părere că trebuie să—şi părăsească numaidecât cuiburile, întrucât auziseră despre cotropitori că nu cruţau nici ouăle, nici puii. Cotoiul cel bătrân cu dungi sure era sigur că şobolanii cenuşii îl vor ucide când vor tăbărî în cetate în număr atât de mare şi se ciorovăia mereu cu cei doisprezece şobolani negri:

— De ce aţi fost nerozi şi i—aţi lăsat să plece pe războinicii voştri cei mai buni? îi mustră el. Cum de v—aţi bizuit că şobolanii cenuşii or să plece şi ei? Fapta voastră e de neiertat!

Cei doisprezece şobolani nu ziseră nici cârc. Bărzoiul însă, cu toată amărăciunea lui, ţinu să—şi bată joc de cotoi.

— Nu—ţi fie teamă, cumetre motan, se făcu el că—l linişteşte. Nu vezi că mama Akka şi Năpârstoc au venit aici să salveze cetatea? Fii sigur că vor izbuti. Acuma mă duc la culcare, căci mi—e inima uşoară. Mâine, când mă voi trezi, nu va exista nici măcar un singur şobolan cenuşiu la Glimmingehus.

Năpârstoc clipi din ochi către Akka, făcându—i semn că ar vrea să—i dea un brânci bărzoiului, să—l prăvălească la pământ, când acesta avea să se culce pe marginea cuibului, cu un picior ridicat în sus, dar Akka îl opri. Ea nu părea deloc supărată. Dimpotrivă, zise pe un ton liniştit:

— Ar fi trist dacă o vieţuitoare bătrână ca mine n—ar şti să se descurce în împrejurări chiar şi mai grele decât asta... Eu cred că totul va merge bine, dacă huhurezul şi huhureaza, care pot sta treji toată noaptea, s—or învoi să—şi ia zborul cu două misiuni din partea mea.

Huhurezii răspunseră că se învoiesc. Akka îl rugă atunci pe huhurez să pornească în căutarea şobolanilor negri care plecaseră la muntele Kulla şi să—i sfătuiască să vină repede înapoi. Pe huhurează o trimise la cucuveaua Flamea, care locuia în turla catedralei din Lund[17], cu o misiune atât de tainică, încât Akka nu îndrăzni să i—o încredinţeze decât şoptindu—i—o la ureche.

---

[17] Lund – oraş în Scania, la nord—est de Malmö, numit în vechime Londinum Gothorum, adică Londra goţilor. Până la mijlocul veacului al XV—lea a fost cel mai mare oraş al Scandinaviei. În centru se află cea mai frumoasă catedrală a Nordului, cu două turle, construită în stil romantic, în veacul al XII—lea, precum şi universitatea Scaniei, înfiinţară în anul 1668.

PRINZĂTORUL DE ŞOBOLANI

Era aproape de miezul nopţii când şobolanii cenuşii, după multă căutare şi trudă, izbutiră să descopere o răsuflătoare de pivniţă ce stătea deschisă. Răsuflătoarea aceasta se găsea destul de sus, pe zid, dar şobolanii încălecară unul peste altul, ca să se aburce, astfel că în scurt timp cel mai curajos dintre ei se şi afla în deschizătură, gata să pătrundă în cetatea Glimmingehus, în faţa zidurilor căreia îşi găsiseră moartea atâţia strămoşi de—ai săi.

Şobolanul rămase o clipă liniştit în răsuflătoare, aşteptând să fie atacat. Oastea apărătorilor era desigur plecată, dar el avea credinţa că şobolanii negri rămaşi în cetate nu se vor preda fără luptă. Cu inima zvâcnind trăgea cu urechea să prindă cel mai mic zgomot, dar în cetate domnea o linişte adâncă. Conducătorul şobolanilor prinse atunci curaj şi sări în pivniţă, unde domnea un întuneric beznă. Ceilalţi şobolani cenuşii îl urmară unul după altul. Toţi stăteau liniştiţi la pândă. După ce umplură pivniţa, atât câţi puteau să încapă pe podeaua ei, se încumetară să pornească mai departe.

Deşi nu mai fuseseră niciodată în acea clădire, găsiră fără multă greutate ceea ce căutau. Descoperiră îndată coridoarele din ziduri de care se folosiseră şobolanii negri ca să ajungă la caturile de sus. Înainte de a se căţăra pe acele poteci înguste şi prăpăstioase, ascultară din nou cu toată luarea—aminte. Erau mult mai speriaţi de faptul că şobolanii negri nu se iveau de nicăieri decât dacă i—ar fi întâlnit în luptă deschisă. Când ajunseră teferi la primul cat, nici nu le venea să creadă că fuseseră atât de norocoşi. Cum au intrat, i—a izbit mirosul grânelor adunate în grămezi pe duşumea. Nu era totuşi încă vremea să se bucure de izbândă. Scotociră cu multă migală încăperea întunecoasă şi pustie. Se urcară pe vatra din mijlocul vechii bucătării a cetăţii şi fură cât pe—aci să cadă într—un puţ. Nu rămăsese o deschizătură cât de mică pe care să n—o cerceteze, dar nu dădură nicăieri peste şobolani negri. După ce puseră stăpânire pe acel cat, căutară cu aceeaşi prudenţă să—l cucerească pe cel următor. Apoi începură să se caţere din nou, cu multă osteneală, prin firidele aflate în ziduri, înfruntând mari primejdii şi aşteptând cu răsuflarea tăiată să le iasă în cale duşmanul. Deşi erau ispitiţi de mirosul îmbietor al mormanelor de grâne, nu rămaseră pe loc să se înfrupte din ele, ci se grăbiră să cerceteze într—o ordine desăvârşită sala sprijinită pe coloane a ostaşilor de pe vremuri, masa de piatră şi cuptorul ei, firidele adânci ale ferestrelor şi găurile din duşumea, prin care se turna odinioară smoală în clocot peste duşmanii care atacau cetatea.

Şobolanii negri tot nu se iveau. Ceilalţi ajunseră la al treilea cat, unde se afla sala cea mare de festivităţi a castelanului, tot aşa de rece şi de pustie ca şi restul încăperilor vechii clădiri. Ajunseseră chiar şi la catul cel mai de sus, alcătuit dintr—o singură sală mare şi la fel de pustie. Singurul loc pe care nu se gândiră să—l cerceteze era cuibul cel mare de barză de pe acoperiş, unde chiar atunci huhureaza o deştepta pe Akka, s—o înştiinţeze că Flamea cucuveaua îi satisfăcuse dorinţa, trimiţându—i ce dorise.

După ce şobolanii cenuşii scotociră toată cetatea, se simţiră în siguranţă, îşi dădură seama că şobolanii negri fugiseră fără gând să le ţină piept şi foarte voioşi, dădură buzna la grămada de bucate. Nu apucaseră însă bine să înghită primele boabe de grâu, când auziră de jos, din curte, sunetul strident al unui fluieraş. Ridicându—şi capetele din grânele cu care se ospătau, făcură câţiva paşi, ca şi când ar fi avut de gând să coboare de pe grămezi, dar se întoarseră pe dată şi începură să înfulece din nou.

Fluierul se auzi apoi iarăşi, cu un sunet şi mai pătrunzător decât prima oară. Se întâmplă atunci un lucru ciudat. Mai întâi un şobolan, apoi doi, şi după aceea o droaie întreagă săriră de pe grămezile de bucate şi fugiră pe drumul cel mai scurt până—n pivniţă, ca să iasă afară. Înăuntru mai rămăseseră totuşi o mulţime de lighioane. Ele se gândeau câtă osteneală îşi dăduseră ca să cucerească cetatea Glimmingehus şi nu voiau s—o părăsească. Dar sunetele fluieraşului ajunseră iarăşi până la ei şi fură nevoiţi să—i urmeze pe ceilalţi. Într—o goană nebună coborâră de pe grămezile cu grâne şi fugiră prin găurile înguste din ziduri, înghesuindu—se unul în altul, în graba de a—şi găsi salvarea ieşind din cetate.

În mijlocul curţii se afla un prichindel care cânta dintr—un fluier, în jurul său se şi strânsese o ceată întreagă de şobolani care—l ascultau uluiţi şi fermecaţi; în fiece minut soseau mereu alţii şi alţii. O clipă, prichindelul îşi luă fluierul de la gură, ca să dea cu tifla şobolanilor. S—ar fi zis că lighioanele vor să tabere asupra lui şi să—l sfâşie, dar piciului îi fu de ajuns să sufle din nou în fluier ca să fie iarăşi stăpân pe ei.

După ce alungă astfel toţi şobolanii din cetatea Glimmingehus, prichindelul ieşi agale din curte pe şosea. Toţi şobolanii cenuşii se luară îndată după el, căci sunetul fluierului le dezmierda auzul şi—i atrăgea, fără ca ei să se poată împotrivi în vreun fel.

Prichindelul merse în fruntea lor şi—i ademeni pe drumul spre Vallby[18], purtându—i pe cărări întortocheate şi silindu—i să treacă prin şanţuri şi peste tot felul de garduri. Unde se ducea el, şobolanii îl urmau ca fermecaţi. Sufla mereu din fluier, care părea să fie făcut dintr—un corn, dar un corn din cale—afară de mic, aşa că te întrebai cu mirare de pe fruntea cărui animal ar fi putut să fie scos, căci o astfel de făptură nu afli în zilele noastre. Nimeni nu ştia cine—l făurise. Cucuveaua Flamea îl găsise într—o firidă a turnului catedralei din Lund. Ea îl arătase corbului Bataki şi amândoi socotiră că astfel de fluiere se făureau înainte vreme de către cei ce voiau să pună stăpânire pe şobolani şi pe şoareci. Corbul era însă bun prieten cu gâsca Akka şi de la el aflase ea că Flamea are atare comoară.

În adevăr, şobolanii n—au putut să reziste fluierului. Prichindelul a tot mers înaintea lor, cântând toată noaptea, atât cât au strălucit stelele pe cer, iar şobolanii l—au urmat. Nu conteni nici când se iviră zorile, ci cântă mereu până în amurg, iar ceata de şobolani cenuşii s—a ţinut scai după el, ademenită tot mai departe de podul cu bucate de la Glimmingehus.

[18] Vallby – sat mare, nu departe de Glimmingehus.

4.HORA CEA MARE A COCORILOR DE PE MUNTELE KULLA

Marţi, 29 marile

E drept că în Scania se găsesc multe clădiri minunate, însă niciuna din ele nu are pereţi atât de frumoşi ca bătrânul munte Kulla. Muntele ăsta nu e prea înalt, dar are o lungime destul de mare. Pe tăpşanul său larg sunt păduri, ogoare şi câteva câmpii sterpe. Ici şi colo se află măguri cu iarbă—neagră şi colnice pleşuve. Kulla are o perspectivă grandioasă, ca mai toate ţinuturile muntoase din Scania.

Cine merge pe şoseaua care—l străbate prin mijloc este dezamăgit oarecum, poate din cauză că e nevoit să se abată din drum şi s—o ia pe laturile muntelui cu povârnişuri prăpăstioase, unde îl aşteaptă atâtea lucruri interesante de văzut, încât abia are timp să le admire pe toate. Kulla nu e înconjurat de câmpii şi de văi ca alţi munţi, ci se înfige adânc în inima mării. Nu are la poale nici cea mai mică fâşie de pământ care să—l apere de talazuri. Valurile înspumate se izbesc de—a dreptul de pereţii lui, pe care—i rod şi—i modelează după bunul lor plac.

Pereţii muntelui au astfel o ornamentaţie bogată, care e opera mării şi a vântului, colaboratorul ei. Se văd acolo văgăuni prăpăstioase, săpate adânc, şi vârfuri roase de biciuirea necontenită a vijeliei. Se văd stânci ce se înalţă ca nişte stâlpi drepţi din apa mării şi peşteri întunecoase cu intrări înguste. Se văd râpe pleşuve care se lasă drept în jos, alături de povârnişuri line şi înfrunzite. Se văd promontorii stâncoase şi golfuleţe. De fiece dată când valurile izbesc, se prăvălesc bolovani rotunzi care se cufundă cu zgomot în adâncuri. Se văd porţi boltite în stâncă deasupra apei şi pietre ascuţite, unele stropite de spumă, în timp ce altele se oglindesc în luciul verzui al mării liniştite. Se văd oale uriaşe strunjite în stâncă şi crăpături uriaşe care—l ademenesc pe turist să pătrundă în măruntaiele muntelui până la peştera Kullamann. În văgăuni şi pe stânci e un adevărat hăţiş de curpeni şi lăstari.

Cresc şi copaci acolo, însă puterea vântului e atât de mare, încât se transformă şi ei în curpeni, ca să se poată menţine pe povârnişurile prăpăstioase. Stejarii stau aplecaţi spre pământ, cu bolta de frunziş deasupra lor, iar fagii cu trunchiuri scunde împodobesc văgăunile cu corturi de verdeaţă.

Pereţii aceştia de stâncă, fără seamăn de frumoşi, întinsul albastru al mării şi văzduhul strălucitor, cu aer tare, care învăluie toată această privelişte, fac ca muntele Kulla să fie nespus de drag oamenilor. Aşa se şi explică de ce nenumărate cete de turişti vin să—l vadă zilnic în tot timpul verii. Mai greu e de spus ce—l face atât de atrăgător pentru animalele care se adună acolo în fiecare an pentru a lua parte la jocuri. Obiceiul ăsta datează însă din vremuri străvechi şi numai cine a fost acolo când s—a spulberat la ţărm cel dintâi val al mării ar putea să ne lămurească de ce tocmai muntele Kulla a fost ales cu precădere pentru o astfel de adunare.

Când e sorocită ziua întâlnirii, cerbii, căprioarele, iepurii, vulpile şi celelalte patrupede sălbatice pornesc spre Kulla de cu noapte, pentru a nu fi văzute de ochi omenesc. Înainte de răsăritul soarelui se îndreaptă cu toatele către terenul de jocuri aflat pe tăpşan în partea stângă a drumului, nu prea departe de ultimul colţ al muntelui.

Terenul e înconjurat pe de lături de colnice rotunde şi stâncoase, care—l feresc de orice priviri indiscrete. De altfel, în luna martie nu prea se abate niciun drumeţ prin partea locului. Vijeliile ce se dezlănţuie încă din timpul toamnei au grijă să—i ţină departe multe luni de zile pe străinii care fac turism pe muntele Kulla, urcându—se pe costişele lui. Cât despre paznicul farului din capătul muntelui, despre bătrânii gospodari de la ferma Kulla, aceştia umblă pe drumurile lor obişnuite şi n—au ce căuta prin acele coclauri pustii.

Odată sosite la locul de jocuri, patrupedele se instalară pe colnicele dimprejur. Fiecare specie de animale se ţinea deoparte de celelalte, deşi se presupunea că într—o astfel de zi, fiind între ele pace şi bună înţelegere, niciuna nu avea a se teme că va fi atacată de alta. Un iepuraş, de pildă, putea să alerge pe colnicul vulpilor, fără a risca să—şi piardă nici măcar un sfârc de ureche. Era însă vorba de o datină străveche şi de aceea animalele se rânduiau aici în cete deosebite, după neamul lor.

După ce animalele şi—au ocupat locurile aşa cum cerea datina, începură să se uite după păsări. De obicei, în ziua sorocită jocurilor, vremea e frumoasă. Cocorii sunt buni prevestitori de vreme şi n—ar fi poftit animalele dacă ar fi ştiut că va ploua. Nu se vedea însă nici urmă de pasăre, deşi cerul era senin şi nicio ameninţare nu se arăta în văzduh. Ciudat lucru! Soarele se urcase de o suliţă, aşa că păsările trebuiau să fi pornit de mult la drum.

La un moment dat însă, animalele zăriră nişte nouraşi întunecaţi ce se apropiau încet dinspre câmpie.

Unul din acei nouraşi se îndreptă deodată de—a lungul ţărmului strâmtorii Öresund[19] spre muntele Kulla. După ce se opri deasupra terenului de jocuri, începu să se audă venind dintr—acolo tot felul de sunete, care aduceau a glasuri de păsări, în timp ce nouraşul se urca şi cobora mereu. În cele din urmă, tot norul se lăsă pe unul din colnice şi—n clipa următoare acesta fu acoperit de ciocârlii sure, de piţigoi roşii—suri—albi, de grauri pestriţi şi de ţigleni cu pene galbene şi verzi.

Îndată după aceea veni dinspre câmpie încă un nouraş. Se oprea deasupra fiecărei ferme, deasupra fiecărei coline, deasupra fiecărui castel, deasupra târgurilor şi oraşelor, gărilor, satelor de pescari şi fabricilor de zahăr. De câte ori se oprea, atrăgea spre el, de jos, câte o volbură ce părea să fie de colb. Nouraşul sporea astfel mereu şi, în clipa în care se îndreptă spre muntele Kulla, nu mai era un simplu nouraş, ci cogeamite nor în toată puterea cuvântului, care umbrea pământul pe distanţa dintre Höganäs[20] şi Mölle. Când s—a oprit deasupra terenului de jocuri, a întunecat soarele, după care a început să cadă pe unul din colnice o ploaie de vrăbii. Dar şi atunci trecu multă vreme până când cele care zburaseră în mijlocul norului putură să vadă lumina zilei.

Sosi apoi un alt nor de păsări, cel mai mare din toate. Era alcătuit din stoluri ce veniseră de pretutindeni prin văzduh, adunându—se apoi într—o singură oaste. Avea culoare închisă, gri—albastră, şi nicio rază de soare nu putea să străbată printre ele. Părea un nor de cenuşă şi inspira groază. Făcea un zgomot sinistru: strigăte înfiorătoare, râsete de batjocură, croncăniturі sinistre se însoţeau laolaltă, bezmetice, dezlănţuite. Toate vieţuitoarele se bucurară când, în sfârşit, norul se topi într—o ploaie de păsări care dădeau din aripi şi croncăneau. Peste puţin, locul pe care se lăsaseră se înnegri de ciori obişnuite, ciori bălţate, stăncuţe şi corbi.

Se iviră apoi pe cer nu numai nouraşi, ci şi o sumedenie de linii şi de semne de tot felul. Linii drepte şi împestriţate veneau dinspre răsărit şi nord—est. Erau păsări de pădure din ţinutul Göing: cocoşi de pădure şi gotcani care zburau în şiruri lungi, la distanţă de câţiva metri unii de alţii. Prin strâmtoarea Öresund veniră şi păsări înotătoare care trăiau la Mokläppen, dincolo de Falsterbo[21], şi care zburau în formaţii ciudate: triunghiuri, curbe mari, cârlige strâmbe şi semicercuri.

La marea adunare ce avea loc în acest an când Nils Holgersson călătorea cu gâştele sălbatice, Akka şi cârdul ei sosiră mai târziu decât celelalte păsări, ceea ce nu era de mirare, căci conducătoarea gâştelor fusese nevoită să străbată toată Scania, ca să ajungă la Kulla. În afară de asta, după ce se trezise din somn, fusese nevoită să plece în căutarea lui Năpârstoc, care cântase ceasuri în şir pentru şobolanii cenuşii şi—i ademenise să iasă din cetatea Glimmingehus. Huhurezul se înapoiase cu vestea că şobolanii negri se vor întoarce acasă îndată după răsăritul soarelui, aşa că nu mai era nicio primejdie dacă fluierul cucuvelei n—ar mai fi fost folosit şi li s—ar fi dat şobolanilor cenuşii libertatea să se ducă unde le era voia.

Nu Akka a fost totuşi pasărea care l—a descoperit pe Năpârstoc, pe când mergea pe drum urmat de droaia de şobolani, şi care a coborât să—l prindă în cioc şi să—l ridice în văzduh, ci jupânul Ermenrich, bărzoiul. Pasămite şi jupânul Ermenrich pornise în căutarea lui şi, după ce—l adusese la cuibul berzei, îl rugase să—l ierte că în seara din ajun îi arătase atâta dispreţ.

Băiatului îi plăcu mult gestul bărzoiului, după care rămaseră prieteni la toartă. Akka se purtă şi ea foarte îndatoritoare cu Năpârstoc şi, după ce—i atinse de câteva ori braţul cu capul ei bătrân, îl lăudă că—i ajutase pe ceilalţi la ananghie.

Trebuie să spunem totuşi, spre cinstea băiatului, că el nu voi să primească o laudă pe care nu o merita.

— Nu, mamă Akka – zise el – să nu crezi cumva că i—am momit pe şobolanii cenuşii să plece din cetate ca să—i ajut pe cei negri. Am vrut numai să—i arăt jupânului Ermenrich că nu sunt un terchea—berchea şi că—mi stă în putinţă să fac şi eu o faptă de ispravă...

Auzind acest răspuns, Akka se întoarse spre bărzoi să—l întrebe dacă era de părere să—l ia şi pe Năpârstoc la Kulla.

— Eu cred că ne putem bizui pe el ca şi pe noi înşine, adăugă ea.

— De bună seamă, mamă Akka, trebuie să—l iei pe Năpârstoc la Kulla! se grăbi s—o îndemne bărzoiul. În chipul ăsta avem prilej fericit să—l răsplătim pentru tot ce—a făcut spre binele nostru astă—noapte. Şi, deoarece îmi pare rău că m—am purtat urât cu el, mă îndatorez să—l duc eu însumi în

---

[19] Öresund – numele strâmtorii dinspre Scania şi insula daneză Seeland, în care se află Copenhaga.
[20] Höganäs — târguşor şi port, cu mine de cărbuni şi o mare fabrică de produse ceramice.
[21] Falsterbo – târguşor şi port la extremitatea de sud—vest a Scaniei, renumit pe vremuri ca centru de pescuit scrumbii.

spinare până la locul unde urmează să ne adunăm.

Nu poate fi un lucru mai plăcut pentru cineva decât acela de a fi lăudat de alţii care sunt ei înşişi înţelepţi şi destoinici. Năpârstoc nu fusese niciodată mai fericit ca în clipa în care gâsca şi bărzoiul vorbiseră în acest fel despre dânsul.

Băiatul făcu aşadar drumul până la muntele Kulla pe spinarea bărzoiului. Deşi ştia bine că acest lucru este o mare cinste pentru el, se temea nespus de faptul că jupânul Ermenrich era mare meşter la zbor şi o pornise la drum cu totul altfel decât gâştele sălbatice. În timp ce mama Akka zbura întins, bătând din aripi în acelaşi ritm, bărzoiul făcea o mulţime de acrobaţii. Aci stătea liniştit la o mare înălţime, spintecând văzduhul fără să—şi mişte aripile, aci se arunca în gol cu o iuţeală atât de ameţitoare, că—ţi dădea impresia că se va prăbuşi la pământ ca un pietroi, fără nicio nădejde de scăpare, aci se zbenguia zburând ca un vârtej în jurul gâştei Akka, în cercuri mari sau mici. Năpârstoc nu mai trecuse încă prin aşa ceva, dar trebui să recunoască cinstit că nu ştiuse până atunci ce înseamnă cu adevărat un zbor straşnic.

O singură dată, de când porniseră la drum, făcură o haltă şi anume atunci când Akka se întâlni pe lacul Vomb cu tovarăşele ei din cârd şi strigă la ele că şobolanii cenuşii fuseseră biruiţi. După aceea, gâştele li se alăturară şi călătorii porniră în zbor întins spre muntele Kulla. Ajunşi în dreptul tăpşanului, coborâră pe vârful colnicului rezervat gâştelor sălbatice. Rotindu—şi privirea de la un colnic la altul, băiatul văzu pe unul din ele o pădure de coarne de cerbi, iar pe altul, moţurile sure ale bâtlanilor. Un colnic era roşu dă vulpi; altul negru şi alb de păsări de mare; altul, gri de şobolani şi şoareci. Unul era ticsit de corbi negri, care croncăneau neîncetat, iar altul de ciocârlii, ce n—aveau astâmpăr deloc, ridicându—se mereu în văzduh şi cântând de bucurie.

După vechea datină de pe muntele Kulla, seria jocurilor a fost deschisă de către ciori, cu hora lor zburătoare. Ele s—au împărţit în două stoluri, care zburau unul după altul, se întâlneau, apoi se întorceau şi o luau de la capăt. Această horă avea multe figuri care li se păreau prea uniforme celor care nu cunoşteau regulile jocului. Ciorile erau însă foarte mândre de hora lor, în timp ce toţi ceilalţi fură tare bucuroşi când ea luă sfârşit.

Celor de faţă li se păruse la fel de tristă şi de lipsită de noimă ca şi jocul viforului cu fulgii de zăpadă. Nemulţumiţi, spectatorii aşteptau cu nerăbdare să vadă ceva care să—i distreze cât de cât.

Aşteptarea nu le—a fost zadarnică. După ce a luat sfârşit hora ciorilor, a început goana iepurilor. Urecheaţii alergau într—un şir lung, fără nicio rânduială aparentă. În unele şiruri se afla numai câte unul, în altele câte trei sau patru, unul lângă altul. Toţi se ridicaseră în două picioare şi fugeau aşa de repede că le fâlfâiau urechile într—o parte şi într—alta. Alergând, făceau tot felul de piruete şi sărituri, plesnindu—se în coaste cu labele din faţă. Unii se dădeau de—a berbeleacul, unul după altul, alţii se încovoiau şi se rostogoleau ca nişte roţi, unii şedeau într—un picior şi se învârteau, iar alţii mergeau pe labele din faţă. Nu era, desigur, nicio regulă în jocul lor. Dar era atât de nostim şi de hazliu, încât toate vieţuitoarele care priveau începură să răsufle mai repede. Nu încăpea îndoiala că sosise primăvara, sosise vremea când tot ce e vieţuitoare se bucură şi se veseleşte... Iarna se sfârşise. Se apropia vara. Şi pretutindeni, în curând, avea să fie numai joc şi desfătare.

Isprăvindu—se hârjoana iepurească, veni rândul păsărilor de pădure să—şi arate iscusinţa. Sute de cocoşi de pădure, cu penajul negru strălucitor şi cu sprâncenele colorate în roşu aprins, dădură năvală asupra unui stejar mare din mijlocul terenului de jocuri. Cel cocoţat pe ramura cea mai de sus se umflă în pene, apoi îşi coborî aripile şi îşi ridică coada, lăsând să i se vadă penele albe de pe spete. Lungi apoi gâtul şi începu să scoată nişte sunete adânci, întâi se auzi: ţoc, ţoc, ţoc! Şi sunetele răsunară gâlgâite de câteva ori din gâtlej. Cocoşul închise pe urmă ochii şi începu să fluiere de mai mare dragul: ţiu, ţiu, ţiu, ţiu, ţiu, ţiu! În aceeaşi clipă căzu într—un fel de extaz, încât nici nu mai ştia ce se petrece în preajma lui.

În timp ce—i dădea zor înainte cu ţiu, ţiu, ţiu! cei trei cocoşi de pe ramura imediat următoare începură să cânte la fel. După ce executară toată gama de ţiuituri, veni rândul celor zece de sub ei. Concertul urmă apoi din ramură în ramură, până ce toţi cei o sută de cocoşi de pădure îşi dădură concursul. În timp ce cântau, cădeau unul după altul în extaz, molipsind de însufleţire toate vieţuitoarele care îi auzeau.

Şi tuturor începu să li se înfierbânte sângele... „E într—adevăr primăvară!” îşi ziceau multe din ele. „A trecut frigul iernii. Pe pământ se încinge acum focul primăverii.”

Văzând că fraţii lor pădureni avuseseră un succes atât de mare, gotcanii nu se lăsară nici ei mai prejos. Nefiind alt copac în care să se aşeze, se lăsară pe tăpşanul de jos, în tufele de iarbă—neagră care crescuse înaltă. Şi aşa se făcu că nu li se puteau vedea decât penele frumos desfăşurate ale cozilor şi pliscurile

groase. Şi deodată prinseră a cânta: got, got, got!

Pe când se luau astfel la întrecere cu cocoşii de pădure, se întâmplă ceva nemaiauzit. În timp ce toate celelalte vieţuitoare erau atente numai la concertul cocoşilor, o vulpe se furişă tiptil pe colnicul gâştelor sălbatice. Se strecură cu multă băgare de seamă şi ajunse până sus, fără s—o vadă nimeni. Una din gâşte o zări totuşi şi, nevenindu—i să creadă că vulpea se furişase la ele cu gând bun, începu să strige:

— Păzea, gâştelor! Păzea!..

Doar atât putu să spună, că vulpea o şi înşfăca de gâtlej, poate mai mult ca s—o facă să tacă, decât ca să—i pricinuiască vreun rău. Restul gâştelor însă auzise la vreme alarma şi apucase să se înalţe în văzduh. După ce zburară cu toatele, vieţuitoarele îl văzură pe jupânul Smirre stând pe colnicul gâştelor sălbatice, cu o gâscă moartă în gură.

Pentru vina că tulburase astfel liniştea acelei zile de jocuri, jupânul Smirre se alese cu o pedeapsă din cale—afară de grea, care—l făcu să se căiască toată viaţa că nu—şi înfrânase setea de răzbunare şi încercase să se apropie în acel chip de Akka şi de cârdul ei de gâşte sălbatice. Împresurat pe dată de o ceată de vulpi, fu osândit după o veche datină, care prevedea să fie trimis în surghiun oricine tulbura liniştea în ziua cea mare de jocuri. Niciuna din vulpi nu voi să micşoreze pedeapsa, ştiind bine că, dacă ar fi încercat aşa ceva, ar fi fost izgonită de pe tăpşan şi niciodată nu i s—ar mai fi îngăduit să calce pe acolo. Sentinţa de surghiunire fu pronunţată, aşadar, împotriva jupânului Smirre, fără ca să fie cineva contra. I se interzise să mai stea în Scania. Trebuia să plece pentru totdeauna de lângă soţie şi rude, de pe locurile de vânătoare, din vizuina lui, din culcuşurile şi ascunzătorile pe care le avea, urmând să—şi încerce norocul într—o ţară străină. Şi ca să ştie toate vulpile din Scania că Smirre era surghiunit, din patrie, vulpea cea mai bătrână din soborul de judecată îi muşcă vârful urechii drepte. După îndeplinirea acestei formalităţi, toate vulpile tinere începură să urle furioase şi se năpustiră asupra vulpoiului. Şi aşa se făcu că jupânului Smirre nu—i mai rămase altceva decât să—şi ia lumea în cap. Urmărit de aproape de vulpile tinere, el părăsi astfel muntele Kulla şi se făcu nevăzut.

În vremea asta, cocoşii de pădure şi gotcanii îşi continuau concertul. Vezi însă că păsările acestea au o meteahnă: când se pun pe cântat, nici nu mai aud, nici nu mai văd. Nici măcar nu îngăduiră să fie tulburate...

Până la urmă însă, concertul luă sfârşit şi se iviră pe tăpşan cerbii de la Häckeberga, să—şi arate dibăcia sportivă în lupte. Mai multe perechi de cerbi prinseră să se lupte în acelaşi timp, năpustindu—se cu toată puterea unii asupra altora. Lupta era înverşunată şi cerbii se izbeau cu coarnele, care se împleteau între ele, fiecare căutând să—şi împingă duşmanul îndărăt. Tufele de iarbă—neagră erau sfârtecate sub copitele luptătorilor. Din gură le ieşeau aburi, din gâtlejuri scoteau mugete înfricoşătoare, în timp ce boturile le erau pline de spumă. De jur împrejur, pe colnice, domnea o tăcere mormântală. Fiecare vieţuitoare încerca simţăminte noi. Toate căpătaseră curaj şi se simţeau puternice, înviorate de forţe proaspete, renăscute în acel aer înmiresmat de primăvară, sprintene şi dornice de tot felul de aventuri. Nu erau mânioase unele pe altele, dar, de—a lungul şi de—a latul tăpşanului, aripile se ridicau, penele se zbârleau, iar ghearele se ascuţeau... Dacă cerbii de la Häckeberga ar mai fi continuat o clipă, s—ar fi iscat pe colnice o luptă sălbatică, căci toate vieţuitoarele aflate acolo aveau convingerea nestrămutată că erau şi ele pline de vlagă, că moleşeala din timpul iernii luase sfârşit, că sângele le clocotea şi lor în vine.

Din fericire, cerbii s—au oprit la vreme. Pe urmă se auziră şoapte de la un colnic la altul:

— Urmează acuma la rând cocorii!

Şi cât ai clipi apărură păsările cenuşii, crepusculare, cu pene mari la aripi, cu podoabe de pene roşii la gât. Cu picioroangele lor, cu gâturile lor zvelte, cu capetele mici, alunecau pe povârnişul colnicului cuprinse de un delir misterios. În timp ce alunecau, se legănau, zburând parcă şi dănţuind în acelaşi timp. Îşi ţineau aripile întinse cu multă graţie, ceea ce nu le împiedica să se mişte cu o iuţeală uimitoare. Era ceva ciudat şi straniu în mişcările lor. Părea un joc de umbre cenuşii pe care ochiul abia putea să—l urmărească, joc deprins de păsările acestea de la negurile ce plutesc deasupra muşchiului singuratic. Era un joc fermecat. Toţi aceia care nu mai fuseseră până atunci pe muntele Kulla îşi dădeau bine seama de ce adunarea de acolo îşi luase numele după hora cocorilor. Era sălbăticie şi sete de viaţă în hora acestora. Nimeni nu se mai gândea la luptă. În schimb, toate vieţuitoarele aflate acolo, fie zburătoare, fie nu, tânjeau să se înalţe cât mai sus, să plutească deasupra norilor, să cerceteze culmile văzduhului.

5.PE VREME PLOIOASĂ

Miercuri, 30 martie

Şi iată că se ivi prima zi ploioasă din timpul călătoriei. Când se aflaseră prin părţile lacului Vomb, gâştele sălbatice se bucuraseră de vreme frumoasă, dar în ziua în care porniră spre miazănoapte începu să plouă. Năpârstoc stătuse ceasuri întregi ud leoarcă pe spinarea gâscanului şi dârdâia de frig. În dimineaţa zilei în care plecaseră la drum era senin şi vreme liniştită. Gâştele se înălţaseră în văzduh fără nicio grabă, cu Akka în frunte, celelalte urmând—o în două şiruri oblice, după cum cerea rânduiala. Din pricină că se grăbeau, nu avuseseră răgaz să ocărască vietăţile rămase pe pământ. Neputând totuşi să stea mute, cântau neîncetat, în tact cu bătaia aripilor, cântul lor obişnuit de ademenire:

— Unde eşti? Eu sunt aici! Unde eşti? Eu sunt aici!

Şi cântul era un strigăt ascuţit şi prelung... Toate gâştele luau parte la acest strigăt stăruitor, curmându—l doar din când în când, ca să—i arate gâscanului alb semnele de jos după care se călăuzeau în zborul lor.

Zburând deasupra ogoarelor pentru cultura cartofilor, care se găsesc în număr destul de mare în ţinutul din preajma oraşului Kristianstad, dar care erau încă nesemănate şi negre, ele prinseră a striga:

— Treziţi—vă şi apucaţi—vă de treabă! Are cine vă deştepta acuma. Aţi trândăvit destulă vreme!

Gând zăreau de sus niscaiva oameni care se grăbeau să se ferească de ploaie, îi dojeneau spunându—le:

— Ce vă grăbiţi aşa? Nu vedeţi că plouă turte şi lipii, turte şi lipii?...

Un nor mare şi gros care înainta cu repeziciune spre miazănoapte se ţinea scai de cârdul de gâşte. Băgând de seamă că rămâne mereu în preajma lor, gâştele îşi închipuiseră că târau norul după ele. Şi cum tocmai în acel timp zăriră sub ele nişte grădini întinse, începură să strige foarte mândre:

— Vă aducem dediţei! Vă aducem trandafiri! Vă aducem flori de măr şi muguri de cireş! Vă aducem mazăre şi fasole, napi şi varză! Cine vrea să le ia! Cine vrea să le ia!

Astfel de strigăte se auziră pe când se revărsau primele averse pe pământ, şi un răstimp toţi fură bucuroşi de ploaie. Dar cum ploaia ţinu toată după—amiaza, gâştele îşi pierdură răbdarea şi începură să strige la pădurile însetate din preajma lacului Ivö:

— Nu v—aţi săturat de ploaie? Nu v—aţi săturat de ploaie?

Cerul se întuneca mereu, iar soarele stătea bine ascuns, neştiind nimeni unde se află. Ploaia cădea tot mai deasă, ciocănind aripile gâştelor sălbatice şi căutând să răzbească până la piele prin penele unsuroase ce le acopereau trupurile. Pământul era învăluit în aburi de ploaie. Lacurile, munţii şi pădurile se făcuseră una, contopindu—se într—o încâlceală căreia nu—i puteai da de rost, iar semnele după care se călăuzeau gâştele nu se mai puteau desluşi. Zburătoarele înaintau tot mai încet şi strigătele lor voioase amuţiseră, în timp ce bietul Năpârstoc tremura de frig de nu mai putea.

Câtă vreme se aflase pe spinarea gâscanului, călătorind prin văzduh, băiatul nu—şi pierdu—se totuşi curajul. După—amiază însă, gâştele coborâră sub un pin închircit în mijlocul unei turbării mari, unde domnea frigul şi era multă umezeală. O parte din ele îşi găsiră adăpostul în câteva tufe acoperite de zăpadă, în timp ce altele stăteau, fără niciun acoperământ într—o mlaştină pe jumătate dezgheţată. Dar şi în această împrejurare, Năpârstoc tot mai dădu dovadă de curaj. Începu să alerge sprinten şi voios de colo până colo, ca să caute boabe de răchiţele şi afine îngheţate. Veni totuşi seara, şi pământul se cufundă într—o beznă adâncă, lugubră şi înfiorătoare, prin care nici ochii ageri ai lui Năpârstoc nu mai puteau răzbate. Băiatul se ghemui sub aripa gâscanului, dar nu putu să adoarmă, fiind ud şi rebegit de frig. În timp ce se perpelea aşa, îi ajunseră la ureche fel de fel de zvonuri neînţelese, duduit de paşi tainici şi glasuri ameninţătoare. Pe neaşteptate îl cuprinse o spaimă atât de grozavă, încât nu mai ştia încotro s—o apuce. S—ar fi dus bucuros undeva, unde ar fi găsit foc şi lumină.

„Ce—ar fi dacă aş cuteza măcar în noaptea asta să mă adăpostesc într—o casă de om? îşi zise el. Barem să mă încălzesc o clipă la gura sobei şi să capăt o îmbucătură... Iar înainte de răsăritul soarelui m—aş întoarce din nou la gâştele mele sălbatice...”

Zis şi făcut. Se strecură de sub aripa gâscanului şi sări jos. Nu—l trezi şi nu le trezi nici pe gâşte. În tăcere şi nevăzut de nimeni o porni la drum, străbătând turbăria.

Habar n—avea unde era, dacă se afla în Scania, în Smoland ori în Blekinge[22].

Nu mersese prea mult, când zări un sat mare şi îşi îndreptă paşii într—acolo. După puţin timp dădu şi de un drum. O luă pe aici şi în curând se pomeni pe uliţa satului, lungă de nu se mai sfârşea, cu copaci pe margini şi cu ogrăzile una lângă alta.

Năpârstoc ajunsese într—unul din acele sate mari pe care le întâlneşti des când urci la deal în interiorul ţării, dar nu se prea văd la câmpie. Casele erau făcute din lemn şi foarte frumoase. Cele mai multe aveau acoperişuri aplecate şi frontispicii chenăruite cu frize. Cerdacurile erau împodobite cu geamlâcuri colorate, pereţii daţi cu vopsele în ulei, iar cercevelele ferestrelor erau albastre, verzi şi chiar roşii. Mergând aşa pe uliţă şi tot uitându—se la case, băiatul auzea răzbătând dinăuntru vorbe şi râsete de oameni care stăteau la adăpost în odăi călduroase. Nu putea desluşi bine vorbele, dar glasurile omeneşti i se păreau nespus de frumoase.

„Ce—ar zice ei, oare, dacă aş bate la uşă şi i—aş ruga să—mi dea voie să intru?" se gândi el.

Asta şi avea de gând să facă, dar nu—i mai era teamă de întuneric de când văzuse ferestrele luminate. În schimb simţea iarăşi sfiala care—l cuprindea ori de câte ori se apropia de fiinţe omeneşti.

„Mă duc să dau întâi o raită prin sat, şi pe urmă o să cer voie vreunui gospodar să mân acolo peste noapte!" se încuraja el.

Una din case avea balcon. Chiar în clipa în care băiatul trecu prin faţa ei, uşile de la balcon se deschiseră şi o lumină galbenă străbătu afară prin nişte perdele subţiri şi uşoare. În balcon apăru o femeie tânără şi frumoasă foc, care se rezemă de balustradă.

— Plouă, semn că vine primăvara! zise ea, c—un glas argintiu.

Când o văzu, băiatul simţi o teamă ciudată. Îi venea parcă să plângă. Pentru prima oară simţea o oarecare nelinişte că se izolase de oameni, că se despărţise de lumea în care trăise până nu de mult.

Trecu apoi pe lângă o prăvălie în faţa căreia se afla o semănătoare. Se opri să se uite la maşină, iar pe urmă se sui pe capră şi se aşeză acolo. Stând aşa, începu să plescăie din buze, făcându—se că mână caii. În acelaşi timp însă se gândea cât de plăcut ar fi să conducă pe ogor o maşină aşa de arătoasă. Pentru o clipă uitase ce fel de înfăţişare avea acum, dar îşi aduse curând aminte şi sări jos de pe semănătoare. Apoi îl cuprinse o nelinişte şi mai grozavă. Se gândea de câte lucruri avea să fie lipsit, dacă va mai continua să trăiască în mijlocul vieţuitoarelor sălbatice. Cu totul altceva e să trăieşti între oameni de ispravă şi destoinici.

Oare cum trebuia să se poarte, ca să ajungă iarăşi om? Mult ar fi dat să ştie acest lucru!

Se furişă pe treptele unei scări şi, aşezându—se pe ele, se adânci în gânduri, în timp ce ploaia cădea cu găleata. Rămase aşa un ceas, două şi tot chibzui mereu până ce i se încreţi fruntea. Dar tot nu—i veni în minte ce avea de făcut. Gândurile îi umblau prin cap valvârtej. Cu cât stătea mai mult acolo, cu atât i se părea mai cu neputinţă să găsească o ieşire din impasul în care se afla.

„De unde să se priceapă la aşa ceva unul ca mine, care n—am învăţat multă carte!... îşi zise el în cele din urmă. Dar oricum ar fi, trebuie să mă întorc printre oameni. O să—l întreb pe preot, pe doctor, pe învăţător şi pe atâţia alţii, care sunt oameni învăţaţi şi cunosc leacul metehnei de care sufăr eu!..."

Cu această hotărâre, se ridică de pe scări şi se scutură, căci era murat de ploaie ca un câine ieşit dintr—o mocirlă.

În aceeaşi clipă văzu o bufniţă mare ce venise în zbor şi se aşezase pe craca unui copac din marginea uliţei. Îndată după aceea, un huhurez, care se afla sub streaşină casei de alături, începu să se foiască şi să strige:

— Hu—hu! Hu—hu! Te—ai întors acasă, cumătră bufniţă? Cum ai petrecut prin cele ţări străine?

— Mulţumesc, huhurezule dragă! Am petrecut foarte bine! răspunse bufniţa. S—a întâmplat ceva mai de seamă în lipsa mea?

— Aici, în Blekinge, nu s—a întâmplat nimic, cumătră bufniţă, însă în Scania, uite ce minune s—a petrecut: un băiat a fost vrăjit de un spiriduş, care a făcut din el un ghemuleţ cât o veveriţă de mic. Dar prichindelul n—a mai rămas la ai săi, ci a plecat cu un gâscan domestic tocmai în Laponia.

— Ciudată veste îmi dai! Spune—mi, huhurezule dragă, mai ajunge iarăşi om băiatul acela? Mai ajunge oare?

— Povestea are o taină mare, cumătră bufniţă, dar uite că ţi—o spun. Spiriduşul cică ar fi zis că dacă

---

[22] După Scania, spre miazănoapte, urmează ţinutul Blekinge (în partea de nord—est a Scaniei), care face parte din provincia Smoland.

băiatul o să aibă grijă de gâscan să se înapoieze teafăr acasă şi...

„Dacă o să am grijă de gâscan să ajungă teafăr înapoi acasă, voi fi iarăşi om. Ura! Ura! Voi fi iarăşi om!...”

Striga „ura” cu atâta putere, încât e de mirare că nu l—a auzit nimeni de prin case. După asta, băiatul fugi în grabă, cât îl ţineau picioarele, la gâştele sale sălbatice din turbăria plină de umezeală.

6.SCARA CU TREI TREPTE

Joi, 31 martie

Gâştele sălbatice aveau de gând să zboare a doua zi pe deasupra districtului Alibo din Smoland şi de aceea trimiseră într—acolo pe Yksi şi pe Kaksi în recunoaştere. Acestea se întoarseră însă cu vestea că în acel district toate apele erau îngheţate şi că pământul zăcea pretutindeni sub zăpadă.

— Mai bine să rămânem pe loc! ziseră gâştele sălbatice. Nu putem trece prin nişte meleaguri unde nu se găseşte apă şi păşune.

— Bine, bine, să rămânem, nu zic nu! zise Akka, Dar dacă—i aşa, va trebui să aşteptăm aici o lună de zile încheiată. Eu zic s—o luăm spre răsărit prin Blekinge, ca să ajungem pe urmă în Smoland prin districtul More, care este aproape de ţărmul mării şi unde primăvara vine devreme.

Şi astfel, Năpârstoc călători a doua zi pe deasupra ţinutului Blekinge. Cerul era luminos, fără urmă de nori, şi băiatul se simţea plin de voioşie, de parcă toată lumea ar fi fost a lui. Se mira singur de câte—i trecuseră prin cap în seara din ajun. Dar acum era hotărât: nu se mai gândea câtuşi de puţin să renunţe la călătorie şi la viaţa prin pustietăţi.

Peste Blekinge se aşternuse o pâclă deasă, din care pricină Năpârstoc nu putu să vadă ce înfăţişare avea. „O fi bine, oare, o fi rău pe aici?" se întreba el, căutând să—şi aducă aminte ce învăţase la şcoală despre această parte a ţării. Trudă zadarnică. Ştia doar bine că la şcoală numai de carte nu se ţinuse!...

Deodată îi apăru şcoala înaintea ochilor. Copiii şedeau în băncile lor micuţe, cu mâinile întinse, în timp ce învăţătorul se afla la catedră şi părea nemulţumit. Pasămite, în faţa hărţii se afla chiar el, Nils, şi trebuia să răspundă la o întrebare oarecare cu privire la Blekinge, dar nu ştia ce să spună. În ăst timp, învăţătorul se întuneca tot mai tare la faţă. Nils Holgersson avea impresia că dascălul lor ţinea la geografie mai mult decât la orice altă materie. Coborând de la catedră, învăţătorul îi luă din mână beţişorul cu care arătau pe hartă apele, munţii sau oraşele şi—i spuse să treacă la loc în bancă.

„Am dat de naiba!..." îşi zise băiatul.

Învăţătorul se duse pe urmă la fereastră şi privi afară, fluierând o clipă a pagubă, Se urcă apoi iarăşi la catedră şi le spuse elevilor că le va istorisi ceva despre Blekinge. Ce le—a povestit atunci a fost atât de frumos, că Nils a ascultat totul fără măcar să clipească. Şi deşi trecuse multă vreme de—atunci, îşi aducea aminte fiecare cuvânt:

— Smoland e o casă înaltă, cu brazi pe acoperiş, îşi începuse istorisirea învăţătorul. În faţă ei se află o scară largă, cu trei trepte mari. Scara se cheamă Blekinge şi e lungă de tot. Ea se întinde pe o distanţă de opt mile şi cine vrea să ajungă de la capătul ei până la Marea Baltică mai are de mers încă patru mile. Scara asta a fost construită în vremea de demult. Ani de zile au fost cioplite în piatră treptele din care e alcătuită şi aşezate apoi cu măiestrie, ca să facă legătura între Smoland şi mare.

Fiind aşa de veche, scara nu mai arată, bineînţeles, ca pe vremea când era nouă. N—aş putea spune câtă grijă avea lumea de ea altădată; dar mare cum era, niciun târn nu putea prididi s—o ţină curată. După câţiva ani a început să crească pe ea muşchi. Toamna, vântul o acoperea cu buruieni şi frunze uscate, iar primăvara se rostogoleau pe ea bolovani căzuţi de la mari înălţimi. Toate astea îngrămădindu—se an după an şi putrezind, cu vremea scara s—a acoperit cu un strat gros de ţarină în care prindeau rădăcină nu numai buruieni, dar şi tufe şi chiar cogeamite copaci.

Totodată au avut loc alte nenumărate prefaceri, astfel că azi, între cele trei trepte ale scării există o mare deosebire. Cea de sus, care este mai aproape de Smoland, e acoperită în bună parte cu pământ neroditor şi cu pietriş, pe care nu cresc decât mesteceni, cireşi sălbatici şi brazi, copaci care rezistă la frig şi se mulţumesc cu puţin. Oricine îşi poate da seama de sărăcia de acolo după micimea ogoarelor, săpate în terenuri păduroase, şi a caselor pe care şi le fac oamenii.

Pe treapta din mijloc, pământul este mai roditor, Acolo e şi ceva mai cald, copacii fiind, datorită acestui fapt, mai înalţi şi de soi mai bun: arţari, stejari, tei, mesteceni cu ramuri plecate şi aluni. Brazi şi pini nu cresc însă prin acele părţi. Suprafeţele cultivate se găsesc aici în mare număr, iar casele oamenilor sunt încăpătoare şi frumoase. Priveliştea e cu totul alta decât cea de pe treapta de sus, şi traiul oamenilor e mai îndestulat.

Cea mai bună treaptă e, totuşi, a treia, cea de jos. E acoperită cu pământ bogat şi mănos şi, fiind scăldată de apa mării, frigul din Smoland nu ajunge deloc până acolo. Pe meleagurile ei cresc fagi, castani şi nuci înalţi cât turlele bisericilor. Tot aici se găsesc şi ogoarele cele mai întinse. Locuitorii se

ocupă însă nu numai cu exploatarea pădurilor şi cu plugăritul, ci şi cu pescuitul, cu negoţul şi cu navigaţia. De aceea se şi văd aici cele mai arătoase case. Multe locuri s—au dezvoltat, ajungând târguri şi oraşe.

Cu asta, nu v—am spus încă tot despre cele trei trepte ale scării. Trebuie să mai ştiţi un lucru: când plouă pe acoperişul casei cele mari din Smoland ori când se topeşte zăpada acolo sus, apa e nevoită să—şi caute drum încotrova şi o parte din ea dă năvală, bineînţeles, pe scara cea mare. La început curgea pe toată lăţimea ei. Cu vremea s—au produs însă crăpături, aşa că apa s—a obişnuit să se prăvălească prin jgheaburi uneori bine ticluite. Apa e însă apă, orice i—ai face! Nu are niciodată odihnă. În unele locuri sapă, roade, scrijeleşte şi trece mai departe, în altele stă pe loc şi se adună. Jgheaburile s—au prefăcut în văi, iar pereţii văilor s—au acoperit cu ţarină, de care s—au agăţat tufe, curpeni şi copaci. Aceştia au crescut tot mai mari şi mai deşi, ajungând aproape să împiedice mersul şuvoaielor în drumul lor spre adâncuri. Când şuvoaiele astea ajung pe podişurile dintre trepte, se rostogolesc şi curg mai departe în valuri spumoase, fiind în stare să pună în mişcare roţi de mori şi maşini, care se şi văd oriunde se află o cădere de apă.

Şi staţi că tot n—am sfârşit povestea provinciei cu scara de trei trepte. Trebuie să vă mai spun că acolo sus în Smoland, în casa cea mare, a locuit pe vremuri un uriaş, care a ajuns la adânci bătrâneţe. De bătrân ce era, îl obosea prea mult să tot coboare scara cea lungă, ca să ajungă la mare să prindă somonul cu undiţa. I s—a părut atunci moşneagului că erau mult mai uşor şi mai practic ca somonul să vină singur până acolo sus, unde locuia el. Ce—a făcut el atunci? S—a urcat pe acoperişul casei şi a început să zvârle bolovani în Marea Baltică. Îi azvârlea cu atâta putere, încât se rostogoleau pe toată scara, din Blekinge până la mare. Când cădeau bolovanii în mare, somonii se speriau de moarte, o tuleau din mare şi se urcau prin şuvoaiele din Blekinge, făcându—şi drum înainte, suind prin cataracte, fără a se opri din goana lor decât hăt departe, sus la Smoland, unde trăia bătrânul uriaş.

Că această poveste e adevărată se vede după numărul mare de ostroave şi de stânci de lângă ţărmul ţinutului Blekinge, care nu sunt altceva decât bolovanii aruncaţi odinioară de către uriaş. Acest lucru se mai vede şi din faptul că somonii se urcă şi azi pe apele din Blekinge până sus în Smoland.

Uriaşul acela e vrednic însă de multă cinste şi mulţumire din partea locuitorilor din Blekinge, deoarece pescuitul somonilor în apele ţinutului şi piatra cioplită din stânci le dau de lucru şi îi hrănesc chiar şi în zilele noastre.

7.PE MALURILE RÂULUI RONNEBY[23]

Vineri, 1 aprilie

Nici gâştele sălbatice, nici vulpoiul Smirre n—ar fi crezut că se vor mai întâlni vreodată după plecarea lor din Scania. S—a întâmplat însă că gâştele, în drumul lor, au ajuns în Blekinge, unde se refugiase în surghiun şi jupânul vulpoi. Până atunci stătuse prin părţile de sus ale ţinutului, pe unde nu văzuse însă parcuri cu cerbi şi căprioare... Din pricina asta era mai nemulţumit decât părea să fie.

Într—o după—amiază, jupânul vulpoi hoinărea pe nişte meleaguri pustii şi păduroase din Mellanbygd[24], nu departe de râul Ronneby, când văzu deodată trecând în zbor un cârd de gâşte sălbatice. Vulpoiul observă că una din păsări era albă şi înţelese numaidecât cu cine avea de—a face.

Se puse deci în urmărirea gâştelor, nu atât pentru plăcerea de a se ospăta cu ceva de preţ, cât mai ales din dorinţa de a se răzbuna pentru toate necazurile pe care i le pricinuiseră ele. Le văzu zburând spre răsărit până ce ajunseră la râul Ronneby; după aceea o luară spre miazăzi, urmând cursul râului la vale. Vulpoiul înţelese atunci că gâştele îşi căutau un culcuş în apropiere de malul râului şi începu să tragă nădejdea că o să pună gheara pe câteva din ele, fără prea mare greutate. Când văzu totuşi, în cele din urmă, unde coborâseră păsările, îşi dădu seama cu ciudă că îşi aleseseră un loc atât de bine apărat, încât nu putea să ajungă la ele.

Ronneby nu e un râu mare, dar are ţărmuri minunate, despre care se vorbeşte mult. În bună parte curge printre munţi prăpăstioşi, ai căror pereţi cad vertical, fiind acoperiţi cu caprifoi şi cireşi sălbatici, cu spinişori şi arini, cu arţari şi sălcii. Nicio privelişte nu poate fi mai plăcută într—o zi minunată de vară ca vegetaţia verde de pe aceste povârnişuri.

Acum însă, când poposiseră aici vulpoiul Smirre şi gâştele sălbatice, era o vreme urâtă şi friguroasă de iarnă care se îngâna cu primăvara. Copacii erau goi. Nimeni nu se gândea dacă pe malurile râului este frumos sau urât. Gâştele sălbatice se bucurau că putuseră găsi o fâşie îngustă de nisip sub unul din aceşti pereţi prăpăstioşi, unde să se poată adăposti. În faţa lor vuia apa repede a râului, umflată ca pe vremea când se topesc zăpezile; în spate se înălţa un perete de stâncă cu neputinţă de urcat; iar deasupra aveau drept acoperiş ramurile plecate ale copacilor. Nici că puteau găsi un adăpost mai bun. Ele adormiră îndată, dar Năpârstoc nu putea închide ochii de fel. Cum asfinţi soarele, îl cuprinse teama de întuneric şi de pustiu, făcându—i—se iar dor de oameni. Vârât sub aripa gâscanului, băiatul nu vedea nimic şi nici nu putea auzi bine ce se petrecea împrejur. În sinea lui se gândea că n—ar fi fost în stare să—şi scape prietenul, dacă l—ar fi atacat vreo jivină.

Zvonuri nedesluşite, ciudate şi înfiorătoare îi ajungeau la ureche şi, în neliniştea lui, băiatul ieşi de sub aripă şi se aşeză jos, lângă gâscan.

În ăst timp, jupânul Smirre stătea cocoţat pe o culme de munte şi căta în jos, spre gâşte, cu privirea lui ageră. „Degeaba le mai urmăreşti, lasă—te mai bine păgubaş! îşi zise el, amărât şi descurajat. Cum să te caţări pe un povârniş aşa de prăpăstios, vulpoiule, când ştii prea bine că nici nu poţi înota într—o apă atât de repede?! Şi, după toate, nu ai nici măcar o potecă pe unde să poţi coborî până la culcuşul gâştelor!... Nu vezi ce păsări isteţe sunt? Ia—ţi nădejdea de la ele şi nu—ţi mai pierde vremea să le urmăreşti!...”

Vezi însă că Smirre, ca toate vulpile, de altfel, nu putea să renunţe cu una, cu două la planul pe care—l clocise în minte. De aceea se aşeză pe muchea unei stânci, cu ochii ţintă la gâşte. Orbit de furie nu se gândea decât la răul pe care i—l făcuseră ele. Din pricina lor fusese doar surghiunit din Scania şi nevoit să—şi caute adăpost în acele meleaguri sărăcăcioase din Blekinge. Întărâtat peste măsură, dorea moartea cârdului de gâşte sălbatice, chit că nu putea să le vină el însuşi de petrecanie.

Cum stătea aşa înciudat, auzi nişte scrâşnituri într—un pin ce se afla drept lângă el şi chiar în clipa aceea zări o veveriţă coborând cu iuţeală din copac, urmărită aprig de un jder. Nici veveriţa, nici jderul nu—l văzuseră pe vulpoi, care urmărea prigoana ce se desfăşura din copac în copac.

Jupânul Smirre îşi arunca ochii când la veveriţa care sărea printre crengi cu uşurinţa unei zburătoare, când la jder, care la căţărat nu avea dibăcia veveriţei, dar care se strecura liniştit pe trunchiurile copacilor, ba în sus, ba în jos, de parcă ar fi mers pe o potecă în pădure.

„Dacă m—aş putea căţăra numai pe jumătate ca unul din ei – îşi zicea în sine jupânul vulpoi – n—ar

---

[23] Ronneby – râu navigabil care izvorăşte din lacurile din centrul ţinutul Blekinge şi se varsă în Marea Baltică. Pe malul acestui râu se găseşte pitorescul orăşel Ronneby, în apropierea căruia se află o staţiune de ape minerale.

[24] Mellanbygd – regiune din sudul ţinutului Blekinge.

mai dormi liniştite alea de jos!...”

De îndată ce veveriţa fu prinsă şi vânătoarea luă sfârşit, Smirre se îndreptă spre jder, dar se opri la o distanţă de doi paşi, în semn că nu avea de gând să—i şterpelească prada. Îl salută apoi foarte prietenos şi—l felicită pentru captura lui. Smirre, întocmai ca orice vulpe, de altfel, se exprima cu multă uşurinţă. Jderul, dimpotrivă, care se socotea o minune de frumuseţe cu trupul său lung şi subţire, cu capul său mic, cu blana—i moale şi cu petele de pe gât de culoare brună deschisă, nu era, de fapt, decât o fiară necioplită de pădure şi abia îi răspunse vulpoiului.

— Mă prinde mirarea – îi zise Smirre – că un vânător ca tine umblă după veveriţe, când are la îndemână un vânat mult mai de soi!

Aici se opri. Văzând însă că jderul rânjeşte cu mândrie, urmă mai departe:

— E oare cu putinţă să nu fi văzut gâştele sălbatice care se adăpostesc colo jos, sub munte? Ori, poate, nu eşti dibaci la căţărat, să ajungi până la ele?...

De astă dată nu mai avu nevoie să aştepte răspuns. Jderul se repezi la el cu spinarea încovoiată şi cu părul măciucă.

— Ai văzut gâşte sălbatice?... se răsti jderul la vulpoi. Spune—mi repede unde—s, că de nu te muşc de beregată!

— Ian ascultă! zise Smirre. Nu uita că—s de două ori mai mare ca tine, aşa că te rog să fii cuviincios! Dacă vrei, eu îţi spun cu dragă inimă unde—s gâştele sălbatice...

În clipa următoare, jderul şi pornise la vale. Privindu—l cum îşi strecura trupul subţire ca de şarpe de la o cracă la alta, Smirre îşi zise: „Vânătorul ăsta e de o cruzime nemaipomenită!... Cred că gâştele sălbatice o să—mi fie recunoscătoare pentru baia de sânge în care se vor trezi!...”

Vulpoiul aştepta tocmai să audă ţipătul de groază al gâştelor, când îl văzu pe jder prăvălindu—se de pe o cracă şi căzând bâldâbâc în apa râului. În aceeaşi clipă, păsările se înălţară în văzduh şi se îndepărtară cu toată iuţeala.

Vulpoiul avea de gând să fugă pe urma lor; dar, curios să afle cum scăpaseră de primejdie, rămase pe loc, aşteptând să vină jderul înapoi. Nenorocitul era ud leoarcă şi se oprea din când în când să se şteargă pe cap cu labele din faţă.

— Nu m—am înşelat când am bănuit că un stângaci ca tine o să cadă în apă! zise Smirre cu dispreţ.

— N—am fost deloc stângaci şi degeaba mă dojeneşti! se dezvinovăţi jderul. Tocmai eram pe una din crăcile cele mai de jos şi chiteam cum să înşfac mai multe gâşte dintr—o singură lovitura, când deodată m—am pomenit cu o piatră în cap. A fost aruncată cu atâta putere de un prichindel nu mai mare decât o veveriţă, că m—am prăvălit în apă şi, până să ies afară...

Mai mult n—a apucat să spună. Nu mai avea cine să—l asculte. Smirre o şi luase la picior după gâşte.

În vremea asta, Akka zburase spre miazăzi, în căutarea altui culcuş. Întunericul nu se lăsase de tot. Mai sclipea încă o geană de lumină şi luna străjuia pe cer, aşa că putea să vadă destul de bine. Din fericire, cunoştea în amănunţime locurile acelea, căci de multe ori vântul o dusese spre Blekinge, când zburase primăvara deasupra Mării Baltice. Ea o luă de—a lungul râului la vale, urmărindu—l cum cotea ca un şarpe negru, strălucitor, prin peisajul scăldat de razele lunii. Ajunse astfel la cataracta Djupafors, unde Ronneby se ascunde mai întâi într—o galerie subterană, iar pe urmă, limpede şi străveziu, parcă ar fi de sticlă, se aruncă într—o văgăună îngustă, sfărâmându—se în picături sclipitoare şi în dantele de spumă. Sub cataracta albă se aflau nişte bolovani printre care apa curgea cu o iuţeală ameţitoare. Akka se lăsă din zbor deasupra bolovanilor, urmată de întreg cârdul. Era şi acela un culcuş bun, mai ales după înserat, când nu se zărea pe acolo nici ţipenie de om. La apusul soarelui, gâştele nu putuseră coborî la cataractă, căci Djupafors nu se află într—un loc pustiu. Pe una din laturile ei o fabrică de hârtie, iar pe cealaltă, abruptă şi împădurită, se întinde parcul Djupadal, pe ale cărui poteci alunecoase şi prăpăstioase vin oamenii să se bucure de minunata privelişte a cataractei spumegânde şi vuind. Nici aici, ca de altfel nici în cealaltă parte unde fuseseră, călătoarele nu se gândeau câtuşi de puţin că poposiseră într—un loc neasemuit de frumos şi de sălbatic. Dimpotrivă, îşi ziceau că e destul de înfiorător şi de primejdios pentru ele să doarmă pe nişte pietre lunecoase şi ude, în vuietul şi clocotul necontenit al unei căderi de apă. În schimb, erau mulţumite că se vedeau apărate de orice atac al fiarelor.

Gâştele adormiră deci repede. Băiatul însă nu avea linişte să doarmă şi stătea lângă ele să—l păzească pe gâscan.

Nu trecu mult şi apăru pe malul râului vulpoiul Smirre. Văzând gâştele în mijlocul vârtejului

spumegos, el îşi dădu seama că nici de data asta nu era chip să ajungă la ele. Nu le putea părăsi însă, aşa că se aşeză pe mal, să nu le scape din ochi. În sinea lui se simţea foarte umilit, văzându—şi compromisă faima de vânător.

Deodată zări o vidră, care venea dinspre cataractă cu un peşte în gură. Smirre îi ieşi înainte, dar se opri la doi paşi de ea, spre a—i dovedi că nu voia să—i răpească prada.

— Mi se pare ciudat că te mulţumeşti să prinzi peşte, câtă vreme sunt o droaie de gâşte sălbatice colo pe pietre zise vulpoiul.

Era atât de grăbit şi de zelos, că nu se mai exprima cu toată uşurinţa, ca de obicei. Vidra nu întoarse capul spre râu nici măcar o singură dată. Era un animal vagabond, ca toate vidrele, şi pescuise de multe ori pe lacul Vomb, aşa că—l cunoştea, prea bine pe vulpoi.

— Ehei, jupâne Smirre, eu ştiu cu ce vicleşuguri umbli dumneata să momeşti o lostriţă!... îi zise ea drept răspuns.

— Tu eşti, Gripe? zise Smirre, bucuros, aducându—şi pe dată aminte că vidra asta era o înotătoare iscusită şi îndrăzneaţă. Nu mă prinde mirarea că nu vrei să te uiţi la gâşte – o stârni el – de vreme ce nu eşti în stare să ajungi la ele!...

Vidrei însă, care avea labe înotătoare, coada ţeapănă ca o vâslă şi blana impermeabilă, nu—i plăcea să audă pe cineva spunând că se află acolo o cădere de apă la care ea nu poate ajunge. Se întoarse deci spre apă şi îndată ce văzu gâştele sălbatice, zvârli peştele cât colo şi se repezi de pe malul râpos drept în bulboană.

Dacă ar fi fost o vreme mai târzie de primăvară, când privighetorile îşi reiau reşedinţa în parcul Djupadal, nu încape îndoială că meşterele cântătoare ar fi triluit după aceea, în multe nopţi, despre lupta vidrei Gripe cu căderea de apă, căci nu fusese deloc uşoară. Vidra fu împinsă în nenumărate rânduri de iureşul valurilor şi dusă de apă la vale, dar ea se întorcea iar şi lupta cu îndârjire, când înotând, când căţărându—se pe bolovani şi apropiindu—se uneori de gâşte. Era o încleştare plină de primejdii, care merita să fie cântată de privighetori. Smirre o urmărea cât putea cu privirea. În cele din urmă văzu că vidra se pregătea să se caţere sus la culcuşul gâştelor. În aceeaşi clipă se auzi răsunând un ţipăt ascuţit şi sălbatic. Vidra căzu pe spate în apă şi fu târâtă de curent ca un pisoi orb. Se auziră apoi bătăi grăbite din aripi şi gâştele sălbatice îşi luară zborul, să—şi caute culcuş aiurea.

Vidra se întoarse pe mal. Nu zise nimic şi începu să—şi lingă una din labele din faţă. Văzând că Smirre îşi bate joc de ea, deoarece nu izbutise să facă nicio ispravă, izbucni:

— Nu pentru că nu ştiu să înot am păţit—o, jupâne Smirre, ci din cu totul altă pricină. Ajunsesem până aproape de gâşte şi tocmai eram gata să mă năpustesc asupra lor, când deodată mă pomenesc că vine spre mine o fiinţă mărunţică şi mă înţeapă în picior cu un fier ascuţit. De durere mi—am pierdut cumpătul şi am căzut în apă.

Altceva n—a mai avut timp să spună, căci vulpoiul se şi făcuse nevăzut, luându—se după călătoarele înaripate.

Akka şi cârdul ei de gâşte sălbatice fură iarăşi nevoite să fugă în puterea nopţii. Din fericire, luna nu apusese încă şi Akka îşi putu găsi, cu ajutorul ei, un alt culcuş, pe care îl ştia în partea locului. Ea zbură peste cascada albă şi peste parcul Djupadal şi trecu mai departe fără să coboare.

Spre miazăzi însă, mai jos de oraş, nu departe de mare, se află staţiunea balneară Ronneby, cu băi şi izvoare termale, cu hoteluri mari şi cu vile pentru vizitatori. Iarna sunt goale şi pustii, lucru pe care păsările îl ştiau foarte bine, aşa că multe stoluri îşi găsesc refugiu pe vreme de vijelie în balcoanele şi pe verandele acelor clădiri.

Gâştele sălbatice coborâră pe unul din acele balcoane şi adormiră îndată, ca de obicei. Lui Năpârstoc însă nu—i era somn, aşa că nu se vârî sub aripa gâscanului.

Balconul dădea spre miazăzi, astfel că băiatul avea perspectiva mării. Nedormind, se uita într—acolo şi se minuna de frumuseţea priveliştii la întâlnirea pământului din Blekinge cu marea.

E drept că marea şi pământul se întâlnesc în fel şi fel de chipuri. În multe părţi, pământul coboară spre mare cu câmpii netede, acoperite cu pajişti, iar marea întâmpină uscatul cu nisip zburător pe care—l aşterne în dune şi movile, ca şi cum ar fi supărată pe uscat şi uscatul ar fi supărat pe mare, arătându—şi unul altuia ce au mai rău. Alteori se întâmplă ca uscatul, când coboară la mare, să înalţe un zid muntos în faţa lui, ca şi cum marea ar fi ceva primejdios. Marea îl întâmpină atunci cu valuri furioase care biciuiesc stâncile, izbindu—se de ele de parcă ar vrea să sfarme uscatul.

În Blekinge, această întâlnire are o înfăţişare deosebită. Uscatul se desprinde în promontorii, în insule şi ostroave, iar marea se desface în bazine, în golfuleţe şi strâmtori, şi acest lucru face, poate, ca întâlnirea să pară a fi însufleţită de voie bună şi armonie.

Gândiţi—vă întâi la mare. Până hăt departe e pustie, golaşă şi întinsă. Nu face altceva decât să—şi rostogolească necontenit valurile tulburi. Când se apropie de uscat, dă peste prima stâncă. Pune stăpânire pe ea, o despoaie de orice verdeaţă, făcând—o să fie golaşă ca şi întinsurile ei. Întâlneşte apoi altă stâncă şi se poartă şi cu ea la fel. Pe urmă, alta. I se întâmplă şi ei acelaşi lucru. E dezbrăcată şi jefuită, ca şi cum ar fi încăput pe mâna unor tâlhari. Stâncile sunt apoi tot mai dese şi atunci marea îşi dă seama că uscatul i—a trimis în întimpinare copiii lui cei mai mici s—o înduioşeze şi s—o îmblânzească. Cu cât se apropie mai mult de uscat, marea devine mai prietenoasă; îşi trimite valuri din ce în ce mai domoale, îşi potoleşte vijelia, lasă verdeaţă în crăpăturile pe care le face, se împarte în strâmtori şi golfuleţe şi, în cele din urmă, atinge uscatul fără a fi de loc primejdioasă, îngăduind vaselor mici să plutească pe ea. Nici ea însăşi nu se mai recunoaşte, atât de bună şi de prietenoasă devine.

Gândiţi—vă apoi la uscat. E uniform pretutindeni. Cât vezi cu ochii, numai câmpii netede, cu câte o pădurice de mesteceni între ele, ici şi colo, sau şiruri lungi de dealuri cu crestele împădurite. Parcă nu s—ar gândi la altceva decât la ovăz, la napi, la cartofi, la brazi şi la molizi. Vine apoi marea şi îşi croieşte un golfuleţ. Uscatul nu se sinchiseşte de ochiul ăsta de apă, ci îl împodobeşte pe margini cu mesteceni şi arini, ca şi cum ar fi un lac obişnuit de apă dulce. Se iveşte pe urmă alt golfuleţ. Nici de el nu—i pasă uscatului, care—l împodobeşte la fel ca şi pe cel dintâi. Aceste golfuleţe şi golfuri se lărgesc însă şi caută să—şi facă drum mai departe. Ele macină câmpiile şi sfarmă pădurile, şi atunci uscatul nu are încotro şi le bagă în seamă.

— Mi se pare că vine marea peste mine! zice el şi începe apoi să se dichisească.

Îşi pune cununi de flori, se acoperă cu dealuri şi aruncă insule în mare. Nu vrea să mai ştie de brazi şi de molizi, pe care îi dă la o parte ca pe nişte vechituri, împodobindu—se cu stejari, cu tei, castani şi livezi înfloritoare şi făcându—se frumos ca un parc de castel. Iar când se întâlneşte cu marea, e atât de schimbat, că nici el nu se mai recunoaşte.

Toate aceste lucruri nu se pot vedea decât vara. Năpârstoc observă însă cât de blândă şi de prietenoasă era natura şi se simţi mai liniştit în timpul nopţii decât înainte. Şi deodată, pe când nici nu se aştepta, auzi un urlet puternic şi sinistru răzbătând prin văzduh în parcul staţiunii balneare. Se ridică imediat şi văzu o vulpe pe esplanada de sub balcon, scăldată de razele lunii. Pasămite, Smirre urmărise gâştele sălbatice şi de astă dată. Descoperindu—le ascunzătoarea, înţelese că nici acum nu putea să ajungă la ele şi de aceea începuse să urle de necaz.

Auzind acele urlete, bătrână Akka se deşteptă din somn şi, deşi nu putea să vadă mai nimic, i se păru că recunoaşte glasul.

— Tu eşti acolo, Smirre, acum în puterea nopţii?... întrebă ea.

— Da, eu sunt – răspunse vulpoiul – şi vreau să vă întreb, gâştelor, ce părere aveţi despre distracţia pe care v—am oferit—o în noaptea asta!

— Vrei să spui că tu eşti acela care ai asmuţit asupra noastră jderul şi vidra? întrebă Akka.

— O ispravă bună nu poate fi tăgăduită… zise vulpoiul. V—aţi jucat odată de—a gâştele cu mine. Am început acum să mă joc şi eu de—a vulpea şi n—am de gând să mă opresc câtă vreme una din voi va mai fi încă în viaţă, chiar dacă aş fi nevoit să vă urmăresc pe tot întinsul ţării.

— Ar trebui să te gândeşti, totuşi, jupâne Smirre, că nu—i frumos din partea ta, care ai dinţi şi gheare, să ne urmăreşti pe noi, care nu ne putem apăra, zise Akka.

Vulpoiului i se păru că numai frica o făcea pe Akka să vorbească aşa şi se gândi să—i răspundă:

— Dacă vrei, Akka, să mi—l zvârli jos pe acel Năpârstoc care mi—a stat împotrivă de atâtea ori, îţi făgăduiesc c—o să fac pace cu cârdul vostru! Niciodată n—o să vă mai urmăresc, nici pe tine, nici pe gâştele tale.

— Pe Năpârstoc nu ţi—l pot da! răspunse Akka. Toate câte ne aflăm în cârd, de la cea mai tânără până la cea mai bătrână suntem gata să ne dăm viaţa pentru el!

— Dacă vă e atât de drag – zise Smirre – vă făgăduiesc că el o să fie cel dintâi dintre voi pe care o să mă răzbun!

Akka nu—i mai dădu însă niciun răspuns. După ce vulpoiul mai scoase câteva urlete de furie şi neputinţă, se aşternu din nou liniştea. Năpârstoc era încă treaz. Îl împiedicau acum să doarmă vorbele pe

care Akka le spusese vulpoiului. Niciodată n—ar fi crezut că va auzi pe cineva spunând că este gata să—şi dea viaţa pentru el. Din acea clipă nu se mai putea spune despre Nils Holgersson că nu iubea pe nimeni.

8.KARLSKRONA[25]

Sâmbătă, 2 aprilie

La Karlskrona, într—o seară cu lună, vremea era liniştită. Peste zi plouase întruna şi bătuse vântul cu putere; din pricina asta, pesemne, lumea socotea că vijelia nu încetase, căci doar pe ici pe colo se mai vedea câte un om care se încumetase să iasă pe stradă.

După ce zburase pe deasupra insulei Vämm şi a ostrovului Pantar, gâsca Akka, împreună cu tot cârdul ei de gâşte sălbatice, se îndreptă zorită spre oraşul care în acele ceasuri de seară era atât de pustiu. Păsările sosiseră la acea vreme târzie, ca să—şi caute un culcuş sigur pe una din insulele de lângă ţărmul mării. Pe uscat nu putuseră să rămână, din pricină că vulpoiul Smirre era pe urmele lor şi le—ar fi dibăcit culcuşul oriunde ar fi coborât din văzduh.

Văzând de sus marea şi insulele presărate pe o nesfârşită întindere, Năpârstoc avea impresia că se află în faţa unei privelişti bizare şi fantastice. Cerul nu mai era albastru, ci se boltea deasupra lui ca o emisferă de sticlă verde. Marea era albă ca laptele. Cât vedeai cu ochii, pe întinsul ei se rostogoleau talazuri albe, cu sclipiri argintii pe creste. În larg se aflau o sumedenie de insule negre ca tăciunii. Fie că erau mari, fie că erau mici, fie netede ca nişte câmpii, fie acoperite cu stânci, erau la fel de negre. Până şi casele oamenilor, bisericile şi morile de vânt, care, de altfel, sunt în mod obişnuit albe sau roşii, se vedeau negre sub cerul verde. Băiatului i se păru că pământul de sub el se schimbase şi că ajunsese acum pe alt tărâm. Tocmai de aceea îşi pusese în gând să se poarte ca un viteaz în acea noapte şi să nu se teamă de orice l—ar fi speriat. O insulă înaltă şi stâncoasă, acoperită cu blocuri mari şi colţuroase, se desluşea în întuneric, iar printre blocuri se zăreau pete luminoase de aur sclipitor. Se gândi atunci la pietrele de la Trolle—Ljungby[26], pe care vrăjitori le puneau în vârful unor stâlpi mari de aur, întrebându—se dacă nu era şi aici ceva asemănător.

Cu pietrele şi cu aurul ar mai fi fost cum ar mai fi fost, dacă n—ar fi văzut atâtea ciudăţenii în apa ce înconjura insula. Păreau a fi balene, rechini şi alte animale de mare. Dar Năpârstoc înţelese că, de fapt, erau nişte căpcăuni de mare care se adunaseră în jurul insulei ca s—o ia cu asalt şi să lupte cu căpcăunii de uscat ce locuiau pe ea.

Cât despre căpcăunii de pe uscat, aceştia erau nişte fricoşi, căci el văzu în vârful insulei un uriaş cu braţele întinse, disperat parcă de nenorocirea ce avea să se abată asupra lui şi asupra întregii aşezări.

Nu mică îi fu spaima lui Năpârstoc când băgă de seamă că Akka se lăsa în jos chiar pe acea insulă.

— Pentru nimic în lume nu trebuie să coborâm aici! ţipă el.

Dar gâştele nu ţineau seama de văicărelile lui şi coborau mereu. Băiatul rămase în curând uimit văzând că pe insulă nu se afla nimic din câte i se năzăriseră lui de sus, din văzduh. Blocurile cele mari de piatră se dovediseră a fi case şi nimic altceva. Toată insula era un oraş, iar petele sclipitoare de aur erau felinare şi şiruri de ferestre luminate. Uriaşul cu braţele întinse de sus de pe insulă era o biserică cu două turle înalte, iar cele ce i se păreau a fi căpcăuni şi monştri de mare erau în realitate vase şi vapoare de tot felul, prinse de chei cu odgoane de jur împrejurul insulei. Lângă ţărm pluteau mai mult bărci cu vâsle, şalupe cu pânze şi vaporaşe de cabotaj[27]. În larg se aflau însă cuirasate de război, unele de mari dimensiuni, cu coşuri uriaşe, altele lungi şi înguste, a căror formă le îngăduia să spintece apa ca peştii.

Oare ce oraş era? La asta se gândea Năpârstoc văzând marele număr de vase de război. Se jucase totdeauna cu corăbii, dar acelea nu erau decât nişte corăbioare cărora le dădeau drumul pe gârla din şanţul şoselei. Se dumeri însă pe dată că un oraş cu atâtea vase de război nu putea să fie altul decât Karlskrona.

Bunicul său dinspre mamă fusese un marinar bătrân şi încercat şi toată viaţa lui povestise despre Karlskrona, despre marele arsenal de război şi despre tot ce se afla în acel oraş. Băiatul se simţea aici ca şi acasă şi era bucuros că avea să vadă toate lucrurile despre care auzise povestindu—i—se de atâtea ori.

Nu apucă să zărească însă decât nişte turnuri şi fortificaţii care închideau intrarea în port şi câteva din numeroasele clădiri ale arsenalului, căci Akka şi coborî pe una din turlele bisericii.

Era fireşte un loc sigur pentru cine voia să fie la adăpost de primejdia vulpilor, şi băiatul se gândi că ar fi bine să se tupileze sub aripa gâscanului, ca să poată dormi şi el măcar puţin în acea noapte. După ce

---

[25] Karlskrona – oraş şi port situat pe câteva din marele număr de insule din partea de nord—est a Scaniei.
[26] Trolle—Ljungby – localitate fictivă dintr—un basm suedez.
[27] Cabotaj – navigaţie la mică distanţă de—a lungul coastei.

s—ar fi luminat de ziuă, ar fi căutat să vadă ceva mai bine vasele şi arsenalul.

. . . . . .

. . . . . .

Din păcate, Năpârstoc nu avea însă deloc astâmpăr.

Nu se putea stăpâni să aştepte până a doua zi, ca să vadă vapoarele. Nu apucase să închidă ochii nici cinci minute, şi ieşi tiptil de sub aripă, apoi coborî în stradă, căţărându—se pe burlanele streaşinei şi pe paratrăsnet.

Puţin după aceea se afla în piaţa cea mare. Spre norocul său, piaţa era pustie. Nu se afla în ea decât o statuie aşezată pe un soclu înalt. Năpârstoc se uită lung la statuia care reprezenta un bărbat înalt şi voinic, cu tricorn în cap, îmbrăcat cu o haină lungă şi cu pantaloni scurţi şi încălţat cu cizme butucănoase, întrebându—se în sinea lui cine putea să fie. Omul acela ţinea în mână un băţ lung, şi parcă voia să se folosească de el, căci avea o înfăţişare fioroasă, nasul mare şi coroiat şi gura mare.

„Ce—o fi cu buzatul ăsta?" îşi zise Năpârstoc în cele din urmă. Niciodată nu se simţise mai mic şi mai neînsemnat ca în seara aceea. Încercă să—şi facă singur curaj, aruncând celui de pe soclu o vorbă obraznică. Pe urmă nu se mai gândi la statuie şi apucă pe o stradă lungă ce cobora spre mare.

Nu ajunsese prea departe, când auzi pe cineva bocănind în urma lui. Cel care venea călca pe pavajul de piatră cu paşi grei şi îndesaţi şi se sprijinea într—un băţ ghintuit. Parcă pornise la drum statuia de bronz din piaţă.

Coborând strada şi ascultând paşii, Năpârstoc se încredinţa tot mai mult că cel care venea în urma lui era însăşi statuia. Pământul şi casele se cutremurau, de bună seamă, din pricina paşilor săi grei şi îndesaţi. Băiatului începu să—i fie frică, aducându—şi aminte de obrăznicia pe care i—o aruncase în faţă puţin mai înainte. Nu cuteza totuşi să se întoarcă pentru a vedea dacă cel care—l urmărea era, într—adevăr, cine bănuia el.

„O fi plecat şi el ca să—i treacă de urât! îşi zise Năpârstoc. Nu cred că—i supărat pe mine pentru vorbele pe care i le—am spus. Doar nu i le—am spus cu gând rău..."

În loc să meargă drept înainte, ca să ajungă la arsenal, Năpârstoc coti pe o stradă ce ducea spre răsărit. Voia să scape mai întâi de omul din spatele lui.

— Omul de bronz apucă însă şi el pe aceeaşi stradă şi atunci băiatul fu cuprins de o spaimă grozavă, neştiind ce să mai facă. Cum toate porţile se aflau închise, era greu să găsească vreo ascunzătoare pe undeva.

Mergând aşa, dădu cu ochii de un om care stătea, în picioare pe o alee presărată cu nisip şi îi făcu semn. „E, desigur, cineva care vrea să m—ajute!" se gândi Năpârstoc, foarte bucuros, şi se grăbi s—ajungă la acel om. Îi era atât de frică, încât îi bătea inima în piept ca un clopot.

Apropiindu—se însă de omul care stătea pe un scăunaş în marginea aleii presărate cu nisip, băiatul încremeni. „Oare ăsta—i cel ce mi—a, făcut semn?!" se întrebă el, văzând că omul era de lemn din cap până—n picioare.

Se opri şi se uită lung la el. Era un om voinic, cu picioarele scurte, cu faţa lăţăreaţă şi rumenă, cu păr negru, lucios şi cu barba tot neagră. Pe cap avea o pălărie neagră de lemn şi drept veşmânt, o haină de culoare închisă, tot de lemn. De lemn era şi brâul care—i încingea mijlocul. Omul purta nişte nădragi scurţi, ciorapi cenuşii, iar în picioare pantofi. Şi toate astea erau tot de lemn.

Fusese vopsit şi lustruit de curând, astfel că strălucea în bătaia razelor de lună, ceea ce făcea să aibă o înfăţişare atât de simpatică, încât câştigă repede încrederea deplină a băiatului.

În mâna stângă ţinea o placă de lemn pe care stătea scris:

„Vă rog frumos şi prea smerit,
deşi mi—e glasul răguşit,
cel clop de lemn să—mi ridicaţi
şi—un ban în el să aruncaţi."

Aşadar, omul nu era decât o cutie a milelor... Năpârstoc rămase dezamăgit. Ce crezuse el şi ce vedea în realitate! Îşi aduse totuşi aminte că bunicu—său pomenea adesea şi de omul ăsta de lemn, când îşi depăna amintirile, spunând că el era foarte drag copiilor din Karlskrona. Lucru de altfel prea adevărat,

căci nici lui Năpârstoc nu—i venea să se despartă de acel om. Era tare bătrân, părea să aibă câteva sute de ani, dar totodată arăta voinic, îndrăzneţ şi voios. Băiatul se uita cu atâta drag la el, încât uită de cel de care fugise. Îl auzi însă peste puţin. Deci şi omul de bronz venea acolo. Încotro s—o ia Năpârstoc?

În clipa când se credea încolţit şi pierdut, îl văzu pe omul de lemn făcându—i o plecăciune şi întinzându—i mâna mare şi lată. Era cu neputinţă ca Năpârstoc să bănuie că ar trebui să se teamă de ceva, aşa că sări imediat drept în palma omului. Cât ai zice peşte, acesta îşi scoase pălăria şi—l aşeză pe băiat sub ea.

Abia îl pitise acolo şi îşi lăsase braţul în jos, că se şi pomeni drept în faţă cu omul de bronz; acesta bătu cu băţul în pământ, de—l făcu pe omul de lemn să tremure pe scăunaşul pe care stătea. Omul de bronz îl întrebă apoi cu un glas puternic şi sonor:

— Tu cine eşti?

Omul de lemn luă poziţia de drepţi, făcând să trosnească îmbrăcămintea veche de pe el, duse mâna la pălărie, în semn de salut, şi răspunse:

— Rosenbom, fie—mi cu iertăciune, Măria Ta! Pe vremuri am fost şef de echipaj pe vasul de linie „Cutezătorul”. După ce mi—am făcut serviciul militar în marină, am fost angajat paznic la biserica Amiralităţii, iar în cele din urmă, sculptat în lemn şi expus, ca să fac slujbă de cutie a milelor.

Năpârstoc tresări când îl auzi pe omul de lemn zicând „Măria Ta”. Se mai gândi el ce se mai gândi şi pricepu că statuia din piaţă îl reprezenta pe cel care întemeiase oraşul Karlskrona. Cel pe care—l întâlnise acolo nu era altul decât însuşi Carol al XI—lea[28].

— Sunt mulţumit de răspunsul tău! zise omul de bronz. Acuma te rog să fii bun şi să—mi spui dacă n—ai văzut cumva un prichindel care umblă noaptea hoinar prin oraş. E o puşlama obraznică şi, dacă pun mâna pe el, îl învăţ eu minte!...

Bătu apoi iarăşi cu băţul în pământ, încruntându—se mânios.

— Să—mi fie cu iertăciune, Măria Ta, de văzut l—am văzut, zise omul de lemn. Năpârstoc tremura ca varga sub pălăria de lemn şi se uita la omul de bronz printr—o crăpătură. Se linişti însă când omul de lemn adăugă: Măria Ta e pe urme greşite. Piticul acela avea de gând să fugă la arsenal şi să se pitească undeva pe acolo.

— Da, Rosenbom? Atunci uite ce: ridică—te de pe scăunaşul tău şi hai cu mine să—mi ajuţi să—l găsesc! Patru ochi văd mai bine decât doi, Rosenbom!

Omul de lemn răspunse însă cu glas tânguitor:

— Rog prea smerit pe Măria Ta să—mi îngăduie să rămân pe loc. După înfăţişare par zdravăn şi voinic, dar sunt un biet moşneag bătrân şi hodorogit. Cu mare anevoie mă pot urni.

Omul de bronz nu era din aceia cărora le place să fie contrazişi.

— Ce—s mofturile astea? tună el. O dată ce ţi—am poruncit, hai cu mine, Rosenbom!

Ridicând după aceea braţul, îi dădu omului de lemn o lovitură zdravănă peste umăr:

— Vezi că duci la tăvăleală, Rosenbom?... zise el.

Porniră apoi amândoi, impunători şi falnici, pe străzile din Karlskrona, până ce ajunseră la o poartă înaltă ce dădea spre arsenal. Acolo stătea de strajă un marinar. Omul de bronz trecu înainte şi lovi cu piciorul în poartă. Marinarul nu—i dădu însă nicio atenţie.

Ajungând la arsenal, văzură în faţa lor un port larg, cu despărţituri de poduri pe piloţi. În diferitele bazine ale docurilor se aflau vase de război, care, de aproape, păreau mai mari şi mai înspăimântătoare decât cele pe care le văzuse Năpârstoc de sus din văzduh.

„Nu degeaba, spuneam eu că—s monştri şi căpcăuni!...”

— Unde socoţi c—ar fi mai bine să începem a—l căuta? întrebă omul de bronz.

— Pentru unul ca el, cea mai bună ascunzătoare e sala de modele, răspunse omul de lemn.

Pe o fâşie îngustă de teren, care se întindea la dreapta porţii, de—a lungul portului, se aflau nişte clădiri vechi. Omul de bronz se îndreptă către o casă cu ziduri scunde, cu ferestre mici şi acoperiş arătos. Împinse uşa cu băţul şi păşind greoi se sui pe o scară cu treptele măcinate de cari. Intrară apoi într—o sală mare, ticsită de vase mici, cu tot echipamentul lor. Băiatul înţelese, fără să—i fi spus cineva, că acolo se aflau modelele vaselor construite pentru flota suedeză.

---

[28] Carol al XI—lea (1655 – 1697) – rege al Suediei între anii 1660 – 1697, promovând o politică de întărire a absolutismului şi de limitare a atribuţiunilor nobilimii. A reorganizat armata şi flota maritimă, cu scopul de a transforma ţara într—o mare putere.

Erau bastimente de tot felul: vase vechi de linie, cu bordurile împănate de tunuri, mai înalte la prova şi la pupa şi având catargele împovărate de un păienjeniş de pânze şi de frânghii; vase mici de cabotaj, cu bănci pentru vâslaşi pe de lături; canoniere ale fregatelor de care se folosiseră regii în călătoriile lor. Se mai aflau, de asemenea, cuirasate grele de mari dimensiuni, cu turele şi tunuri pe covertă, aşa cum sunt cele din zilele noastre, şi torpiloare înguste, lustruite, care semănau cu nişte vase lungi şi zvelte de pescuit.

Preumblat în jurul tuturor acestor nave în miniatură, Năpârstoc rămase uluit: „Ce minunat lucru e să vezi vase atât de mari şi de frumos construite?" îşi zicea el.

Avu destul răgaz să admire tot ce se afla acolo în sală, căci, preocupat să examineze modelele, omul de bronz nu se mai gândea la altceva. Le—a cercetat pe toate; de la cel dintâi până la cel din urmă, cerând desluşiri asupra lor. Rosenbom, şef de echipaj pe vasul „Cutezătorii" povestea tot ce ştia despre constructorii vaselor, despre cei care fuseseră comandanţii lor şi despre ce se întâmplase cu ei.

Atât el cât şi omul de bronz vorbeau mai mult despre vechile şi frumoasele vase de lemn; la cuirasatele moderne nu prea păreau să se priceapă.

— După cum văd, Rosenbom, nu ştii nimic despre vasele moderne, remarcă omul de bronz. Hai să vedem acum altceva! Lucrurile astea mă distrează, moşule.

Nu—l măi căutau acum pe băiat, care stătea liniştit.

Cei doi oameni străbătură apoi nişte hale mari. Cercetară astfel atelierul cusăturilor de vele, turnătoria de ancore, precum şi atelierele mecanice şi cele de tâmplărie. Pe urmă vizitară macaralele, docurile, depozitele, parcul de artilerie, magazia de scule, frânghiile şi docul cel mare, părăsit, care fusese aruncat în aer. Se duseră după aceea pe podurile pe piloţi, lângă care erau ancorate vase de război, şi se urcară pe ele ca doi vechi marinari, minunându—se, dezaprobând, necuviinţând, exprimându—şi pe alocuri nemulţumirea.

În ăst timp, Năpârstoc stătea cuminte sub pălărie şi—i asculta pe cei doi oameni povestind câtă muncă a fost depusă pentru echiparea flotelor care au plecat din acel port. Auzi câte vieţi au fost jertfite şi cât sânge a fost vărsat; cum s—a cheltuit ultimul ban din vistieria ţării pentru construirea vaselor de război.

La sfârşit, cei doi oameni pătrunseră într—o curte deschisă, unde se aflau expuse modele—galioane ale vaselor vechi de linie. Băiatul nu mai văzuse încă o privelişte atât de minunată, căci acele modele uriaşe inspirau groază. Erau mari, semeţe şi sălbatice, fiind însufleţite de aceeaşi dârză mândrie ca şi marile vase. În faţa acestor corăbii din alte vremuri, lui Năpârstoc i se părea că e mic, mic de tot şi neînsemnat.

Ajungând acolo, omul de bronz zise celui de lemn:

— Scoate—ţi pălăria, moş Rosenbom, înaintea acestor vase!

Rosenbom uitase, ca şi omul de bronz, în ce scop veniseră acolo. Fără să mai stea pe gânduri, îşi scoase pălăria de lemn de pe cap.

Pe creştetul pleşuv al omului de lemn, drept la mijloc, se afla Nils Holgersson în carne şi oase. Prichindelului nu—i mai era teamă acum. Îşi scoase boneta albă şi strigă din toţi rărunchii:

— Uraa, buzatule!...

Omul de bronz trânti bâtul de pământ, dar băiatul n—a ştiut niciodată ce avusese de gând să facă, fiindcă în aceeaşi clipă a răsărit soarele, iar omul de bronz ca şi cel de lemn pieriră pe dată, ca şi cum n—ar fi fost decât nişte umbre.

Pe când stătea şi se uita după ei, gâştele sălbatice îşi luară zborul de pe turla bisericii şi începură să dea târcoale oraşului. În timp ce se roteau prin văzduh, gâscanul cel alb îl şi zări pe Năpârstoc şi se lăsă în jos să—l aburce în spinare şi să zboare cu el mai departe, împreună cu gâştele sălbatice.

9.CĂLĂTORIA SPRE INSULA ÖLAND

Duminică, 3 aprilie

Gâştele sălbatice se duseră la păscut pe una din insulele arhipelagului şi acolo se întâmplă că se întâlniră cu nişte gâşte sure. Văzându—le, acestea rămaseră uimite, deoarece ştiau foarte bine că cele sălbatice, cu care se înrudeau, sunt mai bucuroase să zboare în interiorul ţării. Curioase şi iscoditoare, ele ţinură să afle de la gâştele sălbatice cum o mai duceau cu prigoana la care le supunea vulpoiul Smirre. După ce acestea le spuseră toată tărăşenia, una din gâştele sure, care părea să fie tot atât de înţeleaptă şi de bătrână ca şi Akka, zise:

— Mare nenorocire pentru voi că vulpoiul a fost surghiunit din ţara lui! Parcă văd că se ţine de cuvânt şi vă urmăreşte până în Laponia... Eu în locul vostru, nu m—aş duce în Smoland, spre miază—noapte, ci aş lua—o spre răsărit, ca să ajung în insula Öland. În chipul ăsta, Smirre mi—ar pierde urma. Dacă vreţi, aşadar, să nu vă mai găsească, duceţi—vă unde spun eu şi faceţi popas câteva zile pe capul de miazăzi al insulei. Acolo o să găsiţi destulă mâncare şi tovarăşi de drum care o să vă facă plăcere. Nădăjduiesc că n—o să vă căiţi dacă faceţi cum vă sfătuiesc eu.

Povaţa era, într—adevăr, înţeleaptă şi gâştele sălbatice se hotărâră s—o urmeze. După ce se săturară, porniră la drum. Niciuna din ele nu mai văzuse până atunci insula Öland, însă gâştele sure le dăduseră îndrumări cât se poate de bune. Trebuiau numai s—o apuce spre miazăzi, până ce aveau să dea peste cârdul cel mare de păsări care înainta pe lângă coasta ţinutului Blekinge. Toate păsările care iernaseră în Marea Nordului şi voiau să plece acum în Finlanda sau în Rusia zburau pe acolo şi coborau de obicei, în trecere, pe insula Öland, unde făceau popas ca să se odihnească puţin. Călăuze, prin urmare, nu le—ar fi lipsit de fel gâştelor sălbatice, ci dimpotrivă, le—ar fi găsit fără multă greutate şi—n mare număr.

Era o zi liniştită şi călduroasă ca de vară. Pentru o călătorie pe mare nici că se putea o vreme mai potrivită. Atâta numai că cerul nu era senin pretutindeni. Ici şi colo se vedeau nori grei ce se buluceau şi se lăsau până aproape de pământ, împiedicând vederea.

După ce gâştele trecură de insule, marea se aşternea netedă şi lucioasă ca o oglindă. Privind—o de sus, lui Năpârstoc i se părea că apa dispăruse. Pământul nu mai era nici el dedesubt. Nu mai avea în jurul lui decât aer şi nori. Îi venea ameţeala şi stătea încleştat pe spinarea gâscanului, temându—se şi mai şi decât înainte. Avea impresia că nu—şi va putea menţine echilibrul şi că în orice clipă era ameninţat să se prăbuşească.

Dar şi mai rău a fost când gâştele sălbatice dădură peste cârdul cel mare de păsări călătoare despre care le vorbiseră gâştele sure. Era alcătuit, în adevăr, din stoluri care zburau unul după altul în aceeaşi direcţie, încât îţi făceau impresia că urmau un drum bine stabilit dinainte. În cârd se aflau multe soiuri de păsări: lişiţe şi gâşte sure, pinguini, bodârlău şi raţe de Miquelon[29], cormorani şi gârbiţe, coţofene şi gotcani de mare. Aplecându—se să—şi arunce privirea spre locul unde trebuia să fie marea, băiatul văzu oglindit în luciul ei tot cârdul de păsări. Din pricina ameţelii nu putu să—şi explice, totuşi, cum se făcea acest lucru şi i se păru că păsările zburau cu pântecele în sus. De mirat nu se prea miră, neştiind, de fapt, ce era sus şi ce era jos.

Păsările erau obosite şi nerăbdătoare să ajungă cât mai repede la ţintă. Toate zburau într—o tăcere desăvârşită, ceea ce făcea ca întreaga privelişte să pară ceva ireal.

„Cât de mult ne—am îndepărtat de pământ!... îşi zise Năpârstoc. Mi se pare că ne apropiem mereu de cer.”

În jurul său nu vedea altceva decât nori şi păsări şi începu să i se pară firesc că se îndreptau tot mai sus spre cer. Era bucuros şi abia aştepta să vadă ce se află acolo, în ţările văzduhului. Apoi, tot bucurându—se că se suie în cer şi părăseşte pământul, îi trecu deodată şi ameţeala. În aceeaşi clipă auzi nişte împuşcături şi văzu ridicându—se de jos coloane subţiri de fum.

Păsările fură cuprinse de panică.

— Trăgători în bărci! Trăgători în bărci! strigară ele una la alta. Zburaţi mai sus, cât mai sus!

Abia atunci îşi dădu seama băiatul că păsările zburau deasupra mării şi că nu ajunseseră încă la cer. Văzu apoi dedesubtul lui un şir lung de bărci din care nişte oameni trăgeau un foc după altul. Stolurile din fruntea cârdului nu le observaseră la timp. Zburaseră prea jos. Câteva trupuri negre se prăbuşiră în

---

[29] Miquelon – este numele a două insule, una mai mare şi alta mai mică, la sudul insulei Terra Nova, la est de Canada.

mare, iar păsările rămase în viaţă le boceau pe rând.

Cel care se crezuse în cer încercă un sentiment ciudat, auzind în juru—i atâtea strigăte de jale. Akka îşi iuţea din răsputeri zborul, urcând tot mai sus, iar cârdul o urmă cu toată repeziciunea.

Gâştele sălbatice scăpaseră tefere, dar Năpârstoc nu—şi putea veni în fire. Se gândea ce s—ar fi întâmplat dacă un glonţ ar fi nimerit—o pe Akka, pe Yksi ori pe Kaksi. Ce oameni fără inimă, care nu—şi dădeau seama de răul pe care—l făceau!

Cârdul îşi continuă apoi zborul în aceeaşi linişte ca şi mai înainte, cu deosebire că nişte păsări obosite strigau din când în când:

— Nu mai ajungem odată?... E bună calea pe care mergem?

Păsările din fruntea cârdului răspundeau:

— Mergem spre insula Öland! Mergem spre insula Öland!

Lişiţele erau obosite, iar bodârlanii zburau în jurul lor.

— Nu mai fiţi aşa de grăbiţi! strigară atunci raţele sălbatice. Sau aveţi de gând să înfigeţi ciocurile şi—n mâncarea noastră!...

— E mâncare destulă şi pentru voi şi pentru noi! răspunseră bodârlanii.

Când păsările se apropiară de insulă, începu să bată spre ele un vânt uşor. Acesta ducea cu el nişte nori de fum alb, ca şi cum undeva pe insulă ar fi fost un foc mare. Când îl văzură prima oară, păsările se speriară şi îşi iuţiră zborul. Norii se buluceau însă tot mai mult, până ce le învăluiră cu totul în cele din urmă. Nu avea niciun miros, fumul nu era negru şi uscat, ci alb şi umed. Năpârstoc înţelese numaidecât că era vorba de ceaţă.

Ceaţa se lăsa tot mai deasă. Nu se vedea prin ea nici cât ai întinde un braţ, din care pricină păsările înnebuneau de groază; Toate păsările, care până atunci zburaseră într—o ordine desăvârşită, începură să se zbenguie prin neguri, apucând—o în toate părţile, ca să se înşele una pe alta şi să se abată de la direcţia adevărată.

— Băgaţi de seamă! strigau ele. Voi nu zburaţi drept. Întoarceţi—vă negreşit. Aşa cum mergeţi voi, n—o să ajungeţi la Öland nici până poimarţi!...

Toate ştiau prea bine unde era insula, dar voiau cu tot dinadinsul să se rătăcească unele pe altele.

— Uite cormoranii! se auzea prin ceaţă. Se întorc în Marea Nordului...

— Ian fiţi atente, gâştelor sure! răsună un strigăt din altă parte. Dacă mergeţi tot aşa înainte, ajungeţi tocmai la Rügen[30]!

După cum s—a spus, pentru păsările care zburaseră deseori prin acele părţi, nu era nicio primejdie să—şi piardă direcţia. Gâştele sălbatice nu se aflau însă în aceeaşi situaţie. Văzându—le că nu aveau nicio siguranţă la drum, celelalte păsări, pornite pe şotii, îşi dădeau toată silinţa să le facă să se rătăcească.

— Unde vreţi să vă duceţi? întrebă o lebădă. Apoi, foarte serioasă, se apropie de Akka, de parcă ar fi interesat—o nespus de mult soarta gâştelor sălbatice.

— Vreau să ajungem la insula Öland – răspunse Akka – dar n—am mai fost acolo până acum.

Conducătoarea cârdului socotea în sinea ei că lebăda era o pasăre pe care se putea bizui.

— Dacă—i aşa, atunci aţi nimerit—o rău!... zise lebăda. Celelalte păsări v—au amăgit. Voi zburaţi acum spre Belkinge. Venită cu mine şi v—arăt îndată drumul!

Lebăda porni cu gâştele sălbatice şi, după ce ajunseră hăt departe de drumul cârdului cel mare, unde nu se mai auzea nici un gâgâit, se făcu nevăzută în ceaţă.

După asta, gâştele zburară câtva timp la voia întâmplării. Îndată ce dădură iarăşi de celelalte păsări, veni la ele o lişiţă:

— Până ce se ridică ceaţa, ar fi bine să vă lăsaţi pe apă!... le îndemnă ea. Că doar se vede de la o poştă că nu sunteţi obişnuite cu astfel de călătorii!

Sărmana Akka se zăpăcise de atâtea minciuni şi amăgeli. În sinea lui, Năpârstoc era încredinţat că gâştele sălbatice făcuseră un ocol mare.

— Fiţi cu băgare de seamă! strigă un bodârlan. Nu vedeţi că zburaţi când în sus, când în jos?...

Fără să vrea, băiatul se agăţă de gâtul gâscanului. De multă vreme se temuse de o asemenea împrejurare. Cine ştie unde ar fi ajuns bietele gâşte sălbatice, dacă n—ar fi auzit în depărtare zgomotul

---

[30] Rügen – insulă în Marea Baltică, lângă coasta germană de nord.

surd al unei împuşcături.

Akka dădu cu putere din aripi şi o luă înainte în zbor întins. Avea acum un punct de orientare. Gâştele sure îi spuseseră să nu coboare în extremitatea insulei unde se afla un tun cu care oamenii împrăştiau ceaţa. Ştiind acum direcţia, nimic în lume n—o mai putea face să se rătăcească.

10.CAPUL DE LA SUDUL INSULEI ÖLAND

3—6 aprilie

La extremitatea de miazăzi a insulei Öland se află un vechi domeniu regal, numit Ottenby. E o proprietate destul de mare, care se întinde de la un ţărm la altul, de—a curmezişul insulei, şi e renumită prin faptul că aici exista înainte vreme mult vânat. În secolul al XVII—lea, când regii veneau la vânătoare pe această insulă, întregul domeniu nu era decât un parc mare de cerbi. În secolul al XVIII—lea se afla acolo o herghelie pentru prăsirea cailor de rasă şi o stână cu câteva sute de oi. Azi nu mai există la Ottenby nici cai de rasă, nici oi, ci numai herghelii mari de cai de remontă pentru regimentele de cavalerie.

În toată ţara nu se găseşte, de bună seamă, un loc mai bun şi mai potrivit pentru creşterea animalelor. De—a lungul coastei răsăritene se întinde, pe o distanţă de doi kilometri şi jumătate, fostul izlaz al oilor, cea mai mare câmpie din toată insula, pe care animalele pot să pască şi să se zbenguie în toată libertatea. Tot acolo se află şi vestita dumbravă Ottenby, cu stejari de sute de ani, care dau umbră şi oferă adăpost împotriva vânturilor puternice, care bat pe insulă. Nu trebuie uitat nici zidul cel lung ce desparte domeniul Ottenby, de la un ţărm la altul, de restul insulei, astfel că animalele pot să pască pe toată întinderea lui, fără să aibă nevoie să treacă pe teritoriul învecinat, unde nu sunt apărate atât de bine.

Nu este însă de ajuns că la Ottenby se află multe animale domestice. Cele sălbatice şi—au făcut socoteală că un domeniu regal le poate adăposti şi pe ele, ceea ce explică de ce trăiesc în număr atât de mare acolo. Pe lângă cerbii de rasă veche, iepurii, călifarii şi potârnichile care se găsesc aici primăvara şi la sfârşitul verii, acest domeniu este şi loc de popas şi odihnă pentru mii de păsări călătoare. Lor le place îndeosebi să pască pe ţărmul mlăştinos de miazăzi, dincoace de fostul izlaz al oilor.

Într—un sfârşit, când gâştele sălbatice, împreună cu Nils Holgersson, ajunseră deasupra insulei Öland, ele coborâră să poposească pe acel ţărm, ca şi toate celelalte păsări. Insula era învăluită de o ceaţă la fel de groasă ca şi aceea care plutea deasupra mării.

Năpârstoc rămase uimit de numărul mare de păsări câte îi fu dat să vadă pe o fâşie atât de îngustă a ţărmului. Era un ţărm jos, presărat cu pietre, cu bălţi şi cu multă iarbă de mare aruncată de valuri. Dacă ar fi fost după el, n—ar fi ales pentru nimic în lume un astfel de loc de odihnă, dar pentru păsări acolo era raiul pe pământ. Raţele sălbatice şi gâştele sure s—au dus să pască pe izlaz. Becaţinele şi alte păsări de ţărm stăteau pe lângă apă, iar bodârlanii se aflau în mare număr la pescuit. Dar însufleţirea cea mai vie domnea pe bancurile lungi de iarbă de mare împrăştiate de—a lungul coastei. Păsările stăteau acolo strâns lipite unele de altele şi ciuguleau gâze, care se aflau, de bună seamă, în număr nesfârşit de mare, căci nu se auzea niciun protest că nu aveau mâncare destulă.

Cele mai multe trebuiau să—şi continue călătoria şi nu se opriseră acolo decât pentru un scurt popas. Pe dată ce căpetenia vreunui stol găsea de cuviinţă că tovarăşele ei de drum se odihniseră îndeajuns, le şi îndemna:

— Acum, pregătiţi—vă de plecare!

— Mai stai, mai stai! Nu ne—am săturat încă! răspundeau păsările din stol.

— Voi credeţi că am de gând să vă las să vă ghiftuiţi bine, ca pe urmă să nu vă mai puteţi mişca?... le lua la rost conducătoarea stolului.

Şi, dând din aripi, o pornea la drum. Dar era nevoită totuşi să se mai întoarcă de câteva ori, întrucât celelalte păsări nu voiau s—o urmeze.

Dincolo de ultimele bancuri de iarbă de mare se afla un stol de lebede. Nu se gândeau câtuşi de puţin să treacă pe uscat, preferând să stea pe loc şi să se legene pe apă. Din când în când îşi cufundau gâturile, ca să scoată de—ale mâncării de pe fundul mâlos. Când nimereau câte ceva bun, scoteau strigăte de bucurie, de parcă ar fi răsunat nişte trâmbiţe. Auzind lebedele lângă ţărm, Năpârstoc dădu fuga pe bancurile de iarbă de mare. Până atunci nu mai văzuse de aproape lebede sălbatice. Fiind băiat norocos, ajunse repede lângă ele.

Nu auzise numai el strigătul lebedelor. Gâştele sălbatice şi cele sure, precum şi lişiţele şi bodârlanii care înotau printre bancurile de iarbă de mare dădură fuga şi se adunară roată în jurul stolului de lebede, să se uite la ele. Văzând atâta păsăret în jurul lor, lebedele se umflau în pene, îşi întindeau aripile ca nişte pânze de corabie şi îşi înălţau gâturile. Uneori, câte una din ele înota până la o gâscă, până la un bodârlan mare sau până la o lişiţă şi binevoia să—i spună câteva cuvinte. Păsările cărora li se adresa păreau că abia

cutează să ridice pliscul, ca să—i răspundă.

Un bodârlan mic şi negru, care era un ghiduş şi jumătate, nu mai putu suferi atmosfera aceea solemnă. Se cufundă la repezeală şi dispăru sub apă. Una din lebede scoase îndată un strigăt şi începu să înoate cu repeziciune, făcând apa să spumege. Se opri apoi să privească cu acelaşi aer maiestuos dinainte. Pe urmă începu să strige la fel a doua şi a treia oară.

Bodârlanul cel mic nu mai putea rămâne totuşi cufundat în apă. Ieşi la suprafaţă negru şi plin de răutate. Lebedele se năpustiră atunci asupra lui. Văzându—l însă atât de pricăjit, se întoarseră, ca şi cum ar fi voit să arate că nu au chef să—şi pună mintea cu el. Bodârlanul se cufundă atunci din nou şi le ciupi iar de picioare. Lucrul ăsta le supără, fireşte. Partea proastă era însă alta: că nu—şi mai puteau păstra demnitatea... Deodată se hotărâră. Prinseră a bate aerul cu aripile, făcând un zgomot, asurzitor, merseră o bucată bună de drum, ca şi cum ar fi alergat pe apă, iar după aceea îşi luară vânt şi se înălţară în văzduh.

După plecarea lebedelor, celelalte păsări le simţiră lipsa, iar cele care se distraseră cu poznele micului bodârlan îl dojeniră pentru îndrăzneala lui.

Năpârstoc se întoarse pe uscat, de unde venise. Acolo se aşeză să privească joaca becaţinelor. Acestea semănau cu nişte cocori mărunţi. Ca şi ei, aveau trupuri mici, picioare şi gâturi lungi şi se mişcau cu sprinteneală, dar nu erau cenuşii, penele lor bătând în negru. Stăteau aliniate într—un şir lung pe ţărm, în bătaia necontenită a valurilor care le împroşcau cu stropi. Cum venea un val spre ele, tot şirul se dădea ca racul înapoi. Când se retrăgea, veneau pe locul dinainte. Şi tot aşa, ceasuri întregi...

Cele mai frumoase dintre toate păsările erau călifarii. Se înrudeau, desigur, cu raţele sălbatice obişnuite, având ca şi acestea trupuri grele şi îndesate, ciocuri late şi labe înotătoare, însă erau mult mai împodobite. Aveau pene albe, iar în jurul gâtului, un colier lat şi galben. Rotogoalele de pe aripi străluceau în verde, roşu şi negru, iar către margini erau negre. Pene negre şi verzi, care făceau ape ca mătasea, le împodobeau capul.

Cum apărură pe ţărm, celelalte păsări începură, care mai de care:

— Ian uitaţi—vă la ele! Nu—i aşa că ştiu să se gătească?

— Dacă n—ar fi atât de frumoase, n—ar avea nevoie să—şi îngroape cuiburile în pământ, ci le—ar avea la lumina zilei, ca şi alte păsări... fu de părere un răţoi sălbatic, negru ca smoala.

— Oricum ar fi ele, nasul le strică tot chichirezul! zise o gâscă sură.

Aşa şi era în adevăr. Călifarii aveau la rădăcina pliscului un cucui mare care numai bine nu le şedea.

În faţa ţărmului zburau deasupra apei pescăruşi şi rândunele de mare care pescuiau.

— Cum se cheamă peştele pe care—l prindeţi voi? vru să ştie o gâscă sălbatică.

— Răspăr – răspunse un pescăruş – răspăr de Öland. E cel mai bun răspăr din lume. Nu vrei să—l guşti?

Zbură apoi spre gâscă, ţinând în gură doi peştişori, şi voi să i—i dea.

— Ptiu!... Tu crezi că noi mâncăm astfel de scârboşenii? zise gâsca sălbatică.

A doua zi dimineaţa tot nu se ridicase ceaţa. Gâştele sălbatice se duseseră la păscut pe izlaz, dar Năpârstoc coborî iar pe ţărm să strângă scoici. Erau destule doar. Gândindu—se că în ziua următoare avea să fie, poate, într—un loc unde nu se găsea nimic de mâncare se hotărî să—şi facă un rost de un săculeţ pe care să—l umple cu scoici. Găsi pe islaz nişte rogoz uscat şi tare şi începu să—şi împletească o raniţă. Treaba asta îi luă câteva ceasuri, dar băiatul rămase mulţumit de ce făcuse.

Pe la amiază, gâştele sălbatice veniră în goană să—l întrebe dacă nu—l văzuse cumva pe gâscanul cel alb.

— Nu l—am văzut deloc! M—am preumblat toată vremea singur, răspunse băiatul.

— A stat cu noi până mai adineauri – zise Akka – dar acum nu mai ştiu unde e...

La auzul acestor vorbe, Năpârstoc sări ca ars, speriat foarte. Apoi le întrebă pe gâşte dacă nu dăduse târcoale pe acolo vreo vulpe, vreun vultur, ori dacă nu văzuseră vreun om prin apropiere. Dar niciuna din ele nu observase să se fi ivit vreo primejdie. Pesemne că gâscanul se rătăcise în ceaţă.

În orice chip ar fi dispărut gâscanul, pentru băiat nenorocirea era la fel de mare, astfel că el plecă îndată să—l caute. O luă spre miazăzi, pe ţărmul mării, şi merse neabătut până la far şi la tunul pentru împroşcat ceaţa de la extremitatea insulei. Pretutindeni pe unde trecea era acelaşi furnicar de păsări. Gâscanul însă, nicăieri. Se duse şi la casa fermei din Ottenby. Scotoci toate scorburile bătrânilor stejari din dumbravă, dar nu—l află nici acolo. Căută el ce căută, până când începu să se lase amurgul. Atunci trebuie să se înapoieze pe coasta de răsărit. Mergea cu paşi greoi, cuprins de o nespusă tristeţe. Nu ştia ce

avea să se întâmple cu ei dacă nu găsea gâscanul. Pentru Năpârstoc nu putea să fie o pierdere mai dureroasă.

Mergând aşa pe izlaz, văzu deodată prin ceaţă ceva mare şi alb. Era chiar gâscanul. Nu păţise nimic, era teafăr şi—şi arăta bucuria că avea să fie iarăşi împreună cu tovarăşii săi. Ceaţa, spuse el, îl ameţise şi din pricina asta toată ziulica pribegise în neştire pe izlaz. De bucurie, Năpârstoc îi cuprinse gâtul cu braţele şi—l rugă să fie cu băgare de seamă pe viitor şi să nu se mai despartă de ai săi. Gâscanul îi făgădui din toată inima. Da, niciodată nu va mai face aşa ceva.

În dimineaţa următoare însă, pe când băiatul strângea scoici pe ţărm, gâştele sălbatice veniră din nou într—un suflet la el să—l întrebe unde este gâscanul.

Năpârstoc habar n—avea. Gâscanul dispăruse iar. Se rătăcise pesemne în ceaţă, ca şi în ajun. Îngrozit nevoie mare, băiatul fugi repede să—l caute. Găsi un loc unde zidul de la Ottenby era surpat, aşa că se putu căţăra pe el. Cutreieră apoi ţărmul care se lărgea treptat, ajungând atât de mare, încât se aflau pe el ogoare, livezi şi gospodării ţărăneşti, cât şi tăpşanul de sus, care ocupa jumătate din insulă. Aici nu se aflau alte clădiri decât mori de vânt, iar covorul de verdeaţă ce—l acoperea era atât de subţire, încât se vedea lucind sub el terenul calcaros.

Pe gâscan nu—l găsi nicăieri. Înserând iar, băiatul fu nevoit să se înapoieze la ţărm. De astă dată era încredinţat că—şi pierduse definitiv tovarăşul de drum. În deznădejdea lui, nu ştia ce să mai facă.

Se căţără iar pe zid şi numai că auzi o piatră căzând nu departe de el. Întorcându—se cu faţa într—acolo, ca să vadă ce s—a întâmplat, i se păru că zăreşte ceva ce se mişcă pe o movilă de pietre la poalele zidului. Se apropie tiptil de locul acela şi—l văzu pe gâscan urcându—se anevoie pe movilă, cu nişte fire de rădăcini în gură. Gâscanul nu—l observase pe băiat, iar acesta nu suflă o vorbă, voind să descopere pricina care—l făcea pe Martin să dispară mereu.

Iar pricina o descoperi îndată. Sus, deasupra movilei de pietre, se afla, o gâscă sură care tresărea de bucurie ori de câte ori se ivea gâscanul. Năpârstoc se dădu mai aproape, ca să audă ce—şi spuneau cei doi, şi din vorbele lor află că gâsca era rănită la una din aripi, astfel că nu putea să zboare. Stolul din care făcuse parte plecase şi o lăsase acolo de izbelişte. În ajun, când gâscanul o auzise văicărindu—se şi se dusese la ea, era lihnită de foame. Pe urmă, gâscanul avusese grijă mereu să—i aducă ceva de mâncare. Trăgeau amândoi nădejde că până la plecarea lui Martin de pe insulă, ea se va înzdrăveni, dar până la acel ceas sărmana gâscă tot nu putea să umble, necum să zboare. Era foarte mâhnită din această cauză, dar gâscanul o îmbărbăta, spunându—i că nu va pleca aşa de curând. În cele din urmă se despărţi de ea, făgăduindu—i că va veni iar a doua zi.

Năpârstoc îl lăsă să plece şi pe urmă se furişă el însuşi pe movila de pietre. Era supărat că gâscanul îşi bătuse joc de el şi voia să—i spună acelei gâşte să nu pună temei pe vorbele lui. El îi era stăpân şi gâscanul urma să—l ducă în Laponia, în tovărăşia gâştelor sălbatice, şi nu putea deci să rămână acolo de dragul ei... Văzând—o însă de aproape, băiatul înţelese de ce gâscanul nu voise să—i spună şi lui că o ajuta. Gâsca avea un căpşor de mai mare dragul. Penele ei erau catifelate, iar ochii blânzi şi rugători.

Cum îl văzu pe Năpârstoc, dădu să fugă. Aripa stângă era însă desprinsă şi se târa pe pământ, aşa că pasărea nu putea să facă nicio mişcare.

— Nu—ţi fie teamă de mine! zise băiatul, fără a mai fi supărat, cum voise să pară. Eu sunt Năpârstoc, tovarăşul de drum al gâscanului Martin, adăugă el.

Rămase apoi locului, neştiind ce să mai spună.

La animale surprinzi uneori un gest, o privire, un fel de a se comporta, care te face să te întrebi ce fel de vieţuitoare sunt. Te miri parcă să nu le vezi transformate în fiinţe omeneşti. Aşa era şi cu gâsca cea sură. Când băiatul îi spuse cine era, ea îşi plecă gâtul şi capul în faţa lui cu atâta graţie şi i se adresă cu un glas aşa de frumos, încât lui Năpârstoc abia îi venea să creadă că—i vorbea o gâscă.

— Mă bucur nespus de mult c—ai venit aici să—mi dai o mână de ajutor! glăsui ea. Gâscanul cel alb mi—a spus că nu se află în toată lumea o fiinţă mai bună la suflet şi mai înţeleaptă ca tine.

Rostise aceste cuvinte cu atâta demnitate, că băiatul se simţi de—a dreptul mişcat, „Asta nu poate fi pasăre – îşi zise el – ci de bună seamă o domniţă fermecată!...”

Îi făcu o mare plăcere s—o ajute şi îşi băgă amândouă mâinile sub pene, ca să—i pipăie osul aripii. Osul nu era rupt, ci doar desprins din încheietură. Băiatul vârî degetul în scobitura încheieturii şi—i zise scurt, aproape poruncitor:

— Stai aşa!

Apoi apucă deodată osul şi—l aşează la locul lui. Ca pentru o primă încercare, treaba merse destul de repede şi de bine. Sărmana gâscă avea însă dureri cumplite. Ea scoase un singur ţipăt sfâşietor, după care se prăvăli pe mormanul de pietre, fără să mai dea niciun semn.

Năpârstoc trecu printr—o spaimă îngrozitoare. Voise s—o ajute şi când colo pasărea zăcea acum fără simţire... Sări jos de pe movilă şi o luă la picior, simţindu—se nespus de vinovat, de parcă ar fi ucis o fiinţă omenească.

În dimineaţa următoare era senin. Ceaţa se ridicase şi Akka spuse gâştelor sălbatice să se pregătească de drum. Toate erau bucuroase să plece, numai gâscanul se împotrivea. Năpârstoc înţelese imediat că nu voia să se despartă de gâsca cea sură, Akka nu ţinu totuşi seamă de şovăiala gâscanului şi porni la drum.

Băiatul sări în spatele gâscanului, iar acesta se luă după stol, dar încet şi în silă. Năpârstoc se bucura că pleacă de pe insulă. Avea mustrări de cuget din pricina gâştei celei sure şi nu voia să—i spună tovarăşului său ce se petrecuse, când căutase s—o vindece. „E mai bine ca gâscanul să nu afle nimic în privinţa asta!...” îşi zicea el. Totodată se mira de Martin că se îndurase să plece fără protejata lui.

Gâscanul făcu însă deodată cale întoarsă. Gândul la gâsca în suferinţă nu—l părăsise nicio clipă. Nu—i mai păsa de călătoria spre Laponia. Nu putea să le urmeze pe gâştele care—i fuseseră tovarăşe de drum până atunci, când ştia că cealaltă rămăsese singură, bolnavă şi muritoare de foame.

Din câteva bătăi de aripă ajunse la movila de pietre. Acolo însă n—o mai găsi pe gâscă.

— Dunfin! Dunfin! Unde eşti! strigă gâscanul.

Băiatul se gândea că pesemne venise vreo vulpe şi o mâncase, dar în clipa următoare auzi un glas nespus de atrăgător răspunzând:

— Aici sunt, gâscane! Aici sunt! Mi—am făcut baia de dimineaţă.

Teafără şi voioasă, gâsculiţa venea, în adevăr, de la scăldătoare şi povesti cum îi pusese Năpârstoc aripa la loc, adăugând că se simţea acum bine şi era gata să pornească şi ea la drum în tovărăşia lor.

Picăturile de apă sclipeau ca nişte mărgăritare pe penele—i mătăsoase, şi băiatului i se păru iarăşi că era o mică domniţă.

11.FLUTURELE CEL MARE

Miercuri, 6 aprilie

Gâştele zburau de—a lungul insulei, care se zărea desluşit sub ele. Năpârstoc era voios şi—şi simţea inima uşoară. Era tot atât de mulţumit pe cât fusese de trist şi de necăjit în ajun, când cutreierase insula în căutarea gâscanului.

De sus, băiatul vedea acum că interiorul insulei era de fapt un tăpşan sterp, cu o cunună lată de pământ bun şi roditor de—a lungul coastelor, şi începu să priceapă rostul anumitor lucruri pe care le auzise în seara din ajun.

Gâştele coborâseră să facă un popas, iar Năpârstoc se odihnea la una din numeroasele mori de vânt de pe tăpşan, când văzu apropiindu—se doi ciobani, însoţiţi de dulăii lor. În urma acestora păşea agale o turma mare de oi. Băiatului nu—i era teamă deloc, căci se pitise bine sub scara morii. S—a brodit însă ca ciobanii să se aşeze tocmai acolo, aşa că prichindelul nu mai avea încotro şi trebuia să stea liniştit.

Unul din ciobani era tânăr şi părea om ca toţi oamenii. Peste celălalt însă trecuseră ani, nu glumă, şi avea o înfăţişare ciudată. Trupul îi era mare şi ciolănos, dar capul îi era mic, iar trăsăturile feţei, mobile şi blânde. Trupul şi capul păreau a nu se potrivi defel unul cu altul.

Câtva timp stătu liniştit, citind în ceaţă cu o privire nespus de obosită. După aceea căută să intre în vorbă cu tovarăşul său. Acesta tocmai îşi scoase din traistă pâine şi brânză şi se pregătea să cineze. De răspuns nu—i răspundea mai deloc. Îl asculta însă cu multă răbdare, ca şi cum ar fi vrut să zică: „Uite că—ţi fac plăcerea şi te las să trăncăneşti în voie!”...

— O să—ţi spun acum ceva, Erik, grăi ciobanul cel bătrân. Eu, cu mintea mea proastă, m—am gândit că—n vremea de demult, când oamenii şi dobitoacele erau mult mai mari decât sunt azi, trebuie că şi fluturii erau straşnic de mari. Cică a fost odată un fluture lung, de multe zeci de kilograme şi cu aripi late cât marea. Avea aripile albastre, sclipitoare ca argintul şi aşa de frumoase că de câte ori zbura fluturele, celelalte dobitoace se opreau şi se uitau la el ca la o minune. Avea însă un cusur: era din cale—afară de mare. Aripile abia îl duceau. Cu toate astea, treaba ar fi mers cum ar fi mers, dacă fluturele ar fi avut destulă minte şi ar fi rămas pe uscat. Numai că n—a avut minte şi i—a venit chef să zboare peste Marea Baltică. A pornit—o el la drum, dar n—a trecut mult că s—a dezlănţuit o furtună grozavă şi a început să—i reteze aripile. Îţi poţi închipui, măi dragă Erik, ce s—a întâmplat când o vijelie din Marea Baltică şi—a încercat puterile cu nişte aripi plăpânde de fluture. Le—a făcut harcea—parcea şi le—a împrăştiat în toate părţile, aşa că bietul fluture s—a prăbuşit în mare. La început s—a zvârcolit el cât s—a zvârcolit în luptă cu valurile, dar pe urmă a fost aruncat pe nişte stânci din faţa provinciei Smoland, aşa mare şi lung cum era. Eu acum zic, măi dragă Erik, că dacă fluturele ar fi rămas acolo pe stânci aşa cum era, ar fi putrezit repede şi s—ar fi făcut fărâme fărâmiţe. Dar după ce a căzut în mare, a intrat var în el şi l—a împietrit. Tu ştii bine, doar, că şi noi am găsit pe ţărm pietre care nu erau altceva decât viermi împietriţi. De—aia socot că la fel s—a întâmplat şi cu fluturele. Cred că s—a prefăcut într—o stâncă lungă şi îngustă, care a rămas aici în Marea Baltică. Nu crezi şi tu la fel?

Se opri să aştepte răspuns. Celălalt dădu din cap de câteva ori, spunându—i în cele din urmă:

— Zi—i moşule, zi—i înainte, să văd unde vrei s—ajungi!

— Ia seama, Erik dragă, că insula asta Öland pe care trăim noi, nu—i altceva decât fluturele despre care ţi—am vorbit. Gândeşte—te numai puţin şi—o să vezi că insula e un fluture. Spre miazănoapte se vedea partea îngustă, din faţă, a trupului şi capul rotund, iar spre miazăzi partea dinapoi, care întâi se lărgeşte, pe urmă se îngustează într—un vârf ascuţit.

Se opri apoi din nou şi se uită la tovarăşul său, aşteptând să vadă ce zice. Ciobanul cel tânăr dumica însă mai departe foarte liniştit şi—i făcu semn să—şi urmeze povestirea.

— După ce fluturele a fost prefăcut într—o stâncă văroasă, reluă ciobanul cel bătrân, vântul a cărat acolo seminţele de tot felul de buruieni şi de copaci ca să prindă rădăcini şi s—o împodobească cu straiul lor verde. Seminţele încolţeau însă tare anevoie pe muntele cel neted şi sterp. Abia după multă vreme a început crească pe el nişte rogoz. Pe urmă au venit la rând fetuca[31], floarea—soarelui şi scaieţii. Nici în ziua de azi nu e vegetaţie pe Alvar, care să—l acopere bine. Nu se vede decât pe ici, pe colo. De arat cine să—l are, când scoarţa pământului e aşa de subţire? Dacă stai şi te gândeşti însă că Alvarul şi terasele

[31] Fetuca – plantă din familia gramineelor. La noi în ţară nu creşte.

care—l înconjoară au ieşit dintr—un trup de fluture, ai tot dreptul să—ţi pui întrebarea de unde a venit pământul care se află dincolo de terase.

— Da, da, aşa—i! zise ciobanul cel tânăr, îmbucând de zor şi cu poftă. Asta aş vrea şi eu s—o ştiu!...

— Apăi vezi? Nu uita că insula Öland a stat în mare ani fără număr de—a rândul. Cu vremea, tot ce aruncă valurile la ţărm – iarbă de mare, nisip şi scoici – s—a strâns în jurul insulei şi a rămas pe ea. Mai pune că s—au prăvălit pietre, mai mari ori mai mici, de pe amândouă terasele, şi la apus, şi la răsărit. Insula a căpătat astfel ţărmuri largi pe care pot să crească grâne, flori şi copaci. Aici sus, pe spinarea fluturelui, n—o să vezi decât oi, vaci şi cai mărunţi; iar dinspre păsări, numai nagâţi şi corle. Clădiri nu se pomenesc, în afară de morile de vânt şi de câteva şoproane cu ziduri de piatră în care ne adăpostim noi, ciobanii. Devale, însă, pe ţărm, sunt sate cuprinse, pescării, ba chiar şi un oraş.

Ciobanul cel bătrân se uita întrebător la tovarăşul lui. Acesta tocmai isprăvise de mâncat şi îşi lega traista la loc.

— Nu—nţeleg unde vrei s—ajungi cu toată povestea asta!... spuse el.

— Păi eu numai un lucru aş vrea să ştiu, mai zice ciobanul cel bătrân, cu glas mai domol, de parcă şoptea acuma, privind ceaţa cu ochii săi mici, care păreau obosiţi căutând mereu ceva ce nu mai era. Aş vrea numai să ştiu dacă ţăranii care locuiesc în case împrejmuite acolo jos, sub terase, sau pescarii care scot scrumbii din mare, sau neguţătorii din Borgholm[32], sau cei care vin acolo la băi în fiecare vară, sau călătorii care vizitează ruinele castelului de lângă Borgholm, sau vânătorii care poposesc toamna acolo şi cutreieră coclaurile să vâneze potârnichi, sau pictorii care urcă pe Alvar să picteze oile şi morile de vânt – aş vrea să ştiu dacă vreunul din toţi aceştia au habar că insula a fost cândva un fluture care zbura prin meleagurile noastre cu aripi mari, strălucitoare?

— Ehe – făcu deodată ciobanul cel tânăr – celor care au stat într—o seară pe marginea terasei, ca să asculte cântecul privighetorii din lunca din vale şi s—au desfătat cu priveliştea strâmtorii Kalmarsund, nu—i cu putinţă să nu le fi trecut prin gând că insula noastră n—a venit pe lumea asta ca toate celelalte!...

— Aş vrea să—i întreb – zise mai departe ciobanul cel bătrân – dacă măcar unui din ei a avut vreodată dorinţa să dea morilor de vânt aripi aşa de mari, încât să ajungă până la cer, aşa de mari, încât să fie în stare să ridice toată insula din mijlocul valurilor şi s—o facă să zboare ca un fluture uriaş?...

— Se prea poate să fie cam cum spui dumneata, moşule – zise ciobanul cel tânăr – căci în nopţile de vară, când cerul îşi deschide bolta deasupra insulei, de multe ori mi s—a părut şi mie că ea caută să se ridice din mare şi să—şi ia zborul...

Bătrânul însă, după ce izbuti să—l scoată pe ciobanul cel tânăr din muţenia lui, nu prea dădu ascultare spuselor lui.

— Aş vrea să ştiu – sfârşi el, cu glas şi mai încet – dacă îşi poate lămuri cineva de ce aici, pe Alvar, e atâta dor? Dorul ăsta l—am simţit zi de zi, în toată viaţa mea, şi cred că—l are în suflet oricine umblă prin meleagurile astea. Aş vrea să ştiu dacă şi—a dat seama cineva, până azi, că una singură e pricina: toată insula e un fluture şi fluturelui i s—a făcut dor de aripile pe care le—a pierdut!...

---

[32] Borgholm – târg, port şi staţiune balneară pe ţărmul apusean al insulei Öland. Este localitatea cea mai de seamă a acestei insule.

12.INSULA CAROL CEA MICĂ

VIJELIA

Vineri, 8 aprilie

Gâştele sălbatice petrecuseră noaptea pe capul de nord al insulei Öland şi erau acum în drum spre ţărmul suedez al provinciei Kalmar. În strâmtoarea Kalmarsund bătea un vânt puternic dinspre miazăzi, astfel că păsările fuseseră împinse către nord. Ele zburau totuşi destul de bine spre uscat. Când se apropiară însă de primele stânci de lângă ţărm, auziră un zgomot puternic, ca şi cum ar fi venit în zbor un stol de păsări cu aripi de fier, iar apa de sub ele se înnegri deodată. Akka încetă în clipa aceea să mai dea din aripi şi parcă plutea prin văzduh. Apoi se lăsă în jos, până la suprafaţa mării. Nu ajunseseră gâştele să atingă bine apa, că se şi pomeniră cu o vijelie dinspre apus. După ce mânase valvârtej nori de praf, munţi de spumă sărată şi tot felul de păsărele, vijelia se năpusti acum asupra gâştelor sălbatice, le dădu peste cap şi le împinse înapoi spre mare.

Se stârnise o vijelie cumplită. Gâştele încercară de câteva ori să se întoarcă, spre uscat, dar nu fură în stare. Erau duse mereu spre Marea Baltică. Se şi aflau acum dincolo de insula Öland. Marea se întindea pustie în faţa lor. N—aveau încotro, trebuiau să meargă înainte.

Văzând că nu e chip să se întoarcă, Akka se gândi că n—avea rost să se lase purtate de vijelie pe toată Marea Baltică. Coborî deci pe apă şi întregul stol făcu la fel. Marea era frământată şi se umfla mereu. Talazurile verzi cu creste spumegânde se încălecau, unul mai înalt ca altul. Parcă se luau la întrecere care să se urce mai sus şi să spumege mai furios. Gâştele sălbatice nu se speriau totuşi de rostogolirea valurilor. Dimpotrivă, simţeau parcă o deosebită plăcere. Nu—şi dădeau nicio silinţă să înoate, ci se lăsau duse pe creste şi cufundate apoi, bucurându—se ca nişte copii daţi în leagăn. Singura lor grijă era să nu fie împrăştiate. Sărmanele păsări călătoare, care se luptau în văzduh cu vijelia, strigau la ele invidioase:

— Ce vă pasă vouă, care ştiţi să înotaţi, că aici sus e sfârşitul sfârşiturilor!...

Gâştele sălbatice nu erau totuşi la adăpost de orice primejdie. În primul rând, legănatul pe valuri le trăgea la somn. Mereu le venea să—şi întoarcă îndărăt capul, să—şi bage pliscul sub aripă şi să doarmă. Nimic nu poate fi mai periculos decât să dormi în această situaţie, aşa că Akka striga la ele neîncetat:

— Nu adormiţi, gâştelor! Care din voi adoarme e în primejdie să se despartă de stol! Care din voi se desparte de stol e pierdută!

Cu toate încercările de a rezista somnului, gâştele adormiră una după alta. Până şi Akka era cât pe ce să aţipească, când văzu înaintea ei, pe creasta unui val, ceva rotund şi negru.

— Focile! Focile! strigă ea tare, cu glas pătrunzător, bătând din aripi şi înălţându—se în văzduh.

Asta se petrecu în ultima clipă. Când ieşi din apă gâsca de la coada stolului, focile erau aşa de aproape, încât o ciupiră de picioare.

Şi astfel gâştele sălbatice se găsiră din nou la cheremul vijeliei, duse tot mai departe de uscat. Vijelia nu voia nici să înceteze, nici să le dea răgaz de odihnă. Pământ nu se vedea nicăieri, ci numai marea pustie şi întinsă.

Coborâră iarăşi pe apă, de îndată ce putură să facă acest lucru. După ce se legănară câtva timp pe valuri, adormiră însă din nou. Pe când dormeau, focile se apropiată iarăşi înot. Dacă Akka n—ar fi stat de veghe, niciuna din ele n—ar fi scăpat cu viaţă.

Vijelia ţinu toată ziua, pricinuind pierderi îngrozitoare în rândul puzderiei de păsări care călătoreau pe acea vreme a anului. Unele din ele fură abătute din cale spre ţărmuri îndepărtate sau pieriră de foame. Altele obosiseră într—atât, încât picau în mare şi se înecau. Multe din ele erau zdrobite de pereţii stâncilor, în timp ce altele căzeau pradă gurilor hulpave ale focilor.

Vijelia nu se domoli nicio clipă în tot timpul zilei. În cele din urmă, Akka începu să se teamă că o paşte o mare nenorocire şi că va pieri împreună cu tot stolul ei. Gâştele sălbatice erau moarte de oboseală şi nu vedeau nicăieri un loc unde să se poată odihni. Spre seară, Akka nu mai avu curajul să coboare în clocotul valurilor, întrucât marea începuse deodată să se umple de sloiuri care se izbeau unele de altele şi gâştele s—ar fi găsit oricând în primejdie de a fi prinse şi strivite între bucăţile de gheaţă. Totuşi, fiindcă nu găseau altă scăpare, ele încercară de mai multe ori să se aşeze pe sloiuri. Dar vijelia sălbatică le prăvăli în apă. Nu trecu mult şi focile haine începură a le da din nou târcoale. Ele se furişară pe gheaţă

spre gâşte, cu gând să le vină de hac.

La apusul soarelui, gâştele se aflau iarăşi în văzduh. Zburau drept înainte, temându—se de întunericul nopţii. În acea seară plină de tot felul de primejdii, negurile nopţii se lăsau parcă mai devreme ca de obicei.

Ceea ce le îngrozea peste măsură era faptul că nu zăreau încă nicăieri ivindu—se o limbă de pământ. Ce avea să se întâmple cu ele, dacă ar fi fost nevoite să zboare toată noaptea deasupra mării? Ori să fie zdrobite între sloiurile de gheaţă, ori să fie înghiţite de foci, ori să fie împrăştiate de furtună...

Cerul era învăluit de nori, luna ascunsă parcă în zăbranic, iar întunericul se lăsă repede. În acelaşi timp, întreaga fire era cuprinsă de ceva sinistru, care înfiora şi pe cea mai cutezătoare fiinţă. Strigătele de deznădejde ale păsărilor călătoare făcuseră să răsune văzduhul toată ziua. Acum însă, când nu se mai putea vedea cine le scotea, sunetele păreau mult mai lugubre şi mai fioroase. Pe mare, sloiurile de gheaţă se izbeau cu duduituri puternice. Focile îşi intonau cântecele sălbatice de vânătoare, aşteptând să se ivească prada. Se cutremurau parcă cerul şi pământul, gata să se prăbuşească.

OILE

Năpârstoc se uitase câtva timp jos, înspre clocotul valurilor. Deodată i se păru că marea vuia mai tare ca înainte. Atunci îşi ridică ochii şi rămase înmărmurit. Drept în faţa lui, la o depărtare, de numai câţiva metri, se înălţa peretele aspru şi gol al unui munte. Jos, la poalele muntelui, valurile se izbeau de el, spumegând cu furie. Gâştele zburară într—un suflet spre stânca aceea, şi băiatul era sigur că vor fi strivite. În sinea lui se mira că Akka nu văzuse primejdia la vreme şi nu luase toate măsurile de siguranţă. Gâştele coborâră totuşi, fără să păţească nimic.

Năpârstoc băgă de seamă că înaintea lor se deschidea gura rotundă a unei peşteri. Păsările intrară înăuntru şi în câteva clipe se aflară în siguranţă.

Cel dintâi gând al călătoarelor, înainte de a se bucura de salvarea lor, fu să constate dacă stolul era intact. Se aflau în peşteră Akka, Yksi, Kolme, Neljä, Viisi, Kuusi, toţi cei şase boboci, gâscanul, Dunfin şi Năpârstoc, dar Kaksi de la Nuolja, prima gâscă din stânga, dispăruse şi nimeni nu ştia de soarta ei.

Văzând că lipsea numai Kaksi, gâştele se liniştiră. Kaksi era bătrână şi înţeleaptă. Cunoscând toate drumurile şi obiceiurile, nu se putea să nu—şi găsească suratele. Păsările începură apoi să cerceteze interiorul peşterii. Fiind însă tare întunecoasă, nu puteau să—şi dea seama cât e de adâncă şi de largă. Erau totuşi bucuroase că descoperiseră un adăpost de noapte atât de minunat. Deodată una din ele zări nişte puncte verzi licărind într—un ungher întunecos.

— Ăştia—s ochi! strigă atunci Akka. Cine ştie ce dihănii or mai fi şi în peştera asta...

Gâştele sălbatice dădură buzna spre intrare. Năpârstoc însă, care vedea noaptea mai bine decât ele, le chemă înapoi:

— N—aveţi de ce fugi! le linişti el. Nu—s decât nişte oi care stau rezemate de peretele peşterii.

După ce se obişnuiră cu lumina slabă din peşteră, gâştele putură să vadă oile foarte bine. Cele mari erau cam în acelaşi număr ca şi ele. Lângă oi se mai aflau însă şi nişte mieluşei. Căpetenia lor părea să fie un berbec mare, cu coarne lungi şi răsucite. Gâştele se apropiară cu multe plecăciuni:

— Bine v—am găsit în pustia asta!

Berbecul stătea însă liniştit, fără să răspundă la salut. Gâştele crezură atunci că oile erau nemulţumite că veniseră peste ele în peşteră.

— Poate vă stingherim cu prezenţa noastră, zise Akka, dar am fost nevoite să intrăm aici din cauza furtunii. Am zburat toată ziua în bătaia vântului şi ne—am gândit c—ar fi bine să ne odihnim aici la noapte.

Trecu apoi o bucată bună de vreme până ce una dintre oi răspunse ceva. Se auzea însă desluşit că unele din ele oftau adânc. Akka ştia bine că oile sunt totdeauna sfioase şi ciudate, dar cele din peşteră se pare că nu ştiau cum să se poarte...

În cele din urmă, o oaie bătrână, cu faţa lunguiaţă şi mohorâtă, zise cu glas tânguitor:

— Nimeni din noi nu se împotriveşte să staţi aici, dar vă aflaţi într—o casă necăjită şi nu suntem în măsură să primim oaspeţi cum îi primeam altădată.

— De asta să nu vă îngrijiţi, zise Akka. Dacă aţi şti prin ce primejdii am trecut noi azi, v—aţi da seama că suntem mulţumite să avem un locşor sigur unde să ne putem odihni.

Auzind aceste vorbe, oaia cea bătrână se ridică în capul oaselor şi grăi:

— După mine, e mai sănătos să zburaţi pe furtuna cea mai cumplită, decât să staţi aici. Înainte de plecare însă, dorim să vă ospătăm cu ce avem şi noi în peştera asta.

Oaia arătă apoi gâştelor o groapă plină cu apă. Lângă ea se afla un morman de pleavă şi de paie. Gazda pofti gâştele la masă.

— Anul ăsta am avut o iarnă grea, cu vifor cumplit, zise ea. Ţăranii, stăpânii noştri, ne—au adus fân şi paie de ovăz, ca să nu murim de foame. Ce vedeţi aici e tot ce a rămas din ospăţul nostru.

Gâştele se îmbulziră la mâncare. Li se părea că nimeriseră bine acolo şi erau foarte voioase. Observară însă că oile erau înfricoşate, dar ştiau ce repede se sperie vietăţile astea şi nu credeau că aveau a se teme şi ele de vreo primejdie. După ce se ospătară, voiră să se ducă la culcare, ca de obicei. Atunci veni la ele berbecul cel mare. Gâştele nu văzuseră încă o oaie cu coarne aşa de mari. Berbecul avea şi alte semne caracteristice: frunte înaltă şi bombată, ochi ageri şi o înfăţişare arătoasă, ca şi cum ar fi fost un animal ţanţoş şi bărbătos.

— Nu—mi pot lua răspunderea să vă las să dormiţi aici, unde nu sunteţi în siguranţă! zise el. Astfel

stau lucrurile că nu putem primi oaspeţi peste noapte.

Akka îşi dădu în sfârşit seama că chestiunea eră serioasă.

— Vom pleca, dacă aşa vă e dorinţa! zise ea. Spuneţi—ne şi nouă de ce vă temeţi. Noi nu vedem nicio primejdie. Nu—i vorbă, că nici măcar nu ştim unde ne aflăm...

— Aici e insula Carol cea mică, o lămuri berbecul. E dincoace de insula Gotland şi nu locuiesc pe ea decât oi şi păsări de mare.

— Sunteţi oi sălbatice? întrebă Akka.

— Mai că da, răspunse berbecul. Nu avem deloc de—a face cu oamenii. E o veche învoială între noi şi ţăranii de la o fermă din Gotland, să ne aprovizioneze cu nutreţ când e iarnă grea. În schimb, au voie să ia dintre noi oile care sunt de prisos. Insula e mică, aşa că nu poate hrăni prea multe oi. Încolo, ne ajutăm şi noi cum putem peste an, iar de locuit nu locuim în case cu uşi şi cu încuietori, ci în peşteri ca asta.

— Staţi şi iarna aici? întrebă Akka, mirată.

— Da, stăm şi iarna, răspunse berbecul! Avem tot anul păşune bună pe munte.

— Mi se pare ca o duceţi mai bine decât oile de prin alte locuri, zise Akka. Dar ce nenorocire a dat peste voi, de sunteţi aşa de mâhnite?

— Astă—iarnă a fost un ger straşnic. Marea a îngheţat şi pe podişca de gheaţă au venit pe insulă trei vulpi, care n—au mai plecat înapoi. Încolo nu se află aici la noi nicio altă fiară sălbatică.

— Şi vulpile vă aţin calea şi vă atacă?

— În timpul zilei nu, că ziua mă pot apăra şi apăr şi oile care—s cu mine, zise berbecul, dând din coarne. Vin însă noaptea pe furiş, când dormim în peşteri. Nu—i vorbă, ne silim din răsputeri să nu închidem ochii, dar uneori ne prinde somnul şi atunci dau năvală peste noi, pe neaşteptate. În celelalte peşteri au făcut prăpăd mare, de n—a mai rămas în viaţă nicio surată de—a noastră. Şi doar acolo erau turme mai mari decât asta a mea...

— Nu ne e plăcut să vă spunem că suntem atât de necăjite, interveni oaia cea bătrână. Dar asta—i situaţia: nu ne putem apăra mai bine ca oile domestice.

— Şi crezi c—or să vină la noapte? întrebă Akka.

— Fără doar şi poate, răspunse oaia. Au venit şi ieri noapte şi ne—au furat un miel. Cât o fi una din noi în viaţă, or să vină mereu. Aşa au făcut şi—n alte părţi.

— Dacă e aşa, or să vă stârpească pe toate, zise Akka.

— Da, da! în scurtă vreme n—o să mai rămână nici picior de oaie pe insula asta, răspunse oaia cea bătrână.

Akka rămase pe gânduri. După cum nu era plăcut pentru gâştele ei să se expună iarăşi la urgia furtunii, tot aşa de neplăcut era să se odihnească într—un loc unde dintr—o clipă într—alta puteau să se ivească astfel de musafiri. Stătu puţin la chibzuială, apoi se adresă lui Năpârstoc:

— Ce zici? O să ne poţi scoate din impas, după cum ai făcut de atâtea ori până acum? îl întrebă Akka.

Băiatul răspunse că e gata să le vină într—ajutor.

— Îmi pare rău de tine că n—o să poţi dormi, zise Akka. Dacă o să fii treaz când vin vulpile, să ne trezeşti şi pe noi, ca să putem fugi.

Băiatul fu bucuros. Era mai bine aşa decât să înfrunte iar vijelia. Făgădui deci că nu va închide ochii nicidecum.

Se duse la deschizătura peşterii, se piti după un bolovan, ca să fie la adăpost de furtună, şi râmase acolo de veghe.

După câtva timp, furtuna se mai potoli puţin. Cerul era senin şi razele lunii se răsfrângeau în valuri. Năpârstoc ieşi din ascunzătoare să vadă ce era afară. Peştera se afla sus de tot pe munte. La ea se putea ajunge pe o potecă îngustă şi prăpăstioasă. Năpârstoc se gândi că pe poteca aceea era bine să aştepte vulpile.

Dar oricât cercetă cu privirea, nu zări nici picior de vulpe, în schimb văzu ceva care, în primul moment, îl înfricoşa mai mult decât vulpile. Pe fâşia îngustă de ţărm de la poalele muntelui erau nişte uriaşi sau nişte fantome de piatră, de n—or fi fost cumva chiar oameni... La început i se păru că visase, dar acum era sigur că nu adormise deloc. Chipurile pe care le vedea erau atât de desluşite, încât era exclusă orice închipuire. Unde stăteau pe ţărm, iar altele erau chiar lângă peretele muntelui, de parcă voiau să se caţere pe el. Unele aveau capete mari şi groase, altele n—aveau cap de loc. Unele erau ciunge, altele aveau cocoaşe şi pe spate, şi în faţă. Aşa ceva nu—i mai văzuseră ochii niciodată.

Speriat de acele stafii, băiatul mai că uitase de vulpi. Dar deodată auzi o gheară zgâriind o piatră şi văzu trei vulpi urcându—se pe potecă. Încredinţat că nu avea în faţa lui nişte năluci, ci nişte jivine în carne şi oase, rămase liniştit, fără să dea niciun semn de spaimă, îşi zicea doar că era păcat să trezească gâştele şi să lase oile în voia sorţii. Băiatului îi veni în minte un plan mai isteţ.

Fugi repede în peşteră şi zgâlţâi berbecul de coarne. Acesta se deşteptă, iar Năpârstoc îi sări în spate.

— Scoală—te, moşule, să băgăm niţel vulpile în sperieţi! îl îndemnă el.

Se silise să facă toată treaba asta în cea mai mare tăcere. Vulpile auziseră, pesemne, totuşi un oarecare zgomot. Când ajunseră la deschizătura peşterii, statură o clipă la gânduri.

— S—a mişcat cineva înăuntru, zise una din ele. Te pomeneşti c—or fi treze oile...

— Intră tu! îndemnă alta. De păţit n—o să păţim nimic.

Pătrunzând în peşteră câţiva paşi, începură să adulmece.

— Pe care s—o luăm în seara asta? şopti vulpea care mergea în frunte.

— Să—l luăm pe berbec, zise cea care era la urmă de tot. Pe urmă o să fie treaba mai uşoară cu restul.

Năpârstoc şedea pe spinarea berbecului, să vadă cum se furişau vulpile.

— Împunge acuma drept în faţă! şopti el. Berbecul făcu întocmai şi vulpea din faţă fu dată peste cap, de ajunse până la deschizătura peşterii.

— Acuma împunge la stânga! îndemnă Năpârstoc, îndreptând căpăţâna cea mare a berbecului într—acolo.

Berbecul dădu o lovitură puternică, izbind vulpea cu putere. Jivina se rostogoli de câteva ori, după care se ridică şi o luă la fugă. Băiatul ar fi dorit ca nici cea de a treia să nu scape, dar hoţomana îşi luase tălpăşiţa

— Cred că şi—au primit porţia pentru noaptea asta! fu de părere Năpârstoc.

— Aşa socot şi eu! răspunse berbecul Şi acum fă—ţi culcuş în blana mea! Să te bucuri şi tu de căldurică după ce ai trecut printr—o asemenea vijelie.

VĂGĂUNA IADULUI

Sâmbătă, 9 aprilie

A doua zi, berbecul ieşi din peşteră, cu Năpârstoc în spinare, să—i arate insula. Aceasta era alcătuită dintr—o singură stâncă uriaşă. Părea o casă cu pereţi drepţi şi cu acoperişul orizontal. Berbecul se urcă întâi pe acoperişul muntelui, să—i arate băiatului păşunea bună de acolo, şi Năpârstoc recunoscu că insula era făcută parcă anume pentru oi. Pe munte nu creştea altceva decât câteva buruieni uscate, aromitoare, care plac mult oilor.

Pentru cel care urca muntele pe râpele lui prăpăstioase, erau însă şi alte lucruri care meritau să fie văzute, în afară de păşunea oilor. În primul rând, marea albastră şi luminată de razele soarelui, ale cărei valuri se rostogoleau sclipitoare. Spumegau numai când se izbeau de stânci colţuroase. Spre răsărit se vedea insula Gotland, cu coasta prelungă şi lină; iar la sud—vest, insula Carol cea mare, cu acelaşi relief ca şi cea mică. Când berbecul ajunse la marginea tăpşanului, de unde băiatul putea să vadă pereţii de stâncă ai muntelui, Năpârstoc băgă de seamă că aceştia erau plini de cuiburi de păsări.

Jos pe marea albastră mişunau raţe sălbatice din regiunile boreale, eideri, lişiţe, pinguini şi alte păsări paşnice, toate îndeletnicindu—se de zor cu pescuitul scrumbiilor.

— Locul ăsta pare a fi într—adevăr pământul făgăduinţei! zise băiatul. Neamul vostru, al oilor, trăieşte aici în locuri minunate.

— Da, minunate... răspunse berbecul. Ar fi vrut să mai adauge ceva, dar se opri, oftând. Cine umblă singur prin părţile astea, continuă el, după câteva clipe, trebuie să fie atent la toate crăpăturile muntelui.

Şi chiar aşa şi era. În multe locuri se vedeau, în adevăr, crăpături largi şi adânci. Cea mai mare dintre ele se chema „Văgăuna iadului”. Era o crăpătură adâncă de câţiva stânjeni şi cu lărgimea de aproape un stânjen.

— Dacă ar cădea cineva în văgăuna asta, s—a isprăvit cu el!... zise berbecul.

Băiatului i se păru că vorbele berbecului aveau un anumit tâlc.

Pe urmă, căpetenia oilor îşi purtă musafirul înspre ţărm. De astă dată, Năpârstoc putu să vadă de aproape uriaşii care—l speriaseră în seara din ajun. Nu erau altceva decât stâlpi de stâncă. Berbecul le zicea raukar[33]. Băiatul nu se mai sătura privindu—i. I se părea că dacă existau undeva pe lume căpcăuni preschimbaţi în stane de piatră, nu puteau să aibă altă înfăţişare decât a acestor uriaşi.

Deşi era frumos acolo pe ţărm, lui Năpârstoc îi plăcea mai mult sus pe munte. Jos era o privelişte lugubră: în toate părţile dădeau peste stârvuri de oi, semne ale ospeţelor de care se bucuraseră vulpile. Băiatul vedea zăcând ici şi colo în ţărână schelete sau trupuri mâncate pe jumătate; în alte părţi erau azvârlite hoituri întregi, lăsate neatinse. Era sfâşietor să priveşti cum fiarele se năpustiseră asupra blândelor animale numai aşa ca să se desfete, ca să le vâneze şi să le ucidă.

Berbecul nu se oprea în faţa acelor stârvuri, ci trecea liniştit mai departe. Dar băiatul văzu oricum toată acea grozăvie.

Urcându—se înapoi pe munte, berbecul se opri şi zise:

— Dacă un om vrednic şi înţelept ar vedea toată nenorocirea de aici de la noi, sunt sigur că n—ar avea odihnă până ce nu le—ar da vulpilor pedeapsa pe care o merită!

— De!... Vulpile trebuie să trăiască şi ele... fu de părere Năpârstoc.

— Da, îi întări cele spuse berbecul. Cele care nu ucid mai multe animale decât au nevoie ca să—şi ţină zilele, acelea zic şi eu să trăiască. Cele de aici sunt însă puse numai pe făcut rău.

— Ţăranii care stăpânesc insula ar trebui să vină să dea ajutor, zise băiatul.

— Păi au şi venit de câteva ori cu bărcile, îl lămuri berbecul, dar dihăniile s—au ascuns în peşteri şi—n văgăuni, aşa că oamenii n—au izbutit să le împuşte.

— Nu cred, moş berbecule, să aştepţi din partea unui biet prichindel ca mine să le facă de petrecanie acestor lighioane blestemate, de vreme ce nici voi, nici ţăranii, n—aţi putut să le veniţi de hac până acum!...

— Cine e mic şi isteţ poate face multe isprăvi! răspunse berbecul.

Nu mai vorbiră apoi deloc despre lucrurile astea. Băiatul sări de pe spinarea berbecului şi se duse la gâştele sălbatice, care păşteau pe tăpşan. Deşi nu voise să—şi arate simţămintele faţă de berbec, lui

---

[33] Rauka (plural raukar) – denumire populară locală a acestor stâlpi.

Năpârstoc îi era milă de oi şi ar fi fost bucuros să le poată da o mână de ajutor.

„O să stau de vorbă în privinţa asta cu Akka şi cu gâscanul Martin, îşi zise el. Poate că mă ajută cu o povaţă bună.”

După câteva clipe, gâscanul îl luă în cârcă şi plecară împreună spre „Văgăuna iadului”.

Mergea fără grijă pe tăpşanul deschis şi nu părea să se gândească de fel cât era de mare şi de larg. Nu se ferea pe după tufe sau movile, ci o ţinea drept înainte. Era destul de ciudat că nu voia să fie mai prevăzător după cele ce păţise în timpul zborului din ajun. Şchiopăta de laba dreaptă, iar aripa stângă îi atârna, ca şi cum ar fi fost ruptă.

Se purta în aşa fel, de parcă n—ar fi existat vreo primejdie în preajma lui. Ici şi colo ciugulea câte un fir de iarbă, dar nu se uita nici într—o parte, nici în alta. Băiatul stătea lungit pe spinarea lui cu ochii spre albastrul cerului. Se obişnuise atât de mult cu călătoria pe gâscan, încât putea să stea pe el şi în capul oaselor şi culcat.

Mergând aşa nepăsători împreună, n—au băgat, fireşte, de seamă că cele trei vulpi se urcaseră pe tăpşan. Vulpile, care ştiau că o gâscă nu poate fi prinsă pe teren deschis, nu se gândiră din capul locului să vâneze gâscanul. Neavând însă altceva de făcut, se vârâră, în cele din urmă, într—o crăpătură lungă, încercând să se furişeze pe acolo până la pasăre. Înaintau cu atâta prevedere, încât gâscanului îi era cu neputinţă să le zărească.

Nu ajunseră prea departe, când gâscanul încercă să se înalţe în văzduh. Dădu din aripi, însă nu izbuti să se ridice. Dându—şi seama că pasărea nu era în stare să zboare, vulpile se repeziră spre ea, ieşind de astă dată afară din ascunzătoarea lor. Se fereau pe după tufe şi bolovani, apropiindu—se tot mai mult de gâscan, căruia nici prin gând nu—i trecea că era urmărit. Cum nu mai aveau de făcut acum decât o singură săritură ca să ajungă la gâscan, se şi năpustiră tustrele asupra lui.

Gâscanul observase, totuşi, ceva, căci se dădu într—o parte şi vulpile nu—şi putură atinge ţinta. Asta nu însemna însă mare lucru, căci gâscanul era încă destul de aproape, mai ales că şi şchiopăta. În orice caz, alerga cât îl ţineau puterile.

Trântit pe spate pe spinarea păsării, Năpârstoc striga la vulpi:

— Prea v—aţi ghiftuit cu carne de oaie, jupâneselor. De aia nu sunteţi acum în stare nici măcar să prindeţi o gâscă!...

Le întărită astfel, ca să le facă să turbeze de furie, cu gândul să izbândească ce pusese la cale. În ăst timp, gâscanul se zorea spre crăpătura cea mare. Ajungând acolo, dădu din aripi şi trecu în partea cealaltă. Vulpile veneau chiar în urma lui, în goană turbată. Gâscanul se grăbi să fugă înainte, cu aceeaşi iuţeală, dar nu se îndepărtă decât vreo câţiva metri, că băiatul îl şi atinse cu mâna pe gât, spunându—i:

— Acum poţi să te opreşti!

În acelaşi timp auziră amândoi în urma lor nişte urlete sălbatice, zgârieturi de gheare şi zgomotul produs de prăbuşirea unor trupuri grele. Vulpile dispăruseră de parcă le înghiţise pământul.

A doua zi dimineaţă, paznicul farului de pe insula Carol cea mare găsi un crâmpei de scoarţă de copac băgat sub uşa de la intrare. Pe el erau scrijelite cu litere oblice şi colţuroase cuvintele următoare: «Vulpile de pe insula mică s—au prăbuşit în „Văgăuna iadului”. Ai grijă de ele!»

Ceea ce paznicul şi făcu.

13.DOUĂ ORAŞE

UN ORAŞ ÎN FUNDUL MARII

Sâmbătă, 9 aprilie

Noaptea era calmă şi senină. Gâştele sălbatice nu se gândiră nicio clipă să—şi caute adăpost în vreuna din peşteri, ci adormiră pe culmea muntelui. Năpârstoc se întinse lângă ele pe iarba scurtă şi uscată, socotind c—o să—l fure şi pe el somnul.

Vezi însă că în noaptea aceea era lună plină şi lumina ei puternică îl împiedica pe băiat să adoarmă. Stând aşa tolănit pe iarbă, prichindelul se gândea câtă vreme trecuse de la plecarea lui de acasă şi, făcând socoteala, constată că pornise la drum de trei săptămâni. Ba îşi aduse chiar aminte că în acea zi era sâmbăta mare.

„În noaptea asta toate vrăjitoarele se întorc acasă de la solomoniile lor", îşi zise el zâmbind. De stafii şi de spiriduşi e drept că se cam temea, dar în vrăjitoare nu credea câtuşi de puţin. Dacă s—ar fi aflat pe lume astfel de cotoroanţe, nu încape îndoială că ar fi trebuit să le vadă în acea noapte. Cerul era atât de luminos că, de s—ar fi mişcat ceva în văzduh, chiar cât o gămălie neagră de ac, tot l—ar fi zărit.

Şi cum stătea el aşa, cu faţa în sus, gândindu—se la toate aste lucruri, deodată i se arătă o privelişte neînchipuit de frumoasă. Drept în faţa lui zbura o pasăre mare. Nu părea că—i dornică să treacă pe lângă lună, ci că fuge de ea. Pe fundalul luminos al cerului, pasărea părea neagră ca smoala, iar aripile ei răsfirate se întindeau de la o margine la alta a lunii. Zbura în linie dreaptă, încât băiatului i se părea că era desenată pe discul lunar. Pasărea era mică la trup şi avea un gât lung şi delicat, în timp ce picioarele îi atârnau în jos lungi şi subţiri ca nişte crengi de arin. După cum arăta, nu putea să fie altceva decât un bărzoi.

Peste câteva clipe, jupânul Ermenrich, bărzoiul, se şi afla lângă băiat. Se aplecă deasupra lui şi îl atinse cu ciocul, cu gând să—l trezească.

— Nu dorm, jupâne Ermenrich, zise băiatul. Dar cum se face c—ai plecat de—acasă în toiul nopţii, şi ce mai e nou pe la Glimmingehus? Vrei să stai cumva de vorbă cu mama Akka?

— Noaptea asta e prea luminoasă ca să pot dormi răspunse jupânul Ermenrich. Şi cum n—am putut închide un ochi, m—am hotărât să vin aici, pe insula Carol, ca să mă—ntâlnesc cu tine, prietene Năpârstoc. Am aflat de la un pescăruş unde te afli în noaptea asta, şi iată—mă—s! Nu m—am mutat încă la Glimmingehus, ci am venit în zbor tocmai din Pomerania, unde—mi este acum cuibul.

Băiatul era nespus de bucuros că jupânul Ermenrich venise să—l vadă. Se întinseră la taclale şi vorbiră despre tot felul de lucruri ca doi vechi prieteni. În cele din urmă, bărzoiul îl întrebă pe băiat dacă i—ar fi pe plac să facă o scurtă călătorie, pe spinarea lui, în acea noapte neînchipuit de frumoasă.

Băiatul îi răspunse că se învoieşte cu dragă inimă, dar numai cu condiţia ca bărzoiul să—l readucă la gâştele sălbatice înainte de răsăritul soarelui. Jupânul Ermenrich îi făgădui acest lucru şi cei doi porniră la drum.

Bărzoiul zbură iarăşi drept spre lună. Călătorii se ridicau tot mai sus în înaltul cerului, în timp ce marea rămânea tot mai jos. Zborul era atât de lin, încât cei doi păreau că plutesc în văzduh.

Băiatului îi făcu impresia că zborul nu durase decât foarte puţină vreme şi deodată, când nici nu se aştepta, constată că jupânul Ermenrich se pregătea să coboare pe pământ. Poposiră pe o plajă pustie, presărată cu nisip mărunt. De—a lungul ţărmului se întindea un şir lung de dâmburi acoperite pe creştet cu secară. Nu erau prea înalte, dar îl împiedicau totuşi pe băiat să vadă ce se afla dincolo de ele.

Jupânul Ermenrich se aşează pe unul din acele dâmburi de nisip, ridică un picior, îşi lăsă gâtul spre spate şi se pregăti să—şi vâre ciocul sub aripă.

— Cât mă odihnesc eu, plimbă—te niţeluş pe malul mării, îi zise el lui Năpârstoc. Nu te îndepărta însă prea mult, ca să poţi nimeri înapoi la mine.

Băiatul avea de gând să se caţăre mai întâi pe unul din dâmburi, ca să vadă ce era în spatele lui. Nu făcu totuşi decât câţiva paşi, că se poticni cu galenţii de ceva tare. Se aplecă şi văzu pe nisip un bănuţ de aramă, ros atât de mult de cocleală, încât era aproape străveziu. Dându—şi seama că avea de—a face cu un lucru lipsit de orice valoare, nici nu se gândi să—l ridice şi să—l pună în buzunar, ci îl zvârli cu piciorul cât colo.

Când vru să plece mai departe, rămase uluit văzând că la o depărtare de câţiva paşi se înălţa un zid

înalt şi negru, cu o poartă masivă, deasupra căreia se afla un turn.

Cu o clipă mai devreme, când se aplecase, înaintea lui se întindea marea strălucitoare, iar acum nu se mai vedea de fel, din pricina acestui zid lung, cu creste şi turnuri. Şi drept în faţa lui, acolo unde nu se aflaseră până atunci decât nişte bancuri cu iarbă de mare, se deschidea acum o poartă mare şi boltită. Zidul, cât şi poarta, aveau o înfăţişare atât de frumoasă, încât băiatului îi veni o poftă grozavă să vadă ce era dincolo de ele. „Trebuie să aflu ce—i acolo", îşi zise el, strecurându—se pe sub poartă.

În bolta adâncă a porţii se aflau nişte străjeri îmbrăcaţi în veşminte pestriţe şi arătoase, înarmaţi cu lănci şi baltage. Jucau zaruri şi cu gândul numai la joc, nici nu—l observară pe băiat, care se furişă grăbit pe lângă ei. Dincolo de poartă, Năpârstoc dădu cu ochii de o piaţă largă, pavată cu lespezi mari. De jur împrejurul ei se rânduiau case înalte, pline de măreţie, printre care se deschideau ulicioare lungi. În piaţă era un furnicar de lume. Bărbaţii purtau mantii lungi, îmblănite, şi sub ele se puteau vedea veşminte de mătase. Pe cap aveau capişoane împodobite cu pene, puse pe—o sprânceană, iar pe piept le atârnau lănţuguri. După portul lor falnic ai fi zis că—s feţe domneşti, nu altceva. Femeile purtau capişoane ţuguiate şi rochii lungi, cu mâneci înguste. Erau înveşmântate şi ele arătos, dar fastul lor nu—l ajungea nici pe departe pe al bărbaţilor.

Totul părea ca în cartea veche de basme pe care mama lui Nils obişnuia s—o scoată din când în când din sipet, ca să i—o arate băiatului. Lui Năpârstoc nu—i venea să creadă că ce vedea în faţa ochilor era aievea.

Mai impunător şi mai arătos decât bărbaţii şi femeile era însă oraşul în care se afla. Fiecare casă avea câte un frontispiciu. Iar frontispiciile erau în aşa fel împodobite că păreau a se lua la întrecere unul cu altul, arătându—şi ornamentele care de care mai meşteşugite. Cui i—e dat să vadă la repezeală atâtea lucruri noi, nu le poate ţine minte pe toate. Năpârstoc îşi aminti însă mai târziu că văzuse frontispicii de toate soiurile: cu un fel de trepte, cu firide rânduite unele lângă altele, în care se puteau vedea zugrăvite diverse chipuri, frontispicii cu gemuleţe multicolore sau altele ornamentate cu dungi şi pătrăţele de marmură albă şi neagră. Pe când se minuna de toate aceste lucruri, băiatul se simţi prins în vârtejul mulţimii. „Aşa ceva nu mi—au văzut încă ochii şi nici n—or să mai vadă vreodată!" îşi zise el în sine, după care începu să cutreiere oraşul, urcând şi coborând pe străduţele întortocheate. Uliţele strâmte dar înţesate de lume nu semănau de fel cu străzile pustii şi întunecoase pe care le cunoscuse în oraşele prin care fusese. În faţa porţilor stăteau bătrâne care torceau, dar nu cu furca, ci numai cu ajutorul unui sul. Prăvăliile neguţătorilor erau deschise spre uliţă, iar meşteşugarii lucrau afară, în aer liber. Ici se topea untură de balenă; dincolo se tăbăceau piei, iar peste drum era un atelier de frânghierie care nu se mai sfârşea.

Dacă băiatul ar fi avut destul răgaz să poposească pe acolo, e sigur că s—ar fi putut deprinde să facă multe şi de toate. La o răscruce îi fu dat să vadă nişte armurieri care făureau platoşe subţiri, iar mai încolo, nişte giuvaergii încrustând pietre scumpe pe tot soiul de brăţări şi inele, strungari care dădeau fierului tot felul de forme, cizmari tălpuind încălţăminte de piele roşie şi moale, meşteri în răsucitul şi împletitul firelor de aur şi ţesători care scoteau din războaie stofe lucrate cu mătase şi fir.

Nils nu avea însă vreme de stat acolo. Trecea repede mai departe, dornic să vadă cât mai multe lucruri, până ce totul nu urma să dispară din faţa lui. Zidul cel înalt dădea înconjur întregului oraş şi îl împrejmuia întocmai cum împrejmuieşte gardul o livadă. La capătul fiecărei uliţe, se înălţa un turn încununat cu creneluri. Iar deasupra lui stăteau de strajă ostaşi cu armuri şi coifuri strălucitoare. După ce străbătu în grabă tot oraşul, Năpârstoc ajunse la o altă poartă, dincolo de care se întindea marea şi portul. Băiatul văzu tot felul de nave de tip vechi, cu bărci pentru vâslaşi deasupra punţii. Unele din ele încărcau mărfuri, iar altele ancorau chiar atunci. Hamalii şi neguţătorii dădeau zor care mai de care. Unde—ţi aruncai ochii, vedeai numai muncă şi însufleţire.

Dar băiatul nu putea zăbovi nici în port. Se întoarse grăbit în oraş şi ajunse din nou în piaţa cea mare. Drept în mijlocul ei se înălţa catedrala, cu trei turle înalte. Pereţii erau ornamentaţi în întregime cu sculpturi, încât nu se afla nicio lespede de piatră care să nu—şi aibă podoaba ei. În faţa bisericii se afla o clădire cu acoperişul zimţat, cu un turn îngust care se avânta spre înalturi. Acea clădire era primăria, iar între biserică şi primărie, de jur împrejurul pieţii, se puteau zări case, una mai arătoasă ca alta, cu frontispicii şi cu cea mai felurită ornamentaţie.

Băiatul se încinsese de alergătură şi obosise. Încredinţat că văzuse tot ce era mai de seamă în oraş, începu să umble mai la pas. Uliţa pe care apucase acum era de bună seamă cea de unde orăşenii îşi

cumpărau minunatele lor veşminte. Văzu o mulţime de lume stând în faţa dughenelor, pe ale căror tarabe neguţătorii rânduiau mătăsuri înflorate, zarafir[34], catifele cu ape, crepuri uşoare şi dantele subţiri ca pânza de păianjen.

Înainte, câtă vreme băiatul mersese cu paşi grăbiţi, nimeni nu—l băgase în seamă. Oamenii or fi crezut desigur că făptura care alerga pe lângă picioarele lor nu era decât un şoricel. Acum însă, în timp ce mergea agale pe uliţă, unul din neguţători îl zări şi începu să—i facă semne.

La început, băiatului îi fu frică şi voi să o ia la picior, dar neguţătorul îi făcea semne mereu şi—i zâmbea prietenos, întinzând pe tarabă o bucată splendidă de demasc de mătase, ca şi cum ar fi voit să—l ademenească.

Băiatul dădu din cap, cu un anume înţeles. „Niciodată n—o să fiu atât de bogat ca să pot cumpăra un cot de stofă ca aceea”... îşi zise el.

De astă dată, din fiecare prăvălie, până la capătul celălalt al uliţei, neguţătorii cătau cu jind la el... Oriunde îşi arunca privirea, dădea cu ochii de câte unul care îi făcea semne. Uitaseră cu toţii de clienţii lor cu chimirele îndesate de galbeni şi se ocupau numai de Năpârstoc. Băiatul îi vedea dând fuga în colţurile cele mai tăinuite ale prăvăliilor, ca să scoată de acolo cele mai bune lucruri pe care le aveau de vânzare, şi observa cu mirare cum le tremurau mâinile de grabă şi de zel când le aşezau pe tarabe.

În timp ce mergea el aşa, unul din neguţători sări deodată peste tejghea, se luă după băiat şi, după ce—l ajunse, întinse în faţa lui o stofă ţesută cu fir de argint şi nişte covoare care străluceau în zeci de culori. Năpârstoc se uită la neguţător, râzând cu seninătate şi voie bună. Apoi îşi arătă palmele goale, ca să priceapă toţi că nu avea nicio lăscaie şi că era timpul să—l lase în pace.

Neguţătorul întinse însă un deget şi—i făcu semn, împingând spre el tot mormanul de mărfuri scumpe.

„Nu cumva vrea să—mi spună că ar vinde toate astea în schimbul unui ban de aur?” se întrebă Năpârstoc.

Neguţătorul scoase un bănuţ ros, cel mai mic care putea fi văzut vreodată, şi i—l arătă. Era atât de dornic să—şi vândă marfa, încât mai puse deasupra ei şi două potire grele de argint.

Băiatul începu atunci să—şi scotocească buzunarele. Ştia bine că nu avea nicio para chioară, dar nu se putu abţine să nu caute.

Toţi ceilalţi neguţători se uitau să vadă cum se vor desfăşura lucrurile. Văzându—l însă pe băiat că—şi scotocea buzunarele, săriră peste tejghele, îşi umplură mâinile cu podoabe de aur şi de argint şi se grăbiră să i le ofere. Toţi îi dădură, să înţeleagă că nu pretindeau ca plată decât un singur bănuţ. Băiatul îşi întoarse pe dos buzunarele de la vestă şi de la pantaloni, ca să poată vedea oricine că nu avea niciun ban în ele. Atunci neguţătorii cei mari, mult mai avuţi decât el, începură să plângă cu lacrimi. Înduioşat de starea lor jalnică, Năpârstoc se gândi ce să facă spre a le veni în ajutor. Îşi aminti atunci de banul coclit pe care îl văzuse puţin mai înainte pe ţărmul mării.

Luând—o la goană pe uliţă, ajunse din fericire chiar la poarta pe unde pătrunsese în oraş. Ieşi glonţ pe ea şi începu să caute cu înfrigurare bănuţul coclit de armă. Îl găsi acolo unde îl aruncase, dar când să plece înapoi spre oraş, ca un făcut, nu mai văzu în faţa lui decât marea tălăzuindu—şi neîncetat valurile. Dispăruseră şi zidul, şi poarta, şi străjerii, şi uliţele. Nu se mai vedea nicio casă, nimic altceva decât marea.

Îl podidiră lacrimile. La început crezuse că tot ce—i fusese dat să vadă era doar o nălucire. Uitase însă de acel simţământ pe care—l avusese în prima clipă. Se gândea numai la frumuseţea fără de seamăn a priveliştii care—i bucurase sufletul. Îl cuprinse o mâhnire adâncă, văzând că oraşul dispăruse.

În aceeaşi clipă, jupânul Ermenrich se trezi şi veni la el. Năpârstoc nu—l auzi totuşi, astfel că bărzoiul fu nevoit să—l ciocănească cu pliscul, spre a se face simţit.

— Mi se pare că te—a furat somnul şi că dormi de—a binelea, zise bărzoiul.

— Ah, jupâne Ermenrich! oftă băiatul. Spune—mi, rogu—te, ce oraş era cel pe care l—am văzut aici adineauri?

— Zici c—ai văzut un oraş? zise bărzoiul. Ai dormit şi—ai visat, dacă vrei să ştii adevărul.

— N—am visat deloc, păcatele mele! zise Năpârstoc, povestind bărzoiului tot ce văzuse.

Jupânul Ermenrich îi răspunse atunci:

---

[34] Zarafir – brocart, stofă ţesută cu fir de aur.

— Eu, unul, dragă Năpârstoc, cred c—ai dormit aici pe ţărm şi ai visat tot ce mi—ai spus. Nu vreau să—ţi ascund totuşi un lucru. Bataki, corbul care—i cea mai învăţată dintre toate păsările, mi—a povestit cândva că pe ţărmul ăsta s—a înălţat pe vremuri un oraş cu numele de Vineta. A fost un oraş bogat şi hărăzit să aibă parte de cele mai mari bucurii, însă din nefericire locuitorii lui au dat în boala trufiei şi a luxului. Drept pedeapsă – aşa spune Bataki – oraşul Vineta a fost înecat de un potop şi scufundat în mare. Locuitorii lui nu pot însă muri şi nici oraşul lor nu poate fi distrus. Într—o noapte, o dată într—un veac, se ridică din fundul mării în toată splendoarea lui şi rămâne la suprafaţă o oră în cap.

— Să ştii că—i chiar aşa... zise Năpârstoc. Doar le—am văzut pe toate cu ochii mei.

— După ce trece vremea sorocită, oraşul se scufundă iarăşi în mare, dacă în acest răstimp niciun neguţător din Vineta n—a izbutit să vândă ceva unei fiinţe vii. Dacă tu, Năpârstoc, ai fi avut la tine un bănuţ cât de mic să—l dai ca plată neguţătorului, Vineta ar fi rămas aici pe ţărm, iar locuitorii ei ar fi trăit şi murit ca toţi oamenii.

— Acuma abia înţeleg, jupâne Ermenrich, zise băiatul, de ce ai venit la mine şi m—ai adus aici în puterea nopţii. Ai crezut că voi fi în stare să mântuiesc vechiul oraş. Ce rău îmi pare că dorinţa dumitale n—a putut fi îndeplinită!

Năpârstoc îşi duse mâinile la ochi şi începu să plângă amar. E greu de spus care din amândoi era mai mâhnit băiatul sau jupânul Ermenrich?

ORAŞUL VIU

A doua zi, după—amiază, gâştele sălbatice îl purtară pe Năpârstoc deasupra insulei Gotland. Marea insulă se întindea dedesubtul lor netedă ca o câmpie. Pământul era cadrilat ca şi în Scania şi pe el se aflau, ca şi acolo, o seamă de gospodării, cu singura deosebire că aici între ogoare se puteau vedea mai multe livezi. Domenii mari cu castele vechi împodobite cu turnuri şi parcuri întinse, nu se aflau însă pe insulă.

Gâştele îşi aleseseră calea pe deasupra insulei Gotland de hatârul lui Năpârstoc. Băiatul fusese din cale—afară de trist două zile încheiate şi nu scosese un cuvânt, cu gândul mereu la oraşul acela care i se arătase în chip atât de ciudat. Nicicând nu mai văzuse un lucru atât de minunat, iar prichindelul nu se putea împăca deloc cu gândul că nu fusese în stare să—l izbăvească de la pieire. Nu era de felul lui o fire prea duioasă, dar îi rămăseseră la inimă clădirile măreţe şi oamenii falnici pe care îi văzuse la Vineta.

Atât Akka cât şi gâscanul căutaseră să—l convingă că totul fusese doar un vis ori o năzărire de—a lui, dar băiatul nici nu voia să audă de aşa ceva. Era atât de sigur că fusese aievea ceea ce văzuse, că nimeni nu putea să—i scoată din cap lucrul ăsta. Umbla de colo până colo atât de tulburat, încât tovarăşele sale de drum începură a fi neliniştite de starea lui.

În clipele cele mai grele, când părea că băiatului i se încrâncenase inima de mâhnire, se întoarse la cârd şi bătrâna Kaksi. Ea le istorisi că vijelia o împinsese spre Gotland şi că fusese nevoită să cutreiere toată insula până ce putuse afla de la nişte ciori că tovarăşele ei de drum se găseau pe insula Carol cea mică. Auzind despre păsul lui Năpârstoc, Kaksi spuse deodată:

— Dacă pe Năpârstoc îl mâhneşte soarta unui oraş vechi, îi putem ogoi durerea numaidecât. Haideţi cu mine să vă arăt un loc pe care l—am văzut ieri! De cum l—o zări, sigură sunt că Năpârstoc n—o să mai aibă niciun motiv să fie mâhnit.

Gâştele îşi luară rămas bun de la oi şi porniră la drum spre locul pe care Kaksi voia să—l arate lui Năpârstoc. Cu toate că—i era inima grea, băiatul nu se putea opri să se uite în jos, spre pământul deasupra căruia zbura, căci aşa îi era obiceiul. La început i se păru că insula era tot o stâncă înaltă şi prăpăstioasă ca şi insula Carol, dar, firește, cu mult mai mare. Pe urmă însă îşi dădu seama că fusese oarecum netezită. Cineva o turtise cu un tăvălug mare, ca pe o foaie de aluat. Nu era totuşi plată chiar ca o lipie. Zburând cu cârdul de gâşte de—a lungul ţărmului, Năpârstoc putuse să vadă în mai multe locuri ridicându—se pereţi înalţi şi albi de calcar, în care ploile repezi şi vânturile săpaseră peşteri. În cele mai multe părţi însă, pereţii dispăruseră şi ţărmul cobora de—a dreptul spre mare.

Pe insula Gotland, călătorii noştri avură parte de o după—amiază frumoasă şi liniştită. Aerul era călduţ şi de pretutindeni veneau zvonurile primăverii. Copacii îşi arătau mugurii mari şi fragezi, florile de primăvară smălţuiau livezile, mâţişorii lungi şi subţiri ai plopilor fremătau în adierea vântului, iar în grădiniţele de pe lângă fiecare căsuţă tufele de coacăz te întâmpinau cu ramuri înverzite.

Vremea caldă şi mugurii iviţi parcă peste noapte ademeniseră lumea să iasă pe uliţe şi în curţile gospodăriilor. Oriunde se adunau, oamenii începeau să se joace. Şi nu se jucau numai copiii, ci şi cei mari. Unii trăgeau la ţintă cu pietre, alţii aruncau cu tot felul de mingi în văzduh, şi atât de sus şi cu atâta precizie, că le făceau să ajungă până la cârdul de gâşte sălbatice. Ţi—era mai mare dragul să te uiţi la nişte oameni mari care se jucau, fără griji, ca—n vremea fericită a copilăriei; de bună seamă că şi Năpârstoc s—ar fi bucurat nespus de acea privelişte, dacă i—ar fi trecut mâhnirea pricinuită de faptul că nu putuse izbăvi oraşul cel vechi. Ar fi trebuit să recunoască, totuşi, că în acea zi făcea o călătorie pe care cu greu ai fi putut s—o uiţi. Văzduhul era plin de cântece şi de zvonuri... Zeci şi zeci de copii se prindeau în hore şi cântau de mama focului. Năpârstoc văzu o ceată întreagă de oameni care poposiseră pe un deal împădurit şi cântau din chitare şi din instrumente de alamă.

Mai târziu, când aceste întâmplări îi rămăseseră numai în amintire, băiatul nu se gândea niciodată la insula Gotland fără să—şi amintească în acelaşi timp de cântecele şi jocurile de aici.

14.CIORILE

URCIORUL DE LUT

În partea de sud—vest a provinciei Smoland se întinde un district care se cheamă Sunnerbo. Terenul de acolo e cu desăvârşire neted. Cine îl vede iarna, când totul e acoperit de zăpadă, nu—şi poate închipui altceva decât că sub omăt se află câmpuri arate, lanuri verzi de secară şi izlazuri de trifoi cosite, ca pe orice teren de la şes. Când se topeşte însă zăpada, pe la începutul lui aprilie, dintr—o dată se dumereşte că toate câte fuseseră ascunse sub mantia cea albă nu—s decât bărăgane uscate de nisip, stânci pleşuve şi turbării mari, mlăştinoase. Pot fi întâlnite, e drept, şi ogoare, pe ici, pe colo, dar sunt atât de mici, că nu pot fi băgate în seamă. Şi se mai pot vedea şi colibe ţărăneşti, gri sau roşii, dar care stau pitite prin câte o pădurice de mesteceni, ca şi cum s—ar teme să iasă în calea drumeţilor.

La hotarul dintre Sunnerbo şi ţinutul Halland se află un bărăgan nisipos atât de întins, încât nu—l poţi cuprinde cu privirea de la un capăt la altul. Pe tot acel bărăgan creşte numai iarba—neagră şi n—ar fi lucru uşor să mai crească şi alte plante acolo. În primul rând ar trebui să fie stârpită iarba—neagră, a cărei tulpină e pipernicită, cu ramuri mici şi frunze uscate, dar care îşi închipuie că este şi ea, dragă Doamne, un copac. De aceea se şi poartă ca un copac adevărat, lăţindu—se ca o pădure pe întinderi mari şi crescând deasă de tot, ca să piară orice altă buruiană care ar avea chef să—i încalce stăpânirea.

Singurul loc de pe bărăgan unde nu—i atotstăpânitoare iarba—neagră e un şir de dealuri scunde şi pietroase, care îl taie în curmeziş. Pe acele dealuri cresc tufe de ienupăr, sorbi şi câţiva mesteceni mari, frumoşi. Pe vremea când călătorea Nils Holgersson pe acolo împreună cu gâştele sălbatice, se mai afla în partea locului şi o colibă cu un petec de ogor în preajma ei, însă oamenii care locuiseră cândva în ea se mutaseră aiurea cine ştie din ce pricină. Coliba era acum pustie, iar pământul o pârloagă.

La plecarea lor din bordei, oamenii zăvorâseră ferestrele şi încuiaseră uşa cu lacăt. Uitaseră totuşi că unul din geamuri era spart şi astupat cu o cârpă. După câteva ploi repezi de vară, cârpa putrezise, aşa că o cioară izbutise să o scoată din ochiul de geam.

Dealurile care străbăteau bărăganul nu erau pustii, cum s—ar crede, ci populate de un neam mare de ciori. Păsările acestea croncănitoare nu locuiau, fireşte, tot anul acolo. Iarna plecau departe, în ţări străine, toamna pribegeau de la un ogor la altul prin toată provincia Götaland, ca să ciugulească seminţe, iar vara năpădeau în gospodăriile de la Sunnerbo, hrănindu—se cu ouă, cu boabe şi cu pui de păsări. Primăvara, când urmau să—şi dureze cuiburile şi să se ouă, se întorceau însă pe bărăganul cu iarbă—neagră.

Cel care scosese cârpa de la fereastră era un cioroi. Îl chema Garm Pană—Albă, însă ciorile îi ziceau Tândală sau Nătăfleaţă ori Tândală—Nătăfleaţă, din cauză că era totdeauna nătărău şi stângaci, nefiind bun de altceva decât de luat în batjocură. Tândală—Nătăfleaţă era mai mare şi mai vârstnic decât celelalte ciori, dar acest lucru nu—i folosea la nimic, căci de batjocură era şi de batjocură a rămas. Nici faptul că se trăgea dintr—un neam mai vechi nu—i era de ajutor. Dacă toate ar fi fost aşa cum trebuie şi după cum era rânduiala, el ar fi trebuit să fie chiar conducătorul întregului cârd, căci rangul ăsta se cuvenea din timpuri străvechi celui mai în vârstă din neamul Pană—Albă. Totuşi, cu mult înainte de naşterea lui Tândală—Nătăfleaţă, puterea fusese smulsă de la cei din neamul său şi o avea acum un cioroi cumplit şi sălbatic pe care îl chema Vifor.

Toată această nesocotire a vechilor rânduieli se datora faptului că ciorile din partea locului îşi puseseră în gând să—şi schimbe felul de viaţă. Mulţi or fi crezând că tot ce se cheamă cioară trăieşte la fel, dar acest lucru nu este adevărat. Multe ciori duc o viaţă vrednică, cinstită, adică se hrănesc numai cu seminţe, cu viermi, cu omizi şi cu stârvuri de animale. Sunt însă şi ciori care duc o viaţă prădalnică, năpustindu—se asupra iepuraşilor şi a păsărelelor şi jefuind orice cuib aflat în calea lor.

Ciorile din neamul Pană—Albă fuseseră aspre şi cumpătate. Câtă vreme conduseseră cârdul, le siliseră pe supusele lor să se poarte în aşa fel, încât celelalte păsări să nu aibă niciun motiv să se plângă de ele. Ciorile erau însă multe la număr şi s—au răzvrătit împotriva neamului Pană—Albă, dând puterea cioroiului Vifor, cel mai straşnic hoţ de cuiburi şi jefuitor ce se poate închipui, neîntrecut în aceasta privinţă decât doar de soaţa lui pe care o chema Vijelia. Sub stăpânirea lor, ciorile începuseră a trăi o viaţă care le făcea mai de temut decât ulii şi huhurezii.

Tândală—Nătăfleaţă nu avea, fireşte, nicio trecere în cârd. Dar niciuna din ciori nu ştia că cel care

scosese cârpa de la fereastra bordeiului era Tândală şi, de—ar fi ştiut acest lucru, ar fi rămas tare uimite. Cine l—ar fi crezut capabil de atâta curaj, încât să se apropie de o locuinţă omenească? Pe de altă parte, nici Nătăfleaţă nu suflase nimănui că făcuse o asemenea ispravă, având motivele lui să tacă... Vifor şi Vijelia se purtau totdeauna bine cu el în timpul zilei şi în prezenţa celorlalte ciori dar într—o noapte întunecoasă, pe când suratele lui se odihneau pe crengile copacilor, Nătăfleaţă fusese atacat pe neaşteptate de două ciori care erau cât pe ce să—i curme viaţa.

După acea întâmplare, Nătăfleaţă o zbughea în fiecare seară de la locul său obişnuit de culcare, având drept ţintă coliba pustie şi singuratică. Într—o după—amiază, după ce ciorile îşi clădiseră cuiburile pe dealuri pietroase, ele făcură o descoperire importantă. Vifor, Tândală—Nătăfleaţă şi alte câteva ciori se lăsaseră din zbor într—o groapă mare dintr—un colţ al bărăganului. Groapa nu era de fapt decât o carieră de nisip, dar vezi că ciorile nu se mulţumeau cu o explicaţie atât de simplă... Ele zburau mereu spre acea groapă şi scociorau fir cu fir, doar—doar or afla de ce o săpaseră oamenii.

Scociorând acolo mereu, numai ce se pomeniră într—un rând că se surpă o latură a gropii. Ciorile dădură buzna pe locul surpării şi găsiră printre pietre şi bulgări un urcior de lut destul de mare, acoperit cu un capac de lemn. Curioase să vadă ce era înăuntru, începură să ciocănească urciorul cu pliscurile, spre a—l găuri şi a—i scoate capacul, dar nu izbutiră să facă trebuşoara asta. Şi cum stăteau ele nedumerite, zgâindu—se la urcior fără să—i dea de rost, numai ce auziră un glas spunându—le:

— Nu vreţi, ciorilor, să vin jos la voi să vă ajut?

Ciorile cătară repede în sus. Pe marginea gropii şedea o vulpe şi le privea. După culoarea părului şi după înfăţişare, era una din cele mai frumoase vulpi pe care o văzuseră ciorile vreodată. Singurul ei cusur era că—i lipsea o ureche.

— Dacă vrei să ne dai o mână de ajutor – răspunse Vifor – nu ne împotrivim.

Zicând acestea, zbură afară din groapă împreună cu celelalte ciori. Vulpea sări jos, în locul lor, şi prinse a da cu colţii în urcior şi în capac; dar, oricât se strădui, nici ea nu—l putu deschide.

— Nu—ţi dai cu presupusul ce—o fi în urcior? întrebă Vifor.

Vulpea rostogoli oala când încoace, când încolo, ascultând cu luare—aminte.

— Păi ce să fie alta decât bani de argint? zise ea, sigură de sine.

Ciorile la toate se aşteptau, numai la asta nu.

— Argint o fi oare?! exclamară ele, sticlindu—le ochii de poftă. Oricât ar părea de ciudat, nimic în lume nu—i e mai drag unei ciori ca banul de argint.

— N—auziţi cum zornăie? zise vulpea rostogolind urciorul din nou. Nu ştiu cum să facem, să punem ghearele pe ei.

— Ehe, slabă nădejde!.... răspunseră ciorile dezamăgite. Frecându—şi capul de laba stingă, vulpea tot chibzuia ce avea de făcut. Şi deodată îi veni în gând o idee... Cu ajutorul ciorilor poate că ar fi izbutit acum să—l înhaţe pe acel prichindel nesuferit care scăpa mereu din ghearele ei.

— Eu ştiu cine ar fi în măsură să deschidă urciorul, zise vulpea.

— Cine? Spune—ni—l şi nouă! strigară ciorile. Şi erau atât de dornice să afle cine—i acela, că zvâr! şi zburară în groapă.

— Eu vi—l spun, dacă—mi făgăduiţi că primiţi condiţiile pe care vi le—oi pune, răspunse vulpea.

Vulpea le povesti apoi ciorilor despre isteţimea lui Năpârstoc şi, într—un sfârşit, le spuse că, de—l vor putea aduce pe bărăgan, nu încape îndoială că el le va deschide urciorul. Drept răsplată pentru această povaţă le cerea şi vulpea ceva, şi anume să—l lase pe Năpârstoc pe seama ei de îndată ce băiatul le va scoate banii din urcior. Ciorile n—aveau niciun motiv să—l cruţe pe prichindel, aşa că se învoită fără multă vorbă.

Învoiala era lesne de făcut, dar greul pentru ciori era să afle unde se găsea Năpârstoc şi cârdul de gâşte sălbatice.

Vifor porni la drum, însoţit de cincizeci de ciori, şi le asigură pe cele rămase acasă că se va întoarce foarte curând. Dar zilele treceau una după alta şi ciorile nu—l vedeau venind înapoi.

RĂPIT DE CIORI

Miercuri, 13 aprilie

Gâştele sălbatice se sculaseră cu noaptea—n cap spre a—şi face rost de puţină mâncare înainte de a porni la drum spre Östergötland. Ostrovul din Gosfjärd, unde dormiseră, era mic şi sterp, dar în apa dimprejurul lui creşteau din belşug ierburi cu care se puteau sătura. Mai rău era însă de băiat, care nu găsea nimic de mâncare prin acele locuri.

Pe când stătea flămând şi abătut, aruncându—şi privirea în toate părţile, doar o găsi ceva de mâncare, dădu cu ochii de nişte veveriţe care se jucau pe un promontoriu împădurit, din faţa ostrovului stâncos. Se gândi atunci că veveriţelor le—or mai fi rămas ceva din merindele lor de peste iarnă şi îl rugă pe gâscanul cel alb să—l ducă până la ele, ca să le ceară câteva alune.

Gâscanul îl îndemnă să i se urce în spinare şi—l trecu strâmtoarea înot. Dar, spre nenorocirea băiatului, veveriţele erau atât de prinse cu hârjoana lor din copac în copac, încât nici nu luară în seamă vorbele lui Năpârstoc. În schimb, se îndepărtau tot mai mult în adâncul pădurii. Băiatul se luă după ele şi—l pierdu repede din vedere pe gâscan, care rămăsese pe ţărm. În timp ce—şi făcea drum printre nişte tufe de dediţei, care îi ajungeau până la bărbie, simţi deodată că—l înşfacă cineva pe la spate şi că încearcă să—l ridice în văzduh. Întorcându—se, văzu că o cioară îl apucase de gulerul cămăşii. Încercă să se descotorosească de ea, dar, până să izbutească, se mai ivi încă o cioară, care îl apucă de un ciorap şi—l trânti la pământ.

Dacă Nils Holgersson ar fi strigat imediat după ajutor, gâscanul Martin l—ar fi salvat de bună seamă. Băiatul socotea însă că era şi singur în stare să se împotrivească ăstor două ciori. Dădu din picioare şi se zbătu, cu gând să scape, dar ciorile nu—l slăbeau deloc şi până la urmă reuşiră să se înalţe cu el în văzduh. Zburau atât de grăbite şi fără să ia seama pe unde, încât o creangă îl izbi pe băiat drept în creştet. De pe urma puternicei lovituri, lui Năpârstoc i se întunecă înaintea ochilor, pierzându—şi cunoştinţa.

Când redeschise ochii, era sus de tot deasupra pământului. Îşi veni încetul cu încetul în fire, dar la început nu—şi dădu seama nici unde se afla, nici ce vedea. Uitându—se în jos, i se păru că sub el stătea întins un covor uriaş de lână ţesut în verde şi negru, cu desene mari neregulate. Covorul părea foarte gros şi de o frumuseţe fără seamăn, dar băiatul avea impresia că era rupt şi plin de găuri acoperite cu petice mari. Partea ciudată consta însă în faptul că părea întins pe o podea lucioasă, căci prin găuri şi crăpături se zăreau reflexe strălucitoare ca de sticlă.

Ceea ce observă pe urmă era că soarele se înălţa pe cer. Oglinda de sub covor începu să reflecteze raze roşii şi aurii. Jos se desfăşura o privelişte minunată şi Năpârstoc era încântat de acel joc de culori, deşi nu prea pricepea ce reprezenta. Ciorile coborâră în cele din urmă şi băiatul înţelese numaidecât că acel covor mare de sub el era pământul înveşmântat cu păduri mari de conifere, crăpăturile fiind golfuri şi mici lacuri.

Îşi aduse aminte că prima oară când se aflase în văzduh, pământul din Scania i se păruse o pânză cadrilată. Ce fel de pământ era însă cel de acum, care semăna cu un covor ferfeniţit? Începu să—şi pună fel de fel de întrebări. De ce nu se mai află pe spatele gâscanului alb? De ce în jurul său zbura un stol mare de ciori? De ce stătea atârnat şi se bălăbănea, gata—gata să se prăbuşească?

Deodată însă îşi aminti totul. Fusese răpit de două ciori. Gâscanul cel alb rămăsese pe ţărm să—l aştepte, iar gâştele sălbatice urmau să plece în acea zi spre Östergötland. El însă era dus spre sud—vest, lucru de care îşi dădu seama prin faptul că discul solar se afla în spatele său. Covorul cel mare de sub el era desigur provincia Smoland.

„Ce va face gâscanul meu alb, dacă nu voi fi lângă el să—i port de grijă?" îşi zise băiatul, începând a striga la ciori să—l ducă înapoi la gâştele sălbatice. Nu—l neliniştea câtuşi de puţin soarta lui. Era încredinţat că ciorile îl răpiseră numai aşa, ca să—i joace o festă.

Ciorile nici nu luau în seamă strigătele lui Năpârstoc, ci zburau înainte cu toată repeziciunea. Nu trecu însă mult şi una din ele bătu din aripi într—un fel care însemna: „Atenţie! Primejdie!" Imediat după aceea coborâră toate într—o pădure de brazi şi se strecurară printre crăcile tăioase până în afundul ei, aşezând băiatul sub un brad des, unde era ascuns atât de bine, că nici ochiul ager al unui şoim n—ar fi putut să—l vadă.

Cincizeci de ciori îl împresurară pe Năpârstoc cu pliscurile îndreptate către el, spre a—l păzi.

— Poate că—mi veţi spune şi mie, acum, ciorilor, unde mă duceţi şi ce gând aveţi cu mine, li se

adresă el.

Nu isprăvi însă bine vorba că o cioară mare se şi stropşi la el:

— Tacă—ţi gura, că, de unde nu, îţi scot ochii...

Se vedea bine că hapsâna asta nu s—ar fi dat îndărăt s—o facă, astfel că băiatul n—avu încotro şi fu nevoit să se supună. Tăcu mâlc privindu—le doar, iar ciorile, la rându—le, căutau şi ele spre el.

Cu cât le privea mai mult, cu atât îi păreau mai scârboase, cu penele lor pline de praf şi zbârlite ca şi cum n—ar fi fost niciodată spălate sau unse, cu ghearele murdare de ţărână uscată, iar în colţurile pliscurilor cu resturi de mâncare. Năpârstoc îşi zise că nu semănau deloc cu gâştele sălbatice. Erau groaznice la înfăţişare, încât te apuca spaima văzându—le lacome, veşnic treze, atente la orice zgomot şi trufaşe ca tâlharii şi vagabonzii.

„Am încăput în ghearele unor bandiţi de rând", îşi mai zise băiatul. În aceeaşi clipă auzi deasupra lui strigătele de chemare ale gâştelor sălbatice: „Unde eşti? Eu sunt aici! Unde eşti? Eu sunt aici!"

Înţelese atunci că Akka şi celelalte gâşte porniseră în căutarea lui. Până să le dea un răspuns, cioara mare, care părea să fie conducătoarea bandei, îi croncăni la ureche:

— Fereşte—ţi ochii!

Ce alta putea să mai facă băiatul decât să tacă?

Gâştele sălbatice habar n—aveau că Năpârstoc era aşa de aproape de ele şi numai din întâmplare zburau pe deasupra acelei păduri. Băiatul le mai auzi chemarea de câteva ori. Pe urmă însă n—o mai auzi deloc.

„Acum descurcă—te singur, Nils Holgersson!... îşi zise el. Ai prilejul să arăţi ce—ai învăţat în săptămânile astea de când pribegeşti pe meleaguri pustii."

După câteva clipe, ciorile dădură semne de plecare. Deoarece voiau să—l ducă tot ca şi până atunci, ţinându—l una de gulerul cămăşii şi alta de un ciorap, băiatul le spuse:

— Nu se simte, ciorilor, niciuna din voi în putere să mă poarte în spinare? M—aţi dus până acum atât de rău de parcă sunt rupt în două. Lăsaţi—mă să călătoresc pe una din noi. Vă făgăduiesc că n—o să mă arunc jos din văzduh.

— Puţin ne pasă nouă dacă te simţi bine sau rău!... îi răspunse conducătorul cârdului.

Dar iată că cioara cea mai mare, zbârâită şi slută, care avea pe una din aripi o pană albă, ieşi înainte şi spuse:

— Ar fi mai bine, jupâne Vifor, pentru toată ceata noastră dacă Năpârstoc va ajunge întreg unde trebuie să ajungă, iar nu pe jumătate. De aceea, eu voi încerca să—l duc în spinare.

— Dacă te socoti în stare, Tândală—Nătăfleaţă, n—am nimic împotrivă, răspunse Vifor. Numai să nu—l scapi!

Pentru băiat era o izbândă mare ceea ce obţinuse şi el se simţi din nou foarte mulţumit. „Nu trebuie să—mi pierd firea că m—au răpit ciorile, îşi făcu el curaj. Las' pe mine, că le vin eu de hac!"

Ciorile îşi continuară zborul spre sud—vest pe deasupra provinciei Smoland. Era o dimineaţă minunată, liniştită şi cu soare mult, iar pe pământ păsările îşi îngânau de zor cântecele de dragoste. Într—o pădure înaltă şi întunecoasă, o mierlă îşi lăsase aripile în jos şi, cu glasul îngroşat, cânta cu foc în vârful unui brad:

— Cât eşti de frumos! Cât eşti de frumos! Nimeni nu—i frumos ca tine! Nimeni nu—i frumos ca tine!

Cum termina cântul ăsta, îl lua de la capăt şi—i zicea mereu, de parc—ar fi fost fermecată.

Chiar atunci trecea şi Năpârstoc pe deasupra pădurii. Auzind de câteva ori cântecul mierlei şi înţelegând că ea nu ştia altul, îşi duse mâinile la gură în chip de goarnă şi strigă:

— Cântecul ăsta l—am mai auzit! Cântecul ăsta l—am mai auzit!

— Cine e? Cine e? Cine—şi bate joc de mine? vru să afle mierla, căutând să—l zărească pe cel care striga de sus.

— Cel răpit de ciori îşi bate joc de cântecul tău, răspunse Năpârstoc.

Conducătorul ciorilor îşi întoarse capul şi—i atrase atenţia cu asprime:

— Fereşte—ţi ochii, Năpârstoc!

Dar băiatul se gândi în sinea lui: „Puţin îmi pasă! Vreau să—ţi arăt că nu mi—e frică de tine..."

Ciorile pătrundeau tot mai mult în interiorul ţării. Unde—ţi aruncai privirea, zăreai păduri şi lacuri. Într—o pădurice de mesteceni şedea pe o creangă o porumbiţă sălbatică. În faţa ei se afla porumbelul. Acesta se umfla în pene, îşi sucea gâtul, îşi înălţa şi cobora trupul, făcând penele de pe piept să atingă

creanga pe care şedea porumbiţa.

Şi—n tot acest timp uguia:

— Tu eşti cea mai frumoasă din pădure! Nimeni în toată pădurea nu e aşa de frumoasă ca tine!

Tocmai în acele clipe, pe sus prin văzduh trecea Năpârstoc cu cârdul de ciori. Auzind ce spune porumbelul, nu se putu stăpâni să nu strige:

— Nu—l crede! Nu—l crede!

— Cine mă face mincinos? Cine? ugui porumbelul, căutând să—l zărească pe cel care strigase de sus.

— Cel răpit de ciori te face mincinos, răspunse băiatul.

Vifor îi porunci şi de data asta să tacă, dar Tândală—Nătăfleaţă, care îl purta în spinare pe băiat, zise:

— Lasă—l să vorbească. Păsărelele vor crede astfel că noi, ciorile, suntem hazlii şi isteţe.

— Nu cred să fie atât de neroade, spuse Vifor, dar ideea lui Tândală îi plăcu, pesemne, căci pe urmă îl lăsă pe băiat să strige în voie.

Ciorile zburau mai mult peste păduri, şi peste locuri împădurite, dar la marginea pădurilor erau, bineînţeles, şi sate. Într—un loc văzură un conac vechi şi încântător. În spatele lui se întindea pădurea, iar în faţă un lac limpede. Zidurile conacului erau roşii, cu acoperiş de tablă, sub care se afla o mansardă. Sorbi înalţi împrejmuiau ograda, iar în grădină creşteau tufe spinoase de coacăz. În vârful casei, pe sfârleaza de vânt, şedea un graur şi cânta pentru soţia lui, care clocea în cuibarul durat pe crengile unui păr:

— Avem patru ouşoare frumoase, zicea el. Avem patru ouşoare frumoase şi rotunjoare! Tot cuibul nostru e plin de ouă frumoase!

De mii de ori îşi rostise graurul cântarea, şi—n clipa în care Năpârstoc trecu cu cârdul pe deasupra conacului o auzi şi el. Şi chiar pe loc îşi duse mâinile la gură în chip de pâlnie şi strigă:

— O să le ia coţofana! O să le ia coţofana!

— Cine vrea să mă sperie? întrebă graurul, dând neliniştit din aripi.

— Prizonierul ciorilor e cel care te sperie, răspunse băiatul.

De astă dată, conducătorul ciorilor nu—i mai porunci să tacă. Dimpotrivă făcu haz împreună cu tot cârdul, croncănind de mulţumire.

Cu cât ajungeau mai departe, cu atât lacurile erau mai mari şi mai bogate în insule şi promontorii. Pe malul unui lac zăriră un răţoi sălbatic care tot făcea temenele raţei consoarte:

— Îţi voi fi credincios toată viaţa! Îţi voi fi credincios toată viaţa! măcăia răţoiul.

— Nici măcar până la sfârşitul verii!... strigă Năpârstoc, care tocmai trecea cu cârdul pe deasupra acelui lac.

— Cine eşti tu? întrebă răţoiul sălbatic.

— Cel furat de ciori, răspunse băiatul.

Spre amiază, ciorile poposiră pe un izlaz. Se răspândiră să—şi caute demâncare, dar niciuna din ele nu se gândi să—i dea şi băiatului ceva. Tândală—Nătăfleaţă se duse atunci la conducătorul cârdului cu o ramură de măceş pe care se aflau câteva boabe roşii.

— Astea—s pentru tine, jupâne Vifor, zise el. E o mâncare plăcută şi bună şi cred c—o să—ţi placă.

Vifor pufni cu dispreţ:

— Cum crezi tu c—o să pot mânca nişte măceşe vechi şi uscate? îl luă el în răspăr.

— Aşa?... Şi eu îmi ziceam c—o să—ţi facă mare plăcere! răspunse Tândală—Nătăfleaţă, aruncând cât colo, descurajat parcă, ramura de măceş.

Ramura căzu însă drept în faţa lui Năpârstoc, care se grăbi s—o ridice, înfulecând boabele cu poftă. Şi în chipul acesta îşi potoli foamea.

După ce se ospătară, ciorile se puseră la taifas.

— La ce te gândeşti, jupâne Vifor? Eşti foarte tăcut pe ziua de azi, i se adresă una din ele.

— Mi—am amintit că prin părţile astea trăia odată o găină, şi la găina aceea ţinea tare mult stăpâna ei. Ca s—o bucure, găina a făcut o mulţime de ouă şi le—a ascuns sub podeaua grajdului. Cât le—a clocit, se gândea ce mare va fi bucuria stăpânei când o vedea puii rotindu—se în jurul ei. Femeia se mira, bineînţeles, unde stătea ascunsă atâta vreme găina, dar nu putu să—şi dea cu presupusul unde să fie. Ian ghiceşte tu, Cioc—Lung, cine a găsit până la urmă găina şi ouăle?

— Eu unul cred că nu e greu de ghicit, jupâne Vifor. Dar pentru că spuseşi povestea asta, am să istorisesc şi eu una cam la fel. Ţi—aduci aminte de pisica cea mare şi neagră a preotului din Hinneryd?

Era nemulţumită de stăpânii ei, care îi luau totdeauna pisicii abia fătaţi şi—i înecau. O singură dată izbutise să—i ţină ascunşi, şi anume când i—a pitit într—o căpiţă de paie afară pe câmp. Era foarte bucuroasă de micuţii ei, dar eu cred c—am fost mai bucuroasă de ei decât ea...

Ciorile erau puse pe trăncăneală şi intrară toate în vorbă.

— Nu e cine ştie ce mare dibăcie să furi ouă şi pui, zise una din ele. Eu am vânat odată un iepuraş care crescuse destul de măricel. A trebuit să—l urmăresc din tufiş în tufiş.

N—a apucat să mai zică altceva, căci altă cioară i—a şi luat vorba din plisc.

— O fi un lucru plăcut să pricinuieşti necazuri unor găini şi unor pisici, dar eu socot că e un lucru şi mai de seamă pentru o cioară să facă neajunsuri unui om. Eu am furat o dată o lingură de argint...

Dar Năpârstoc nu mai putu răbda să asculte astfel de trăncăneli.

— Ascultaţi, ciorilor! zise băiatul. Ar trebui să vă fie ruşine să vorbiţi numai despre răutăţile voastre! Am trăit vreme de trei săptămâni printre gâştele sălbatice şi la ele n—am văzut şi n—am auzit decât lucruri bune. Voi aveţi, desigur, un sfătuitor rău, dacă vă lasă să prădaţi şi să ucideţi. Ar trebui să începeţi a duce o altă viaţă. Eu vă pot încredinţa de un lucru: oamenii s—au scârbit aşa de mult de răutatea voastră, încât caută pe toate căile să vă stârpească. În scurt timp veţi dispărea astfel de pe faţa pământului.

Auzind Vifor şi ciorile aceste vorbe, s—au mâniat grozav şi erau cât pe ce să tabere asupra băiatului, ca să—l sfâşie în bucăţi.

Tândală—Nătăfleaţă începu însă a croncăni în faţa lui Vifor:

— Asta nu, asta nu se cade! zise el îngrozit. Ce va spune jupâneasa Vijelie dacă—l sfâşiaţi pe Năpârstoc înainte ca el să ne fi procurat banii de argint?

— Numai ţie ţi—e teamă de femei, Tândală—Nătăfleaţă, zise Vifor, părând că nici nu se gândeşte să—i ia în seamă vorbele. Dar atât el cât şi restul ciorilor îl lăsară în pace pe Năpârstoc.

Nu mult după aceea, păsările porniră mai departe la drum. Până atunci, băiatul crezuse că Smoland nu era o regiune aşa de săracă precum auzise vorbindu—se despre ea. Era păduroasă şi plină de munţi, însă de—a lungul râurilor şi în jurul lacurilor se întindeau pământuri cultivate şi nicăieri nu dăduse peste locuri în adevăr pustii. Totuşi, cu cât înaintau mai mult, cu atât mai rare erau satele şi casele. În cele din urmă i se păru că trec pe deasupra unui adevărat pustiu, căci nu vedea altceva decât bălţi, bărăgane şi dealuri cu tufe de ienupăr.

Soarele apusese, dar era încă lumină când ciorile ajunseră la acel pustiu. Vifor trimise pe una din cârd înainte, să dea de veste că izbândise în misiunea lui. Când aflară acest lucru, Vijelia şi câteva sute de ciori se ridicară în văzduh de pe dealuri, să le întâmpine pe cele care soseau. În croncănitul asurzitor al acelei întâlniri, Tândală—Nătăfleaţă îi şopti lui Năpârstoc:

— Ai fost glumeţ şi voios tot drumul şi de aceea îmi eşti drag, aşa că vreau să—ţi dau o povaţă bună. După ce—om, coborî pe pământ, o să fii rugat să faci o treabă care—ţi va părea foarte uşoară. Cată să te fereşti de ea!

Imediat după aceea, Tândală—Nătăfleaţă îl lăsă pe Nils Holgersson în adâncul unei gropi de nisip. De cum ajunse acolo, băiatul se trânti jos, ca şi cum ar fi fost frânt de oboseală. În jurul său zburătuiau atât de multe ciori, încât văzduhul vuia ca o furtună. Băiatul stătea însă cu ochii închişi, de parcă ar fi dormit.

— Hai, scoală—te, Năpârstoc – zise Vifor – să ne dai o mână de ajutor la o treabă care—i un fleac pentru tine!

Băiatul nu se mişca însă şi se făcea că doarme. Dacă văzu asta, Vifor îl luă de braţ şi—l târî pe nisip până la un urcior care zăcea în mijlocul gropii.

— Scoală—te, Năpârstoc – zise el – şi deschide urciorul ăsta!

— De ce nu mă laşi să dorm? zise băiatul. În seara asta sunt prea obosit ca să pot face o treabă ca lumea. Aşteaptă până mâine, că n—o fi foc!

— Deschide, urciorul! îi porunci Vifor, zgâlţâindu—l.

Băiatul se sculă atunci şi prinse a cerceta urciorul cu luare—aminte.

— Cum să deschidă un astfel de urcior un biet copil ca mine? se tângui el. Nu vezi? E cât mine de mare!...

— Deschide—l! îi porunci Vifor din nou. Altfel va fi vai şi amar de tine!

Băiatul se ridică, se apropie cu şovăială de urcior, îi pipăi capacul şi lăsă mâinile să—i cadă în jos.

— Din fire nu sunt aşa de slab, zise el. Dar m—a vlăguit drumul încoace. Dacă mă laşi să dorm până

mâine, nădăjduiesc să—i vin de hac capacului.

Vifor era însă nerăbdător. Tăbărî asupra băiatului şi—l ciupi zdravăn de picior. Năpârstoc nu putea suferi o astfel de purtare din partea unei ciori. Se smuci repede, sări câţiva paşi înapoi şi, scoţând cuţitul din teacă, îl ridică, gata să—l înfigă în cioroi.

— Bagă de seamă! îi strigă el.

Dar cioroiul era întărâtat şi nu mai ţinu seamă de primejdia care—l păştea. Se năpusti orbeşte asupra băiatului şi nimeri drept în vârful cuţitului, care îi străpunse ochiul până la creier. Năpârstoc trăsese repede cuţitul înapoi, dar era prea târziu. Vifor se mai zbătu puţin şi se prăbuşi fără suflare.

— A murit Vifor! Străinul l—a ucis pe Vifor, stăpânul nostru!... începură a striga ciorile cele mai apropiate, după care se iscă o zarvă îngrozitoare.

Unele se văicăreau, altele cereau răzbunare. Toate alergau sau zburau spre băiat, cu Tândală—Nătăfleaţă în frunte.

Constată însă curând că cioroiul cu pană albă făcea numai pe nebunul. Se repezea asupra băiatului cu aripile întinse, de parcă ar fi vrut să—l strivească, dar de fapt le împiedica pe celelalte ciori să—şi înfigă pliscul în el.

Năpârstoc socoti acum că i se—nfundase. Nu era chip să scape de ciori şi nici vreun loc în care să se poată ascunde nu vedea prin preajmă. Îşi aduse aminte atunci de urcior. Dădu o lovitură puternică în capac şi îl făcu să sară în sus. Se vârî apoi înăuntru, cu gând să se ascundă acolo. Ascunzătoarea nu era însă bună deloc, căci urciorul era plin ochi cu bănuţi de argint. Din această pricină, băiatul nu se putea vârî prea adânc în urcior. Dacă văzu asta, Năpârstoc se plecă şi începu să azvârle afară banii, ca să—şi facă loc.

Până în clipa aceea, ciorile se înghesuiseră care mai de care în jurul său, căutând să—l prindă cu pliscul şi să—l ciupească. Dar când începu să plouă cu arginţi, uitară de setea lor de răzbunare, grăbindu—se să—i culeagă.

Năpârstoc îşi umplea mereu pumnii cu bani şi—i azvârlea cât mai departe. Ciorile tăbărau buluc să—i înşface. Până şi Vijelia se înghesuia, că facă rost de un bănuţ. Care cum punea gheara pe câte un ban, fugea în cea mai mare grabă la cuib, să—l ascundă bine acolo.

După ce scoase toţi argintii din urcior, Năpârstoc căută în sus, dar în groapă nu mai rămăsese decât o singură cioară. Pasămite era Tândală—Nătăfleaţă, pasărea cu pană albă la aripă, cea care—l purtase în zbor, arătându—se totdeauna prietenoasă.

— Năpârstoc, mi—ai făcut un serviciu mult mai mare decât ai putea să crezi şi de aceea vreau să—ţi salvez viaţa, zise cioara, al cărui glas şi ton nu mai semănau cu felul cum vorbise mai înainte. Urcă—te pe spinarea mea şi te voi duce într—o ascunzătoare în care ai să poţi fi în siguranţă la noapte. Iar mâine voi face în aşa fel ca să ajungi înapoi la gâştele sălbatice.

COLIBA

Când se trezi a doua zi dimineaţă, băiatul rămase mut de uimire, căci se afla într—un pat. Văzându—se într—o casă cu patru pereţi şi cu acoperiş, i se păru că era acasă la el. „Parcă o văd pe mama că—mi aduce cafeaua", bâigui el, somnoros. Îşi aduse însă aminte că se afla într—o colibă părăsită de pe dealurile ciorilor şi că Tândală—Nătăfleaţă îl adusese acolo în seara din ajun.

Îl dureau toate mădularele după călătoria pe care o făcuse cu o zi înainte şi i se părea nespus de plăcut să stea tolănit în pat, liniştit, în aşteptarea lui Tândală—Nătăfleaţă, care îi făgăduise că va veni să—l ia. Patul avea perdele de stambă, şi băiatul le trase la o parte, curios să afle ce era în colibă. Îşi dădu repede seama că nu mai văzuse niciodată o colibă ca asta. Pereţii erau încropiţi numai din câteva rânduri de buşteni. Apoi venea acoperişul. Cât despre tavan, nici pomeneală, astfel că putea să vadă din pat coama acoperişului. Coliba era atât de mică, încât păţea anume făcută pentru fiinţe ca el, iar nu pentru oameni în toată puterea cu vântului. În schimb, vatra şi cuptorul îl făceau să creadă că nu văzuse niciodată altele mai mari. Uşa era tăiată în perete, lângă cuptor, şi semăna mai degrabă cu o ferestruie. Peretele opus avea o fereastră scundă şi largă, cu multe gemuleţe.

Lucruri pe care le—ai fi putut duce în altă parte nu se aflau mai deloc în colibă. Banca de pe una din laturi şi masa de sub fereastră erau fixate în pereţi, ca şi patul cel mare în care se odihnea băiatul, ca şi dulapul bălţat.

Năpârstoc se întreba a cui o fi fost acea colibă şi de ce era părăsită. După toate aparenţele, cei care locuiseră în ea aveau de gând să vină înapoi. Ibricul de cafea şi oala de ciorbă erau încă pe vatră, iar în cotlonul cuptorului se mai vedeau câteva lemne. Într—un colţ era vătraiul şi cleştele; furca de tors fusese urcată pe o laviţă, iar pe poliţa de deasupra ferestrei se mai vedeau nişte cârlţi şi nişte fuioare de in, câteva suluri de borangic, o lumânare de seu şi un plic de chibrituri.

În adevăr, totul din casă dovedea că stăpânii colibei îşi puseseră în gând să se întoarcă acolo. Patul avea aşternut, iar pe pereţi erau atârnate trei carpete lungi de stofă. Pe ele erau parcă zugrăviţi trei oameni călare. Atât caii cât şi călăreţii erau înfăţişaţi în diferite poziţii de jur împrejurul colibei şi până sus, la căpriorii acoperişului îşi continuau călătoria.

Ridicând ochii, băiatul văzu însă ceva care—l făcu să sară într—o clipă. Erau nişte lipii uscate, înfipte, într—o frigare. Păreau a fi vechi şi mucegăite. Erau totuşi turte de aluat şi—l îmbinau să le guste. Năpârstoc dădu în ele cu cleştele şi una din lipii căzu jos pe podea. Mâncă din ea cât mâncă, apoi îşi umplu trăistuţa. Pâinea e pâine şi oricând e bună, cât de veche ar fi.

Băiatul mai cercetă încă o dată toate ungherele, să vadă dacă nu cumva era rost să mai descopere ceva de luat cu el la plecare. „De ce n—aş pune—n trăistuţă un lucru de care am nevoie, dacă alţii nu se folosesc de el?" îşi zicea el. Dar mai toate lucrurile pe care le găsi erau prea mari şi prea grele ca să le poată lua cu sine. Singurele lucruri pe care le putea lua, fără a fi stingherit, erau câteva beţe de chibrituri.

Zis şi făcut. Se căţără pe masă şi, cu ajutorul perdelei de la pat, se sui pe poliţa de la fereastră. În timp ce—şi umplea traista cu chibrituri, intră pe fereastră cioara cu pana albă.

— Iată—mă—s! zise Tândală—Nătăfleaţă, aşezându—se pe masă. N—am putut veni mai devreme, deoarece noi, ciorile, am ales azi un nou conducător al cârdului, în locul lui Vifor.

— Pe cine l—aţi ales? vru să afle băiatul.

— L—am ales pe Garm Pană—Albă, pe care înainte îl chema Tândală—Nătăfleaţă, răspunse cioroiul umflându—se în pene, ca să pară cât mai maiestuos.

— Bună alegere! zise Năpârstoc, felicitându—l din toată inima.

Năpârstoc auzi atunci la fereastră un glas care i se păru cunoscut.

— Aici e? întrebă jupânul Smirre, vulpoiul.

— Da, aici s—a ascuns, îl asigură un glas de cioară.

— Fii cu băgare de seamă, Năpârstoc! strigă Garm. Afară e Vijelia cu vulpoiul acela care vrea să te mănânce!

Mai mult n—a apucat să spună, că Smirre s—a şi repezit dintr—o săritură la fereastră. Cercevelele vechi şi putrede se frânseră sub greutatea jivinei şi în clipa următoare Smirre se afla pe tăblia ferestrei. Pe Garm Pană—Albă, care nu avusese timp să fugă, îl ucise cât ai zice peşte, înfigându—şi colţii în el. Apoi sări pe podea în căutarea băiatului. Năpârstoc încercă să se pitească după un ghemotoc de cârlţi, dar Smirre îl ochise şi se pregăti să—l ajungă dintr—o săritură. Coliba era atât de mică şi de joasă, că

vulpoiul putea să ajungă la el fără nicio greutate. În clipa când vulpoiul îl încolţise de nu mai părea să aibă scăpare, băiatului îi veni în minte o idee: aprinse un chibrit şi dădu foc ghemotocului de câlţi, zvârlindu—l spre Smirre. Văzându—se cuprins de flăcări, vulpoiul înnebuni de groază. Nu se mai gândi la băiat, ci fugi din colibă într—un suflet.

Se pare însă că Năpârstoc scăpase de o primejdie ca să dea de alta şi mai mare. De la ghemotocul de câlţi pe care îl aruncase asupra vulpoiului, focul se împrăştiase şi ajunsese la perdeaua patului. Băiatul sări jos să—l stingă, dar nu mai era chip, căci vâlvătaia crescuse grozav şi dogorea de nu te puteai apropia.

Coliba se umplu repede de fum, iar jupânul Smirre, care stătea la pândă afară sub fereastră, începu să—şi dea seama de cele ce se petreceau înăuntru.

— Ei, Năpârstoc! strigă el. Alege una din două: ori te înăbuşi acolo, ori ieşi afară la mine. Eu, unul aş fi mai dornic să te mănânc de viu. Dar, oricare ţi—ar fi moartea, eu de ea tot o să mă bucur grozav şi o să mă veselesc.

Băiatul nu putea să creadă altceva decât că vulpoiul avea de astă dată dreptate când îi vedea pieirea apropiată, căci focul se înteţea cu o repeziciune înspăimântătoare. Patul întreg era acum în flăcări, din podea ieşea fum, iar pe fâşiile de stofă zugrăvite focul înainta de la un călăreţ la altul. Năpârstoc sărise pe vatră şi tocmai încerca să deschidă uşiţa de la cuptor, când deodată auzi răsucindu—se încet o cheie în broasca uşii. De bună seamă că era vorba de nişte oameni care voiau să intre în colibă şi, în situaţia îngrozitoare în care se afla, nu avea niciun motiv să se teamă, ci, dimpotrivă, trebuia să se bucure. Când uşa fu deschisă în sfârşit, Năpârstoc se şi afla în pragul ei. Înaintea lui stăteau doi copii, dar nu mai avu vreme să vadă uimirea lor că toată coliba era în flăcări, ci dădu buzna pe lângă ei şi o tuli afară.

Nu se depărtă însă prea tare. Ştia doar că Smirre îl urmărea şi—şi dădu seama că era mai înţelept să rămână în apropierea copiilor. Se întoarse deci spre colibă, ca să vadă cine erau cei veniţi, dar asta nu dură decât o clipă, şi Năpârstoc dădu fuga spre ei, strigându—le:

— Noroc bun, Osa! Noroc bun, dragă Mats! Văzându—şi prietenii, Năpârstoc uită cu totul unde se afla. Ciorile, coliba în flăcări şi animalele cu grai omenesc îi dispărură din minte. Parcă se făcea că umbla pe o mirişte din Vemmenhög şi că păzea un cârd de gâşte, iar pe un câmp învecinat stăteau cu gâştele cei doi copii din Smoland. Cum i—a văzut, s—a suit pe gard şi a strigat la ei:

— Noroc bun, Osa! Noroc bun, dragă Mats!

De îndată ce zăriră un astfel de pici venind spre ei cu mâna întinsă, cei doi copii se dădură câţiva paşi înapoi, cu spaima în suflet.

Văzându—le frica întipărită pe faţă, Năpârstoc îşi veni în fire şi îşi aduse aminte cine era. I se părea că nu putea să i se întâmple o nenorocire mai mare decât aceea ca tocmai Osa şi Mats să vadă că fusese fermecat. Ruşinea şi amărăciunea că nu mai era o fiinţă omenească îl copleşiră. Se întoarse şi o luă la fugă. Nici el nu ştia încotro.

Pe bărăgan însă avu noroc de o întâlnire neaşteptată şi fericită. În iarba—neagră zări ceva alb, şi peste câteva clipe în întâmpinarea lui veneau gâscanul Martin însoţit de Dunfin.

Văzând că Năpârstoc alerga de—i sfârâiau călcâiele, gâscanul crezu că era urmărit de niscaiva duşmani nemiloşi. Şi, fără să—l mai întrebe ceva, îl luă degrabă în cârcă şi porni cu el spre gâştele sălbatice.

15.BĂTRÂNICA DE LA ŢARĂ

Joi, 14 aprilie

Înserase de mult şi trei drumeţi obosiţi erau în căutarea unui adăpost pentru noapte. Mergeau ca vai de ei, abia târându—se, prin nişte meleaguri sărace şi pustii din partea de miazănoapte a provinciei Smoland. N—ar fi fost însă lucru mare să găsească un loc de odihnă după dorinţa lor, căci nu făceau parte din făpturile acelea gingaşe care să pretindă aşternut moale şi locuinţă cu tot dichisul.

— Dacă unii din munţii ăştia lungi ar avea o culme înaltă şi prăpăstioasă pe care să nu se poată căţăra o vulpe, pentru noi locul ăla ar fi numai bun de dormit, zise unul din drumeţi.

— Daca vreuna din bălţi ar fi dezgheţată şi atât de mlăştinoasă încât o vulpe să nu se—ncumete să intre în ea, şi balta cu pricina ar fi pentru noi un adăpost foarte bun peste noapte, îşi dădu cu părerea al doilea.

— Ehe! Dacă gheaţa de pe unul din lacurile îngheţate pe lângă care trecem ar fi desprinsă de ţărm, astfel ca nicio vulpe să nu poată ajunge la ea, am găsi tocmai ceea ce căutăm... zise cel de al treilea, sigur de sine.

Partea proastă era că, după asfinţitul soarelui, doi dintre călători nu mai puteau de somn, fiind gata—gata să se prăbuşească în orice clipă la pământ. Al treilea, care era treaz, fu cuprins de nelinişte, care creştea pe măsură ce se lăsa întunericul nopţii.

„Nenorocirea noastră, se gândea el, e că am ajuns într—un ţinut în care lacurile şi bălţile sunt îngheţate, aşa că vulpile se pot strecura spre noi de pretutindeni. Gheţurile s—au topit prin alte părţi, dar acum ne aflăm în partea cea mai friguroasă din Smoland, unde primăvara n—a sosit încă. Nu ştiu cum voi face să găsesc un culcuş bun. Dacă nu dau peste un loc bine ferit, până mâine dimineaţă ne pomenim cu jupânul Smirre.

Căta lung în toate părţile, dar nu zărea nicăieri vreun adăpost în care să se poată refugia. Era frig şi întuneric beznă. Bătea vântul şi cădea o burniţă deasă. Cu fiecare clipă care trecea, totul în jurul său era mai înfricoşător şi mai trist.

Oricât ar părea de ciudat, celor trei drumeţi nici prin gând nu le trecea să caute găzduire într—o casă omenească. Trecuseră doar pe lângă multe sate, dar nu bătuseră la nicio uşă. Colibele mici de la marginea pădurilor, în care orice drumeţ sărman ar fi bucuros să afle adăpost, nu—i ispiteau nici ele câtuşi de puţin. Oricine putea spune cu drept cuvânt că meritau să fie în acea situaţie grea, de vreme ce dădeau cu piciorul la atâtea înlesniri pe care le aveau la îndemână.

În cele din urmă însă, după ce se întunecase bine de tot, iar pe cer nu se mai zărea nici măcar o geană de lumină, şi când cei doi somnoroşi începură a picoti, drumeţii noştri ajunseră la o fermă ţărănească izolată. Părea pustie şi nelocuită. Nu se vedea nici fum ieşind pe coş, nici lumină la ferestre, iar prin ogradă nici ţipenie de om. Cum văzu acel loc, drumeţul care era treaz îşi zise: Orice s—ar întâmpla, vom căuta să rămânem aici! Ceva mai bun nu puteam găsi.”

Intrară apoi tustrei în ogradă. Cei doi somnoroşi puseră capul jos de cum se opriră din mers, dar al treilea drumeţ căta de jur împrejur să afle un adăpost cu acoperiş. Ferma nu era chiar aşa de mică. În afară de casa de locuit şi de grajd, putea fi văzut un şir lung de acareturi, hambare, pătule şi şoproane. Înfăţişarea era însă cea a unei gospodării îngrozitor de sărace şi de dărăpănate. Clădirile aveau pereţii cenuşii, acoperiţi cu muşchi şi lăsaţi pe—o rână, gata să se năruie. Acoperişurile căscau găuri mari, iar uşile atârnau strâmbe, ieşite din ţâţâni. Se vedea bine că de multă vreme nimeni nu mai avusese grijă să bată măcar un cui în gospodăria aceea.

Între timp, cel de al treilea drumeţ dibui locul unde era grajdul. Îşi zgâlţâi tovarăşii să—i trezească din somn şi îi duse spre uşa grajdului. Din fericire, uşa era prinsa numai cu un cârlig care putea fi deschis uşor cu o nuia. Cel de—al treilea călător scoase un suspin de uşurare la gândul că aveau să fie de acum tustrei în siguranţă. Când deschise însă uşa grajdului, care scârţâi ascuţit, auzi o vacă începând să ragă.

— Bine c—ai venit în sfârşit, stăpână! zise vaca. De când te—aştept să—mi aduci mâncarea de seară!

Pricepând că grajdul nu era gol, cel de—al treilea drumeţ se opri speriat în pragul uşii. Băgă însă repede de seamă că înăuntru erau doar o vacă şi câteva găini, aşa că prinse iar curaj.

— Suntem trei drumeţi sărmani şi căutăm un loc unde să nu fim atacaţi de vulpi sau prinşi de oameni, se adresă el celor dinăuntru. O fi oare bun locul ăsta pentru noi?

— Eu aşa cred, spuse vaca. Pereţii e drept că sunt şubrezi, dar vulpea nu poate trece prin ei. Cât despre

oameni, aici locuieşte doar o femeie bătrână, care nu—i în stare să prindă pe nimeni. Voi, însă, cine sunteţi?

— Păi să—ţi spun: eu sunt Nils Holgersson de la Vemmenhög, care am fost preschimbat în spiriduş – răspunse cel de—al treilea călător – şi am ca tovarăşi de drum un gâscan de casă pe care călăresc şi o gâscă sălbatică.

— Astfel de musafiri se pomenesc mai rar în căsuţa mea, zise vaca. Eu vă primesc bucuroasă, deşi, drept să vă spun, mi—ar fi părut mai bine dacă în locul vostru ar fi venit stăpână—mea să—mi aducă ceva demâncare în seara asta.

Băiatul vârî gâştele în grajd, care era destul de mare, şi le culcă într—o despărţitură goală, unde acestea adormiră într—o clipă. Îşi făcu apoi şi pentru el un culcuş mic de paie, aşteptând să—l prindă somnul, căci era tare trudit. Nu fu însă chip, pentru că biata vacă rămasă fără mâncare nu avea o clipă de astâmpăr. Îşi scutura mereu lanţul de la gât şi se zvârcolea, văitându—se de foame. Băiatul nu putea închide ochii deloc. Stătea aşa trântit şi se gândea la tot ce i se întâmplase în zilele din urmă.

Se gândea la Osa şi la Mats, pe care îi întâlnise pe neaşteptate, şi—şi făcea socoteala că bordeiaşul căruia îi dăduse foc s—ar putea să fi fost chiar căminul lor părintesc din Smoland. Îşi aducea aminte că—i auzise vorbind cândva despre un bordei ca acela şi despre bărăganul din vale, aflat în apropierea căscioarei. Bătuseră drum lung să—şi revadă căminul părintesc şi ajunseseră la el în clipa în care era în flăcări! Ce mare supărare le pricinuise şi cât de rău îi părea! Făgădui că, de va fi iarăşi om cândva, va căuta să—i despăgubească şi să—i mângâie pentru pierderea suferită.

Gândul i se duse apoi la ciori. Aducându—şi aminte de Tândală—Nătăfleaţă, care îl salvase şi îşi găsise moartea aşa de repede după ce fusese ales conducător, îl podidiră lacrimile de tristeţe.

O dusese greu de tot în ultimele zile. Avusese totuşi marele noroc să fie găsit de către gâscanul cel alb şi de către Dunfin.

Acesta îi povestise că gâştele sălbatice, de îndată ce aflaseră despre dispariţia lui Năpârstoc, purceseră a întreba pe toate vietăţile mici din pădure dacă ştiau ceva despre soarta lui. Ele aflaseră astfel repede că băiatul fusese răpit de un stol de ciori din Smoland. Ciorile se făcuseră însă nevăzute şi nimeni nu ştia încotro apucaseră. Ca să—l poată găsi cât mai degrabă, Akka poruncise gâştelor sălbatice să plece câte două în căutarea lui, apucând—o în diferite direcţii.

După două zile de căutare, ori că l—ar fi găsit, ori că nu, urmau să se întâlnească toate în partea de nord—vest a provinciei Smoland, pe un pisc de munte care semăna cu un turn şi care se chema Taberg. Akka le dădu toate îndrumările şi le spuse cum să nimerească la Taberg, apoi gâştele se despărţiră.

Gâscanul cel alb o alesese pe Dunfin ca tovarăşă de drum. Zburaseră împreună prin toate părţile, foarte neliniştiţi de soarta lui Năpârstoc. Colindând astfel văzduhul, la un moment dat le ajunseră la urechi strigătele unei mierle care se văicărea de mama focului în vârful unui copac că cineva, care spunea că era răpit de ciori, îşi bătuse joc de ea. Intrând în vorbă cu mierla, ea le arătase încotro o luase cel răpit de ciori. După aceea se întâlniră cu un porumbel sălbatic, cu un graur şi cu o raţă sălbatică.

Tustrele se plânseră de o făptură din cale—afară de răutăcioasă, care îndrăznise a le tulbura cântecul şi care spunea că fusese luat, prins sau furat de ciori. În felul acesta îl putuseră urmări pe Năpârstoc până la bărăganul din districtul Sunnerbo.

De îndată ce gâscanul Martin şi Dunfin îl găsiră pe Năpârstoc, plecară cu toţii spre miazănoapte, ca să ajungă la Taberg în cel mai scurt timp. Drumul era însă lung şi—i prinsese noaptea înainte ca ei să fi zărit vârful muntelui. „Dacă sosim acolo mâine dimineaţă, scăpăm de orice grijă”, îşi spunea băiatul, cuibărindu—se în paie, ca să—i fie mai cald.

Cât timp îi trecuseră prin minte aste lucruri, vaca se frământase în despărţitura ei, iar acum începu a vorbi cu băiatul.

— Mi se pare că unul din cei care aţi venit aici a spus că—i spiriduş. Dacă e în adevăr, atunci se pricepe de bună seamă să îngrijească o vacă.

— Ce nevoie te apasă? întrebă băiatul.

— Multe şi de toate, răspunse vaca. Mulsă nu—s, ţesălată nu—s. Nici mâncare de seară nu mi s—a pus în iesle, nici aşternut n—am căpătat. Stăpâna a venit, ce—i drept, la mine pe la amurg, să—mi poarte de grijă ca de obicei, dar s—a simţit atât de bolnavă, încât a trebuit să se întoarcă şi n—a mai revenit.

— Ce rău îmi pare că—s aşa de mic şi fără putere! se căina băiatul. Nu cred că—ţi pot fi de mare folos.

— Mie să nu—mi spui că n—ai putere fiindcă eşti mic, zise vaca. Toţi spiriduşii despre care am auzit vorbindu—se erau atât de voinici, încât au fost în stare să ducă în spate o căruţă de fân.

— Ehei, păi ăia erau altfel de spiriduşi, nu aşa ca mine! zise el. Dar uite ce—i: o să—ţi scot lanţul de la gât şi—o să—ţi deschid uşa, ca să te poţi adăpa într—o băltoacă din ogradă. Pe urmă o să încerc să mă caţăr în pod şi să—ţi arunc fân în iesle.

— Da, ar fi şi ăsta un ajutor, zise vaca, mulţumită.

Băiatul făcu întocmai cum spusese, cu nădejdea că va putea în sfârşit să doarmă după ce vaca avea să vadă ieslea plină de fân. N—apucă să se vâre însă bine în culcuş, că vaca începu să vorbească din nou cu el.

— Ştiu bine c—ai să te superi pe mine, dacă te mai rog un lucru – zise vaca – dar n—am încotro...

— Nu mă supăr, numai să fie un lucru pe care să—l pot face, răspunse băiatul.

— Uite ce vreau să te rog: să te duci colo—n casă şi să vezi ce face stăpână—mea. Tare mă tem că i s—a—ntâmplat o nenorocire...

— Nu pot face una ca asta – zise băiatul – căci nu mi—e îngăduit să mă arăt unei fiinţe omeneşti.

— Nu trebuie să—ţi fie teamă de o bătrână bolnavă, îl îndemnă vaca. Nici măcar nu—i nevoie să intri în casă. Rămâi afară şi n—ai decât să te uiţi înăuntru prin crăpătura uşii.

— Bine! Dacă nu vrei mai mult de la mine, fac aşa cum ai zis, se învoi băiatul.

Năpârstoc deschise uşa de la grajd şi ieşi în ogradă. Pe noaptea asta fără lună şi fără stele pe cer, numai de ieşit afară nu era. Vântul bătea cu putere, iar ploaia curgea cu găleata. Şi, colac peste pupăză, în vârful acoperişului stăteau cocoţate şapte bufniţe mari. Era înfiorător să le audă cineva cum se boceau în bătaia vântului, dar şi mai înfricoşător era gândul că, dacă una singură din ele l—ar îi zărit pe băiat, s—ar fi isprăvit cu el.

— Vai de cine e mic şi neajutorat! zise Năpârstoc, în timp ce se furişa prin ogradă. Şi avea tot temeiul să spună acest lucru. Până să ajungă la casă, căzu de două ori, iar într—un rând vântul îl trânti într—o mocirlă atât de adâncă, încât, era cât pe ce să se înece. Cu mari sforţări ajunse într—un sfârşit la ţintă.

După ce se căţără pe câteva trepte şi sări un prag, intră în tinda casei. Uşa era închisă, dar dintr—un colţ al ei fusese scoasă o bucată de tăblie, ca să aibă pe unde intra şi ieşi pisica. Băiatului nu—i fu deci greu să vadă ce se petrece înăuntru, dar când aruncă o privire îl trecură fiorii şi—şi trase capul înapoi. Pe podea zăcea întinsă o femeie bătrână, cu părul cărunt. Nici nu se mişca, nici nu se văieta, iar chipul ei era alb de tot, ca şi cum o lună nevăzută ar fi împrăştiat o lumină palidă asupra ei.

Băiatul îşi aduse aminte că şi bunicu—său când murise, fusese tot aşa de alb la faţă şi înţelese că bătrâna care zăcea pe podea era moartă. Îi venise sfârşitul atât de repede, încât nici măcar nu mai avusese timp să se aşeze pe pat. Îl cuprinse o teamă grozavă la gândul că se afla singur lângă un mort, în toiul nopţii. Coborî scara într—o clipă şi o luă la fugă înapoi spre grajd.

Când îi povesti vacii ce văzuse în casă, biata vietate încetă să mai mănânce.

— Aşadar, stăpâna mea a murit, zise ea. Se apropie atunci şi sfârşitul meu.

— S—o găsi el cineva să te ia pe seama lui şi să—ţi poarte de grijă, zise băiatul, ca să—i mai aline durerea.

— Tu habar n—ai – zise vaca – că eu sunt de două ori mai bătrână decât e o vacă de obicei atunci când e dusă la tăiere. De altfel nici nu—mi mai arde de viaţă, de vreme ce stăpână—mea nu mai poate veni să—mi poarte de grijă.

Pe urmă nu mai zise nimic o bucată de vreme, însă băiatul băgă de seamă că nici nu dormea, nici nu mânca. Nu trecu mult şi începu iar să rostească.

— Zace pe podeaua goală? întrebă vaca.

— Da, pe podeaua goală, răspunse băiatul.

— Avea obiceiul să vină aici – zise vaca mai departe – şi să povestească toate necazurile ei. Eu înţelegeam tot ce vorbea, numai că nu puteam să—i răspund. În ultimele zile spunea mereu că—i e teamă să nu moară fără să fie cineva lângă ea când şi—o da sufletul. Se gândea că nimeni n—o să—i închidă ochii şi nimeni n—o să—i aşeze mâinile pe piept după ce o trece în lumea de dincolo. Nu vrei să te duci tu la ea şi să—i îndeplineşti această ultimă dorinţă?

Băiatul pregeta. Deodată îşi aduse aminte că, la moartea lui bunicu—său, maică—sa îşi împlinise cu sfinţenie această datorie. Ştia deci că asemenea lucruri se cuveneau să fie făcute. Pe de altă parte însă, îi lipsea curajul să se ducă la moartă în puterea nopţii. Nu se împotrivi, dar nici nu făcu vreun pas spre uşa

grajdului.

Vaca tăcu vreo câteva clipe, aşteptând parcă un răspuns. Dar cum băiatul tăcea mâlc, ea nu mai repetă întrebarea. În schimb, începu să—i vorbească despre stăpână—sa.

Erau multe de spus. Povesti mai întâi despre copiii pe care îi crescuse. Aceştia veneau în fiecare zi la grajd, iar vara se duceau cu vitele la păscut pe turbării şi pe izlazuri, aşa că vaca îi cunoştea bine. Toţi fuseseră voinici, voioşi şi harnici. O vacă ştie bine câte parale fac îngrijitorii şi paznicii ei.

Şi despre fermă avea multe de povestit. Gospodăria nu fusese înainte vreme săracă şi în paragină, aşa cum era acum, deşi cea mai mare parte a ei o alcătuiau turbările şi izlazurile pietroase. Loc pentru ogoare nu prea avea, însă păşune se afla în schimb din belşug în toate părţile. Într—o vreme, fiecare despărţitură a grajdului avea vaca ei, iar locul pentru boi, absolut gol acum, era plin de vite. Pe timpul acela, atât casa cât şi grajdurile râdeau de voioşie. Când deschidea stăpâna uşa de la grajd, cu cântecul pe buze, toate vacile nu mai puteau de bucurie.

Stăpânul fermei murise însă pe când copiii erau încă mărunţi şi nu puteau face nicio treabă, astfel că nevastă—sa fusese nevoită să ia asupra ei toată povara muncii şi a grijilor. Femeie zdravănă, ea ara, ea secera. Seara, când venea la grajd să mulgă vacile, era uneori atât de trudită, încât plângea. Cum se gândea însă la rostul copiilor, se înveselea iarăşi. Îşi ştergea cu năframa lacrimile şi spunea:

— Nu e nimic. O să am parte şi eu de zile bune, numai să—mi crească bieţii copilaşi. Numai să—mi crească!

Copiii i—au crescut cu vremea, dar i—a cuprins un dor ciudat de ducă. N—au voit să mai rămână în casa părintească şi au plecat prin ţări străine. Stăpână—mea n—a primit niciodată un ajutor de la ei. O parte din copii s—au însurat înainte de plecare, lăsându—şi copiii acasă. Copiii ăştia o însoţeau pe stăpână la grajd, aşa cum făcuseră şi părinţii lor. Iar serile, când stăpâna adormea de somn la mulsoare, căpăta iar curaj gândindu—se la ei.

— O să am parte şi eu de zile bune – zicea ea dezmeticindu—se din somn – numai să—mi crească nepoţii!

Aceştia însă, dacă au crescut, au plecat şi ei la părinţii lor în ţări străine. Nimeni nu s—a mai întors şi nimeni nu s—a statornicit la fermă. Sărmana bătrână a rămas singură cuc la gospodăria ei.

După ce şi ultimul nepot a plecat, a apus şi soarele bietei bătrâne. Gârbovită şi încărunţită, se poticnea la mers şi nu se mai putea urni din loc. De muncit n—a mai fost chip să muncească. Nemaiputând să aibă grijă de fermă, o lăsă în voia sorţii. A vândut boii, apoi a vândut vacile. N—a păstrat—o decât pe cea mai bătrână, care stătea acum de vorbă cu Năpârstoc. A lăsat—o să trăiască, deoarece toţi copiii fuseseră cu ea la păscut...

Ar fi putut să tocmească câţiva oameni care s—o ajute la muncă, dar dacă niciunul din ai ei nu voia să vină să aibă grijă de fermă, bătrână era mai mulţumită s—o vadă cu ochii ei căzând în paragină. Puţin îi păsa de sărăcie. Se temea să nu afle însă copiii cât de greu o ducea.

— De n—ar afla copiii! De n—ar afla! suspina ea, clătinându—se prin grajd.

Copiii îi scriau mereu, rugând—o să vină la ei, dar bătrânei nici prin gând nu—i trecea aşa ceva.

În acea seară din urmă fusese mai prăpădită şi mai fără vlagă ca oricând. Nu se simţise în stare nici măcar să mulgă vaca.

Băiatul nu mai auzi ce povestea vaca. Deschise uşa de la grajd şi dădu fuga la moarta de care se temuse atât de mult, cu câteva clipe mai înainte.

Nu—i mai era teamă acum de moartă. Îl durea sufletul gândindu—se că îşi trăise bătrâneţea în singurătate şi cu dorul nepotolit după copiii care se înstrăinaseră. Era bucuros că putea să stea de veghe lângă trupul neînsufleţit al bătrânei în acea noapte când nimeni nu se afla lângă ea.

După puţin însă, îşi aduse aminte de părinţii lui. Cât de mult le este dor părinţilor de copii! Niciodată nu—şi dăduse seama atât de limpede de acest lucru. Viaţa părinţilor e ca şi sfârşită după ce au plecat copiii de lângă ei. Oare şi părinţilor săi le—o fi dor de el, cum îi fusese acelei bătrâne de copiii ei?

Gândul acesta îl bucura, dar nu—i prea venea totuşi să creadă că ai săi se topeau de dor după el. Că doar nu fusese un copil de care să—i fie dor cuiva!

Nu fusese un astfel de copil, dar poate că ar fi fost cu vremea...

16.DE LA TABERG LA HUSKVARNA

Vineri, 15 aprilie

Băiatul stătu de veghe mai toată noaptea, dar spre ziuă îl fură somnul şi adormi. Iar în somn îşi visă părinţii. Abia îi mai recunoştea. Amândoi încărunţiseră, având chipurile îmbătrânite şi pline de zbârcituri. Întrebându—i de ce ajunseseră aşa, ei îi răspunseră că îmbătrâniseră de dorul lui. Băiatul rămase mişcat şi uimit, căci fusese tot timpul încredinţat că părinţi săi erau bucuroşi că scăpaseră de el.

Când se trezi dimineaţa, era o vreme frumoasă şi senină. După ce mâncă o bucăţică de pâine pe care o găsise prin casă, dădu de mâncare gâştelor şi vacii şi lăsă deschisă uşa de la grajd, pentru ca vaca să se poată duce la o fermă din apropiere. Văzând—o venind singură, vecinii or să priceapă că s—a întâmplat ceva stăpânei ei.

Cum se ridicară în văzduh, gâştele şi Năpârstoc văzură un munte înalt, cu pereţii aproape verticali şi cu vârful prăpăstios. Imediat îşi dădură seama că era vorba de Taberg. Pe culmea muntelui se afla Akka, însoţită de Yksi, de Kaksi, de Kolme, de Neljä, de Viisi, de Kuusi şi de cei şase boboci care îi aşteptau. Nu trebuie să vă mai spun, că vă închipuiţi şi dumneavoastră ce gâgâială se stârni deodată şi ce bucurie a fost când văzură că gâscanul cel alb şi Dunfin izbutiseră să—l afle pe Năpârstoc....

Versantele muntelui Taberg erau acoperite cu păduri destul de înalte, însă culmea era pleşuvă şi de pe ea se putea vedea hăt departe, de jur împrejur. Spre răsărit, spre miazăzi ori spre apus nu se zărea altceva decât un platou sărăcăcios cu păduri întunecoase de brad, cu turbării negre, cu lacuri îngheţate şi cu lanţuri de munţi plumburii. Dar spre miazănoapte era cu totul altceva. Pământul părea a fi fost lucrat acolo cu cea mai mare dragoste şi îngrijire. În acea parte se zăreau numai munţi frumoşi, şi râuri şerpuind până la marele lac Vättern, care nu era îngheţat şi strălucea ca şi cum n—ar fi fost plin cu apă, ci cu lumină albastră.

La drept vorbind, lacul Vättern făcea tot atât de frumoasă întreaga privelişte, împrăştiind reflexe albastre şi pe ţărmuri. Boschetele, înălţimile, acoperişurile şi turlele oraşului Jönköping, care se zăreau pe malul lacului, erau învăluite într—o lumină albastră care încânta privirea. Băiatul îşi zicea că dacă s—ar afla ţări şi în cer, ele ar trebui să fie tot atât de albastre.

Urmându—şi zborul, gâştele se aflau acum deasupra acelei văi albastre. Erau foarte vioaie şi făceau multă larmă, astfel că oricine avea urechi nu putea să le ignore prezenţa.

Prin partea locului părea a fi într—adevăr prima zi frumoasă de primăvară. Până acum, primăvara fusese ploioasă şi ursuză. Vremea devenind însă deodată frumoasă, oamenii începură să dorească atât de mult căldura verii şi pădurile verzi, că le venea greu să—şi mai vadă de treburile lor.

Când gâştele sălbatice trecură slobode şi voioase pe deasupra văii, nu mai era jos nicio fiinţă care să nu se oprească de la lucru, ca să se uite după ele.

Cei dintâi le văzură minerii de la Taberg, care scoteau minereul chiar de la suprafaţă. Auzindu—le gâgâind, opriră lucrul, iar unul din ei le strigă:

— Încotro mergeţi? Încotro mergeţi?

Gâştele nu înţeleseră ce spusese minerul, dar băiatul auzi întrebarea şi, aplecându—se pe spinarea gâscanului, răspunse în locul lor:

— Ne ducem unde nu sunt nici târnăcoape, nici ciocane.

Auzind aceste cuvinte, minerii crezură că gâştele îşi schimbaseră gâgâitul cu glasul omenesc, ca să exprime însăşi dorinţa lor.

— Mergem şi noi! Mergem şi noi! strigară minerii.

— Nu anul ăsta! răspunse băiatul. Nu anul ăsta!

Gâştele sălbatice o luară apoi de—a lungul râului Taberg spre lacul Munk, stârnind în toate părţile aceeaşi zarvă. Pe fâşia îngustă de pământ ce desparte lacurile Munk şi Vättern se înalţă oraşul Jönköping, cu marile lui instalaţii industriale. Gâştele zburară mai întâi pe deasupra fabricii de hârtie „Lacul Munk”. Tocmai se dăduse pauza de la amiază şi pâlcuri lungi de muncitori se scurgeau pe poarta fabricii. Auzind gâgâitul gâştelor sălbatice, se opriră o clipă să le asculte.

— Încotro mergeţi? Încotro mergeţi? strigă un lucrător.

Gâştele nu înţeleseseră ce spunea, dar băiatul răspunse în locul lor:

— Ne ducem unde nu—s maşini, nici cazane cu aburi.

Auzind acest răspuns muncitorii crezură că gâştele îşi schimbaseră gâgâitul cu glasul omenesc, ca să

exprime însăşi dorinţa lor.

— Mergem şi noi! strigară o mulţime dintre ei. Mergem şi noi!

— Nu anul ăsta! răspunse băiatul. Nu anul ăsta!

Gâştele sălbatice zburară apoi pe deasupra vestitei fabrici de chibrituri de pe malul lacului Vättern, mare cât o cetate, care îşi înălţa spre cer coşurile ei uriaşe. Prin curţi nu se vedea nici ţipenie, de om, dar într—o sală întinsă trebăluiau lucrătoarele tinere, care umpleau cutii cu chibrituri. De dragul vremii frumoase de afară deschiseseră o fereastră. Şi aşa se făcu că prin fereastra aceea pătrunseră până la ele strigătele gâştelor... Cea care era mai aproape de fereastră se aplecă în afară cu o cutie de chibrituri în mână şi strigă:

— Încotro mergeţi? Încotro mergeţi?

— Ne ducem în ţara în care nu—i nevoie nici de lumină, nici de chibrituri, zise băiatul.

Fata crezu că ceea ce auzise era gâgâitul de gâşte, dar pe urmă, părându—i—se că desluşise câteva cuvinte, strigă:

— Merg şi eu! Merg şi eu!

— Nu anul ăsta! răspunse băiatul. Nu anul ăsta!

În partea răsăriteană a fabricii se înalţă oraşul Jönköping, pe una din cele mai frumoase poziţii. Îngustul lac Vättern are ţărmurile înalte şi abrupte, de nisip, atât pe partea răsăriteană, cât şi pe cea apuseană. La miazăzi însă, pereţii de nisip se şubrezesc şi se cască, spre a face parcă loc unei porţi mari prin care se poate ajunge la lac. Iar la mijlocul porţii, cu munţii la dreapta şi la stângă şi cu Vättern în faţă, e situat oraşul Jönköping.

Gâştele zburară pe deasupra oraşului lung şi îngust, făcând aceeaşi larmă ca şi în restul ţinutului. În oraş nu le răspunse însă nimeni. Nici nu era de aşteptat ca orăşenii să se oprească în stradă şi să strige la ele.

Mai zburară gâştele ce mai zburară şi numai ce ajunseră deasupra orăşelului Huskvarna, situat într—o vale, înconjurat de munţi frumoşi şi abrupţi. De pe înălţimea unui munte se prăvălea într—o cascadă lungă şi îngustă un râu. La poalele munţilor se înălţau ateliere şi fabrici, iar pe mijlocul văii erau clădite locuinţe muncitoreşti înconjurate de livezi. În mijlocul văii se afla şcoala.

Când treceau în zbor gâştele sălbatice tocmai sunase clopoţelul şi o droaie de copii ieşiră pe uşă în rânduri strânse. Erau aşa de mulţi, încât umplură toată curtea şcolii.

— Încotro mergeţi? Încotro mergeţi? strigară copiii, auzind larma gâştelor.

— Unde nu—s cărţi, nici lecţii, răspunse băiatul.

— Luaţi—ne şi pe noi! strigară copiii.

— Nu anul ăsta, ci la anul! răspunse băiatul. Nu anul ăsta, ci la anul!

17.LACUL CEL MARE AL PASĂRILOR

JARRO, BOBOCUL DE RAŢĂ SĂLBATICĂ

Tokern e un lac destul de mare, dar pe vremuri se vede că a fost mult mai întins. Oamenii au socotit însă că el acoperea o parte prea mare a şesului mănos şi au căutat să—i sece apa, ca să poată ara şi semăna pe fundul lui. N—au izbutit să—l sece în întregime, cum avuseseră de gând, aşa că lacul acoperă şi azi o întindere mare de pământ. După secare, el a rămas atât de scund, încât adâncimea lui nu e nicăieri mai mare de câţiva metri. Ţărmurile lui au devenit lunci mlăştinoase, iar pe lac se văd pretutindeni ostroave mici de nămol ieşite la suprafaţa apei.

Vezi însă că se află pe lumea asta o plantă căreia îi place să stea cu picioarele în apă, dar care îşi ţine trupul şi creştetul în aer. Planta asta e papura şi nicăieri nu—i prieşte mai bine ca pe ţărmurile joase ale lacului Tokern şi împrejurul ostroavelor de nămol cu care e presărat. Atât de bine îi prieşte acolo, încât creşte înaltă peste un stat de om şi deasă încât e aproape cu neputinţă să treacă cineva cu luntrea prin ea. Alcătuieşte astfel o centură lată şi verde de jur împrejurul lacului şi din pricina asta lacul nu e accesibil decât în unele locuri de unde oamenii au înlăturat papura.

Dacă papura nu face casă bună cu oamenii, ea apără şi adăposteşte în schimb multe alte vietăţi. În mijlocul ei se află o sumedenie de ochiuri şi de canale cu apă verde, stătătoare, unde laolaltă cu iarba—broaştei cresc din belşug lintiţa şi *răborina,* în care mişună plevuşcă şi larve de ţânţari, ca şi alte gângănii. Pe malurile acestor ochiuri şi canale se află o mulţime de locuri ascunse, în care păsările îşi clocesc ouăle şi îşi hrănesc puii, fără să fie tulburate de vrăjmaşi şi de grija mâncării.

În papura lacului Tokern trăieşte şi un număr foarte mare de păsări din cele care se adună acolo an de an, pe măsură ce află despre existenţa acestui sălaş minunat. Întâi şi întâi s—au aciuat acolo raţele sălbatice, ce şi azi se află cu miile prin acele părţi. Ele însă nu mai sunt stăpâne pe tot lacul, căci au fost nevoite să împartă spaţiul cu alte păsări: lebede, cufundari, lişiţe, bodârlani şi multe altele.

Tokern e cel mai mare lac din Suedia, unde îşi au sălaşul păsările, iar acestea se pot socoti cu drept cuvânt fericite într—un astfel de refugiu. Nu se ştie însă dacă ele vor mai fi multă vreme stăpâne pe tufele de papură şi pe ţărmurile de nămol, deoarece oamenii nu pot să uite că pe fundul lacului se află o mare întindere de pământ bun şi roditor. În discuţiile lor ei aduc mereu vorba despre secarea acestui lac.

Pe Vremea când Nils Holgersson călătorea în tovărăşia gâştelor sălbatice, se afla pe lacul Tokern o raţă cu numele de Jarro. Era doar un boboc, care nu trăise decât o vară, o toamnă şi o iarnă. Acum vieţuia cea dintâi primăvară a sa. Venise de curând din nordul Africii şi ajunsese la Tokern de timpuriu, când lacul era acoperit încă cu gheaţă.

Într—o seară, pe când se desfăta preumblându—se pe lac cu ceilalţi boboci, un vânător descărcă asupra lor câteva focuri de puşcă şi Jarro fu lovit în piept. Era cât pe ce să piară. Ca să nu încapă totuşi pe mâna omului care îi împuşcase, Jarro zbură mai departe cât îl ţinură puterile. Nu se mai gândea încotro mergea, ci se silea să ajungă cât mai departe. Zbură el ce zbură, până ce se simţi fără vlagă. Spre norocul său însă, nu mai era deasupra lacului. Zburase spre uscat, iar în clipa în care îl părăsiră puterile, se prăbuşi fără simţire în dreptul porţii unei ferme ţărăneşti de pe ţărm.

Nu mult după aceea, trecu pe acolo un argat şi, văzându—l, se duse să—l ridice. Jarro însă, care nu dorea altceva decât să moară liniştit, îşi adună cele din urmă puteri şi îl ciupi pe argat de un deget, ca să—i dea drumul. Dar nu izbuti să—şi recapete libertatea. Atacul avu însă un rezultat bun. Argatul băgă de seamă că pasărea era încă vie şi o duse frumuşel în casă, s—o arate stăpână—si, o femeie tânără cu înfăţişare blândă. Femeia luă bobocul din mâna argatului îl dezmierdă pe spinare, văzând cât era de frumos, cu capul verde, strălucitor, cu guleraş alb, cu spinarea roşcată şi cu ochiuri albastre pe pene, îşi zise că ar fi păcat să moară. De aceea făcu repede un coşuleţ şi culcă pasărea în el.

Jarro se zbătu în coşuleţ câtva timp şi se luptă să scape. În cele din urmă însă, înţelegând că oamenii nu aveau de gând să—l omoare, se linişti. Şi se simţea destul de bine în coşuleţul încăpător. Abia acum se putea observa cât era de istovit din cauza rănilor şi a sângelui pierdut. Văzându—l în ce stare se află, stăpâna casei luă coşul şi—l aşeză într—un loc mai ferit, lângă vatră. Când îl puse din nou jos, Jarro închise ochii şi adormi.

După câteva clipe se trezi, simţindu—se pipăit de cineva. Când deschise ochii, îl cuprinse o teamă atât de grozavă, încât era cât pe ce să—şi piardă firea. Soarta lui era pecetluită, de bună seamă, căci avea

în faţă un duşman mai primejdios decât oamenii şi păsările răpitoare. Acel duşman nu era nici mai mult, nici mai puţin decât însuşi Cezar, prepelicarul miţos, care îl adulmeca de zor, cu o mare curiozitate.

Câtă teamă încercase Jarro în vara trecută, când era doar un bobocel galben, de câte ori se răspândea prin tufele de papură zvonul: „Vine Cezar! Vine Cezar!...” Când văzuse câinele cu pete negre şi albe şi cu gura plină de dinţi răzbătând prin papură, crezuse că se afla înaintea morţii. Totdeauna nădăjduise că nu va trăi clipa în care avea să se găsească faţă în faţă cu Cezar.

Şi iată că, spre nenorocul lui, căzuse chiar pe terenul fermei unde—şi ducea viaţa şi acel câine. Cezar se afla acum deasupra bobocului şi—l privea cu nişte ochi curioşi şi răi.

— Cine eşti tu? mârâi el. Cum ai intrat aici în casă? Nu faci cumva parte din păsările care trăiesc în papura de pe lac?

Jarro abia avu curaj să—i răspundă.

— Nu fi supărat pe mine, Cezar, că am intrat în casă, zise el. Nu sunt eu de vină. Am fost împuşcat şi rănit. Oamenii, doar nu alţii, m—au aşezat aici în coş.

— Da? Oamenii te—au aşezat aici? se miră Cezar. Vor să te lecuiască, desigur. Eu, unul, cred însă că ar face mai bine să te mănânce, o dată ce le—ai picat în mână. În orice caz, eşti apărat aici în casă. Nu trebuie să—ţi fie teamă. N—o să—ţi fac niciun rău. Acuma nu suntem pe lacul Tokern, la vânătoare...

Cezar se duse apoi să se culce lângă vatra în care focul ardea cu flăcări mari şi jucăuşe. Dându—şi seama că scăpase de acea primejdie îngrozitoare, Jarro adormi din nou, copleşit de oboseală.

Când se trezi a doua oară, văzu în faţa lui o strachină cu apă şi un pumn de grăunţe. Era bolnav, dar, pe lângă boală, îl chinuia şi foamea, aşa că începu să mănânce.

Văzându—l că ciuguleşte cu lăcomie grăunţele, stăpâna veni la el şi—l alintă bucuroasă. Pe urmă Jarro adormi iarăşi. Câteva zile la rând nu făcu altceva decât să mănânce şi să doarmă.

Într—o dimineaţă, Jarro se simţi atât de bine, că ieşi din coşuleţ şi începu să se preumble prin odaie. Nu ajunse totuşi prea departe, căci deodată îl apucă o sfârşeală şi se prăbuşi la pământ, fără să mai ştie de el. Vezi însă că Cezar era şi el în odaie. Numaidecât veni lângă Jarro şi odată îşi deschise gura cea mare, apucându—l de—o aripă. Jarro crezu fireşte că Cezar avea de gând să—l muşte şi să—l omoare, aşa că—l trecură toate spaimele. Dar câinele îl duse înapoi la coşuleţ, fără să—i facă niciun rău. De la întâmplarea asta, Jarro căpătă o încredere aşa de mare în Cezar, că la preumblarea următoare prin casă se duse la câine şi se aşeză lângă el. Pe urmă rămaseră amândoi buni prieteni şi Jarro dormea zilnic câteva ceasuri între labele câinelui.

Şi mai devotat decât faţă de Cezar era Jarro faţă de stăpâna casei. De ea nu se speria câtuşi de puţin şi, de câte ori venea să—i aducă mâncare, o mângâia pe mână cu căpşorul. Când o vedea ieşind din casă, suspina de durere, iar când se întorcea o saluta în graiul lui.

Jarro uită repede cât de mult se temuse mai înainte de câini şi de oameni. I se păţea că erau blânzi şi buni, aşa că—i erau dragi. Dorea să se facă sănătos, ca să poată zbura înapoi la lacul Tokern şi să povestească raţelor sălbatice că vechii lor duşmani nu erau primejdioşi, aşa că nu trebuiau să se mai teamă de ei.

Bobocul băgase de seamă că, atât oamenii, cât şi Cezar, aveau ochi blânzi în care se putea uita cu drag. Singura vieţuitoare din casă de ale cărei priviri se ferea era pisica Clorina. Nu—i făcea nici ea vreun rău, dar nu putea avea încredere în mâţă, socotind—o şireată şi prefăcută, în afară de asta, pisica îl dojenea mereu că s—a ataşat de oameni şi că—i iubeşte.

— Tu crezi că ei te îngrijesc pentru că le placi, zise Clorina într—una din zile. Lasă c—o să vezi cu ochii tăi ce se întâmplă, când vei fi gras şi durduliu. Or să—ţi sucească gâtul şi—or să te pună la frigare, că eu îi cunosc destul de bine doar!

Jarro avea o inimă simţitoare şi devotată, ca toate păsările, de altfel, şi se întrista nespus de mult când auzea astfel de lucruri. Nici prin gând nu—i trecea că stăpâna casei ar fi avut inima să—i sucească gâtul şi nici nu putea crede aşa ceva despre fiul ei, băieţaşul care şedea ceasuri întregi lângă coşuleţul păsării spunându—i câte şi mai câte, de nu mai termina. În mintea lui îşi zicea că le era drag la amândoi, aşa cum îi erau şi ei dragi lui.

Într—o zi, pe când Jarro şi Cezar se aflau la locul lor obişnuit din faţa vetrei, Clorina începu iar să—l cicălească pe boboc:

— Nu ştiu, Jarro, ce veţi face voi, raţele sălbatice, la anul, când lacul Tokern va fi uscat şi prefăcut în ogoare, zise Clorina, prefăcându—se a fi tare îngrijorată.

— Ce vrei să spui, Clorina? strigă Jarro, sărind în sus speriat.

— Mereu uit, Jarro, că tu nu—nţelegi graiul oamenilor, ca Cezar şi ca mine, răspunse cu şiretenie pisica. Altfel ai fi auzit ce—au spus oamenii care au fost ieri aici în casă, anume că toată apa din Tokern va fi secată şi că la anul fundul lacului va fi uscat ca podeaua asta a casei... Şi atunci eu mă—ntreb: unde veţi pleca voi, raţele sălbatice? Încotro vă veţi duce?

Auzind aceste vorbe, Jarro se supără foc.

— Eşti răutăcioasă ca o lişiţă, strigă el la Clorina. Tu nu urmăreşti alt scop decât să mă asmuţi împotriva oamenilor. Nu cred că ei intenţionează să facă aşa ceva. Ei ştiu doar că lacul Tokern este proprietatea raţelor sălbatice. Ce motiv ar avea să lase atâtea păsări de izbelişte şi să le nenorocească? Ai născocit de bună seamă acest lucru ca să mă sperii. Bine—ar face vulturul Gorgo să te sfâşie! Bine—ar face stăpâna casei să—ţi tundă mustăţile!

Jarro nu putu însă s—o reducă la tăcere pe Clorina cu una, cu două.

— Aha! Crezi, prin urmare, că eu mint? zise pisica. Întreabă—l atunci pe Cezar. Aseară era şi el în casă. Cezar nu minte niciodată.

— Cezar, zise Jarro, tu—nţelegi graiul oamenilor mult mai bine decât Clorina. Spune că ea n—a auzit bine. Gândeşte—te ce s—ar întâmplă dacă oamenii ar seca lacul Tokern şi i—ar transforma fundul în ogoare. Nu s—ar mai găsi iarba—broaştei sau altă hrană pentru raţele bătrâne, nici plevuşcă, mormoloci sau larve de ţânţari pentru bobocii lor. Ar dispărea atunci şi tufele de papură în care bobocii se pot ascunde până ce—nvaţă să zboare. Toate raţele ar fi silite să plece în altă parte. Unde vor găsi însă un adăpost aşa de bun ca Tokern? Spune, Cezar, că Clorina n—a auzit bine!

În răstimpul acestei convorbiri, Cezar avu o atitudine despre care nu ştiai ce să crezi. Fusese treaz o bună bucată de vreme, dar în clipa când Jarro i se adresă, cerându—i răspuns, Cezar începu să caşte, punându—şi botul pe labele din faţă şi adormi buştean; cât ai zice peşte.

De sus, de pe vatra unde stătea tolănită, pisica se uita la Cezar cu un zâmbet viclean.

PASĂRE DE NADĂ
Duminică, 17 aprilie

După câteva zile, Jarro se simţi atât de bine, încât putu să zboare prin toată casa. Stăpâna îl dezmierda mereu iar băieţelul alerga prin curte să culeagă pentru el primele fire de iarbă răsărite. Când îl mângâiau, Jarro îşi zicea că, deşi era acum destul de zdravăn ca să poată zbura oricând spre lacul Tokern, nu—i venea să se despartă de oameni. Era bucuros să rămână toată viaţa la ei.

Într—o zi însă, dis—de—dimineaţă, stăpâna puse peste Jarro un fel de căpăstru sau de laţ, care—l împiedica să se folosească de aripi, şi—l dădu apoi argatului care—l găsise. Omul îl puse subsuoară şi porni cu el spre lac.

Gheaţa se topise cât timp Jarro zăcuse. Papura veche şi uscată de anul trecut rămăsese încă pe marginea lacului şi a ostroavelor, dar toate plantele acvatice începuseră a da lăstare la fundul apei, iar vârfurile verzi ajunseseră la suprafaţă. Ciocurile încovoiate ale corlelor se iţeau din păpuriş. Cufundarii se fuduleau cu gulerele noi de pene la gât, iar sitarii adunau de zor paie pentru cuiburi.

Argatul se sui într—o lotcă, îl aşeză pe Jarro pe fundul ei şi începu a vâsli pe lac. Jarro, care se obişnuise între timp să aştepte numai binele de la oameni, îi spuse lui Cezar, venit o dată cu ei, că era foarte recunoscător argatului că—l adusese pe lac. Acesta n—avea nevoie să—l supravegheze prea îndeaproape şi să—l ţină prizonier cu prea mult zel, căci Jarro nu avea de gând să fugă.

Dar Cezar nu răspunse nimic. Era foarte scump la vorbă în dimineaţa aceea.

Singurul lucru care i se păru cam ciudat lui Jarro e că argatul luase puşca cu el. Nu—i venea să creadă că vreunul din oamenii aceştia buni de la fermă ar fi fost în stare să împuşte păsări. În afară de asta, Cezar îi spusese că nu se vâna pe acea vreme.

— Vânatul e oprit acum, spusese el, deşi acest lucru nu mă priveşte pe mine...

Argatul mâna însă lotca spre unul din ostroavele de nămol împresurate de păpuriş. Acolo se dădu jos, făcu o căpiţă de papură veche şi se aşeză îndărătul ei. Jarro rămase pe nămol cu căpăstrul peste aripi, legat de lotcă cu o sfoară lungă.

Deodată zări nişte boboci de raţe sălbatice în tovărăşia cărora cutreierase cândva lacul. Erau departe, dar Jarro îi chemă la el cu strigătele puternice. Bobocii răspunseră şi se apropiară într—un stol mare, frumos. Abia se apropiaseră că Jarro şi începu să le povestească despre salvarea lui miraculoasă şi despre bunătatea omenească. În aceeaşi clipă, în spatele lui pocniră două împuşcături. Trei raţe căzură moarte în păpuriş, iar Cezar se băgă în apă şi le prinse.

Abia atunci s—a luminat, Jarro. Oamenii îl salvaseră ca să—l poată folosi ca pasăre de nadă. Şi izbutiseră, după cum se vedea!... Trei raţe pieriseră din pricina lui. Să moară de ruşine şi mai multe nu! I se părea că până şi prietenul său Cezar se uita la el cu dispreţ, iar după ce se înapoiară acasă nu mai avu curaj să se culce lângă câine.

A doua zi dimineaţă, Jarro fu dus din nou la lac. Şi de data asta zări nişte raţe. Cum le văzu însă zburând spre el, le strigă:

— Fugiţi, fugiţi! Băgaţi de seamă! Duceţi—vă în altă parte! După căpiţa de papură e ascuns un vânător. Eu nu—s decât o pasăre de nadă!

Jarro izbuti astfel într—adevăr să scoată raţele din bătaia puştii.

Bietul boboc era atât de ocupat cu veghea, încât abia avea răgaz să ciugulească din când în când câte un fir de iarbă. De câte ori se apropia vreo pasăre, repeta strigătele de alarmă. Îi preveni chiar şi pe cufundări, deşi avea ură pe ei, căci scoteau raţele din cele mai bune ascunzători. Nu voia totuşi ca din cauza lui să cadă pradă nenorocirii şi alte păsări. Datorită zelului cu care Jarro veghease toată vremea, argatul se întoarse acasă de data asta fără să fi tras nici măcar un singur foc de puşcă.

Cu toate acestea, Cezar păru mai puţin nemulţumit decât în ajun; iar când se făcu seară, îl luă pe Jarro cu gura, îl duse la vatră şi—l culcă între labele dinainte.

Jarro tânjea însă acum în casă şi se simţea foarte nefericit. Îi spunea parcă inima că oamenii nu—l iubiseră niciodată. De câte ori veneau să—l dezmierde stăpâna sau băieţelul, îşi vâra ciocul sub aripă şi se făcea că doarme.

Jarro îşi continuă câteva zile de—a rândul trista lui misiune de a sta de veghe, ajungând să fie cunoscut în toate părţile lacului Tokern. Într—o dimineaţă, pe când striga ca de obicei: „Fiţi atente, zburătoarelor, nu vă apropiaţi de mine! Nu—s decât o pasăre de nadă!” văzu plutind pe apă spre locul

unde era legat un cuib de cufundar. Nu era ceva deosebit. Era un cuib din anul trecut, şi deoarece cuiburile de cufundări sunt făcute în aşa fel încât pot pluti pe apă ca nişte luntriţe, se întâmplă adeseori ca ele să rătăcească pe lac. Jarro se uită însă lung la cuib cum venea drept spre ostrov, ca şi când l—ar fi condus cineva.

Când ajunse aproape de el, Jarro văzu în cuib un prichindel, cel mai mic pe care—l pomenise de când era pe lume, care vâslea de zor cu un beţişor. Prichindelul acela strigă la el:

— Apropie—te, Jarro, cât mai mult de apă şi pregăteşte—te de zbor! în curând vei fi slobod.

În clipa următoare, cuibul de cufundar era lângă mal, însă micul vâslaş nu—l părăsi, ci rămase liniştit, ghemuit între crenguţe şi paie. Jarro mai că încremenise. Stătea cu frica în sân să nu fie descoperit salvatorul său.

Sosi apoi în zbor un cârd de gâşte sălbatice. Jarro se dezmetici şi le preveni cu strigăte puternice, dar gâştele zburară mai departe încoace şi încolo pe deasupra lui. Se aflau la o înălţime atât de mare, încât erau ferite de bătaia puştii. Argatul fu ispitit să tragă câteva focuri asupra lor. N—apucase bine să le tragă, că prichindelul sări pe mal, scoase un cuţitaş de la brâu şi din două tăieturi sfârtecă la repezeală căpăstrul în care era prins Jarro.

— Zboară acuma, Jarro, până ce omul nu—şi încarcă arma din nou! strigă el, sărind imediat, în cuibul de cufundar şi îndepărtându—se de mal.

Vânătorul era cu ochii la gâşte şi nu băgase de seamă că Jarro fusese liberat. Cezar prinsese însă mişcarea. În clipa în care bobocul îşi înălţa aripile, se năpusti asupra lui şi—l înşfăcă de ceafă.

Jarro ţipa de mai mare jalea, dar prichindelul care—l salvase îi zise foarte liniştit lui Cezar:

— Dacă eşti cinstit, aşa cum pari a fi nu poţi sili o pasăre bună să stea aici şi să atragă pe altele în nenorocire.

Auzind aceste cuvinte, Cezar îi dădu drumul lui Jarro.

— Zboară, Jarro! îl îndemnă el. Eşti prea bun, într—adevăr, ca să slujeşti drept pasăre de nadă. Nu în scopul ăsta voiam să te opresc, ci din cu totul altă pricină: casa fără tine o să—mi pară pustie.

SECAREA LACULUI
Miercuri, 20 aprilie

Casa rămase într—adevăr pustie după plecarea lui Jarro. Câinele şi pisica se plictiseau, nemaiputându—se ciorovăi din cauza lui, iar stăpâna era tristă că nu mai auzea măcăitul vesel al bobocului care o încânta de câte ori venea să—l vadă. Cel mai mult îi era însă dor de el băieţelului Per Ola; Nu avea decât trei ani şi era singurul copil al stăpânilor. În toată viaţa lui nu avusese un tovarăş de joacă la fel ca Jarro, care să—i facă toate voile, şi de aceea îl îndrăgise. Auzind că bobocul plecase de la fermă – ca să—şi ducă iarăşi viaţa pe lac laolaltă cu suratele lui băieţelul nu se putea împăca deloc cu gândul ăsta şi îşi făcea fel de fel de socoteli cum să—l aducă înapoi.

Per Ola stătuse ceasuri întregi de vorbă cu Jarro, pe când acesta şedea liniştit în coşuleţ, şi era încredinţat că bobocul înţelegea tot ce—i spunea. De aceea o rugă pe maică—sa să—l ducă pe lac, ca să—l întâlnească pe Jarro şi să—l înduplece să vină înapoi. Maică—sa nici nu voi să audă de aşa ceva, dar băieţelul nu se lăsă şi nu renunţă la planul pe care şi—l făcuse.

A doua zi după dispariţia lui Jarro, Per Ola se zbenguia prin curte. Se juca singur ca de obicei. Cezar era însă pe treptele scării. Când dăduse drumul afară băiatului, stăpâna îi spusese câinelui: „Ai grijă, Cezar, de Per Ola!”

Dacă lucrurile s—ar fi petrecut ca de obicei, Cezar ar fi împlinit porunca stăpânei, – iar băiatul ar fi fost atât de bine supravegheat, că nu l—ar fi păscut nicio primejdie. Din nefericire însă, Cezar nu era în apele lui în timpul acela. Aflase că ţăranii din preajma lacului Tokern se strângeau adesea la sfat să pună la cale secarea lacului şi că lucrul acesta fusese chiar hotărât. Vestea asta îl tulburase peste măsură. Aşadar, raţele urmau să—şi ia în curând lumea în cap, iar Cezar n—ar mai fi avut niciun loc unde să vâneze... Cu gândul la această nenorocire, câinele uită cu totul că primise poruncă să—l supravegheze pe Per Ola.

Cum se văzu singur în curte, băieţelul socoti că era momentul prielnic să coboare la lac şi să stea de vorbă cu Jarro. Deschise o portiţă şi porni în direcţia lacului, pe cărarea care ducea spre luncă. Câtă vreme putea fi văzut de cei de acasă, merse tipa—tipa, dar pe urmă îşi iuţi paşii. Se temea să nu—l zărească maică—sa ori altcineva şi să—l cheme înapoi. Nu voia să—i pricinuiască niciun rău bobocului, ci numai să—l înduplece să se întoarcă la fermă. Era sigur însă că ai lui n—ar fi încuviinţat ceea ce făcea acum.

Ajungând pe malul lacului, Per Ola îl strigă pe Jarro de câteva ori. Pe urmă stătu câtva timp în aşteptare, dar ia—l pe Jarro de unde nu—i! E drept că zări mai multe păsări care semănau cu raţele sălbatice, dar acestea zburară mai departe fără să—l ia în seamă. Băiatul pricepu astfel că niciuna din ele nu era cea căutată de el.

Văzând că Jarro nu vine la el, Per Ola îşi făcu socoteala că l—ar putea găsi mai uşor dacă s—ar duce pe lac. Lângă lac se aflau mai multe luntre bune, dar, ca un făcut, toate erau legale. Singura slobodă era o lotcă veche şi crăpată, atât de hârbuită, că nimeni nu se mai slujea de ea. Per Ola se sui totuşi în lotcă, fără să—i pese că avea fundul plin cu apă. De vâsle nu se putea folosi, căci nu—l ajutau puterile. În schimb, ca să înainteze, începu să se legene în lotcă. Nu încape îndoială că niciun om nu fusese în stare până atunci să conducă în acest fel o luntre pe lacul Tokern. Dar când nivelul apei e ridicat şi nenorocirea paşte o făptură omenească, copiii mici au o dibăcie minunată de a se avânta pe un lac chiar într—o lotcă hârbuită. Nu trecu mult şi Per Ola plutea pe Tokern, strigându—l pe Jarro.

În timp ce vechea lotcă se legăna astfel pe valuri, crăpăturile ei se lărgiră şi mai mult, lăsând apa să intre în voie. Dar lucrul ăsta nu—l interesa câtuşi de puţin pe băiat. Şedea pe băncuţa din faţă şi striga la orice pasăre pe care o vedea, mirându—se întruna că Jarro tot nu se ivea.

În cele din urmă, Jarro îl zări pe Per Ola. Din ascunzişul unde se afla, bobocul auzi că cineva îl chema cu numele pe care—l avusese printre oameni şi înţelese că băiatul venise pe lac să—l caute. Era nespus de bucuros văzând că o făptură omenească îl iubea în adevăr. Zbură ca o săgeată spre Per Ola, se aşeza lângă el şi se lăsă mângâiat de băiat. Erau amândoi foarte fericiţi că se vedeau iarăşi împreună.

Jarro băgă însă de seamă imediat în ce stare jalnică se afla lotca; plină pe jumătate cu apă şi gata să se scufunde. Căută să—l convingă pe băiat că, de vreme ce nu era în stare nici să zboare, nici să înoate, trebuia să tragă de îndată la mal, dar ţi—ai găsit cu cine!... Ola nu—l înţelegea de fel. Jarro nu mai pierdu atunci nicio clipă şi fugi după ajutor.

Nu trecu mult şi se întoarse, aducând în spinare un pici mult mai mic decât Per Ola. De n—ar fi avut grai şi nu s—ar fi mişcat, băiatul ar fi crezut că era o păpuşă. Piciul îi porunci lui Per Ola să scoată din fundul lotcii o prăjină lungă şi subţire şi să încerce s—o proptească de malul unuia din ostroavele cu păpuriş. Apoi să se opintească zdravăn în ea. Băiatul îi dădu ascultare şi izbutiră astfel împreună să urnească lotca din loc. Din câteva opinteli ajunseră la un ostrov înconjurat de papură, şi acolo băieţelul fu sfătuit să se dea jos. În clipa în care Per Ola puse piciorul pe uscat, luntrea se umplu cu apă şi se duse la fund.

Văzând acest lucru, băiatul se posomorî, căci era sigur că părinţii îl vor dojeni aspru. Era tocmai gata să plângă, dar se întâmplă chiar atunci un lucru care—i abătu gândul în altă parte. Un stol de păsări mici, cenuşii, se lăsă pe ostrov, iar piciul îl duse la acele zburătoare, spunându—i cum le chema şi ce ziceau ele. Noutatea asta care—l desfăta nespus de mult îl făcu pe Per Ola să uite de toate necazurile.

Cei de acasă observaseră între timp că băiatul dispăruse şi porniseră în căutarea lui. Au luat la rând încăpere cu încăpere, apoi dependinţele, dar nu l—au aflat. Dacă au văzut, l—au căutat în puţ şi în beci, apoi pe uliţe şi pe toate potecile din jurul casei. Negăsindu—l, au întrebat atunci pe la casele vecine dacă nu se rătăcise cumva pe acolo, iar la urmă s—au dus după el la lac. De găsit însă nu l—au putut găsi.

Cezar îşi dădu seama din primele clipe că toţi ai casei îl căutau pe Per Ola; nu făcu însă nimic ca să—i ajute să—i dea de urmă. Stătea liniştit, ca şi cum toată întâmplarea asta nu l—ar fi interesat câtuşi de puţin. Într—un târziu fură descoperite nişte urme de paşi lângă locul unde se aflau luntrile legate de ţărm, iar lumea constată că erau ale băiatului. Se observă apoi că lipsea lotca cea veche şi crăpată. Abia atunci oamenii care se adunaseră buluc începură să priceapă ce grozăvie se întâmplase.

Tatăl lui Per Ola şi argaţii ce se aflau pe aproape se urcară într—o luntre şi porniră să—l caute pe băiat. Au vâslit ei pe lac până spre seară, dar de zărit nu l—au zărit nicăieri. Nu—şi puteau închipui acum altceva decât că lotca cea veche se scufundase şi că micuţul zăcea fără suflare pe fundul lacului.

Veni seara şi mama băiatului porni singură să cutreiere tot ţărmul. Toţi erau convinşi că Per Ola se înecase, dar biata mamă mai avea încă un strop de nădejde. Ea nu voia să creadă aşa ceva şi—l căuta pretutindeni fără odihnă. Îl căută printre tufele încâlcite de papură şi pipirig. Îl căută pe tot ţărmul mlăştinos, fără să ţină seama că i se înfundau picioarele în nămol şi ca era udă leoarcă. Era în culmea deznădejdii. Inima îi zvâcnea cu putere. Nu plângea, dar îşi frângea mâinile şi îşi chema feciorăşul cu glas tare şi tânguitor.

În jurul ei se auzeau strigăte de raţe, de lebede şi de corle. Avea impresia că păsările acelea se ţineau după ea, bocind şi tânguindu—se şi ele. „Desigur că le doare ceva dacă se văietă astfel", îşi zicea ea. Se gândi apoi din nou la ea. Dar oare de ce numai pe păsări le auzea tânguindu—se? Ele nu aveau doar nicio supărare...

Lucru ciudat: păsările nu tăcură nici după apusul soarelui. Mama lui Per Ola auzi nenumăratele stoluri de păsări, care se aflau pe lacul Tokern, scoţând un strigăt de jale după altul. Multe din ele o urmăreau oriunde se ducea, altele zburau cu repeziciune pe lângă ea. Tot văzduhul era plin de jelanii şi de tânguiri.

Durerea îi deschise însă inima. I se părea că nu era atât de departe de celelalte vieţuitoare, cum sunt oamenii îndeobşte, înţelese mult mai bine ca înainte soarta bietelor păsări. Ele aveau ca şi ea grija căminului şi a odraslelor, între păsări şi ea, deosebirea nu era aşa de mare cum crezuse până atunci.

Se gândi apoi că era un lucru ca şi hotărât ca toate acele mii de lebede, de raţe şi de bodârlani să—şi piardă căminele de pe lacul Tokern. „Va fi tare greu de ele!..." îşi zise femeia. „Unde—şi vor mai creşte puii de—acum încolo?"

Se opri gândindu—se la toate aceste lucruri. Transformarea unui lac în ogoare şi izlazuri părea să fie un lucru bun şi folositor, dar acel lac putea să fie altul, nu numaidecât Tokern, un lac în care să nu—şi aibă cuiburile atâtea mii de vietăţi.

În timpul acestei convorbiri dintre cei doi soţi, Cezar se afla lângă vatră. Îşi înălţase capul şi asculta cu luare—aminte. Când socoti că cele auzite erau sigure, veni la stăpână—sa, o apucă de fustă şi o duse spre uşă.

— Ce faci, Cezar? zise ea căutând să dea câinele la o parte. Ştii poate unde e Per Ola? exclamă femeia apoi, având parcă o presimţire.

Cezar începu să latre şi să se arunce asupra uşii. Femeia o deschise şi câinele o luă în goana mare spre lacul Tokern. Stăpâna lui Cezar era atât de sigură că el ştia unde se află băiatul ei, încât alergă după el într—un suflet.

Nu ajunseră bine la ţărm că şi auziră plânsete de copil venind dinspre lac.

Per Ola petrecuse ziua cea mai plăcută din viaţa lui în tovărăşia lui Năpârstoc şi a gâştelor sălbatice, dar acum începuse să plângă, căci era flămând şi se temea de întuneric. Vă puteţi închipui şi voi, dragi cititori, ce bucurie a fost pe băieţel când părinţii lui şi Cezar au venit să—l ia acasă!

18.FOTA DE PĂNURĂ

Sâmbătă, 23 aprilie

Băiatul se înălţa mereu în văzduh. Sub el se afla marele şes al Östergötlandului.

Gheaţa şi zăpada care acoperiseră până de curând şesul nu se mai vedea pe nicăieri. Peste tot începuseră muncile de primăvară.

— Ce—or fi norii aceia lungi care se târăsc pe ogoare? întrebă după un timp băiatul.

— Pluguri şi boi! Pluguri şi boi! răspunseră în cor gâştele sălbatice.

Boii se urneau agale pe brazde. Abia puteai băga de seamă că se mişcau. Gâştele începură a striga la ei, luându—i în zeflemea, după cum le era obiceiul:

— Nici la anul n—o s—ajungeţi la celălalt capăt! Nici la anul n—o s—ajungeţi la celălalt capăt!

Dar nici boii nu rămaseră datori cu răspunsul. Îşi ridicară boturile în vânt şi începură să mugească de hăuleau depărtările:

— Nu vă e ruşine, haimanalelor? Mai mult folos aducem noi într—un ceas, decât voi în toată viaţa!

Prin unele părţi, plugurile erau trase de cai. Aceştia mergeau mai iute decât boii, dar gâştele se luară şi cu ei la harţă:

— Ruşine să vă fie c—aţi ajuns să faceţi treabă de boi!

— Şi vouă să vă fie ruşine că faceţi treabă de trântori! nechezară caii drept răspuns.

În timp ce caii şi boii erau la câmp, berbecul unei gospodării se preumbla agale prin ogradă. Tuns proaspăt şi sprinten, îşi găsise şi el de lucru: trântea copiii în ţarină, alunga dulăul din coteţ şi pe urmă umbla fudul de colo până colo, de parcă ar fi fost singurul stăpân al gospodăriei.

— Berbecule, berbecule, unde ţi—e lâna? îl întrebară gâştele sălbatice zburând pe deasupra lui.

— Au trimis—o la fabricile Drag din Norrköping, răspunse berbecul cu un behăit prelung.

— Berbecule, berbecule, unde ţi—s coarnele? întrebară gâştele din nou.

Spre marea lui părere de rău însă, berbecul nu avusese niciodată coarne şi nimeni nu—i putea face un necaz mai mare decât să—l întrebe de ele. De ciudă începu să sară şi să împungă aerul cu capul.

Pe şosea mergea un om care mâna din urmă o ciurdă de purcei. Godacii nu aveau decât vreo câteva săptămâni şi urmau să fie vânduţi în partea de sus a ţării. Aşa mici cum erau, umblau sprinteni şi lipiţi unul de altul, ca să fie bine apăraţi de s—ar fi ivit vreo primejdie.

— Guiţ, guiţ, guiţ! Prea repede ne—au luat de la sânul mamei! Guiţ, guiţ, guiţ! Ce soartă ne aşteaptă oare, sărmanii de noi? se tânguiau purceluşii.

Pe gâşte nu le lăsă inima să—şi bată joc de nişte făpturi atât de mici.

— Vă aşteaptă o soartă mai bună decât credeţi voi! strigară ele, zburând în apropierea lor şi dându—le curaj.

Gâştele nu erau niciodată aşa de vesele ca atunci când treceau pe deasupra unui şes. Nu se grăbeau de fel şi zburau de la o fermă la alta, glumind cu animalele domestice.

Aflându—se deasupra şesului, lui Năpârstoc îi veni în minte o poveste pe care o auzise pe vremuri. Multe din poveşti se pierduseră în negura uitării, dar de amintit tot îşi amintea că în asta era vorba de o fotă cusută pe jumătate cu fir şi pe jumătate cu pănură sură. Stăpâna fotei o împodobise cu atâtea mărgăritare şi pietre scumpe, încât reuşise s—o facă mai frumoasă şi mai de preţ decât una de zarpa[35].

Băiatul îşi amintise de acea fotă uitându—se în jos la Östergötland, deoarece acesta era un şes mare, cuprins între două ţinuturi cu munţi păduroşi, unul la miazănoapte şi altul la miazăzi. Amândouă ţinuturile erau albastre şi nespus de frumoase, lucind în lumina dimineţii de parcă ar fi fost acoperite cu văluri de aur; iar şesul, care nu era decât un şir de ogoare pleşuvite de iarnă, nu oferea o privelişte mai frumoasă decât o pănură sură.

Gâştele trecuseră de muntele Omberg şi zburau spre răsărit, de—a lungul canalului Göta. Canalul se pregătea şi el de vară. Cete de muncitori îi întăreau malurile şi îi cătrăneau porţile mari de la stăvilare.

Şi în oraşul Linköping se lucra de zor în întâmpinarea primăverii. Zugravi şi zidari hărniceau pe schele, ca să dea caselor o înfăţişare cât mai frumoasă. Fete sârguincioase se urcaseră pe prichiciul ferestrelor deschise şi spălau geamurile. În porturi erau dichisite corăbiile şi vapoarele, de luceau lună.

---

[35] Zarpa – stofă scumpă de mătase, ţesută cu fir de aur şi argint.

La Norrköping gâştele sălbatice părăsiră şesul şi zburară peste Kolmården[36]. Câtva timp au trecut de—a lungul unei vechi şosele accidentate, care şerpuia alături de văgăunii, pe sub pereţi prăpăstioşi de munte. Pe când zburau pe acolo, băiatul scoase deodată un ţipăt. Bălăbănindu—şi picioarele de neastâmpărat ce era, scăpase jos unul din galenţi.

— Gâscane, gâscane! Mi—a căzut jos galentul!

Gâscanul se întoarse şi coborî spre pământ, însă băiatul văzu atunci că doi copii care mergeau pe drum îi luaseră galentul de jos.

— Suie—te iar, gâscane, strigă Năpârstoc. E prea târziu! Nu—mi mai pot căpăta galentul.

Copiii care treceau pe şosea erau Osa, păzitoarea de gâşte, şi frăţiorul ei Mats. Ei văzuseră galentul cel mic căzând din văzduh şi tocmai îl cercetau.

— Pesemne că l—au scăpat jos gâştele sălbatice! zise micul Mats.

Osa tăcu câtva timp, cu gândul la acea descoperire. În cele din urmă spuse încet, căutând parcă a—şi aduce aminte de ceva.

— Aminteşte—ţi, Mats, de un lucru. Când am trecut pe lângă mănăstirea Öved, am auzit vorbindu—se că nişte ţărani au văzut un spiriduş îmbrăcat cu pantalonaşi de piele şi încălţat cu galenţi de lemn ca un muncitor. Iar atunci când am ajuns la Vittskövle, o fetiţă ne—a povestit că văzuse un drăcuşor cu galenţi în picioare care zbura călare pe o gâscă. Pe urmă, chiar noi, când ne—am dus acasă la bordeiul nostru, am văzut un spiriduş îmbrăcat la fel, care a încălecat pe o gâscă şi s—a pierdut în zare. Tot el o fi cel care zboară acum pe sus şi a scăpat jos galentul.

— Să ştii c—o fi chiar ăsta! încuviinţă micul Mats.

Întoarseră galentul pe faţă şi pe dos şi cătară lung la el, căci galenţi de spiriduşi nu se prea găsesc pe drum în orice zi.

— Stai puţin, dragă Mats, zise Osa, păzitoarea de gâşte. Aici, într—o parte, parcă văd scris ceva.

— Văd şi eu, dar îs nişte litere parc—ar fi purici…

— Stai să mă uit mai bine! Da, scrie aşa: Nils Holgersson de la Vemmenhög.

— Phi! Aşa ceva nici că s—a mai pomenit! zise micul Mats.

---

[36] Kolmården – ţinut păduros lung de aproape 100 km şi lat de aproape 40 km, la hotarul dintre Östergötland şi provincia Söderonanland.